

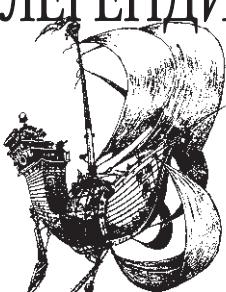
Джо Стюарт
Кріс Рідл

БУРЕАОВ

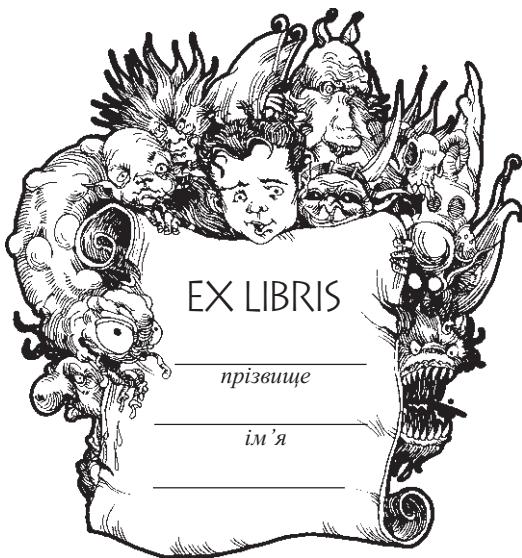
ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

ЛЕГЕНДИ

СВІТОКРАЮ

EX LIBRIS

прізвище

ім'я

У серії
“Легенди Свіtokраю”
виходять друком:

У НЕТРЯХ ТЕМНОЛІСУ

БУРЕЛОВ

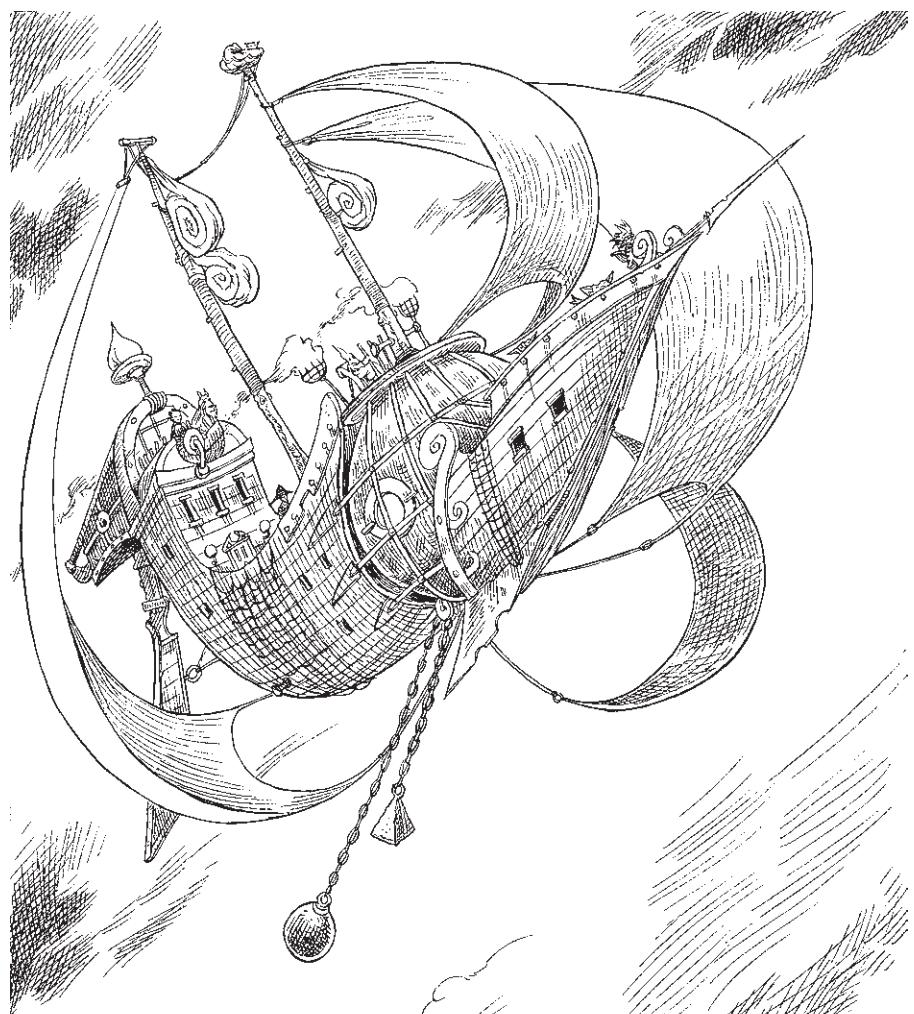
ПІВНІЧ
НАД САНКТАФРАКСОМ

ПРОКЛЯТТЯ ТЕМНОЛЕСНИКА

ОСТАННІЙ
ІЗ НЕБЕСНИХ ПІРАТІВ

ВОКС

БУРЕЛОВ

ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

Пол Стюарт
Кріс Рідел

Тернопіль
“Навчальна книга – Богдан”

ББК 84(4Вел)

C88

For Joseph and William

Paul Stewart & Chris Riddell
STORMCHASER

Text and illustrations copyright © 1998 by Paul Stewart and Chris Riddell

The right of Paul Stewart and Chris Riddell to be identified as the authors of this work
has been asserted in accordance with the
Copyright Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved.

Ілюстрації *Krіса Рідела*

З англійської переклав Валентин Корнієнко

Дизайн Олега Кіналя

Друкується з дозволу Transworld Publishers відділення Random House Group Ltd.

Видавництво висловлює подяку літературній агенції Синопсис
за допомогу в придбанні права.

Ексклюзивне право на видання цієї книги українською мовою
належить видавництву “Навчальна книга – Богдан”.

Стиоарт П., Рідел К.

C88 Бурелов/Пер. з англ. В.Корніенка. —
Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2004. — 352 с. —
(Серія “Легенди Свіtokраю”)

ISBN 966-692-362-9 (укр.)

На борту “Бурелова” Живчик, юний член корабельної команди, якого доля закинула до небесних піратів, має всі підстави хвилюватися: на нього чекають дивовижні пригоди. Мета піратів — добути бурефракс — цінну речовину, що утворюється в самім епіцентрі бурі в ту саму мить, коли ураган шаленіє найдужче. І команді “Бурелова” стас духу проникнути туди...

Друга книга серії фантастичних трилерів Пола Стиоарта населена незабутніми персонажами, кожний із яких має неповторний характер. Справжньою окрасою книги стали чудові ілюстрації Кріса Рідела.

ББК 84(4Вел)

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина даного видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавництва.*

ISBN 0-552-54592-9 (англ.)

ISBN 966-692-270-3 (серія)

ISBN 966-692-362-9 (укр.)

© Валентин Корнієнко, український переклад, 2004

© Видавництво “Навчальна книга – Богдан”, 2004

• В С Т У П •

алеко-далеко звідси, випинаючись уперед, мов фігура на носі могутнього кам'яного корабля, нависає над безоднею Свіtokрай. Широка набутивська Крайріка ллється нескінченним потоком із найдальшого виступу скелі, спадаючи у пустку внизу. Її верхоріччя губиться у глибині суходолу, високо в горах, у темному і сповненому небезпек Темнолісі.

За узліссям неозорої пущі, де знижуються хмари, розкинулася Крайземля, безплідна пустеля, над якою клубочаться густі тумани і витаютъ духи та нічні кошмари. Одна з двох доль спіткає того, хто загубиться у просторах Крайземлі. Щасливець, блукаючи, мов сліпець, вийде на круте урвище і знайде там свою смерть. Нещасливець опиниться у Присмерковому лісі.

Занурений у вічні золоті сутінки, Присмерковий ліс за-ворожливий і водночас підступний. Його повітря п'янить. Ті, хто надійдається ним, не пам'ятають, що їх сюди привело, схожі тут на казкового заблуканого лицаря, який давно вже забув про пошуки пригод — мету своєї виправи і радо розпрощався б із життям, якби був підвладний смерті.

Іноді гнітуючу тишу Присмеркового лісу порушують несамовиті урагани, прилітаючи з безодні за Свіtokраєм. Приваблювані сюди, мов нетля до полум'я, вони кружляють, часом і по кілька днів поспіль, у розпеченному до білого жару небі. Деякі урагани надто не схожі на решту. Вони розроджуються жмутами блискавиць, утворюючи бурефракс — безцінну речовину, що, наперекір жахливим небезпекам Присмеркового лісу, притягує мов магніт усіх охочих її запопасти.

Спустившись Присмерковим лісом нижче, можна вийти на Багнище. Це смердюча, загиджена місцевість, масна від рідкого глею із заводів та ливарних цехів Нижнього міста, яке вже стільки часу спускає і звалює сюди свої відходи, що земля стала геть безживна. А все ж — як і скрізь по Свіtokраю — тут є свої мешканці. Це рожевоокі й цілком знебарвлені, білі, як і все їхнє довкілля, обірванці, звиклі порпатитися в покидьках.

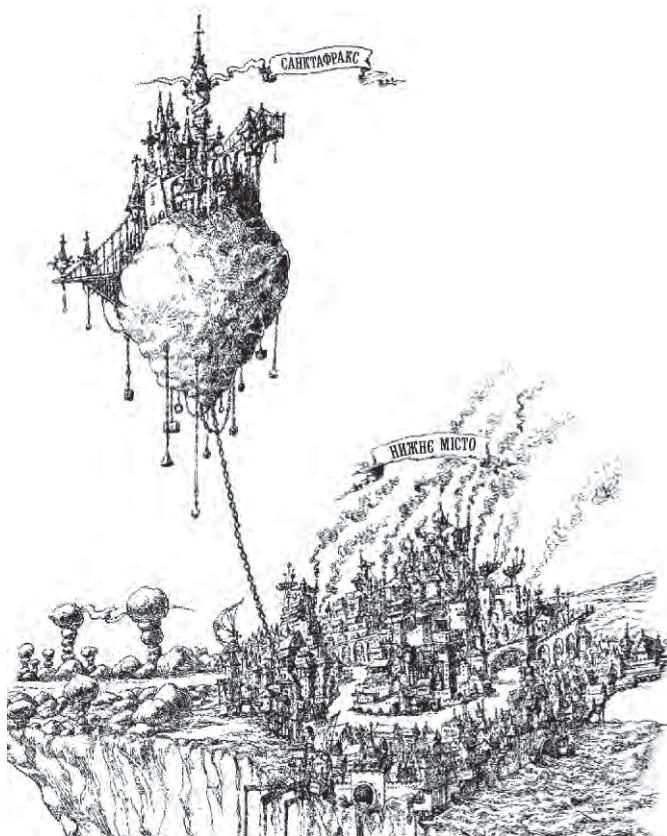
Ті, кому щастить перебрести Багнище, опиняються у лабіринті проходів між благенькими куренями в жалюгідних нетришах обабіч лінивої течії Крайріки. Це Нижнє місто. Його населяють, тиснувшись у вузьких вуличках, люди та різноплемінні істоти з усіх кінців Свіtokраю. Брудне, перенаселене і нерідко жорстоке, Нижнє місто є осередком усяких промислів, як законних, так і таємних.

Місто гуде, метушиться, кипить енергією. Кожен мешканець провадить своє діло, належить до своєї спілки і має свою чітко визначену робочу дільницю. Звідси — інтриги, змови, запекле суперництво і вічна колотнеча — між дільницями, спілками, суперниками-ремісниками. Усіх спілчан гуртують одинаковий страх і одинакова ненависть до повітряних піратів, які на своїх швидкохідних кораблях опанували небо над Свіtokраєм і грабують на своєму шляху безталанних купців.

У середмісті увагу привертає велике залізне кільце із приспособами до нього довгим важким ланцюгом; той ланцюг, коли туго напнутий, а коли обвислий, тягнеться просто в небо. До нього припнuto здоровенну плавучу скелю.

Як і решта своїх посестер, вона відірвалася від землі, коли проросла з ґрунту Каменесаду, після чого її виперли нагору нові скелі, пророслі зісподу. Ланцюга до неї прикували, як вона вже стала така здорована і легка, що могла знятися в небо. На тій скелі звели величне місто Санктафракс.

Санктафракс зі своїми високими шпілястими вежами, сполученими між собою віадуками та галереями, відомий як навчальний осередок. Він населений академіками, алхіміками та бурсаками — наділеними особистими званнями — і має до своїх послуг книгохранилища, лабораторії та лекційні зали, харчевні та кімнати відпочинку. Студійовані тут предмети настільки ж незрозумілі, наскільки ревниво їх стережуть, і, всупереч очевидному духові старомодного,

книжного доброчинства, Санктафракс є постійним вогнищем суперництва, інтриг і змов, лютого розбрата і чвар.

Темноліс, Крайземля, Присмерковий ліс, Багнище та Каменесад. Нижнє місто і Санктафракс... Крайріка. Назви на мапі...

Проте за кожним із тих наймень криються тисячі історій — як занотованих у стародавніх сувоях, так і переказуваних із покоління в покоління — історій, що їх можна почути ще й нині.

Подане нижче — лишеень одна з них.

• РОЗДІЛ ПЕРШИЙ •

Зустріч друзів

тояв полудень, і Нижнє місто виувало. Під габою завислої над містом гидотної мряки, що опуштували щити дахів і скрадала сонце, тісні вулички та широкі пішохідні доріжки повнилися гарячковим життям.

Скрізь велися, легко переходячи у сварку, торги та міньба; вуличні музиканти завзято вигравали на своїх інструментах, вуличні крамарі галасливо пропонували вигідні закупки, знахтувати які, мовляв за ними, було б гріх; старці жалісно простягали капелюха з темних, недосяжних для сонця закапелків, хоча рідко хто зупинявся кинути їм монету. Гасаючи туди-сюди, кожен був надто заклопотаний собою, аби думати про інших.

Уміти близкавично перенестися з пункту А у пункт Б, першим урвати шмат, запровадивши найвигіднішу для себе і нищівну для конкурента ціну — ось що, на думку всіх, запевняло успіх у Нижньому місті. Треба було залізних нервів та недремних очей, щоб вижити; ви мусили вміти усміхатися, навіть завдаючи комусь удару в спину. Життя тут було суворе, тяжке і немилосердне.

Від такого життя голова йшла обертом!

Живчик чимдуж поспішав, простуючи від бон-доків через ринковий майдан — не те, щоб кудись не встигав, просто не міг не заразитися загальною атмосферою одержимості. Зрештою він добре затятив сувору науку: не хочеш бути збитим з ніг і затоптаним там, де всі женуться з карколомною швидкістю, — не відставай від них ані на крок. Поруч із приписами “ні з ким не зустрічатись очима”, “не показувати своїх слабин” та “йти в одному потоці” — то було одне з найперших правил Нижнього міста.

Живчикові дошкуляла спека. Сонце вже сягнуло зеніту. Щоправда, воно було потьмарене задушливим, із відрозним металевим присмаком димом ливарних цехів, а все ж пражило

нешадимо. Панувало цілковите безвітря і, коли Живчик звернув до крамниць, яток та наметів, у носа йому шибнула неймовірна мішанка запахів. Скисле деревне пиво, витримані сири, збігле молоко, гарячий, щойно з вогню клей, смажена кава із соснової живиці, сосиски, що шкварчать на пательні...

Як завжди, пряний аромат сосисок переніс Живчика у дитинство. Кожної Окострільної ночі, в осаді лісових тролів, де він зростав, дорослі неодмінно смакували традиційною юшкою з сосисками... Гай-гай, як давно те діялось і яким далеким здається тепер! Життя було тоді зовсім інше: замкнуте, впорядковане, неквапливе. Живчик усміхнувся сам до себе. Він уже ніколи не повернеться до тамтого життя. Тепер уже ні. Не понадиться на всі дерева Темнолісу!

Що далі він чимчикував майданом, то менше відчувалися пахощі сосисок, від яких йому аж слинка текла — нарешті новий запах розворушив у ньому цілий рій зовсім інших

споминів. То був знайомий дух свіжовичиненої шкури. Живчик пристав і роззирнувся довкола.

Під муром стовбичив довгань із криваво-червоною шкірою та кармазиновим чубом живолупа. На шиї в нього висів луб'яний козуб, напханий шкіряними оберегами та амулетами на ремінцях, які він продавав, певніше, намагався продати.

— Амулети на щастя! — галасував він. — Купуємо амулети на щастя!

Ніхто не звертав на нього жодної уваги, а коли він поривався накинути оберіг на шию перехожому, гоблін, троль чи будь-хто інший на кожну таку спробу дратливо тріпав головою і чимшивидше його поминав.

Живчик сумовито спостерігав за крамарем. Живолуп, як і багато інших вихідців із Темнолісу, наслухавшись чуток, що вулиці Нижнього міста вимощені золотом, відкрив для себе зовсім іншу дійсність. Зітхнувши, хлопець повернувся і вже ладнався йти далі, як повз нього шаснув украї зліденний на вигляд нетряк у драному одязі та важких черевиках.

— Амулет на щастя? — весело цвірінськнув живолуп і виступив наперед із ремінцем напоготові.

— Забери свої криваві лабети! — заревів нетряк і несамовито відтрутлив простягнені руки.

Живолуп крутнувся на місці і гrimнув додолу. Амулети порозліталися врізnobіч. Коли нетряк потупотів геть, сиплючи чортами собі під ніс, Живчик мерщій кинувся до живолупа.

— З вами все гаразд? — запитав він, подаючи руку, щоб допомогти йому звестися на ноги.

Живолуп повернув голову і бликнув на нього знизу.

— Свиня, якої світ не бачив... — заремствуваю сіромаха. — Лихо, та й годі! — Він одвів погляд і заходився збирати амулети й обереги, кидаючи їх назад у козуб. — Доводиться перебиватися лише випадковими чесними заробітками.

— Важкий хліб, що й казати, — поспівчував Живчик. — Нічого не вдієш: Темноліс, ваша домівка, так далеко!

Живчик добре знав живолупів. Якось йому випало гостювати у їхньому лісовому селі й відтоді він завжди ходив у камізельці з волорожачої шкури, подарованій йому там. Живолуп звів очі. Живчик вітально торкнувся свого чола і вдруге подав йому руку.

Цим разом, щойно останній амулет повернувся на своє місце, живолуп ухопився за руку і рвучко підвівся. Відтак і собі торкнувся чола.

— Мене звуть Тужень, — відрекомендувався він. — Не знаю, як і дякувати: ти зупинився поглянути, чи я, бува, не покалічився. Більшість довколишніх ярмаркових ніколи з тобою і не поздоровкаються, не то що. — Він зневажливо пирхнув. — Я не думаю, що ... — Він зупинився.

— Ну! — підбадьорив Живчик.

Живолуп знизав плечима.

— Просто мене цікавило, чи не зохотився *b* *ti* купити в мене один амулет на щастя?

І, не чекаючи на його згоду, живолуп вибрав шкіряного оберега і простяг Живчикові, чим викликав у хлопця тамований усміх.

— Як тобі оцей? Його чари всевладні.

Живчик кинув оком на закрутисту спіраль, витиснену на багряній шкірі. Він знов: для живолупів кожен із цих особливих візерунків на оберегах щось означає.

— Хто носитиме цей оберіг, — вів далі Живолуп, обв'язуючи ремінцем Живчикові шию, — позбудеться страху перед відомим.

— Може, невідомим? — перепитав Живчик.

Живолуп пирхнув.

— Боятися невідомого — це для бовдуров та хирляків, — зауважив він. — Я тебе за такого не маю. Ні, — додав він, — присягаю своїм капшуком, відоме зазвичай набагато страшніше. До речі, про капшука — із тебе шість четвертаків. — Живчик сягнув до кишені. — Якщо, звісно, — додав живолуп змовницьким шепотом, — у тебе не знайдеться трохи фракспилу. — Він уп'явся очима у срібний кулястий медальйон у Живчика на ший. — Бодай порошинки.

— Ба! — промовив Живчик, кидаючи монети у простягнену криваво-червону долоню. — Дав би, та нічого!

Живолуп покірно знизвав плечима.

— Малося на увазі, тільки дрібку, — промирив він.

Прикрашений новим амулетом, що пишався тепер серед інших, що їх він примножував цілими роками, Живчик подався далі лабіринтом звивистих алейок.

Він поминав зоокрамницю, просяклу важким духом вологої соломи та свіжовичиненої шкури, аж гульк —

до нього метнулася невеличка, злостива на вигляд істота з хижо вищиреними зубами. Живчик злякано відсахнувся, але одразу ж розреготовався, коли вона, рвучись із пріponи і збуджено рохкаючи, заплигала на одному місці. То було маля зубощира-скрадайла, і йому кортіло погратися.

— Вітання-шанування, друзяко! — привітався Живчик і почухав грайливу тваринку під волохатим підборідям. Зубощиреня гúкало від задоволення і качалося долі горічевра.

— Ти великий мазя, — сказав Живчик.

Він знов: така дитинність минуща. Дійшовши повних літ, зубощири-скрадайла ставали в'ючаками або улюбленими охоронцями тих, у кого є що охороняти.

— Гей! — озвався чийсь скрипучий і заразом настирливий шептіт. — Пошо марнувати свій час із цим лантухом п'явкобліх? Підійди-но краще сюди.

Живчик роззирнувся. Окрім зубощира-скрадайла, перед чолом обшарпаної крамниці було виставлено на видноті силу інших істот: хутряних, пернатих та лускатих, а також кількох дрібніших тролів та гоблінів, прикутих ланцюгами до стіни.

Дивлячись на них, незмога було вгадати, кому належали щойно почуті слова.

— Поглянь сюди, вгору! — знов озвався голос, тепер уже вимогливіше. По спині Живчикові забігали мурашки. Хоч би хто це говорив, незнайомець його знав. — Сюди!

Живчик підвів очі догори і вражено роззявив рота.

— Птах помагай-біда! — вигукнув він.

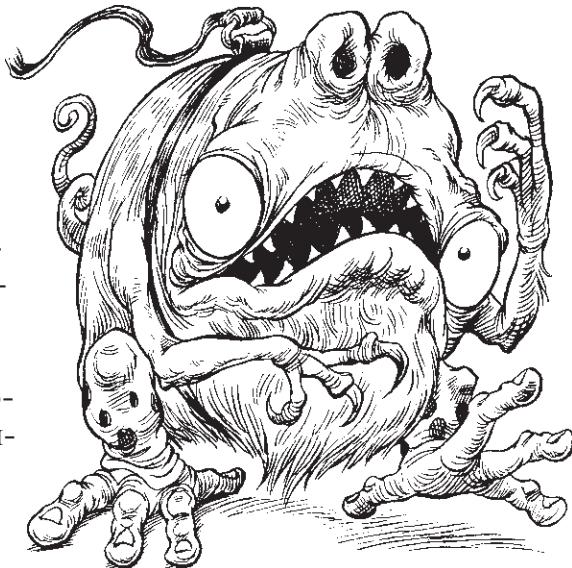
— Достеменно так, — прошепотів помагай-біда, незgrabно повертаючись на своєму сідалі обличчям до хлопця. — Дай Боже!

— Дай Боже! — відгукнувся Живчик. — Але ...

— Говори тихіше, — просичав помагай-біда, зизуючи правим оком на вхід до крамниці. — М'яло-Ряснопіт не повинен знати, що я говорючий птах.

Живчик кивнув головою і проковтнув клубок у горлі.

Як могла така шляхетна істота опинитися в такій жалюгідній місцині? Хто смів обернути на бранця помагай-біду, охоронця Живчика ще відтоді, як цей птах на його очах вилупився з кокона? І чому його посадили у клітку, хіба лиши трохи більшу за самого бідолаху? Через те він мусив карлючитись на своєму сідалі, вистромивши за гратегового

величного рогового дзьоба, неспроможний ані гаразд випростатися, ані махнути крильми?

— Незабаром ти будеш на волі, — пообіцяв Живчик, витягуючи із-за пояса ножа. Устромивши тонке лезо в замкову шпару висячого замка, він почав гарячково шпортатися у ній.

— Хутчій! — квапив помагай-біда. — І, ради всіх святих, пильнуй, аби М'яло-Ряснопіт тебе не застукав.

— Секундочку... — процідив Живчик крізь зіплені зуби. Але замок уперто не піддавався. — Ось я тільки...

Зненацька повітря розітнув оглушливий тріск. К-р-рек!!! Живчик негайно облишив замок і тривожно крутнувся на підборах. Він знов, що скоїлося. Вічна історія! Аварійні ланцюги, що допомагали утримувати на місці плавуче місто Санктафракс, постійно обривалися.

— Ще один наказав довго жити! — заверещав хтось із ярмаркових.

— Обережно! — пронизливо закричав другий.

Та було вже пізно. Обірваний ланцюг падав додолу з безглаздо ніжним передзвоном. Усі, хто був на вулиці внизу, кинулися вrozтіч, але тільки натикалися одне на одного, не годні вибратися з небезпечного місця.

Ланцюг брязнув додолу. Пронизливий зойк розпанахав повітря. І знову тиша.

Коли спала курява, Живчик оглянув місце події. Дах крамниці залізних виробів був геть потрощений. Двоє рундуків

стали плескаті як млинець. А поблизу, на вулиці, лежав труп неборака, розчавленого вагою упалого металу.

Живчик уп'явся очима у драний одяг та знайомі грубі черевики. То був нетряк. Мабуть, таки тобі варто було прислушатися до живолупа, подумав хлопець і помацав оберіг у себе на шиї. Та виправляти помилку вже запізно. Щастя відвернулося від нетряка.

— Лелечки-леле! — почулося зітхання помагай-біди. — Ніде правди діти: дійшли до такого, що далі вже нікуди!

— Ви це про що? — поцікавився Живчик.

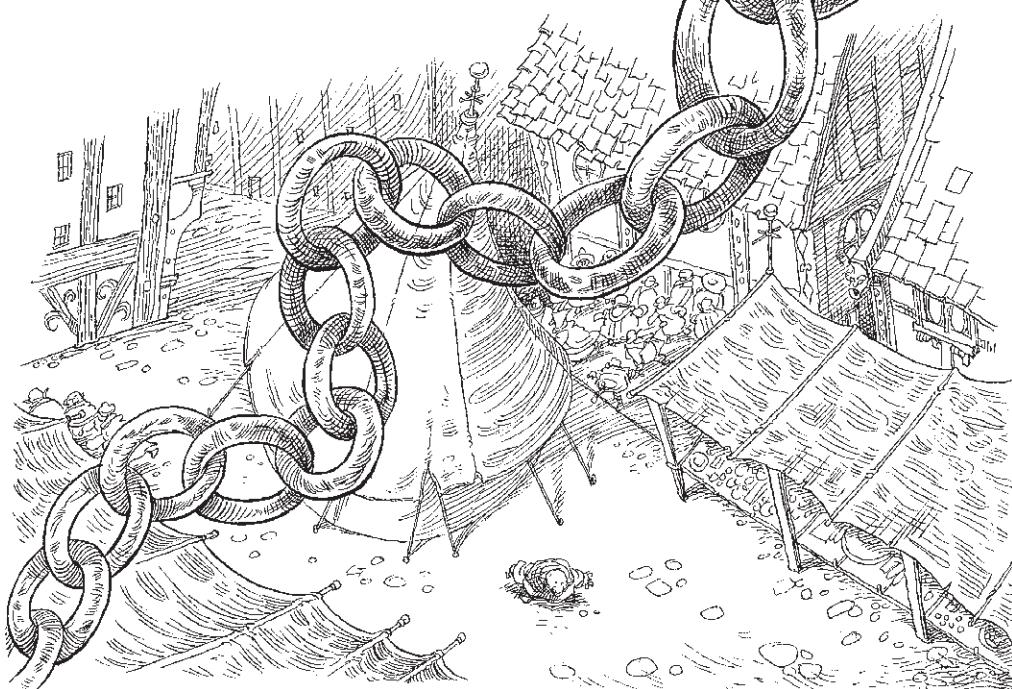
— Ет, довга історія, — спрокволя відпові птах. — I... — Він умовк.

— Що? — запитав Живчик.

Помагай-біда не пускав пари з уст. Він значливо скосив одне око на двері.

— Агов! — почувся чийсь хрипкий голос. — Накинули оком на тамту птаху абощо?

Хутенько сховавши ножа в рукав,
Живчик обернувсь і зіткнувся лицем

до лица з якимось мутиром: пузань стояв окаряч, узвівши руки в боки.

— Я... я сюди відскочив, коли обірвався ланцюг, та й годі, — промимрив він.

— Хм-м-м! — хмикнув М'яло-Ряснопіт, роззираючись довкола, аби оцінити заподіяну шкоду. — Далебі, це не ланцюги, а якась кара небесна, усе рвуться і рвуться. А все

через отой кагал, оту так звану професуру. Що доброго коли вони зробили для нас? Трутні — ось вони хто! Знаєш, що зробив би я? Коли б на те моя воля, я поперетинав би *всі* ланцюги — і паняй, Санктафраксе, у відкрите небо! З богом, Парасю! — додав він погрозливо, пацаючи по своїй блискучій лисині брудним носовиком.

Живчик німував. Досі він ніколи ще не чув, аби хтось отак чорнив професуру плавучого міста.

— Та хоч би там що, — провадив М'яло-Ряснопіт, — а при наймні мое добро ще ціле, правда? Ну, то як, берем цю птаху чи ні? — ядущно прохрипів він.

Живчик озирнувся на замурзаного помагай-біду.

— Я шукав таку, щоб уміла говорити.

М'яло-Ряснопіт похмуро захихотів.

— Овва, з цієї тварюки слова кочергою не витягнеш, — сказав він ядуче. — Дурна як чобіт. А втім, може, ти й розв'яжеш їй язика, прошу дуже... Я міг би відступити її тобі за божу ціну. — Він рвучко повернувся. — Ой, та на мене ж чекає інший покупець! — спохопився він. — Гукнеш мені, як щось буде треба.

— Дурний як чобіт! Ой, держіть, не можу! — вигукнув помагай-біда, коли М'яло-Ряснопіт зник з очей. — Зухвалиць! Нахаба! — Його скошене око прикипіло до Живчика. — Ну чого стовбичиш і шкіришся, як блазень? — grimнув птах. — Витягни мене звідси, поки не пізно.

— Hi, — відрубав Живчик.

Помагай-біда знову видивився на нього, геть збитий з пантелику. Відтак нахилив голову, наскільки давала клітка.

— Hi? — перепитав він.

— Hi, — повторив Живчик. — Хотілося б спершу почути вашу “довгу історію”. “Дійшли до такого, що далі вже нікуди” — ось що ви сказали. І я хочу знати: чому? Хочу знати, що сталося?

— Випустиш мене з клітки — розкажу, — запропонував помагай-біда.

— Hi, — втретє повторив Живчик. — Я вас знаю. Досить відімкнути дверцята, як ви одразу відлетите, а *тоді* коли то

ми знову з вами побачимося! Попереду розкажіть мені свою історію, а тоді вже й визволити вас не гріх.

— Ах, ти ж щеня, зухвале щеня! — охижів помагай-біда. — Оце твоя дяка за все, що я для тебе зробив?!

— Не так голосно! — остеріг Живчик, лячно озираючись на двері. — Ще почує М'яло-Ряснопіт.

Помагай-біда втихомирився і заплющив очі. На хвильку Живчикові здалося, ніби той завзявл уперто мовчати. Хлопець ладен уже був злагідніти, коли це дзъоб помагай-біди розтулився.

— Відтоді, як це все почалося, вже спливло чималенько води. Двадцять років, якщо бути точним. Тоді твій батько був лише трохи більший, ніж ти тепер.

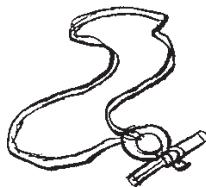
— Але ж вас тоді ще й на світі не було, — зауважив Живчик.

— Усі помагай-біди бачать одні й ті самі сни, сам знаєш, — відрік він. — І що знає один, знають усі. Та якщо ти думаєш раз у раз перебивати...

— Ні, ні, — замахав руками Живчик. — Даруйте мені ласково. Я більше не буду.

Помагай-біда сердито хмикнув.

— Гляди ж бо, шануйся.

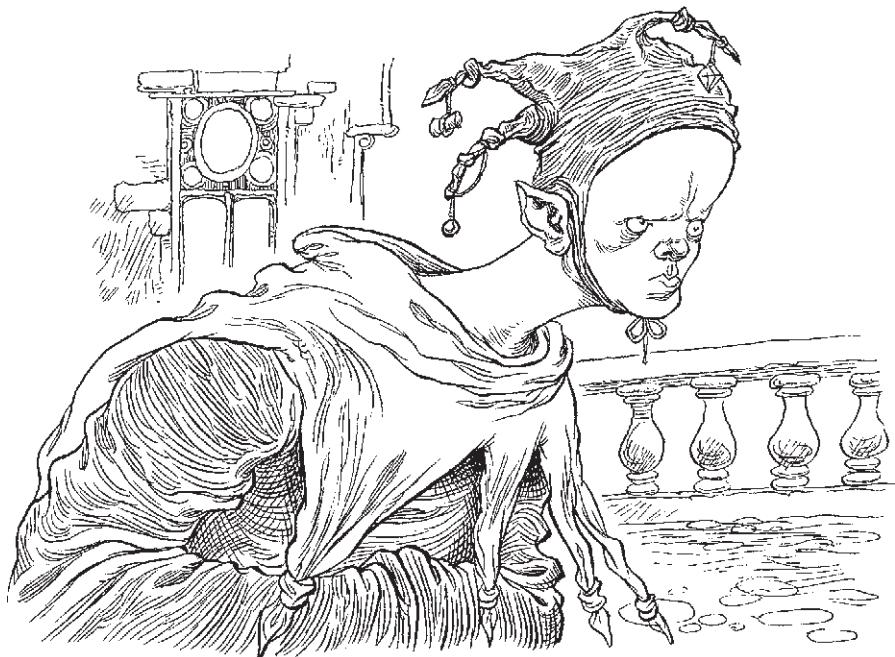
· РОЗДІЛ ДРУГИЙ ·

Розповідає Помагай-біда

— явімо собі таку сцену, — почав птах помагай-біда. — Холодне, по-осінньому негодяне надвечір'я. Над Санктафраксом, над його вежами та шпиллями, чиї обриси вирізняються проти багряного неба, зійшов місяць. Самітна постать вирінає з дверей найпотворнішої вежі і чимчикує брукованим подвір'ям. Це учень Факультету Дощознавства. Його ім'я — Вілнікс Помполніус.

— Що? Вілнікс Помполніус? — вихопився Живчик. — Найвищий санктафракський Академік? — Хоч він зроду ще не бачив гоноровитого академіка, Вілніксова слава линула поперед нього.

— Власною персоною, — потвердив помагай-біда. — Багато хто з тих, що сягнули величі, походив із простолюду — так само й він насправді був гостривником ножів у Нижньому місті. Але Вілнікс Помполніус завжди відзначався безоглядним шанолюбством, а тієї ночі й поготів. Коли він, нагнувши голову проти вітру, поспішав до близьких шпилів

Школи Світознавства і Темрявознавства, то подумки кував змову і плів інтриги.

Живчик здригнувся, а хутро його камізельки з волоро-жачої шкури загрозливо наїжачилося.

— Бачиш, — заходився пояснювати помагай-біда, — Вілнікс тішився прихильною — ба більше, поблажливою — ува-гою одного з наймогутніших тогочасних санктафракських учених — професора Темрявознавства. То саме він влашту-вав Вілнікса у Лицарську Академію і всіляко ним опікувався. А коли згодом свавільного Вілнікса виключили, саме він вибив йому місце на Факультеті Дощознавства, рятуючи молодика від остаточного вигнання із Санктафракса.

Помагай-біда перевів дух і продовжував розповідь.

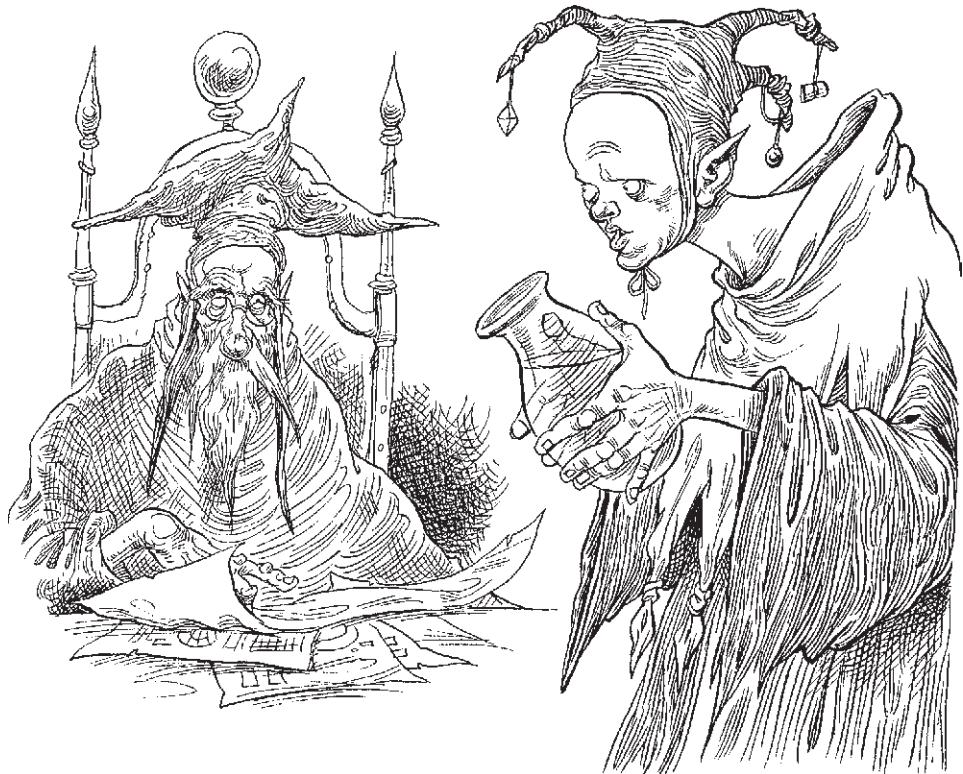
— Одного разу, перебуваючи у захаращеному найдиво-вижнішими приладами професоровому кабінеті, Вілнікс театральним жестом помахав перед його очима шкляною мензуркою з якоюсь рідинкою. “Кислотність дощів, які при-мандровують із-за Свіtokраю, дедалі зростає, — проголосив

він. — Причина — щораз численніші вкраплення часточок кислотних туманів у дощинах. Гадаю, це могло б бути для вас цікаве”, — лукаво додав він.

Для Професора Темрявознавства це було цікаве. Ба навіть дуже. Вкраплення часточок кислотних туманів могли звістувати наближення Великої бурі.

“Треба проконсультуватися з вітроловами та хмароглядами, — сказав він, — якщо Велика буря справді насувається, це відразу впало б їм у вічі. Бліскуче спостереження, хлопче мій!”.

Очі Вілніксові засяяли, серце тьохнуло. Справи йшли краще, ніж він сподівався. Намагаючись не збудити у Професора жодних підозр, він узявся промацувати ґрунт. “Велика буря”? — запитав він безневинно. — Себто буде відряджено на пошуки бурефраксу якогось ученого Лицарської Академії?”

— Професор ствердно кивнув головою. Потім поплескав долонею по розкладених на бюрку паперах. “І це, до речі, буде дуже вчасно, якщо виявиться, що ці всі цифри не брешуть, — зауважив він. — Санктафракс стоїть на вели-кій скелі, а та ще й досі росте і зі збільшенням своїх розмі-рів стає чимраз плавучіша...” Голос його дедалі глухнув, аж нарешті зовсім завмер. Він розпачливо труснув головою.

Вілнікс пантрував за ним краєчком ока. “Тож вам дово-диться збагачувати скарбницю бурефраксом, щоб опустити скелю вниз і... і...”

Професор енергійно кивнув головою. “І відновити рів-новагу, — докінчив він і зітхнув. — Відтоді, як Лицар-Ака-демік повернувся зі свіжим запасом бурефраксу, втекло багато води”.

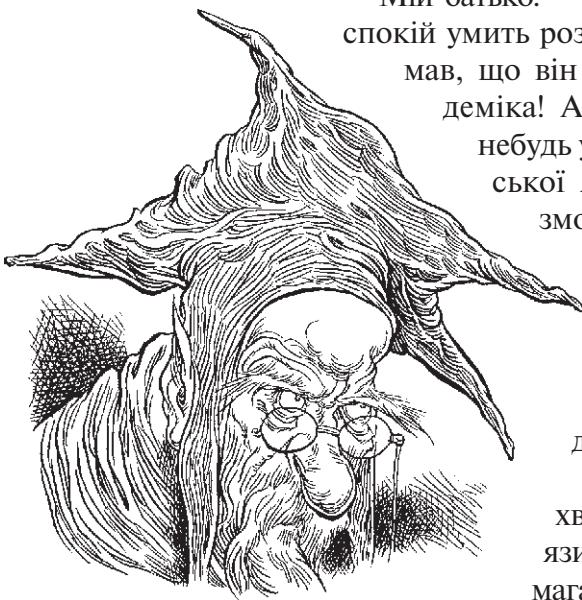
На Вілніксових губах заграла крива посмішка. “І якого ж лицаря мають послати цим разом?” — поцікавився учень.

Професор пирхнув. “Підопічного Професора Світлознав-ства. Квінтініуса. — Він зсунув брови. — Квінтініуса... Як це пак його прізвище?”

Вілнікс здригнувся. “Квінтініус *Вергінікс*”, — підказав він.

— Мій батько! — вигукнув Живчик, чий спокій умить розвія вся. — Я й гадки не мав, що він зновув Найвищого Ака-деміка! А також, що міг коли-небудь учитись у стінах Лицар-ської Академії... — Хлопець змовк, поринувши в заду-му. — Виходить, я да-леко не все знаю про його життя пе-ред тим, як він став повітряним піратом, — додав він.

— Якби ти бодай на хвильку прикусив свого язика, — роздратувався по-магай-біда, — то можливо...

Зненацька звідкись ізсередини долетів несамовитий ве-реск. А ще за мить у дверях з'явився М'яло-Ряснопіт: блі-дий як полотно, він щось белькотів про те, як вовкун — заблуканий на полюванні й здичавілий ловецький птах, на-ділений страхітливим зазубленим дзьобом та гострими як бритва пазурами — щойно відв'язався від приponи і мало не струбив сердешного лапмуфлера.

— З ним усе гаразд? — поцікавився Живчик.

— Усе гаразд? — прохрипів М'яло-Ряснопіт. — Із лапму-флером? Ні, з ним не все гаразд! Цей вовкун тільки де що уздріє, так зараз і тельбушить! А тим часом із лапмуфлера можна мати добрячий зиск. Доведеться сходити по ветери-нара, — промурмотів він. — Хай зашиє його знов. — Він зирнув на Живчика, наче побачив його вперше. — Чи на тебе можна покластися?

Живчик кивнув головою.

— Хм-м-м! — промимрив М'яло-Ряснопіт. — Ну, раз ти ще й досі тут, то чи не приглянути б тобі за крамницею, поки мене не буде? Гадаю, з порожніми руками ти звідси б не вийшов.

— Чудово! — вигукнув Живчик, якомога тамуючи свій запал.

Щойно тільки М'яло-Ряснопіт відійшов і вже можна було не боятися, що їх почують, помагай-біда знову зажадав,

щоб його випустили на волю. Але Живчик залишався неблаганий.

— На все свій час, — відрубав він. — Зрештою, що може бути гіршого, ніж урвати розповідь у найцікавішому місці!

Помагай-біда забубонів собі під ніс:

— Отож, на чому я зупинився? Ага. Вілнікс і твій батько... їх разом зарахували до Лицарської Академії, одного й того самого ранку, а проте з першого ж дня Квінтиніус Вергінікс затъмарив решту багатонадійних молодиків, серед них і Вілнікса. У фехтуванні, стрільбі з лука та в бою навулачки він не мав собі рівних; за стерном буреловів — повітряних кораблів, призначених ловити Велику бурю, — він здавався недосяжним.

Променючи гордощами, Живчик уявив себе ловцем Великої бурі й ніби наяву відчув кільзову та бортову хитавицю в мить, коли підхоплений вихором корабель починає нарешті прориватися до зони штилю в епіцентрі...

— Слухаєш ти мене чи ні? — просичав помагай-біда.

Живчик із провинним виглядом звів очі догори.

— Слухаю! — запевнив він.

— Хм! — хмикнув помагай-біда з очевидною недовірою, від чого пір'я на його ший враз настовбурчилось. — Як уже згадувалося, Професор пояснив Вілнікові, що в разі, якби припущення щодо Великої бурі підтвердилося, Квінтиніуса Вергінікса було б традиційно висвячено у лицарі й виряджено до Присмеркового лісу. Небо в цей час йому сприяло б, і він повернувся б із бурефраксом.

Вілнікс усміхнувся своєю особливою усмішкою. Загадковою, підленькою. Ось вона, хвилина, коли можна торкнутися того, про що йому все кортіло запитати.

“А цей ... бурефракс, — як завжди, нецеремонно втрутився Вілнікс. — Коли я числився у Лицарській Академії, про нього часто говорилося як про найдивовижнішу речовину, яку будь-коли зновував світ. Нам казали, що його окрушини фактично не що інше, як уламки чистої блискавки, — улесливо і підступно вів він далі. — Чи таке справді може бути?”

Професор Темрявознавства поважно кивнув головою, а коли озвався знову, здавалося, ніби він читає вголос якийсь стародавній текст. “Так званий бурефракс, — проголосив він, — виробляється в утробі Великої бурі — потужного вихору, який формується далеко поза межами Світото-краю раз на сім років і стає осереддям палючих, простотаки пекельних вітрів, що, завиваючи і сиплючи сполами іскор, перетинають небо у напрямку Присмеркового лісу. Тут Велика буря репає. Вона розроджується одним-однією сіньким жмутом блискавиць, що прошиває важке присмеркове повітря і вгороджується у м’яку землю внизу. У цю мить жмут обертається на твердий бурефракс, що ряхтить у сутінках. Слава і хвала тому, хто стане свідком такої дивовижі!”

Очі Вілніксові спалахнули жадобою. “Чиста блискавка!” — промайнула думка. — “Яка ж бо сила має критися в кожній окрушині бурефраксу!” Він звів очі догори. “А... м-м-м... який він на вигляд... що найбільше нагадує?”

У Професора з’явився мрійливий вираз. “Там така краса, що ні словом сказати, ні пером описати, — відповів він. — Уявіть собі кристал — і кристал той весь грає, променіє, іскрить!”

“А все ж він важкий, — зауважив Вілнікс. — Принаймні так мене вчили. Але наскільки велика його вага?”

“У присмерку свого народження він не важкий за піщинку. Проте у кромішній пітьмі скарбниці, що в самім центрі Санктафракса, окрушина його важча за тисячу дерев “залізної” породи, — пояснив Професор. — Бурефракс виступає в ролі противаги підіймальній силі скелі. Без нього плавуче місто порве свої якірні ланцюги і полине у відкрите небо...”

Вілнікс театрально почухав собі голову. “Ось чого я не збагну, — озвався він. — Якщо кристали та їхні окрушини такі важкі, а шлях до скарбниці пролягає крізь темні тунелі, то як можна взагалі доправити в неї бурефракс?”

Професор Темрявознавства кинув на юнака пронизливий погляд.

— Можливо, — трохи відбіг од своєї розповіді помагайбіда, — на якусь мить учений муж засумнівався в чистоті намірів молодого учня. Я не певний. Не збагну я й іншого: як, зрештою, він зважився поділитися з Вілніксом відомостями. Та хоч би що там було, він зважився. І цьому його крокові судилося змінити хід санктафракської історії.

“Його довозять у світляних ящиках, — пояснив Професор, — де світло дозується так, щоб між ним і власне присмерком не було помітної різниці.”

Вілнікс відвернувся, аби приховати свої веселощі. Якщо світляні ящики могли використовуватися для занесення бурефраксу, то їх із певністю, подумалось йому, можна використовувати і для винесення якоїсь його дещиці. “А чи не міг би я сам побачити якусь окрушину?” — мовби ненароком зронив він.

“І думати про це забудь! — grimнув Професор Темрявознавства — і Вілнікс зрозумів, що перебрав міру. — Нікому не дано побачити бурефракс, — остеріг Професор. — Нікому, за винятком Лицарів-Академіків та хранителя скарбниці, себто мене самого. Милуватися негідним очам на чистоті бурефраксу — блюзнірство! — вибухнув він. — За такий переступ, Вілніксе, карають на горло.”

Помагай-біда промовисто помовчав.

— Аж це вітер різко змінив напрям. Санктафракська плавуча скеля подрейфувала на захід і несамовито зашарпалася на туго напнущих ланцюгах.

“Ясно”, — покірно схилив голову Вілнікс.

“Ex, Вілніксе, — провадив Професор лагідним тоном. — Я був би здивований, якби тобі справді було ясно. Тут не бракує охочих прибрati бурефракс до рук. Безчільні вітролови та зрадливі хмарогляди, не задумуючись, узялися б

досліджувати його... розглядати під лупою... — Він затрусиився з обурення, — чи *експериментувати* з бурефраксом, скумекавши, що на бурефраксі можна нагріти руки”.

Помагай-біда хвильку помовчав, відтак продовжував свою оповідь.

— Назавтра вранці, ледь засіріло, уже відомий нам хранитель скарбниці міг би побачити, коли б не задрімав на своєму посту, як коридором від скарбівні скрадається незграбна постать. Кістляві руки непроханого гостя стискали світляного ящика. Всередині лежало кілька окрушин бурефраксу.

Живчик роззявив рота. Дещицю Вілнікс таки вкраяв!

— Вілнікс поспішився назад до Учнівської Лабораторії на вершечку Вежі Дощознавців, — провадив помагай-біда. — Він тріумfalно бухнув ящик перед з'юрмленим у нетерплячому очікуванні гуртом юних дощознавців і широким жестом відкинув віко. Бурефраксові кристали заискріли і спахнули вогнем — чогось такого вони ще зроду

не бачили! “Чиста блискавка”, — похвалився Вілнікс. — Якщо ми зуміємо спустити з припони і загнуздати її енергію, то станемо наймогутнішими вченими за всю історію Сантактрафакса!”

Година за годиною працювали дощознавці, та хоч би що вони робили із кристалами — розчиняли їх, заморожували, розтоплювали чи змішували з іншими речовинами, а ключа до вивільнення потуги бурефраксу так і не знайшли.

Сонце за вікном уже стояло на вечірньому прузі. Світло зробилося золотаво-помаранчеве.

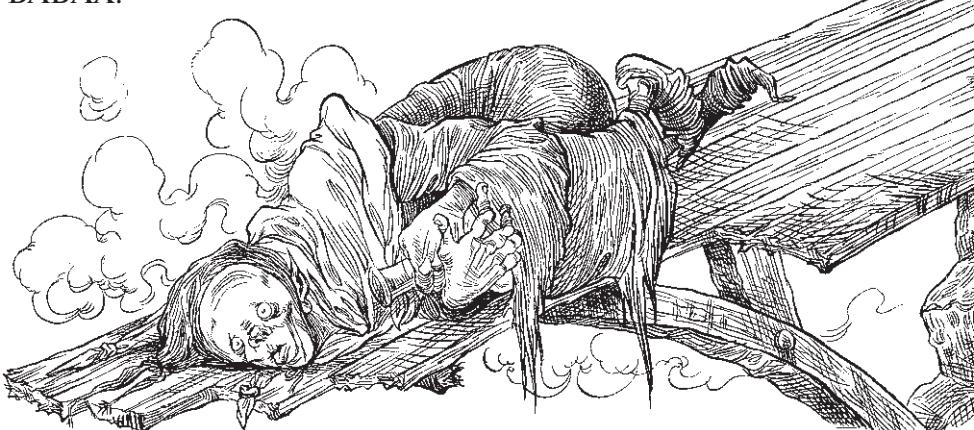
Обійнятий раптовим розчаруванням та почуттям безвіході, Вілнікс піdnіс товкача догори і зі скаженою силою опустив на окрушину, аби потрощити її на гамуз. А ще за мить його опанувало каяття. Він знівечив безцінний взірець бурефраксу.

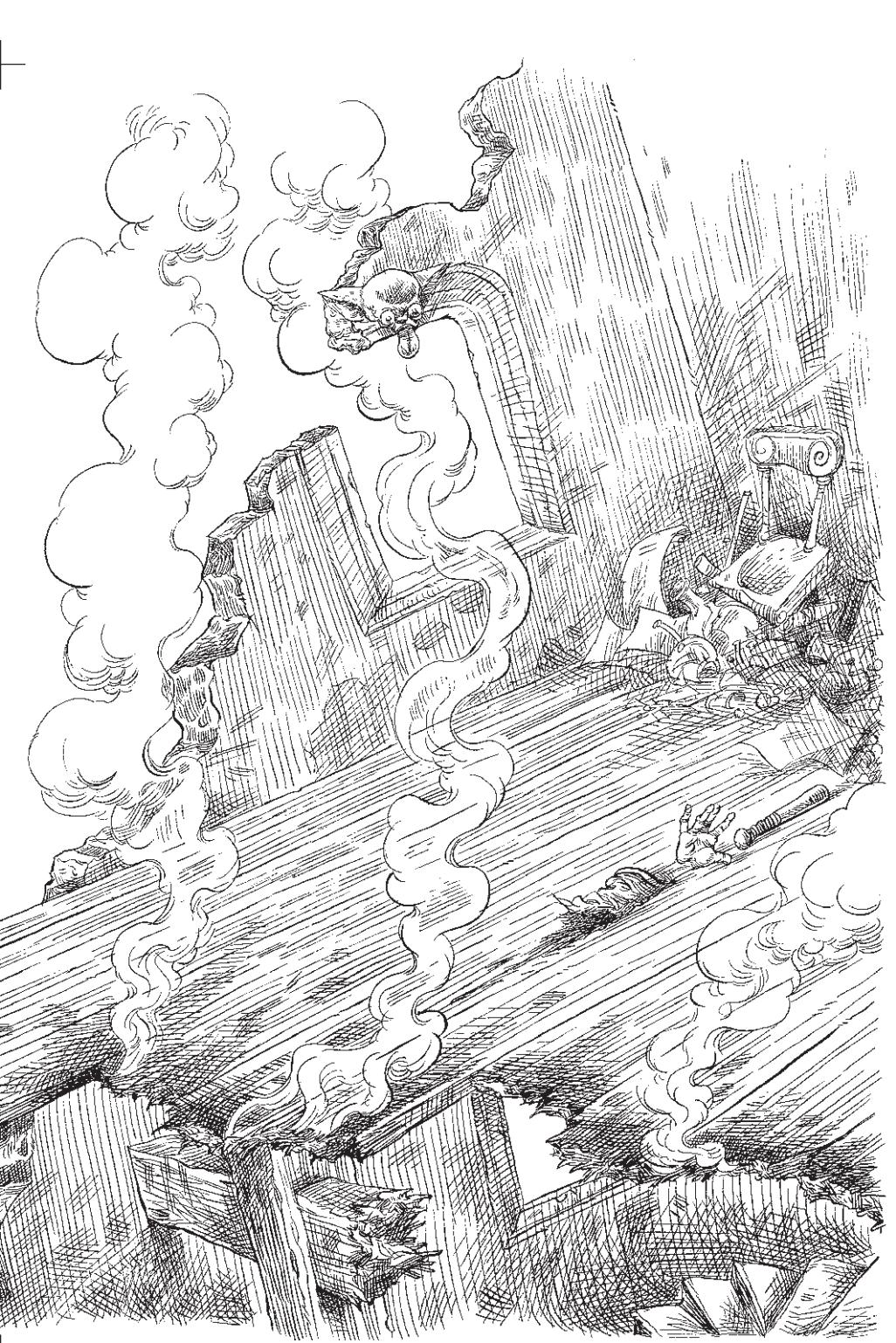
Очі помагай-біди звузились.

— Себто Вілнікс подумав так спершу. А коли приглянувся пильніше, то вже не шкодував про свою вихватку. Кристали на споді ступки обернулися на рудий порох, рухливий, наче живе срібло. “Не знаю, що воно вийшло, — звернувся він до присутніх, — але варто спробувати ще”.

Відразу ж по тому взято другу окрушину і покладено до другої ступки. Піднесено догори другого товкача. Світло надворі уже мерхло. Всі учні, oprіч самого Вілнікса, заклонилися довкола ступки. Товкачка опустилася донизу і —

БАБАХ!

Живчик відсахнувся назад, ошелешений.

— Сила блискавиці вивільнилася, що й казати! — закихкав помагай-біда. — Але з якими жахливими наслідками! Вибух розкидав піввежі, перетворивши її на розсипища жаристого грузу. Санктафракс задвигтів до самого осердя, а вікодавній Мертвий якір замалим не лопнув — так розбринівся. Усіх учнів пошматувало на кавалки. Цебто усіх, окрім одного.

— Вілнікса Помполніуса! — прошепотів Живчик.

— Достеменно так, — кивнув головою помагай-біда. — Він лежав тут-таки, на долівці, ледь живий, але й досі з кухлем, притиснутим до грудей. У повітрі стояв дух мигдалю. Вражений і збитий з пантелику, Вілнікс зачудовано дивився вниз на бурефраксовий порошок. Якого огріху допущено за другим разом? — запитував він себе. — У чім тут річ?

Коли він зводився на лікті, одна кровинка із глибокої рани на щоці капнула в кухоль. Та тільки-но діткнулася порошку, густа червона кров обернулася на кришталево прозору воду...

Вираз у помагай-біди став поважний — не сказати.

— Нині над величним Санктафраксом нависла грізна небезпека, — урочисто проголосив він. — З недорозуму зу-хвалих молодих дощознавців Мертвий якір під серйозною загрозою і ось-ось обірветься. Що гіршого, після крадіжки бурефраксу скарбниця фактично спорожніла. Оскільки підіймальна сила зростає не щоднини, а щогодини, а скелі майже нішо не обтяжує, скерований угору тиск на ней досяг критичної позначки.

Лишався тільки один примарний пробліск надії: за всіма даними вітроловів та хмароглядів, Велика буря справді насуvalася. Відповідно йшла кваплива підготовка до Інаугураційної церемонії. Квінтиніуса Вергінікса мали висвятити у лицарі й вирядити навздогін за Великою бурею до При-смеркового лісу. Вирядити по бурефракс.

“Тим часом, — провадив далі помагай-біда, — поки Вілнікс валявся на лікарняному ліжку, його мозок шалено пра-цював. Усі спроби загнудати силу блискавиці могли прова-литися, але він усвідомлював, що витвір його власних рук, бурефраксовий пил, чудодійний сам собою: одна-однісінь-ка порошинка, вкинута у каламутну воду, вмить очищала її. Чи є щось таке, чого мешканці брудного, смердючого Нижнього міста не віддали б за його дивовижний порошок? Нема! — прошепотів він із неситим блиском в очах. — Від-дадуть усе на світі!”

Не чекаючи, поки його випишуть, він вислизнув із лікар-няної палати і повернувся до напівзруйнованої Вежі Дощо-знавців — чи радше Дощознавця, бо крім нього, нікого там не залишилося. Усе мало бути готове на ранок знаменного дня.

І ось цей день настав. Сонце вже зійшло, і ясне промін-ня просмукувалося крізь східне склепіння всередину Рату-ші, де встигла зібратися Санктафракська рада.

Професори Світлознавства і Темрявознавства — відповідно у білій і чорній мантіях — сиділи в чільній частині зали за столом, де лежали меч і келех. Перед ними, у партері, розташувалися санктафракські вчені. Репрезентовано всі дисципліни: були тут науковці з Коледжу Хмар, Академії

Вітрів та Інституту Криги і Снігу, були й повіtroаналітики, мжичкоміри, мрякощупи... А також єдиний зацілілий член Факультету Дощознавців, щоправда, на костурах.

Гінкий, могутньої статури молодий лицар перетяг залу і вкляк перед Професором Світлознавства. “Відповідно до наданих мені повноважень, я пропоную для затвердження вам, о, невситима жадобо знань, о незрівнянна жвавосте розуму, — проголосив Професор, підносячи догори спершу келеха, а тоді меча, — кандидатуру Квінтиніуса Вергінікса з Лицарської Академії”.

Професор глипнув на укляклу внизу постать. “Ти, Квінтініус Вергініксе, присягаєш усію мудрістю світу, що умом і серцем слугуватимеш Лицарській Академії, зберігаючи віданість лише Санктафраксу і нікому більше”.

Квінтиніус затремтів.

“Присягаю!” — видихнув він.

Серце Живчикові сповнилося гордощів. “Мій батько!” — подумав він.

“І ти присягаєш також, що присвятиш своє життя пошукам бурефраксу? Що ловитимеш Великі бурі? Що... — Професор сповільна і глибоко втяг у себе повітря. — Що ти не повернешся назад, аж поки не завершиш своїх святих пошуків?”

Помагай-біда повернувся і впер у Живчика свій пильний некліпний погляд.

— Батько Квінтиніуса, твій дід — Віtronогий Шакал, був капітаном повітряних піратів. Як розсердився свого часу Квінтиніус на батька, коли той записав його до Лицарської Академії, бо юнак хотів уступати йому в сліди! Але тепер... Тепер! Годі описати словами, як він пишався своїм висвяченням у лицарі — найвищою честю, якої тільки міг його сподобити Санктафракс. “Квінтініусе, — почув він лагідний Професорів голос, — чи ти присягаєш?”

“Присягаю!” — відказав Квінтініус.

Тоді професор Світлознавства нахилився вперед і вручив Квінтініусові келеха. “Пий!” — звелів він. Юнак піdnіс келеха до губів. Професор Світлознавства скинув високо

над головою меча і чекав, поки Квінтиніус вихилить келеха. Чекав хвилину, чекав другу... Але Квінтиніус залишився непорушний: не ставало духу випити густу сопушну рідину.

Зненацька на вишикуваних шерегами лавах знялася шамотня. Грюкаючи костурами, до чільної частини зали дібав, пробиваючись крізь натовп, Вілнікс.

Професор Темрявознавства тривожно подався вперед на своєму троні. Що ще надумав устругнути цей прицюцькуватий молодик? запитував він себе. Професор спостерігав, як Вілнікс підніс одного зі своїх костурів і злегка постукав по келеху. “Прозорі й чисті колись води Крайріки уже не придатні для вжитку, — пирхнув він і обернувся до зали. — Тож чи не пора вже нам перестати дурити самих себе. Слухати ці всі нісенітниці про Лицарів-Академіків. Про “лови бур”. Про “святий бурефракс”. Губи його скривилися в гиденькій посмішці: “Коли востаннє Лицар-Академік вирушив по бурефракс? Ну ж бо, відповідайте? А що сталося з ним та з рештою всіма?”

Зала загула. Гарлініус Гернікс? Лідіус Ферікс? Петроніус Метракс... Де вони всі тепер? Ремство наростало. “Сім років тому останній Лицар-Академік розпустив паруси, — провадив Вілнікс, — Скридіус Толлінікс його наймення...”

“Це було вісім років тому!” — прокричав хтось.

“Майже дев’ять”, — зіпонув інший.

Вілнікс лукаво посміхався. Він знов, що тепер вони в його руках. “Майже дев’ять років, — повторив він гучно, аж залою пішли виляски. Він повернувся до Квінтініуса Вергінікса і показав на нього звинувальним жестом. — А ми всі свої надії покладаємо на нього! — Він витримав ефектну паузу. — Та з якого б то дива йому повелося там, де інші — так трагічно — зазнали невдачі??!”

І зразу ж Ратушна Зала заходила ходором від несамовитого гвалту. “Дев’ять років! — закричав Вілнікс. — Час нам братися за розум! — Зала задвигтіла вдруге. — Ale з чого починати? — Із розколин у стелі посыпався порох. — Відповідь проста, братове! — проголосив Вілнікс. — Треба клепати чимбільше ланцюгів!”.

Зала вражено ахнула, відтак запанувала тиша. План був навдивовижу простий. І заразом украї зухвалий. Фактично ланцюг тут споконвіку був один: Мертвий якір!

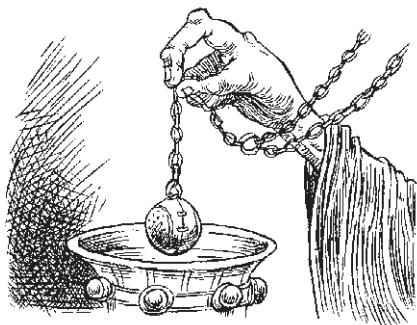
Старший наукознавець із Факультету Повітряних Студій перший порушив мовчанку. “Виробляти ланцюги означає множити нові фабрики, ливарні цехи, кузні, — зауважив він. — А Крайріка уже й так нагадує стічний рів. — Він кивнув на келех, ще й досі затиснутий у Вергінікса в руках. — Ми ризикуємо зробити воду цілком непридатною до вживання”.

Всі погляди звернулися до Вілнікса, чиє обличчя негайно розквітло зичливою усмішкою. Потім, відзначивши про себе, що треба винагородити старшого наукознавця професорським званням за його запитання, він дошкаандибав до Вергінікса і вихопив у нього келех. Вільною рукою Помполніус добув із кишені мантії срібний кулястий медальйончик і занурив його в каламутну рідину. Водномить вода зробилася кришталево чиста. Він віддав келеха Вергініксу,

і той відсюорнув із нього.
“Солодка, — відзначив він. —
І чиста. Як сльоза. Достоту
джерельна вода з Темнолісу”.

Професор Світлознавства взяв у нього келех і випив і собі. Відтак глянув на Помполніуса примруженими очима. “Як таке може бути?” — запитав він.

Вілнікс незворушно витримав Професорів погляд. “Це стало можливим завдяки одному разочому відкриттю, — відповів він. — *Моєму* разочому відкриттю. — Він постукав по медальйону. — В оцій милій цяцянці міститься просто-таки чудодійна речовина: однієї її порошинки стане, щоб забезпечити людину питною водою на рік. — Він повернувся до рядів недовірливих академіків. — Цей бурефр... — Він прикусив язика. — Ця речовина, я зву її фракспил на честь нашого укоханого плавучого міста, вістує початок нової ери. Тепер ми можемо убезпечити будущину Санктафракса тим,

що викуємо ланцюги, потрібні нам, як повітря, бувши цілком певні, що ніколи не сконаємо у муках від спраги!”

Зала виповнилася схвальними вигуками. Вілнікс скромно похнюпив очі. А як звів їх знову, вони збуджено блищали від передчуття близької перемоги. “Мої колеги зі Спілки вільних купців тільки чекають на сигнал, щоб заходитися коло ланцюгів, — сказав він, і на його вустах заграва усмішка. — Звичайно, —

додав він, — вони матимуть до діла лише з Найвищим Академіком, себто *новим* Найвищим Академіком”.

Він обкрутився кругом і втопив очі у Професорів Світловізнавства і Темрявознавства. “Бо хто вам вигідніший — оцих двійко блазнів, які, діючи в супрязі один з одним, своїми таємними ритуалами та безглуздими звичаями поставили Санктафракс на межу загибелі? Чи хтось інший, поборник змін, нових починань, нового порядку?”

Вигуками “ми за нові починання” та “ми за новий порядок” залящала вся Ратушна Зала. Знову зчинився несуєвітній гармідер. “А ось і новий Найвищий академік — Вілнікс Помполніус!” — проголосив майбутній Професор Повітряних Студій. Решта заходилися співати дружні панегірики. Вілнікс заплющив очі й аж умлівав од підлабузництва хористів щоразу, коли спів гучнішав.

Урешті-решт він звів очі на юрму. “Хай же спевниться ваша воля! — вигукнув він. — Я, ваш новий Найвищий Академік, перебалакаю зі спілчанами. Ланцюги буде викуто. І Санктафракс, що балансує нині на краю невідомості, буде врятовано!”.

Птах помагай-біда журно поглянув на Живчика.

— Одна лиш людина за цей весь час навіть не зворухнулася, — провів він. —

Той, у кого тепер уже не лишалося жодних сумнівів: усе, чим він жив, чого прагла його душа, безжалісно у нього викрадено. То був твій батько, Квінтініус Вергінікс. Юнакове обличчя закам'яніло. Лиша-

лося те, чого їм не відняти: небесний корабель, споруджений спеціально для нього, його “Бурелов!”

Він бридливо сплюнув і сягнистою ходою перейшов залу. У дверях став і обернувся. “Якщо з мене,

Квінтініуса Вергінікса, не вийшло Лицаря-Академіка, то вийде Захмарний Вовк, повітряний пірат, — прогримів він. — І я обіцяю тобі, Вілніксе Помполніусе: ти і твої друзі — зрадники-спілчани — клястимуть цей

день до гробу”. Мовивши так, він опустив залу.

Помагай-біда сумовито похитав головою.

— Звичайно, нічого так просто не виходить, — сказав птах. — Немовби всупереч прощальним словам твого батька, неприємності почалися насамперед із ним — на багато місяців раніше, ніж справдилася його погроза.

Вергініксову першу нещасливу виправа ледь не обернулася загибеллю як його самого, так і його корабля, — і коли з неї й був якийсь хосен, то хіба той, що вона вперше звела його з Камінним Штурманом. Захмарному Вовкові довелося сховати “Бурелова” у безпечному місці та найнятися на один зі спілчанських кораблів з наміром не покидати його, поки не збере досить грошей і таємних відомостей про

Спілку, аби спробувати щастя знов. — Помагай-біда глянув скоса примружненим оком. — Спілчанський капітан, під орую якого він завершив службу, був горезвісний Мултініус Гобракс...

— На чиemu кораблі я народився, — задумливо промовив Живчик. — А що ж із Санктафраксом?

Помагай-біда пирхнув.

— Попри всі гучні Вілніксові слова про *нові починання* та *новий порядок* становище різко погіршилося. Нині, як ти сам знаєш, мешканці Нижнього міста гарують, наче галерники, у ливарних цехах та кузнях, майструючи ланцюги та гири, аби послабити натяг Мертвого якоря. Їм пощастило втримати Санктафракс на місці, але тільки на превелику силу. Цій роботі не буде кінця-краю. А тим часом води Крайріки дедалі занечищуються. І лише завдяки порошкам фракспилу, що іх поставав відданим йому спілчанам Вілнікс Помполніус, Нижнє місто ще не задихнулося від отруйних випарів.

Живчик занепокоєно похитав головою.

— А Вілнікс? Що він виграв на цьому всьому?

— Багатство і владу, — просто відповів помагай-біда. — На віддяку за питну воду спілка закидáє Вілнікса та його новий Факультет Дошознавців усім, чого їм тільки забагнеться, ба навіть із лишком. Поки надходять порошки фракспилу, поті й закидáє.

— Але, звичайно, таке становище не може тривати вічно, — зауважив Живчик. — Коли фракспил закінчиться, Вілнікс Помполніус знову муситиме красти його зі скарбниці.

Помагай-біда кивнув головою.

— Саме це він і робить, — запевнив він. — А Професор Темрявознавства не має влади зупинити його. Ба більше, про виготовлення нового фракспилу можна тільки мріяти. Попри тисячі спроб — нерідко із трагічним кінцем, — жодній душі не пощастило повторити результати першого досліду.

— Суще божевілля! — вигукнув Живчик. — Що більше бурефраксу береться зі скарбниці, то більше доводиться

виковувати ланцюгів. А що більше виковується ланцюгів, то гірше забруднюється вода. Що брудніша вода, то більша потреба у фракспилі для її очищення!

— Хибне коло, — підхопив помагай-біда, — ось що це таке. Моторошне хибне коло. І через двадцять років після зборів у Ратушній Залі становище видається як ніколи гнітуючим що для Санктафракса, що для Нижнього міста. Заполонені своїми шкурними інтересами, як дощознавці, так і спілчани залишаються сліпі до того, що койтесь навколо них. Але якщо не вживати жодних заходів — і то негайніх! — усе полетить шкереберть. Це тільки питання часу.

— А як же зарадити лихові? — запитав Живчик.

Помагай-біда стенув плечима і повернув голову.

— Про це питати треба не в мене. — Птах блиknув на нього скоса своїм пурпуровим оком. — Що ж, — сказав він, — ось і кінець моєї історії. А тепер ти мене випустиш?

Живчик провинно закліпав очима.

— Певна річ, — відказав він і видобув ножа з рукава. Він знову заходився крутити вузьким лезом у замковій шпарі. Почулося тихе клацання. Замкова дужка відскочила! Живчик розчепив висячий замок і одхилив дверцята.

— А бодай тобі! — долинув лютий лемент. — А казав, на тебе можна покластися! Бий тебе відкрите небо! Як по-твоєму, що ти тут робиш?

Живчик обкрутився на місці й закляк із жаху. То був М'яло-Ряннопіт — він урешті повернувся удвох із ветеринаром і, мов скажений, напосівся на Живчика.

— Я не можу... — почулося бідкання помагай-біди. — Допоможи мені, Живчику.

Живчик обернувся. Птахові пощастило вивільнити з клітки голову та одне крило, але друге застрягло, не даючи йому пропхатися крізь тісні дверцята.

— Лізь назад і спробуй ще раз, — порадив Живчик.

Помагай-біда послухався, згорнув крила і знову виткнув голову назовні. М'яло-Ряннопіт із замашним дубцем у руці був уже майже поруч. Живчик простяг руки догори й, обхопивши безталанне створіння за шию та плечі, обережно

потяг до себе. М'яло-Ряснопіт замахнувся дубцем. Помагай-біда відчайдушно відштовхувався лапами від жердки.

— Хутчій! — розпачливо підганяв Живчик.

— Ще трішки... — Помагай-біда натужився. — Я...
виборсався!

Птах махнув крильми для спроби — раз-другий —
а тоді відштовхнувся від краю клітки і злинув у
небо: видно, ув'язнення не заподіяло
літунові жодної шкоди.

Настав час і Живчикові брати ноги на плечі. Він крутнувся на підборах і дременув неоглядки вздовж заповненої юрбами вулиці. Дубець М'яла-Ряснопота тільки черкнув його по плечу. Якби хлопець затримався бодай на мить, він молоснув би його по черепу.

Живчик мчав дедалі прудкіше, продираючись крізь тичби, розпихаючи ліктями гав на своєму шляху. Позад нього верешав як недорізаний хижий М'яло-Ряснопіт.

— Злодіяка! Плюгавець! Покидьок! — ревів він. — Держіть його!

Живчик пірнув у тісний завулок. Лемент став завмирати, але хлоп'як гнав далі — ще шпаркіше, ніж досі. Промчавши стрілою повз крамниці лихварів, клініки зубодерів, голярні та заїзди, він круто звернув за ріг — і з розгону впав просто в обійми свого батька.

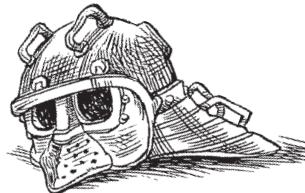
Захмарний Вовк несамовито затряс його за плечі.

— Живчику! — загорлав він. — А я шукаю тебе по всіх усюдах. Ми вже готові до відплиття. Де ти пропадав?

— Н-н-н... ніде, — затинаючись, пробелькотів Живчик, не в змозі витримати нестяжний, пронизуватий погляд Захмарного Вовка.

Високо в небі, за батьковою спиною, Живчик постеріг помагай-біду — махаючи крильми проти сонця на спаді, птах линув геть від Нижнього міста і Санктафракса. Хлопець заздро зітхнув. Що з того, що птах зникав з очей — його страшні слова заставалися з ним: *“Хибне коло — ось що це таке. Якщо не вживати жодних заходів, усе полетить шкіреберть — це лише питання часу”*.

Живчик запитав — цим разом уже в самого себе: “Але як зарадити лихові?”

· РОЗДІЛ ТРЕТИЙ ·

ГУКИ ТА ШЕПОТИ

I

У Присмерковім лісі

ут панував присмерк. Тут, у лісі, завжди панував присмерк — а сонце повсякчас стояло на вечірньому прузі. А чи, навпаки, воно сходило? Важко сказати. У всякому разі, той, хто вступав до лісу, не міг з'ясувати це напевно. Більшість, проте, відчували, що золотава сутінь нашпитьє марення про кінець, а не про почин.

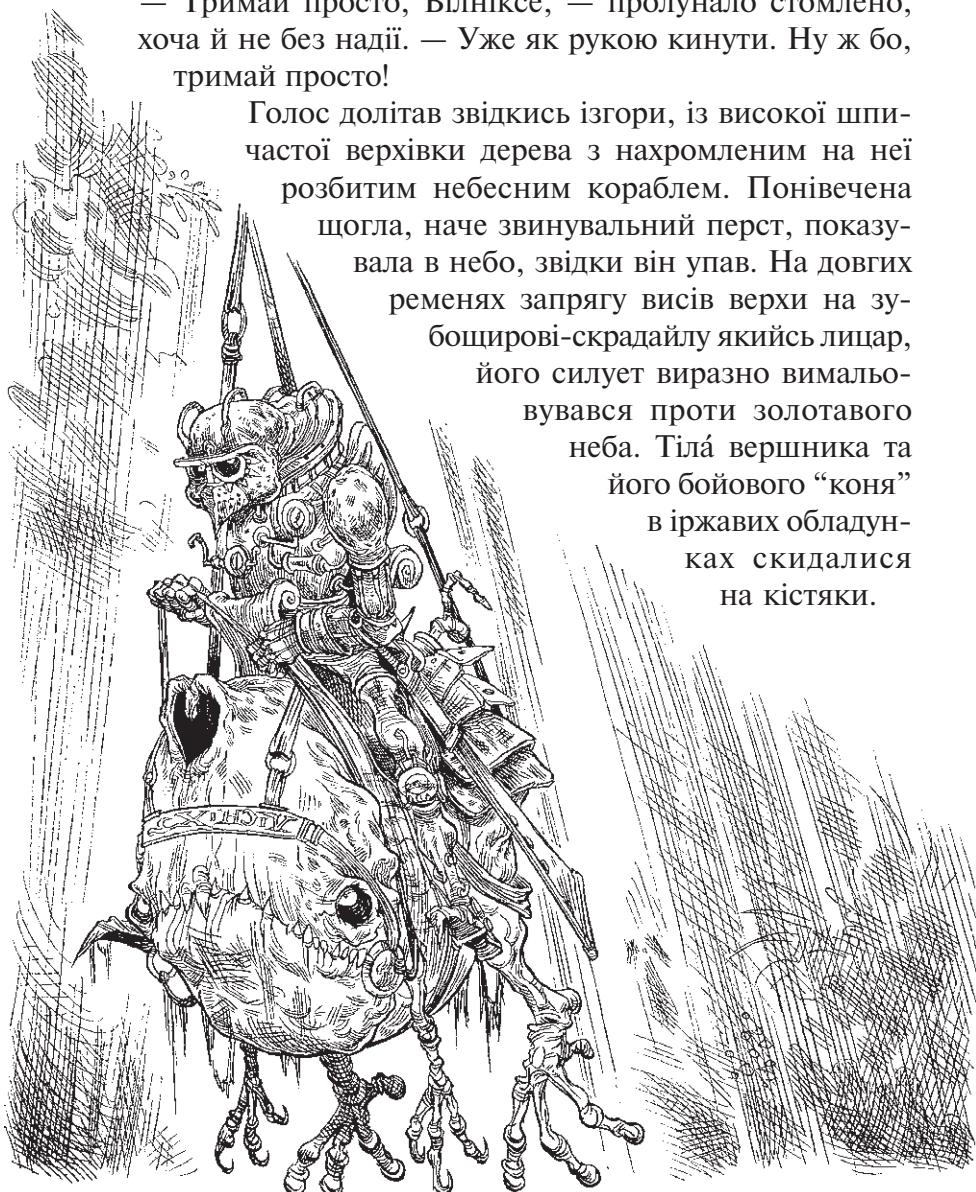
Дерева, гінкі, величні й незмінно ряснолисті, коли-халися під подмухами тиховію, що без угаву кружляв лісом. Як і решту все — траву, ґрунт, квіти, — їх огортала мантія прегарного пилу, блискучого й іскрявого, наче паморозь.

Але зимно тут не було. Аж ніяк. Легіт видавався ніжний і лагідний, а земля самохіть випромінювала заспокійливе світло; те світло струміло вгору, і все навколо ледь пливло перед очима; кожен обрис убачався розмитим. Тому, хто потрапляв у Присмерковий ліс, ввижалося, ніби він — у підводному царстві.

Ніде не чути було пташиного щебету, ані комашиного шурхоту, ані звіриного рику: ніщо живе не мешкало у цьому лісі. Але той, хто має вуха, щоб слухати, окрім шепоту дерев, міг почути ще й голоси. То були найсправжнісінські голоси — чиесь бубоніння, чийсь белькіт, вряди-годи кри-ки. Один із них озвався зовсім близько.

— Тримай просто, Вілніксе, — пролунало стомлено, хоча й не без надії. — Уже як рукою кинути. Ну ж бо, тримай просто!

Голос долітав звідкись ізгори, із високої шпи-частої верхівки дерева з нахромленим на неї розбитим небесним кораблем. Понівечена щогла, наче звинувальний перст, показу-вала в небо, звідки він упав. На довгих ременях запрягу висів верхи на зу-бощирові-скрадайлу якийсь лицар, його силует виразно вимальо-вувався проти золотового неба. Тілá вершника та його бойового “коня” в іржавих обладун-ках скидалися на кістяки.

А все ж лицар, як і його осідланий зубошир-скрадайло, був живий, ще й досі живий.

Заскрготіло забороло, і голос примари повторив підбадьорливі слова команди:

— Уже зовсім близько, Вілнікс. Тримай просто!

II

У палаці Найвищого Академіка

Опочивальня — або Святе святих, як її охрещено — воїстину була розкішна. Долівку встеляло снігово-біле хутро, виліпнú стелю прикрашала позолота, а ділянки стіни, не заставлені книжковими шафами, були обшиті панелями із чорного, інкрустованого сріблом дерева і на додаток ще й розціцьковані самоцвітами.

Усю світлицю захаращували всілякі коштовні марнички: порцелянові вази та статуетки зі слонівки, вишукані скульптури та мудровані хронометри.

Кришталева лüstстра яскріла насеред зали; незасвічена, вона спалахувала в сонячному промінні й пускала лелітки по всій кімнаті. Світляні відблиски грали на срібній інкрустації панелей; на полірованих столах, шафах, розкішному фортепіано; на образах і свічадах, а також на лискучій макітрі Найвищого санктафракського Академіка, розпростертого в обіймах Морфея на отоманці під високим склепінчастим вікном.

Його вигляд аж ніяк не гармоніював із пишним оздобленням світлиці: чорна мантія на щодень, на ногах — скромні приношені сандалії. Ба більше, його кощаве тіло та запалі щоки зраджували радше нахил до повздержливості, аніж до потурання своїм слабинам; його поголена голова — самопокору та суворість, хоча, либо́нь, і марнославство. Зрештою, з якої іншої причини хтось носив би волосяницею з вишиєю на лямівці особистою монограмою “ВіП”?

Нараз уся опочивальня задвигтіла від пронизливого дренчання. Сонний Вілнікс заворушився і перевернувся

на бока. Склеплені очі розплюшилися. Деренчливий звук озвався знову, гучніше, ніж на початку. Вілнікс сів і видивився у вікно.

Розміщене аж на вершечку однієї з найвищих і, певна річ, найвеличніших у Санктафраксі веж, Святе Святих пропонувало запаморочливі краєвиди Нижнього міста і його околу. Найвищий Академік глянув униз. Між хмарами диму, що здіймалися вгору, йому пощастило розрізнати лише п'ятьох-шістьох мешканців Нижнього міста: ті клопоталися біля нового ланцюга, припасовуючи його до плавучої скелі.

— Чудово! — позіхнув він і незграбно звівся з отоманки. Він потягнувся, почухався, неуважно провів долонею по голові і знову позіхнув. — Берімось до справ.

Він ступив крок до дебелої скрині із залязного дерева, поставленої у кутку світлиці, добув із-поміж бганок своїх просторих шат важкого металевого ключа і присів навпочіпки.

Сьогодні, на заході сонця, він мав зустрітися з Сименоном Ксintаксом, теперішнім Спілчанським головою. Але попереду годилося зважити рештки фракспилу і докладно підрахувати, чи надовго стане дорогоцінних порошинок.

Стиха клацнув замок, віко з рипом відчинилося, і Найвищий Академік уп'яв очі в нутро скрині, де панував морок. Він нахилився вниз, видобув шкляну пляшечку, наставив її проти віконного світла і ... тяжко зітхнув.

Рідкого пороху лишалося зaledве на денці.

— Халепа, звичайно, — буркнув він, — а все ж не кінець світу. А втім, краще таки зважити залишок і з'ясувати точно, скільки зосталося окрушин. Необізнатість може згубно позначитись на перемовинах із Ксintаксом... — Він нервово пересмикнув плечем. — Але спершу треба якось дати собі раду з цією нестерпною сверблячкою.

Добре, що Мінуліс, його джура, цей живий образ дбайливості, не забув покласти на місце шкребло для спини. То була вельми вишукана річ — масивна золота галка, драконові пазурі зі слонівки! Найвищий Академік шкрябав собі нею спину вгору-вниз і в'юном звивався від райської

розкоші, укотре вже згадуючи, що найсолодші втіхи у житті часто-густо виявляються і найпростішими...

Він полишив шкребло і — постановивши відкласти ненадовго підрахунки — налив собі шклянку вина із карафи: Мінуліс завбачливо заніс і її.

Помполніус перейшов світлицю і зупинився перед свічадом у людський зріст, усміхнений, рівно випростаний, із піднесеною головою.

— П’ю до тебе, Вілніксе Помполніусе, — проголосив він, підносячи шклянку. — До Найвищого санктафракського Академіка!

Тут дирчання розляглося знов — ще гучніше, ніж досі. Плавуча скеля задвигтила, Святе святих круто гойднуло, і дзеркало затряслось. Найвищий Академік здригнувся, і шклянка вислизнула з пальців. Почувся глухий брязк розбитого скла, розлите вино кривавою плямою розповзлося по білому хутру.

Найвищий Академік повернувся і з бридливою гримасою рушив геть. Та щойно він ступив крок, як його наздогнав характерний свистючий згук — такий буває, як щось падає, — і зараз по тому моторошний хряскіт. Вілнікс закляк на місці. Відтак обернувся назад. І побачив тисячі порозкидуваних долі друзок, де щойно стояло люстро. Він нагнувся, підняв одну скалку і перевернув її на долоні другим боком.

Що в таких випадках звикла казати бабуся? Бите люстро на підлозі — лиха напасть на порозі. Вдивляючись у темне око, яке зирило на нього із щербатого уламка, він підморгнув своєму відбиттю.

— Як добре, що ми не марновірні! — промовив він і весело загиготів.

III

На Багнищі

Ватажок дрібногоблінів — куца приземкувата гоблініха на ім'я Мім — глибоко вдихнула повітря, торкнулася пальцями талісманів та оберегів у себе на шиї і ступнула вперед. Вона жахнулася: між пальцями її ніг повільно просочувалася м'яка твань. Скрид Пальцекрад глумливо пантрував за нею.

— Ще й досі сподіваємося перейти Багнище самотужки? — запитав він.

Мім пустила його слова повз вуха і бръохала далі. *Чвак, чвак, чвак!* — озивалася біласта, глеювата твань, сягаючи спершу їй по кісточки, далі по літки і, нарешті, по коліна. Вона зупинилася і підвела очі. Багнищу поперед неї, здавалося, не буде кінця-краю. Навіть коли б їй якимсь дивом пощастило перехопитися на той бік, вона знала: ані старому Тарпові, ані молоднякові таке не світить.

— Гаразд, — промовила вона, сердито повернулася і загрузла ще глибше. — Зрештою, чом би не вдатися до провідника? — Вона підібрала спідницю. Твань поповзла вище. — Допоможіть мені звідси виборсатися, — злагала вона.

— Сорок із душі, — кинула вона. — Ваші власні слова. Це буде... — Вона підрахувала. — Всього — півтисячі.

Скрид тріпнув головою.

— Ціна підскочила, — кпинливо прогугняв він. — По сотці з душі. Ось у скільки тепер вам це обійтеться.

— Але ж це всі наші заощадження, — ледь не задихнулася від образі Mіm. — На що ж, по-вашому, ми будемо жити, добравшись до Нижнього міста?

Скрид знизав плечима.

— То ваш клопіт, а не мій, — заявив він. — Я вас не силую іти за мною. Якщо вам не страшне Багнище з його грузъкою тванню та ядучими ямами, не кажучи вже про лютих мордобрілів, риб-болотниць та білих ворон, що розшарпають вас на шмаття, тільки-но вас побачать... Утім, думайте самі.

Mіm похмуро видивилася на решту своєї рідні, з'юрмлену на краю драговини. Вибір простий, збагнула вона. Або вони добудуться Нижнього міста голі та босі, або не добудуться взагалі.

— Ось тисяча, — зітхнула вона, віддаючи гроші. — Правите як за рідного батька — і не сором вам!

Скрид Пальцекрад схопив гроші й запхав їх до кишені. Він одвернувся, пробурмотівши собі під ніс:

Скрид ступив крок уперед і простяг кістляву білу руку. Подібно до Багнища, його домівки, кожен вершок його тіла вибілився до барви брудного простирадла. Він відтяг гобліниху в беспечну місцину і, взявши руки у боки, пильно дивився на неї згори вниз.

Гобліниха запорпала у своїй торбі.

— Моя ціна куди вища, ніж ви можете собі уявити, люба пані.

І він потъопав углиб виблаклого, липучого болота.

Родина домовиків зібрала в сакви свої пожитки.

— Ну, гайда! — нетерпляче гукнув через плече Скрид. — Жвавіше! Та держіться купи. Ідіть моїми слідами. І не озирайтесь назад.

IV

У Вежі Світла й у Вежі Темряви

Професор Світловідомства був у лихому гуморі.

— Вражі ланцюги, вражі дрилі, вражий Вілнікс Помполіус! — гарчав він, зціпивши зуби. — Невже треба зруйнувати Санктафракс, аби його врятувати?!

Він підвівся, крекчути, з оберемком книжок і заходився розтицювати їх по полицях.

Весь час одне й те саме! Щоразу, як до плавучої скелі припасовували нового ланцюга, двигіт спричиняв у його скромній студії справжні спустошення. Безцінна апаратура зазнавала ушкоджень, вирішальні експерименти зривалися, а бібліотека опинялася долі.

Коли остання книжка знову стояла на своєму місці, професор повернувся до бюрка. Він уже лагодився сісти, коли краєчком ока щось примітив. Щось украй небажане. Та саме в цю мить у двері постукали, і в студію впав Професор Темрявознавства.

— Нам треба побалакати, — оголосив він.

Професор Світловідомства не ворухнувся.

— Погляньте! — промовив він понуро.

— Що там таке?

— Он туди, — кинув він і показав на стіну. — Світло!

Професор Темрявознавства засміявся.

— Ви повинні бути задоволені. Як-не-як Світло — поле ваших студій та досліджень.

— Так само, як Темрява — ваших, — гарикнув Професор Світлознавства. — Або радше — відсутність світла. Але всьому своє місце. І темрява у душі вашого колишнього підопічного Вілнікса Помполніуса так само не на місці, як світло, що просмикується крізь шкалубину в моїй стіні. — Він обернувся і постукав по камінній ступці. — Погляньте на ней. Усе розпадається.

Професор Темрявознавства сумно зітхнув.

— Моя студія не в ліпшому стані, — поскаржився він.

Ставши Найвищим Академіком, Вілнікс найперше привів до рук розкішне приміщення школи з вивчення Світла і Темряви, а обох професорів з їхніми кафедрами перевів до напівзруйнованої Вежі Дощознавців. Вибух немилосердно понівечив саму її коробку. Щоразу, як ланцюга приковували до скелі, руйнація поглиблювалася. Остаточний розпад вежі був тільки питанням часу.

— Годі, так тривати більше не може! — заявив Професор Світлознавства. — Ось чому...

— Ось чому нам з вами треба побалакати, — устряв Професор Темрявознавства.

— Ось чому, — вів далі Професор Світлознавства, — я вже побалакав із деким про те, як можна зарадити лихові.

Професор Темрявознавства глянув на свого колегу зі змішаним почуттям захвату й обурення. Попри скрутні обставини, давнє суперництво між двома вченими не припинялося.

— З ким це ви встигли побалакати? — поцікавився він.

— З матінкою Товстобрюхперо, — почулось у відповідь.

— Матінка Товстобрюхперо! — Подивові Професора Темрявознавства не було меж. — Ця загребуша стара жінкоптиця? — Якщо їй добре заплатити, вона продасть свої власні яйця. Ви наповажне гадаєте, ніби їй можна довіряти?

— А чом би й ні? — відказав Професор Світлознавства. — Хай вона зі шкури вилузується, аби пошити нас у дурні. Наша зброя та, що ми про це ніколи не забуватимемо.

V

На задвірках Нижнього міста

— Сюди, — запросив Сліч, рвучко зупиняючись біля хатини-розвалюхи. Він одімкнув двері і щез усередині. Його супровідник подався слідом за ним. Відтак зачинив двері і чекав, поки дрібноголін поставить лампу і засвітить її.

— Слово честі! — здригнувся Сліч, обернувшись, коли бліде світло залило кімнату. — Ви, живолупи, справді криваво-червоні!

Тужень незgrabно зачовгав по хаті.

— Маєш фракспил, абощо? — запитав він. — Якщо ні...

— Найкращий фракспил у всьому Нижньому місті, — запевнив його Сліч. — Потенційно.

— Потенційно?

— На чорному ринку я придбав трохи бурефраксу, — пояснив він. — Тобі треба буде розтовкти його, тільки й того!

Тужень незворушно пантрував на нього.

— Ти, бачу, маєш мене за штурпака, — озвався він нарешті. — Бурефракс вибухає, як його товкти. Це знає мала

дитина. Єдиний, хто володіє його секретом, — це Його Високоможність Усеакадемзтайко...

— Тепер і я ним володію, — похвалився Сліч.

Він дістав із полиці ступку і поставив її на столика. Тоді витяг із внутрішньої кишені кулястий оксамитовий згорток, дбайливо розгорнув його і видобув блискучу, іскряву окрушину бурефраксу. Тримаючи її середульшим та великим пальцями, позаяк решти брачувало, Сліч м'яко опустив її у гніздо.

Тужня не полищали сумніви.

— І що ж це за секрет?

— Ось він, — відказав Сліч, добуваючи із-за пояса шкіряного капшука. Він розпустив зав'язку, щоб Тужень міг зазирнути досередини.

— Але що це? — запитав той.

— Порошок із кори сушняку, — змовницьким тоном розтлумачив Сліч. — Крашого, як цей, не купиш.

Тужень лячно позадкував. Хіургам Нижнього міста ця речовина правила за знеболювальний засіб.

— Від сушняку бурефракс дубне і зневаджується, — пояснив Сліч. —

Вибух, так би мовити,
паралізується.

— Ти цього певний? — не вгавав Тужень.

— О, ради Неба! — нетерпляче вигукнув Сліч. — Чи ж не ти плакався мені, що тобі осто бісіло марнувати всю свою кривавицю на питну воду? Чи не ти запевняв, що пішов би на все, аби тільки запопасті дешницю свого власного фракспилу? Сушняк спрацює, не я буду! — пообіцяв він, щедро насипаючи порошку в ступку. — Жодного вибуху не grimne, і ти, друже мій, матимеш фракспилу стільки, що стане тобі до гроба.

Тужень схвильовано термосив обереги у себе на шїї. Хоча його й мучили недобрі передчутия, дрібного глінова пропозиція була надто спокуслива, щоб їй опиратися. Він заплатив сто монет, як вони й умовлялися, узяв товкача і замахнувся ним. Сліч надійно сковав гроши у кишеню і прожогом почухрав у далекий кут хатини, де скулився за металевою грубою.

— Ну, гати! — заволав він. — Порошок спрацює!

І Тужень з усього маху, стискаючи держака так цупко, як тільки дозволяли спітнілі руки, навально опустив товкача у ступку.

Від вибуху покрівлю хижі як вітром здуло. Тужнем пожбурило на далеку стіну, обернувшись його на млинець.

Сліч виповз зі своєї кривки і зіп'явся на тремтячі ноги. Глипнув на мертвє живолупове тіло.

— А може, й не спрацює, — скрушно зітхнув він.

VI

У таверні “Дуб-кривавник”

Матінка Товстобрюхперо сиділа за столом під дверима таверни “Дуб-кривавник”. Поруч на високому дзиглику із м’яким сидінням умостився начоблуд Форфікюль — нині її підручний. Обоє пильнували за буйною ватагою пияків, які почережно занурювали пивні кварти у корито з пінявим деревним пивом. Запільна броварня у підвалі була хоч і маленьким, але надійним джерелом зисків — надто у таку спекотну годину.

Двері розчахнулися, і всередину запхалося троє спілчан. Матінка Товстобрюхперо досадливо клацнула дзьобом.

— Добривечір панству, — привітала вона, уникаючи їхніх колючих поглядів. Вона взяла три кварти з полиці позад себе і поставила на стіл. — Двадцять монет за кожну.

— І пийте, скільки душа забажає, — пояснив компанії передній спілчанин, завсідник “Дуба-кривавника”. Правду я кажу, Матінко Товстобрюхперо?

Вона глянула на нього чортом.

— Звичайно, — буркнула вона. — Але не забувайте правил. — Вона кивнула на таблички, прицвяховані до стіни: “Не лихословити”, “Не братися за чуби”, “Не допиватися до ригачки”.

— Нам можна про це й не нагадувати, — зауважив спілчанин і вручив їй золоту монету, удвічі вартішу за названу суму.

— Решту залиш собі, люба пані, — підморгнув він.

Матінка Товстобрюхперо не підводила очей від каси.

— Красненько дякую, пане, — відрекла вона і з грюком засунула шухляду. Тільки потому, як спілчанин відвернувся, вона звела на нього очі. “Ах ти ж, червивий кавал волорожачого лайна!” — подумала вона злосливо.

— Ну-ну, тихіше, — стиха озвався Форфікюль, стрижучи своїми лапатими кажанячими вухами.

Матінка Товстобрюхперо крутнула головою і люто витріщилася на ночоблуда.

— Чув, абошо? — grimнула вона.

— Я чую геть усе, — відказав Форфікюль. — Кому це й знати, як не вам. Кожне слово, кожний шептіт, кожну гадку — на покару за мої гріхи.

Матінка Товстобрюхперо зневажливо реготнула. Пера навколо її шиї настовбурчились, жовті баньки спалахнули вогнем.

— Що й казати, гарна він цяша! — похмуро зронила вона, киваючи головою на стіл, де розташувалися спілчани. — Усі вони гарні. Зі своїм дженджуристим убрánням, щедрими чайовими та вишуканими манерами. Волорожаче лайно — ось вони хто, всі до одного!

Форфікюль співчутливо притакнув. Йому зрозуміла була відраза господині до спілчан. Внаслідок їхньої домовленості з Вілніксом Помполніусом — виробництво ланцюгів взамін за фракспил — їхнє панування на ринку питної води стало необмежене. І якби не її оборудки на чорному ринку з небесними піратами, Матінка Товстобрюхперо давнім-давно б уже зруйнувалася.

— Ах, небесні пірати! — зітхнув Форфікюль. — Ці мандровані небесні небо-ни-опришки нікому не лижуть халяви! Що ми без них робили б?

— Що правда, то правда, — притакнула Матінка Товстобрюхперо і нашийне її оперення врешті опало і вигладилося. — Подейкують, ніби Захмарний Вовк зі своїми молодцями ось-ось має повернутися. Сподіваюся, йому й цим разом не забракне великодушності, і його виправа виявиться незгірш успішною, ніж він мене переконував. Інакше... —

Зненацька в її пам'яті зринула недавня розмова із Професором Світлознавства, і тут її осяло. — От хіба що тільки...

Форфікюль, який дослухався до її гадок, захихотів.

— Так чи так, а ви у виграші, правда?

Не встигла вона відповісти, як таверною раптом шалено струснуло, аж вона заходила ходором, наче від недалекого вибуху. Форфікюль затис вуха і заячав із болю.

— Сили небесні! — скрикнула Матінка Товстобрюхперо і пір'яне кільце навколо її шиї знову нагороїжилось. — Бахнуло десь під боком!

Коли вляглася курява, Форфікюль прибрав із вух долоні і зателіпав головою. Його лапаті вуха затріпалися, ніби крила велетенської нетлі.

— Ще двоє нещасних бевзів спробували натовкти собі фракспилу, — журливо сповістив він. — Ночоблуд нахилив голову набік і натужив слух. — Один загинув: живолуп на ім'я Тужень.

— Я його пам'ятаю, — озвалася Матінка Товстобрюхперо. — Він сюди вчащає... вчащав. Від нього завше тхнуло свіжовиччиненими шкурами.

Форфікюль кивнув головою.

— Ім'я зацілого — Сліч, — додав він і жахнувся. — О-о-о, він справжня почвара. Цей ледащо змішав бурефракс із товченим сушняком і підбив Тужня взяти на себе брудну роботу.

Матінка Товстобрюхперо набурмосилася.

— Усі тратять розум у гонитві за фракспилом, — процидила вона, злісно блискаючи жовтими очицями. — Якщо когось і винуватити за цю пригоду, — додала вона, киваючи дзьобом на стіл буйних спілчан, — то тільки їх! О, що б я віддала, аби раз і назавжди зігнати ці самовдоволені посмішки з їхніх падлючих мармиз!

• РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ •

ВАНТАЖ ЗАЛІЗНОГО ДЕРЕВА

ізнього пообіддя, після закупівлі в лісових тролів великої партії залізного дерева, залога “Бурелова” тримала курс додому — в Нижнє місто. На борту корабля небесних піратів панував бадьорий настрій, а Живчик — герой дня — просто не міг натишитися собою.

Не знайомий особисто ні з ким із лісових тролів, яких вони зустріли, він, хто зростав у селі тролів, був чудово обізнаний із їхніми звичаями. Живчик знов, коли їхнє “ні” означає “так”. Знов, коли треба торгуватися і, що найголовніше, коли слід зупинитися, бо якщо лісовому тролеві запропонувати надто мало за його дерево, він образиться і взагалі нічого не схоче продавати. Коли Живчик завважив на їхніх обличчях промовисті знаки — підібгані губи і тріпотливі ніздри довгастих носів — він підморгнув батькові. Оборудка вдалася на славу!

Уже згодом, аби відсвяткувати цю подію, Захмарний Вовк гучно відіtkнув барило деревного грому і наточив кожному членові строкатої залоги по чарчині вогненної рідини.

- За славну роботу! — проголосив він.
- За славну роботу! — гrimнули у відповідь небесні пірати.

Тем Човновод, такий собі косматий бардадим, поплескав Живчика по спині й стис за плече.

— Якби цей парубійко не знов так добре мешканців Темнолісу, нам ніколи так вигідно не сторгувати б деревини, — вирік він, підносячи вгору чепуруху. — П'ємо до Живчика!

— До Живчика! — дружно підхопили небесні пірати.
Навіть Сліво Спліт, старшина-стерничий, від якого рідко почуєш добре слово, зласкавився:

— А він і справді показав себе молодцем, — визнав він.
Лише один із команди не прилучився до вінішувальників: сам Захмарний Вовк. Ба більше, коли Тем Човновод виголосив свій тост, капітан рвучко відвернувся і рушив

до стерна. Живчик усе чудово розумів. Ніхто з екіпажу ні сном ні духом не відав, що він — син Захмарного Вовка. Щоб уникнути будь-яких закидів у надмірній прихильності до когось одного, капітан і волів повестися саме так. З тих самих міркувань він був із хлопцем суворіший, ніж із рештою кораблян, і ніколи й знаку не подавав, що міг його любити.

Та розуміти суворість Захмарного Вовка — одна річ, а бути від неї в захваті — зовсім інша! Кожен зневажливий жест, кожна кривда, кожне грубе слово допікали Живчика до живого серця: невже батько його соромиться?..

Проковтнувши образу, Живчик вигодив слушну хвилину і подався на капітанський місток.

— Як ви гадаєте, коли ми будемо вдома? — несміливо запитав він батька.

— Десь надвечір, — відповів Захмарний Вовк, притримуючи штурвал і водночас орудуючи важелями висячих гир-противаг. — Звісно, якщо вітер зоставатиметься ходовий.

Живчик спостерігав за батьком із побожним трепетом. Усі знають, як непросто стернувати небесним кораблем, але непохібність стала ніби другою натурою Захмарного Вовка. Він відчував корабель, неначе був із ним зрощений. Завдяки оповіді помагай-біди Живчик знову звідки те все.

— Не інакше, ви опанували науку небесної плавби та ... та ловитви бур у Лицарській Академії...

Захмарний Вовк повернувся і зачудовано глянув на сина.

— А що ти знаєш про Лицарську Академію? — запитав він.

— Ну, зрештою... небагато, — замулявся Живчик. — Але помагай-біда розказав мені...

— Х-х-х-хух! — полегшено зітхнув Захмарний Вовк. — Otto ще пащекун сухоребрий! Краще жити сьогоднішнім днем, аніж брататися в минулому, — гостро додав він. А тоді, видимо прагнучи змінити тему, промовив: — Час би вже й тобі опанувати початки повітроплавства.

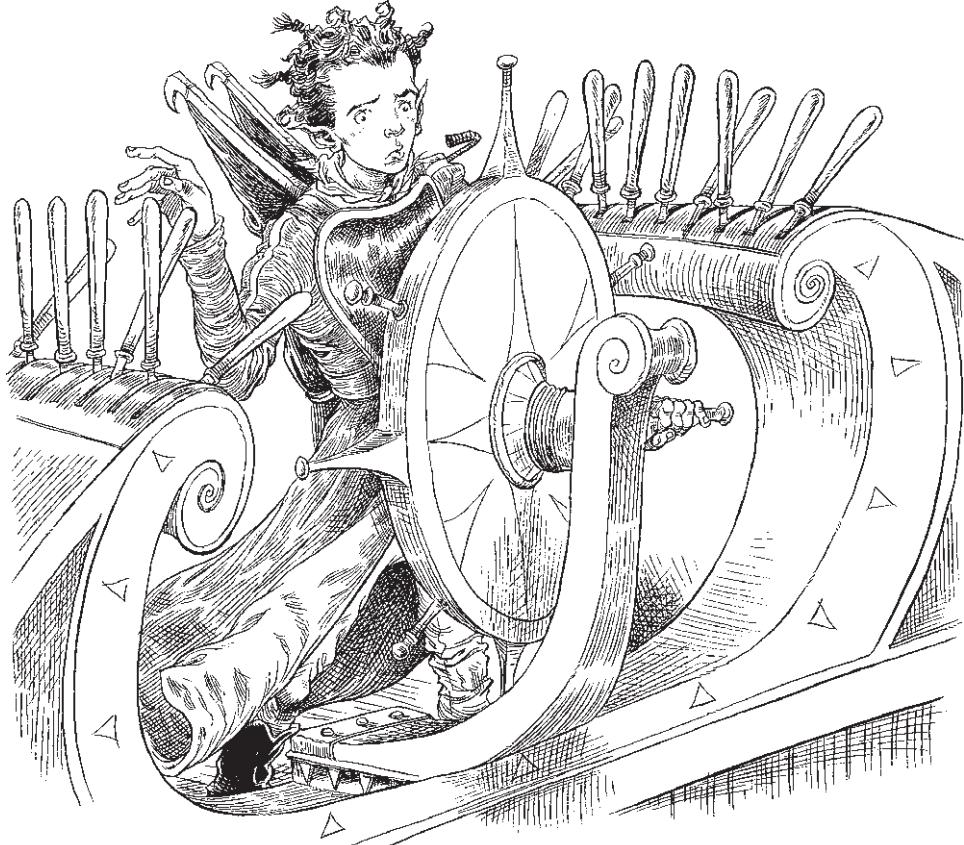
Серце Живчикові тъхнуло. Ось уже понад два роки літає він із небесними піратами. Як і вони, ходить у довгополому каптані, обвішаному численним особистим спорядженням:

далекоглядом, абордажним гаком, компасом, вагами та багатою... Як і в них, його груди прикриває закрутисто оздоблений захисний нагрудник із тисненої шкіри, а на спині приладнано згорнуті парашутні крила. Та цей весь час Живчикові обов'язки на борту корабля зводилися переважно до служницьких. А тепер усе начебто мало змінитися.

— Летюча скеля, холонучи, підймає нас у небо, — пояснював Захмарний Вовк. — Підтримувати рівновагу, просуватися вперед та маневрувати доводиться вручну. За допомогою оцього. — Він показав на дві довгі шереги важелів кермування із кістяними держаками: кожна підйома була нахиlena під своїм кутом.

Живчик ревно закивав головою.

— Оці важелі, оці підйоми сполучені з системою висячих гир, — провадив капітан. — Кормова гиря, носова гиря,

гири правого борту — маленька, середня і велика; гири лівого борту — такі самі, потім серединна гиря, передня гиря, задня гиря, а також клутові гири... — сипав назвами Захмарний Вовк. — А важелі, що з другого боку, — ось вони, — керують вітрилами: фок, кормовий, марсель, — називав він важелі, постукуючи по кожному з них по черзі. — Гроти — один і другий, — скайсель, стаксель, лісель, гік, спінакер та клівер. Затямив? Уся сіль у тому, щоб ніщо не порушувало рівноваги.

Живчик непевно кивнув головою. Захмарний Вовк відступив назад.

— Ну, тоді шквар. Тримай штурвал, і побачимо, на що ти здатний.

Спершу все йшло гладенько. Система противаг була вже відрегульована, і Живчикові лишалося тільки стискати дерев'яне стернове колесо і не збиватися з курсу. Та раптом налетів північно-східний вітер, корабель клунув носом, і завдання відразу ж ускладнилося.

— Підняти середню гирю правого борту, — скомандував капітан. Живчика охопила паніка. Який це важіль? Восьмий чи дев'ятий лівобіч? Він ухопився за дев'ятий і шарпнув. “Бурелов” перекособочився на один бік. — Не так рвучко! — примнув Захмарний Вовк. — Підняти стаксель, дитино, і спустити велику гирю лівого борту... *Лівого*, бовдуре! — заревів він, коли небесний корабель перехнябився ще дужче.

Живчик заверещав із жаху. Йому здавалося, ніби корабель ось-ось розіб'ється. І перша спроба стати до стерна виявиться останньою. Він відчайдушно вп'явся у штурвал — мозок палав у гарячці, руки трусилися, серце калатало, готове розірватися. Він не повинен осоромити батька! Подавшись уперед, він знов ухопився за дев'ятий важіль. Цим разом Живчик перевів його плавко, спустивши гирю лише на кілька поділок.

І — о диво! Корабель вирівнявся.

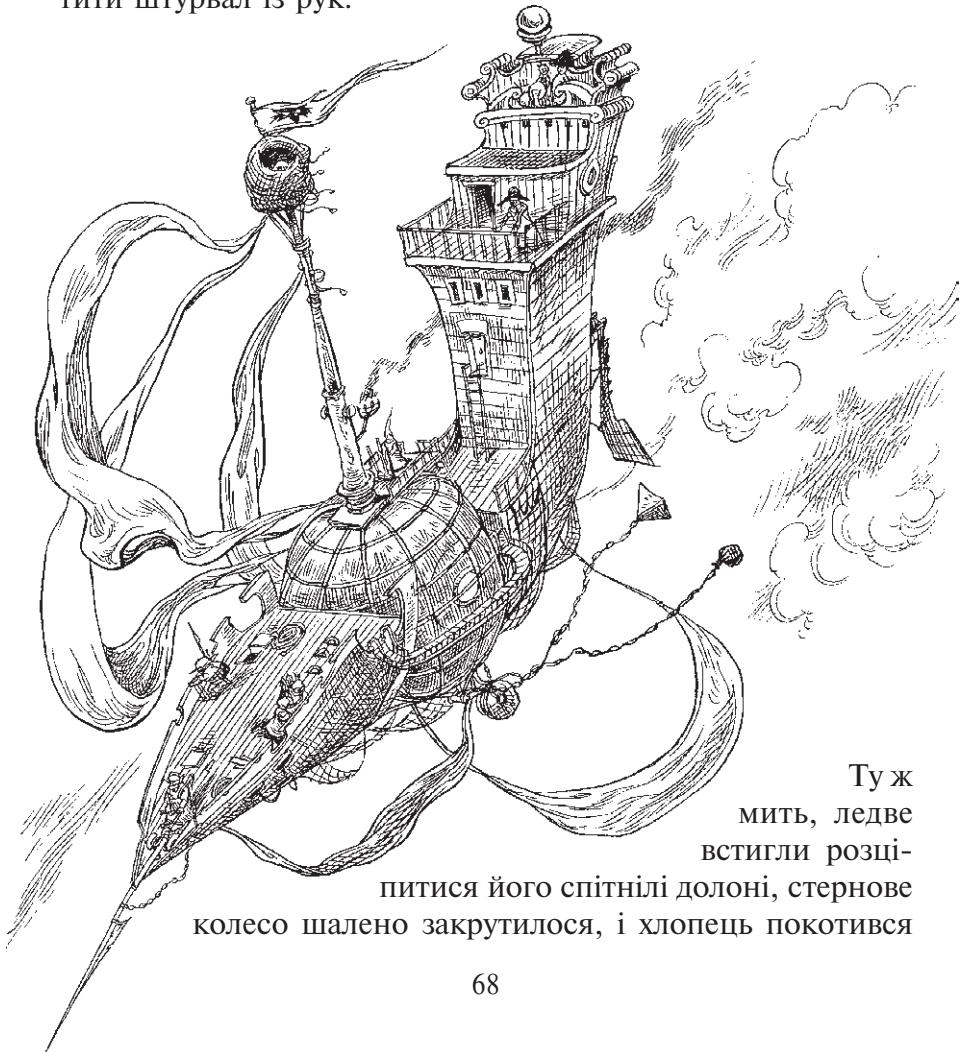
— Добре, — похвалив капітан. — Дечого ти навчився. А тепер — підняти скайсель, — настановляв він. — Спустити трішечки носову гирю, відрегулювати наново маленьку та середню гири правого борту і...

— Спілчанський корабель із правого борту! — розлягся різкий Дозорців крик. — Спілчанський корабель із правого борту — і він швидко наближається.

Ці слова громом озвалися у Живчикових вухах. Йому аж забило дух, у шлунку замлоїло. Шереги важелів попливли перед очима. Один із них запевне погнав би небесний корабель уперед, але який саме?

— Спілчанський корабель невпинно наближається! — оголосив Дозорець.

І тут Живчик, ошалілий з ляку, порушив перше правило стернування небесним кораблем. Він дозволив собі випустити штурвал із рук.

Ту ж
мить, ледве
встигли розци-
питися його спітнілі долоні, стернове
колесо шалено закрутилося, і хлопець покотився

по чардаку. Вітрила на “Бурелові” враз опали і зненацька корабель увійшов у штопор.

— Недотепа! — зарепетував Захмарний Вовк. Він схопив штурвал і щосили впершиє ногами у чардак, відчайдушно силкувався зупинити обертання.

— Вевеко! — ревнув капітан. — Мерщій сюди!

Живчик — його весь час валило з ніг — саме підводився, коли повз нього промайнув Вевека. Снігово-білий і червоноокий блукай-бурмило, жива гора м'яса та кісток, тільки ледь-ледь зачепив Живчика, але цього було досить, щоб той знову повалився додолу.

А ще за мить обертання корабля припинилося. Живчик звів очі догори. Стернове колесо завмерло, затиснуте, мов обценъками, у блукай-бурмилових лабетах. А капітан, його руки нарешті вивільнилися, перебігав ними туди-сюди по важелях — неначе акордеоніст по клавіатурі.

— Спілчанський корабель уже за сто ступнів і не перестає наблизатися, — оголосив Дозорець. Німа капітанова гра тривала. — П'ятдесят ступнів! Сорок...

На цих словах “Бурелов” ураз плигнув уперед. Екіпаж тріумфально заревів. Живчик, заточуючись, уже йшов чардаком, шепочучи палкі слова вдячності Небові. Корабель урятовано!

Потім озвався Захмарний Вовк.

— Щось тут не так! — спокійно промовив він.

— Не так? — подумав Живчик. — Що могло бути не так? Хіба, зрештою, вони не драпонули з контрабандним вантажем дерева? Він глянув крадькома назад. Справді, спілчанський корабель відстав від них уже на кілька миль!

— Вочевидячки щось не так, — повторив капітан. — Ми геть утратили підіймальну силу.

Живчик із жахом видивився на Захмарного Вовка. У животі в нього похололо. Що це, жарт? Невже Захмарний Вовк скористався з нагоди, аби по-батьківському подражнити його? Та досить було поглянути на капітанове мертвотнобліде обличчя, на те, як він десь легше, десь дужче термо-сив, торгав і надавлював важелі, аби переконатися: жартами тут і не пахло!

— Це... це... трикл... триклята кормова гиря, — пробель-котів хлопець. — Її заклинило.

— Спілчанський корабель знову нас наздоганяє! — за-кричав Дозорець. — І, судячи із прaporа, на його борту сам Спілчанський голова!

Захмарний Вовк обкрутився на місці.

— Вевеко! — почав був він, але відразу ж передумав. Не випадає такому дéбеленю, такій туші, дертися по корабель-ному облавку. Так само, як і Темові Човноводу та Стоупові Рипучій Щелепі! А Дозорцеві, хоч би як він того хотів, просто забракне сили вивільнити величезну залізну гирю. Сліво Спліт підійшов би на всі сто, коли б не його боягузство. А Кам-баломорд, плескатоголовий гоблін, хоч і безстрашний у січі чи в хвилину якої іншої небезпеки, надто безмозкий, аби запам'ятати своє завдання.

— Краще вже я подбаю про це сам, — буркнув він.

Живчик підскочив до батька.

— Дозвольте мені, — попросився він. — Я впораюсь.

Захмарний Вовк оглянув його з голови до п'ят, щільно підібгавши губи.

— Ви ж бо маєте бути біля важелів, — провадив Живчик, — коли я вивільню гирю.

— Спілчанський корабель уже за двісті ступнів! — закри-чав Дозорець.

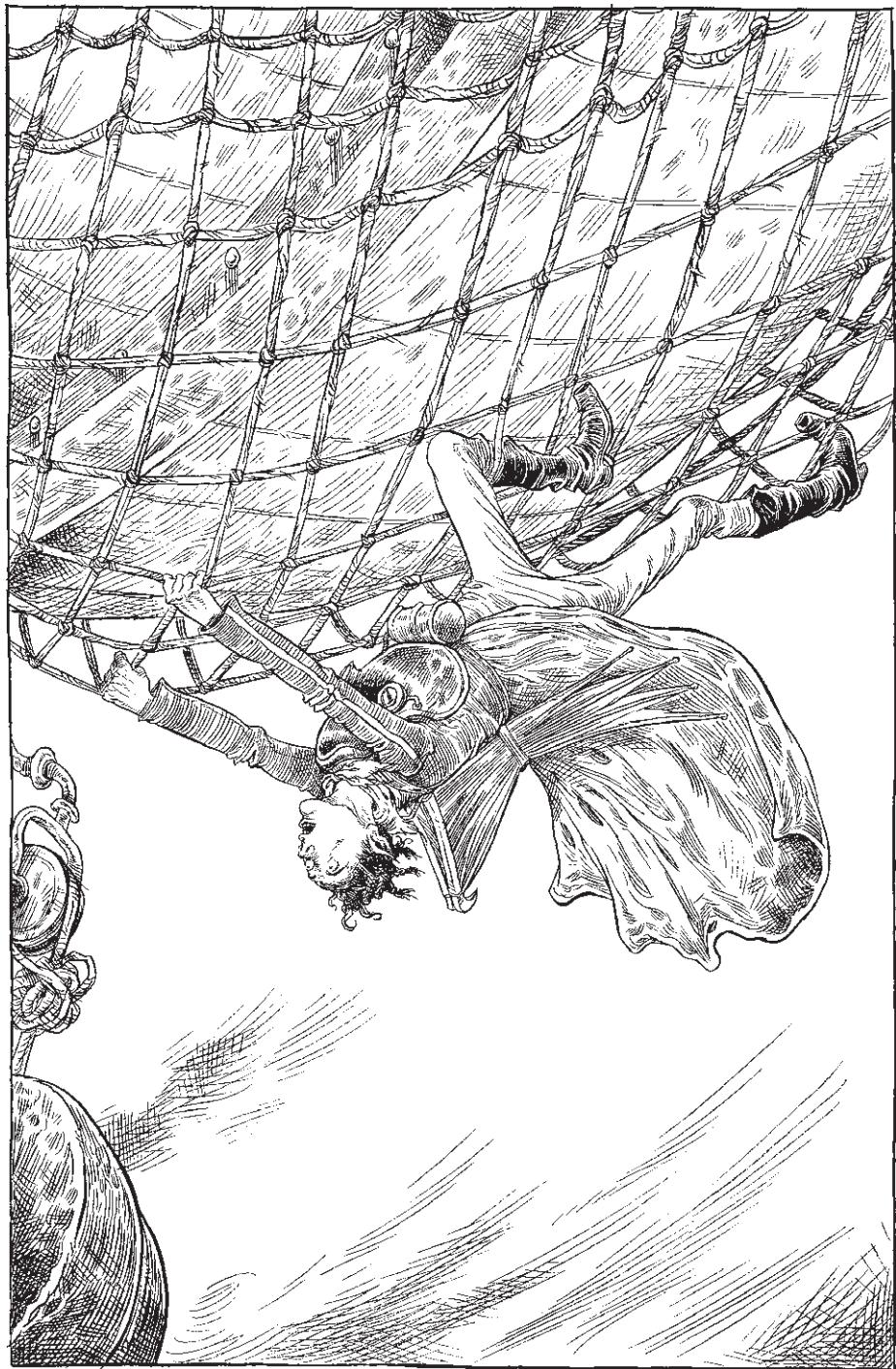
Захмарний Вовк похапливо кивнув головою.

— Гаразд, — сказав він. — Тільки ж дивись, щоб мені не довелося робити посадку.

— Цього не буде! — рішуче сказав Живчик, чимдуж по-спішаючи на корму. Там він ухопився за линву і спустився по ній за леєр. Ген-ген долі пробліснула і хутко зникла з очей лісова зелень.

— Не дивися вниз! — пролунав застережний крик Тема Човновода.

Легше сказати, ніж зробити, промайнуло у Живчика в голо-ві, коли він обережно спускався на линвах, які павутинням обсновували корабельний корпус. Що нижче він посувався опуклою поверхнею, — спроквола, виважуючи кожен свій

рух, — то дужче перекидався на спину. Студений вітер не- самовито шарпав його чуба, морозив пальці. Але йому вже було видно стернову гирю, намертво зашморгнуту просмо- леною линвою.

Він усе ліз і ліз, шепочучи собі під ніс підбадьорливі слова:

— Ну, ще трішки. Трішечки-трішечки.

— Як ти? — долетів до Живчика батьків гук.

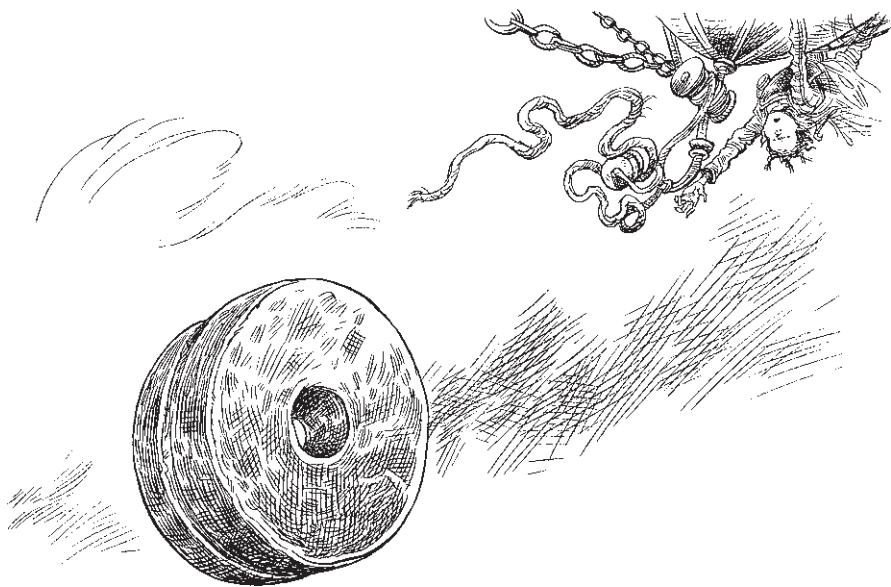
— Уже зовсім близько! — прокричав він у відповідь.

— Спілчанський корабель за сто ступнів і не перестає наближатися! — долинула Дозорцева найсвіжіша реляція.

Тремтячи від хвилювання, Живчик сягнув рукою вперед і насилу потяг за сплутану клубком линву. Гиря повинна виснути вільно. Аби тільки йому вдалося... Він обережно просунувся ще трохи вперед і згори надавив на здоровений вузол п'яткою долоні. Раптом вузол подався, линва розплелася, гиря гойднулась і ... о, Небо! зірвалася. Смертельний жах спаралізував Живчика, коли велетенське за- лізне кружalo загуло вниз — до лісу, над яким ширяв “Бу- релов”.

— Що ти зробив?! — долинуло до його слуху, мов крізь вату.

То був голос Захмарного Вовка, і в ньому бриніла нестя- на лють.

— Я... я... — почав Живчик.

Ураз повітряний корабель загойдався: він став жертвою шаленої кільової та бортової хитавиці, зовсім вийшовши із-під контролю. Живчикові залишалося тільки висіти сторч головою, уп'явшись у павутину лінв. Що ж він порушив?

— Ти всього-на-всього відчепив стернову гирю! — за-волав Захмарний Вовк. — Хай тобі абищо, Живчику! А я думав, у нас тільки один баран із калаталом — Камбаломорд!

Живчик затремтів під шквалом образ, тим дошкульніших, що на деякі з них він міг би відповісти зустрічними звинуваченнями. Пекучі сльози набігли йому на очі, сльози, яких не утреш, бо ще, чого доброго, зірвешся вниз. А втім, тужно подумав він, чи не краще просто відпустити руки і щезнути? Що може бути гіршого, ніж наражатися на батьківський гнів?

— Живчику! Ти мене чуєш, хлопче? — почувся ще один голос. То був Тем Човновод. — Ми збираємося викинути вантаж. Себто будемо відчиняти трюмові двері. Краще тобі чимшивидше звідти вимітатися!

Викинути вантаж! У Живчика впало серце, і сльози ринули ще рясніше. Залізне дерево, на придбання якого пішло стільки сил — і грошей, — пропаде ні за цапову душу! І це все через нього!

— Хутчій! — зарепетував Тем.

Живчик подерся назад по лінвовій сітці, лихоманно перебираючи руками та ногами, аж поки знову почав спинастися прямовисно. Він глянув угору. Червоне Човноводове ручисько сягнуло до нього вниз. Живчик удачно вхопився за простягнену долоню і знеможено хухнув, коли його витягли на чардак.

— Усе гаразд, капітане! — прокричав Тем.

Живчикові губи розтяглися у вдячній усмішці, але небесний пірат відвернувся, неспроможний дивитися йому в очі. Пропав вантаж — пропав заробіток. А Нижнє місто, хоч яке злиденне, було не найліпше місце для тих, хто не мав ані грошей, ані можливості їх заробити.

— Відкрити трюм! — скомандував Захмарний Вовк.
— Слухаюся, капітане, — обізвався з трюму голос Стouпа Рипучої Щелепи. Відтак із корабель-
них надр долинув брязкіт ланцюгів,
супроводжуваний лунким гrimo-
том — бух-бух-бух!

Живчик провинно похнюпив очі. То гуркотіли колоди, вико-
чуючись одна по одній крізь отвір
у днищі після того, як двері спо-
вільна розхилилися. Живчик ки-
нув оком за борт. Саме в цей
час раптово вивергнулася ре-
шта колод. Дивне, лиховісне
виверження: колоддя летіло
назад у Темноліс, звідки при-
йшло.

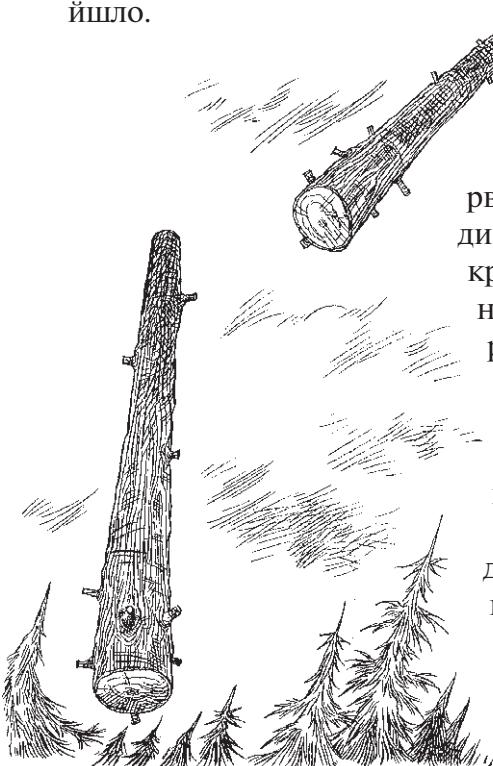

Завваживши по-
перед себе таке диво див-
не, спілчанський корабель
негайно облишив погоню і по-
рвався вниз по падалішні коло-
ди. Серце Живчикові обкипало
кров'ю. Їхня втрата обернулася
набутком для спілчанського ко-
рабля.

— Хіба не можна спусти-
тися і відбити у них вантаж? —
запитав Живчик. — Я не бо-
юся!

Захмарний Вовк повернувся
до хлопця й обпік його нищів-
ним поглядом.

— Ми лишилися без стер-
нової гирі, — зауважив він. —
Як мовиться, без керма і без
вітрил. Якщо ми ще трима-

ємся в повітрі, то тільки завдяки летючій скелі. — Він одвернувся. — Підняти гrot-шкот! — зикнув він. — Вирівняти... і молитися. Молитися, як не молилися ніколи досі. Раптовий шквал — і ми втратимо не тільки вантаж. Ми втратимо самого “Бурелова”!

Ніхто не озивався й словом, поки небесний корабель плуганився до Нижнього міста. То була найзабарніша і найбезглаздіша виправа, яку тільки Живчик будь-коли переживав. Уже споночіло, коли вдалини замріли тъмяні вогні Санктафракса. Внизу зачайлося Нижнє місто, де під густою запоною диму не переставало кипіти життя. А на кораблі панувала гнітюча тиша. Серце Живчикові рвала розпуха. Краще б небесні пірати вибухали нищівними тирадами, вергали громи та блискавиці, шпетили його та батькували на всі заставки — все що завгодно — тільки не ця вбивча мовчанка.

Кругом шастали патрульні катери, але жоден не вважав на калічний небесний корабель, що тримав курс на док. Що в каті могло бути сховане на судні, коли трюмові двері висіли відчинені?

Захмарний Вовк допровадив “Бурелова” до його таємного причалу. Стоуп Рипуча Щелепа кинув кітву, а Дозорець скочив на пірс, аби прикріпити корабельні линви до штурвальних кілешь. Екіпаж зійшов на сходіл.

— Браво, браво, паничу Живчику! — просичав Сліво Спліт, поминаючи хлопця.

Живчик жахнувся, але на інший коментар годі було сподіватися. Спліт незлюбив його з першого погляду. Гірше було бачити, як відводять від нього очі інші. Із нещасним виглядом він почовгав за ними до сходнів.

— А ти, Живчику, зостанься, — гостро кинув Захмарний Вовк.

Живчик завмер. Ну от, а тепер ще й батько! Він обернувся з похнюплою головою і чекав. Тільки коли останній небесний пірат зник з очей, Захмарний Вовк озвався:

— Щоб оце мій рідний син та дав такого гарту небесному кораблеві! Дожити до такого дня!

Живчик проковтнув давкий клубок у горлі, але волі сльозам не дав.

— Простіть! — прошепотів він.

— Простити? Із прошення кожуха не пошиєш! — загримів Захмарний Вовк. Ми втратили за-лізне дерево, стернову гирю — ми заледве не втратили самого “Бурелова”. І ще не вгадно, чи я його таки не втрачу... — Капі-танові очі спалахнули кри-цею. — Мені сором нази-вати тебе сином.

Ці слова вразили Живчика в саме серце: його вдарено у спину.

— Сором називати мене сином? — перепитав Живчик і поки він говорив, його страждання обернулося на лють. Він зухвало підвів очі. — Що ж, для мене це не новина! — сказав він.

— Як ти смієш! — роз’ярів Захмарний Вовк, весь побу-ряковівши.

Та ба, Живчик смів.

— Ви ніколи, жодного разу нікому не давали взнаки, що ви мій батько, — провадив він. — Хіба це не означає, що ви завжди мене соромилися, соромилися з першої миті, як ми знайшли одне одного? Правду я кажу? Так чи ні? Скажіть так, і я піду геть, чули?

Захмарний Вовк німував. Живчик повернувся йти.

— Живчику! — нагукав його Захмарний Вовк. — Пост-ривай! — Живчик зупинився. — Повернися і поглянь мені в очі, хлопче, — зажадав капітан.

Живчик спрокволя обернувся і виклично блиснув очима на батька. Ув очах Захмарного Вовка спалахнули теплі вогни.

— Золоті слова, — промовив він. — Що правда, то правда. На борту корабля я нічим не показував, ким ти мені

доводишся. Але причина зовсім інша, ніж ти гадаєш. Дехто серед нашої команди тільки й чекає нагоди зчинити заколот і прибрати “Бурелова” до своїх рук. Якби ця негідь дізналася, що ти... — Він урвав. — Коли б ти тільки знав, який ти мені любий, бо ти таки мені *любий*, Живчику! Добре це собі затям.

Живчик кивнув головою і шморгнув носом. До горла підступив терпкий клубок.

— Якби вони про це дізналися, над твоєю головою нависла б смертельна небезпека.

Живчик похнюпився. Як можна було сумніватися у батькових почуттях? Тепер настала *його* черга пекти раків! Він підвів очі й ніякovo усміхнувся.

— Виходить, я можу лишатися? — запитав він.

На обличчя Захмарного Вовка лягла тривожна тінь.

— Нічого іншого я й не мав на увазі, кажучи, що ще можу втратити “Бурелова”, — відповів він.

— Але як? — здивувався Живчик. — Чому? Ваш це корабель чи ні? Я гадав, він дістався вам у день вашого висвячення.

Захмарний Вовк пирхнув.

— Утримання небесного корабля ускакує в копіечку, — пояснив він. — А з початком навали шашелю “Ловець бур” у боргах по самий вершечок своєї чарівної щогли. Усі надії я покладав на залізне дерево: без нього не погасити заборгованої суми. Ні, — зітхнув він, — якщо хтось і володіє “Буреловом”, то це Матінка Товстобрюхперо. Саме вона фінансує нас. І загрібає левову частку зисків від наших обрудок, — додав він із серцем. — А тепер, коли мені нема чим розплатитися, їй нічого не варто забрати назад своє законне добро.

Живчик похолов.

— Але вона не посміє! — зойкнув він.

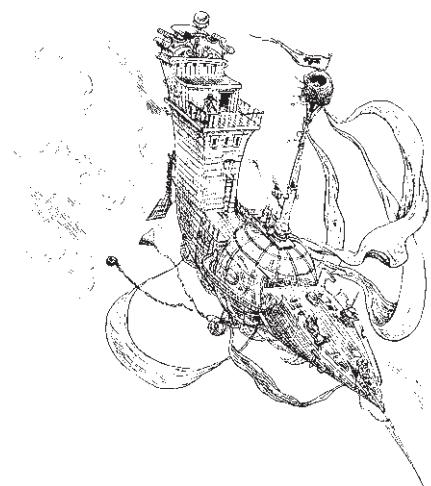
— Ба, посміє, ще й як посміє! — усміхнувся Захмарний Вовк. — Навіть більше, вона постарається, щоб для мене були зачинені двері решти позичальників. А що таке капітан небесних піратів без небесного корабля, Живчику?

Га? Я тобі відповім. Нуль. Ось що він таке. Нуль без палички.

Живчик відвернувся, нетямлячись із розпачу. Його батько — колись найкращий санктафракський Лицар-Академік, якого світ зроду-віку ще не бачив, а нині найславетніший небесний пірат Свіtokраю — опинився перед лицем ганьби та безчестя. А винуватець — він, Живчик. Він і ніхто інший.

— Я...

— Цур, більше не вибачатися, — застережно підніс руки Захмарний Вовк. — Ну ж бо, веселіше. Ходімо розберемося з цією справою, — сказав він похмуро. — Може, нині стара скнара буде в погіднішому настрої і трохи погамує свою зажерливість. І затям, — провадив він, ступивши крок до сходнів, — коли ми сидітимемо у “Дубові-кривавнику” і балакатимемо з Матінкою Товстобрюхперо, треба буде зважувати кожне своє слово, ба навіть, думку. Присягаю: там і стіни мають вуха.

• РОЗДІЛ П'ЯТИЙ •

ТАВЕРНА “ДУБ-КРИВАВНИК”

up-rup! — голосно ремствуvalа вивіска таверни, майталаючись на рвачкому вітрі. Живчик мигцем глянув угору і, як завжди, стенувся. На вивісці — як і можна було сподіватися — митець відтворив своє враження від дуба-кривавника — страшітного м'ясожерного дерева. І відтворив вельми вдало, здригаючись, визнав Живчик. Іскрява кора, блискучі щипальці — щоразу, як він бачив зображення цього дерева, йому, мов наяву, вчувався гидотний, з металевим присмаком сопух смерті, що його розточував круг себе дуб-кривавник. Бо про дуба-кривавника Живчик знав більш, ніж досить.

Якось, заблукавши у Темнолісі, він мало не став жертвою на рідкість бридкого представника цієї жахливої породи. Дуб-кривавник напевно зжер би його живцем, якби камізелька з волорожачої шкури не наїжачилася у хвилину небезпеки і не захряслася у горлянці почвари. Жахаючись на згадку про це, Живчик запитував себе, як можна

було додуматися назвати таверну іменем такої відворотної тварюки.

— Ти що, завзявся цілу ніч отут стояти і продавати витрішки? — нетерпляче рявкнув Захмарний Вовк, поминаючи свого сина. — Заходь усередину.

Коли він розчахнув двері — БУХ! — із зали вдарила хвиля несамовитої енергії. Жарота, гармидер, світло і задушна мішанка найтонших ароматів з найвідразливішим смородом... Живчик відсахнувся назад, оглушений, приголомшений. У “Дуб-кривавник” він зазирав не вперше, але щоразу, переступаючи поріг, дізнавав однаково сильного струсу.

Таверна нагадувала мініатюрну копію Нижнього міста, віддзеркалюючи його неймовірне розмаїття. Завсідниками “Дуба-кривавника” були плескатоголові й молотоголові гобліни, ельфи-дубовики, міські гноми, чорні й червоні пігмеї, тролі всіх видів та розмірів. Навідувалися сюди також спілчани і небесні пірати, ремісники і волоцюги, галасуни і забіяки, купці й крамарі... Коли Живчик зазирнув досередини крізь відчинені двері, йому здалося, ніби у Світокраї немає таких істот, племен чи ремесел, які не знайшли б собі місця в цій залі, де вирувало, кипіло і клекотіло бурхливе життя.

Ворітник-нетряк одразу впізнав Захмарного Вовка. Він оповістив їх, що Матінка Товстобрюхперо “десь тут” і махнув

рукою у глиб зали. Не відстаючи ні на крок від Захмарного Вовка, коли той пропихався крізь натовп, Живчик намагався дорогою не змести додолу чиєїсь кварти. Плескатороловці славилися запальністю і могли перерізати горлянку і за далеко меншу провину, ніж перекинутий кухоль деревного пива. У Живчика, якого тисли і годували товченниками у пітному, паркому морі тіл, промайнула думка, що, зрештою, кращу назву для таверни, ніж “Дуб-кривавник”, важко вигадати.

Шинкарка стояла біля чорного ходу. При наближенні Захмарного Вовка, вона звела на нього очі.

— Матінко Товстобрюхперо, — звернувся до неї гість. — Сподіваюсь, я вас застав при добром здоров'ї.

— Не нарікаю, — пролунала стримана відповідь.

Вона повернулася і вперла у Живчика запитальний погляд.

— Ага, — спохопився Захмарний Вовк. — Це Живчик, Матінко Товстобрюхперо. Він братиме участь у нашій зустрічі.

Живчик затремтів під лютим поглядом личини, що стояла перед ним. Звичайно, він бачив Матінку Товстобрюхперо і раніше, але тільки здалеку. Зблизька вона справляла приголомшливе враження, навіала жах.

Заввишки, як Захмарний Вовк, вона мала жовті очка-намистинки, гострого закандзюбленого дзьоба та кільце малинових пер навколо шиї. Її пазуристи пташині лапи також були оторочені пір'ям, а що шинкарка стояла, згорнувшись їх на грудях, то здавалося, ніби вона кутається у шарлатово-помаранчеву шаль. Живчик спіймав себе на тому, що його починає брати цікавість: чи не оперене так само пишно і все її тіло під широченим жовтим платтям?

Зненацька Живчик усвідомив, що по праву руку від нього хтось хихотить. Він повернувся. Там, на високому дзиглику з м'яким сидінням, сиділа вутла, ледь не прозора істота: її обличчя розтяглося в усмішці від одного кажанячого вуха до другого.

Матінка Товстобрюхперо звела пір'ясту брову і метнула на Живчика грізний погляд.

— Це Форфікюль, — пояснила вона і звернула некліпні очі на Захмарного Вовка. — Він теж буде присутній під час нашої коротенької розмови, — заявила вона капітанові.

Захмарний Вовк знизав плечима.

— Про мене, — відказав він, після чого додав, немовби Форфікюля тут не було й близько. — А це що за чудо-юдо? На вигляд чисто тобі якийсь замірок із виводку ельфа-дубовика.

Матінка Товстобрюхперо раптом щасливо клацнула дзьобом.

— Він мій маленький скарб, — прощебетала вона. — Правда ж, Форфі? Що ж, — звернулася вона до гостей. — Ходіть за мною. У затишній задній кімнаті балакати куди легше — ось побачите!

З цими словами вона повернулася на своїх пазуристих лапах і зникла у дверях. Захмарний Вовк і Живчик подалися за нею, а Форфікюль тіупав позаду.

Кімната була жарка і задушлива, стіни ослизли і відгонили гниллю. І, коли Живчик умостився за квадратовим столиком, його душу огортає чимраз дужчий неспокій. Ліворуч розташувався батько, праворуч — Матінка Товстобрюхперо, а навпроти, заплющившись і тріпочучи вухами, сидів Форфікюль. Живчик відчув пальцями, як хутро його камізельки ледь наїжачилося.

Матінка Товстобрюхперо поклада на стіл свої лускаті лапи, одну поверх одної, і всміхнулася до Захмарного Вовка.

— Так-так, — гречно озвалася вона. — Ось ми й знову тут.

— Та вже ж не де! — підхопив Захмарний Вовк. — І я був би сліпцем, коли б не побачив, якою міцною і бадьорою виглядаєте ви сьогодні, Матінко Товстобрюхперо, і як шалено вам личить жовте.

— О, Вовчиську! — вигукнула вона, машинально причептурюючись. — Старий облеснику.

— Ба ні, на вітер я не говорю, — наполягав Захмарний Вовк.

— Та й ти, як завжди, нівроку собі козарлюга! — захоплено прокудкудала Матінка Товстобрюхперо.

Живчик зирнув на батька. Шинкарка не лукавила. У своєму розкішно оздобленому убрা�нні небесного пірата з фалдуватим коміром, брузументами та блискучими золотими гудзиками — Захмарний Вовк виглядав велично. Аж це з раптовим дрожем хлопцеві пригадалося, яке люте зробилося його обличчя, коли Живчик випустив із рук штурвал, і “Бурелов”, увійшовши у штопор, шугнув униз; як батько лаявся, коли їхній безцінний вантаж залізного дерева загув із неба на долину.

Він звів очі. Форфікюль пожирав його поглядом. Вважай, що говориш, ба навіть думаєш — остерігав батько. Живчик і собі вп'явся поглядом у tremkovухого ночоблуда — і лячно стенувся.

— Стернова гиря, кажеш? — долинули до нього слова Матінки Товстобрюхперо. З милими речами, певна річ, було покінчено. — Ну, це далеко не абиція.

— Атож, — потвердив Захмарний Вовк.

— А отже, коштує неабияких грошей?

Захмарний Вовк кивнув головою.

— Що ж, я певна, ми дійдемо якоїсь згоди, — весело зацокотіла вона. — Якщо тільки якість залізного дерева виправдає мої сподівання.

Живчик відчув, як кров відлинула від його обличчя, коли до нього раптом дійшло все паскудство того, що він учинив. Через нього “Буреловові” уже ніколи не злинути в небо. Серце гучно забухало у грудях. А коли Форфікюль перехилився через стіл і, прикриваючи рота долонею, зашепотів на вухо Матінці Товстобрюхперо, воно закалатало, як дзвін.

Очі у жінкоптиці спалахнули вогнем.

— Отож, Вовчиську, — провадила вона, — як ти гадаєш, чи сподівання мої справдяться? — Вона нахилилася вперед, немов лагодилася клонути його дзьобом. — Чи може, ти чогось не доказуєш? — запитала Матінка Товстобрюхперо несподівано гострим і шорстким голосом.

— Не доказую? Я... — почав він, термосячи пов’язку на оці. — Тобто... — Він озирнувся на сина. Ніколи ще Живчик не бачив його таким стомленим, таким старим, як тепер.

— Ну, — зажадала Матінка Товстобрюхперо.

— На жаль, нас спіткала прикра невдача, — зізнався Захмарний Вовк. — Але це не може бути завадою для нашої наступної виправи...

— Ти, здається, забув, — нецеремонно перепинила вона, — що вже винен мені десять тисяч. І це без відсотків. Плюс, звичайно, вартість нової стернової гирі... — Вона значливо

умовкла і заходилася недбало струшувати шийні пера. — Я не певна, що наступна виправа відбудеться.

Живчик внутрішньо зіщулився.

— Звісно, якщо, — лукаво вела вона далі, — буде відхилено мої умови.

Захмарний Вовк і оком не змигнув.

— І які ж ці умови? — незворушно поцікавився він.

Матінка Товстобрюхперо звелася на свої лускаті ноги й обернулася кругом, заклавши лапи за спину. Захмарний Вовк і Живчик очікувально дивилися їй у потилицю. По губах у Форфікуля ковзнула ледь помітна усмішка.

— Ми знаємося віддавна, Захмарний Вовче, ти і я, — зазначила вона. — Незважаючи на свою теперішню грошову скрутку, ти й досі найкращий капітан небесних піратів — зрештою те, що “Бурелов” поточив шашіль, навряд чи твоя провина. — Вона ступила крок уперед. — Тож-бо для твого ж таки добра я пропоную тобі рідкісний шанс. Якщо ти виявишся удачливим, усі твої борги буде списано одним розчерком пера.

Захмарний Вовк проймав її недовірливыми очима.

— А що матимеш із того ти?

— О Вовчиську, Вовчиську, — захихотіла Матінка Товстобрюхперо. — Ти ж мене добре знаєш. — Її очка-намистинки спалахнули. — Це буде фантастична обрудка — більшого я поки що не скажу.

— Але...

— Прибережи свої запитання, поки я не пояснила, — гостро урвала Матінка Товстобрюхперо. Вона перевела подих. — До мене звернувся, — похвалилася вона, — пан П...

Форфікуль гучно кашлянув.

— ... санктафракський академік, — поправилася Матінка Товстобрюхперо. — Він прагне запопасті бурефракс — багато бурефраксу — і щедро заплатить за привілей ним володіти.

Захмарний Вовк пирхнув.

— Як йому потрібен бурефракс, то чом не поживитися зі скарбниці? — знизав він плечима. — Якщо вірити чуткам, у наш час так чинять усі кому не лінь.

Матінка Товстобрюхперо дивилася на нього все так само незворушно.

— Навпаки: бурефракс потрібен, аби поповнити вичерпані запаси скарбниці, — розтлумачила вона. — Надто багато встигли його вигребти на виготовлення фракспилу, — провадила вона, спустивши очі на срібний медальйон у себе на ший. — Але нині йдеться навіть не про таке його використання, — таємниці фракспилу досі не з'ясанено, — просто якщо сидіти, згорнувши руки, плавуча скеля зірветься з мертвих якорів, і Санктафракс віднесе геть. У відкрите небо. Навіки.

— Тъху! — сплюнув Захмарний Вовк. — Санктафракс. Чи діджався я коли від цього міста якого добра?

Матінка Товстобрюхперо дратливо закудкудала.

— Санктафракс — невід'ємний складник нашого життя, — гарикнула вона. — Його вчені — віщуни погоди, картографи, дослідники туманів та фантомів, занесених сюди з-поза меж Свіtokраю. То вони читають знаки, що вносять лад у хаос. Без них не було б Нижнього міста. І кому, як не тобі, Вовчиську, це знати.

— Я знаю одне: Санктафракс украв ті роки моого життя, коли я був у розквіті сил, а тоді викинув мене, як непотріб, — відповів Захмарний Вовк.

У Матінки Товстобрюхперо заблищали очі.

— Ти відчув себе ошуканим і чуєш себе ним ще й досі, — зауважила вона. — І так воно й має бути. —

Вона помовчала. — Саме тому я й даю тобі нагоду помсти-
тися узурпаторам.

Захмарний Вовк кинув на неї пильний погляд: так он
куди гне ця хитрюща жінкоптиця!

— Себто ти хочеш, аби я виrushив у плавбу до Присмер-
кового лісу на пошуки бурефраксу, — підsumував він.

— Себто, — віdpovіла Matіnka Tovstobrjoхpero, — я даю
тобі ще один шанс. Ty зможеш скористатися з того всього,
чого тебе навчено в Лицарській Академії; ty покажеш, що
Захмарний Вовк щось більше, ніж якийсь там задріпаний
горлоріз і беззаконник. Зрештою, — вона розпустила на гру-
дях пера, — гордого та пишного “Бурелова” буде викорис-
тано за його первісним призначенням. Щоб оце такий кра-
сень та возив колоддя, мов яка розцяцькована баржа!
Hi, “Бурелов” ловитиме бурі!

Живчикове серце затрепетало від останніх її слів.

— Lo-v-vi-time bур-рі! — прошепотів він, смакуючи ко-
жен звук. Він щасливо усміхнувся. — Lo-o-o-o-o-o-o-vi-
time bu-рі!

Та за хвилю всі його мрії виявилися розбитими вщент.

— Шкода мови! — відрубав Захмарний Вовк.

— Ой-ой, Вовчеську, — почала підлещуватися Matіnka Tovstobrjoхpero, — подумай, які гучні вітання посыплють-
ся на тебе, коли ти повернешся звитяжцем і притарабаниш
стільки бурефраксу, що його стане, аби врівноважувати сан-
ктафракську скелю цілих тисячу років! Подумай про славу,
подумай про владу, — додала вона.

Як Живчикові ждалося, аби батько дав згоду! Ale За-
хмарний Вовк рішуче тріпнув головою.

— Bo, звичайно, коли скарбниця наповниться знову, —
проводила Matіnka Tovstobrjoхpero, — триклята, всім не-
нависна угода між дощознавцями та спілчанами нарешті
лясне. — Її очиці яскріли. — Доведеться формувати нові
спілки, запроваджувати нову ієрархічну драбину. Подумай,
на якому високому щаблі неофіційної ієрархії ти міг би опи-
нитися. Ty і я, Вовчеську. Тільки ти і я, там, на самім
вершечку!

Але Захмарний Вовк і далі зоставався непохитній.

— Багато води втекло, одколи я залишив Академію, — сказав він. — І “Бурелов” уже не той небесний корабель, що був колись...

— Вовчиську! Вовчиську! — стала дорікати йому Матінка Товстобрюхперо. — Що за фальшива скромність! Квінтініус Вергінікс був найвидатніший лицар, якого будь-коли бачила Академія, а набуту там майстерність ти вигострив, мов жало бритви, уже як Захмарний Вовк, найкрашій небесний пірат під сонцем.

Живчик почув, як батько пирхнув.

— А щодо “Бурелова”, — провадила вона, — то його підлатають, оснастять, підновлять, і він запрацює, як годинниковий механізм. Літатиме, як іще зроду не літав.

Якусь мить Живчикові здавалося, ніби це подіє. Звичайно ж, батько не відхилить такої пропозиції. Захмарний Вовк посміхнувся, бавлячись воскованими бурцями.

— Ні! — він із гуркотом відсунув стільця і встав із-за столу. — А тепер, якщо ти мені вибачиш...

Скипівши, Матінка Товстобрюхперо почала дряпати ногами підлогу.

— Вибачити тобі? — вереснула вона. — Ні, я тобі не вибачу. — Її голос робився чимраз пронизливіший. — Ти не маєш вибору! Я маю те, що потрібне тобі, а ти маєш те, що потрібне мені. І ти вчиниш, як я скажу!

Захмарний Вовк рушив до дверей, тихенько посміювшись про себе. У пориві нестяжної люті Матінка Товстобрюхперо залопотіла крильми та й давай трощити все довкола. Стіл перекинувся, стільці порозліталися врізnobіч. Ухиляючись від неї, Живчик мигцем побачив Форфікуля. Той не відривав погляду від дверей, вуха йому тремтіли, у кутиках рота тріпотіла посмішка.

— Тобі кінець! — репетувала Матінка Товстобрюхперо. — Кінець! Ти розумієш? Я подбаю, щоб ноги твоєї більше не було на небесному кораблеві! Я...

Раптом почувся глухий стук. Матінка Товстобрюхперо заціпеніла. Двері відчинилися.

— Як? Це ви! — скрикнула вона.
— Вашмосць! — зачудовано вигукнув Захмарний Вовк і впав навколішки.

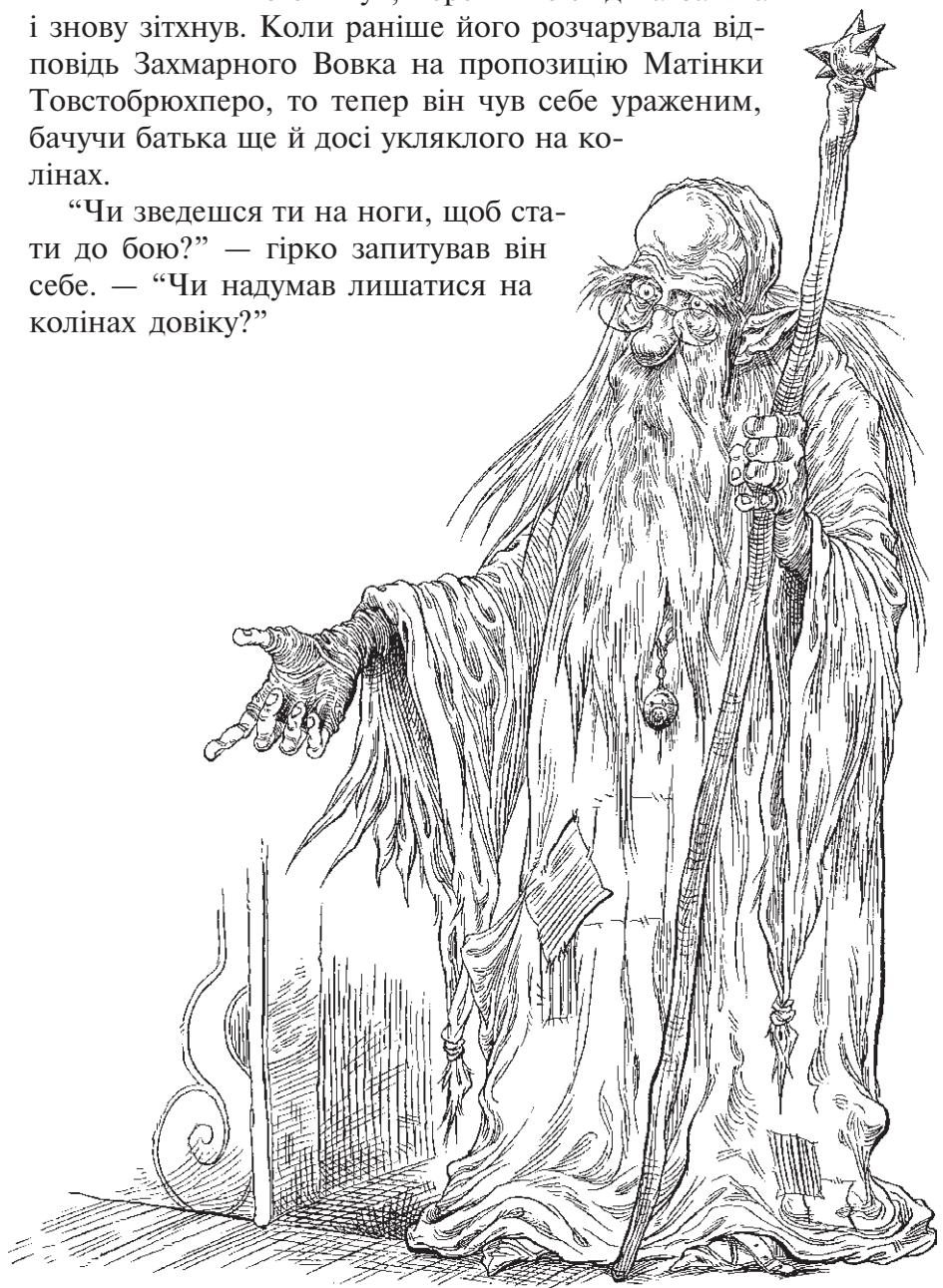
Живчик у замішанні пас очима новоприбулого. Він був дуже старий — старий як світ — із довгим білим волоссям і міцною патерицею в руці: коли хода вже непевна, треба ж чимось підpirатися! У своїх розтоптаних сандалях, безпалих рукавицях та лatanій-перелatanій, вистріпаній мантії він мав не менш жалюгідний вигляд, ніж перший-ліпший дорожній вештанець. А все ж батько стояв перед ним навколішки.

Живчик обернувся до Форфікуля — може, той щось пояснить? — але ночоблуда поблизу вже не було. Він здерся на стола і настирливо шепотів щось на вухо Матінці Товстобрюхперо, прикриваючи рота блідою кощавою долонею. Що б Живчик віддав, аби знати, що їй говорено, та хоч як він напружував слух, до нього долітало тільки змовницьке “шу-шу-шу-шу”...

Живчик тяжко зітхнув, перевів погляд на батька і знову зітхнув. Коли раніше його розчарувала відповідь Захмарного Вовка на пропозицію Матінки Товстобрюхперо, то тепер він чув себе ураженим, бачучи батька ще й досі укляклого на колінах.

“Чи зведешся ти на ноги, щоб стати до бою?” — гірко запитував він себе. — “Чи надумав лишатися на колінах довіку?”

· РОЗДІЛ ШОСТИЙ ·

СКРИД ПАЛЬЦЕКРАД

ерехід через Багнище виявився для Мім негадано тяжким. А якщо вже для голови родини дрібногоблінів подорож була важка, то для решти й поготів: її підопічні вибивалися з останніх сил. Із кожною хвилиною на душі в Мім дедалі дужче шкрябали кішки.

Скрид суворо звелів усім держатися купи, та що далі вони заглиблювалися в неозору тванисту пустку, то розпорощеніші ставали.

Мім тьюпала болотом туди-сюди, обходячи довгу безладну вервичку так скоро, як дозволяло глеювате багно. Ні для кого не шкодуючи дорогою підбадьорливих слів, вона невтомно сновигала від молодят попереду до старого Тарпа у кінці хвоста і знов до молодят.

— Уже недалеко, — запевняла вона кожного. — Ще трохи — і ми на місці. — Гидомирний затхлий сопух Багнища чимраз дужче шибав у носа. — Забудьте, де ви оце зараз, і скупчіть думки на місці, куди ми йдемо, на місці, де всього вдосталь, і де на кожного чекає успіх, місці, де гоблінів шанують, а вулиці вимощені золотом.

Дрібногобліни блідо всміхалися до неї, але жодне з них не розімкнуло вуст. На це їм бракувало снаги. Навіть молодняк, що так бадьоро вирушав у путь, по-ягнячому цибаючи стежкою, — тепер ледве волочив ноги. Мім розуміла: першої-ліпшої хвилини її підопічні почнуть падати з ніг від утоми.

— Гей! — гукнула вона довготелесій постаті попереду. — Не женіть, мов той вітер.

Скрид обернувся.

— Ну, що там ще? — роздратовано гарикнув він.

Мім сягнистою хodoю рушила до нього. Сонце, розпечено до білого жару, пражило немилосердно. Скрид чекав, узявши руки в боки і не спускаючи з неї кровожерного погляду.

— Нам треба відпочити, — пропихтіла вона.

Скрид оглянув її з голови до п'ят, а тоді зиркнув прімурженим оком на сонце.

— Ми не зупиняємось аж до смерку, — оголосив він. — А потім цілу ніч відпочиваємо. Мандрівка поночі надто небезпечна: драговина, ядучі ями...

— Не кажучи вже про мордобрілів, риб-болотниць та білих ворон, — гостро урвала Мім. — Жодної з яких ми не зустріли досі.

Скрид випростався на весь зрист і, цілячи в неї носом, зневажливо глянув згори вниз.

— Перепрошую, — саркастично кинув він, — але я за брав собі в голову, ніби мене найнято за провідника, щоб уникнути небезпек. Якби знаття, що ви шукали їх...

Мім знічено спустила очі додолу.

— Даруйте, — вибачилася вона. — Просто... Бачте, дехто з нас вирішив, що йому нелегко за вами угнатися.

Скрид обкинув поглядом усю вервечку гоблінів за її спиною.

— Ви заплатили за дводенний перехід, — різко відказав він. — Бодай трохи забаритесь — і вам доведеться доплачувати.

— Але нам не нашкрябати більше ані гроша! — скрикнула Мім.

Скрид вишкірив зуби, чия жовть аж яріла, контрастуючи з його блідими, знекровленими губами.

— Я ж, здається, сказав, — кинув він, показуючи спину. — Вам доведеться доплачувати.

Упала темрява, звістуючи у згоді зі Скридовими словами завершення першого дня переходу. Скрид зупинився на острівцеві оголеної скельної породи і поставив ліхтаря долі.

— Staємо тут! — крикнув він, склавши долоні рупором. Один по одному дрібногобліни почали сходитися.

— Угамуй своє немовля! — визвірився Скрид на молодичку з маленьким ревою на руках. — Воно сколошкає всіх мордобрілів ув околі кількох миль.

Він підніс ліхтаря і вдивлявся у морок, звідки вони надійшли.

— А де решта? — grimнув він. — Щоб не було мені так, як отому, що плив, плив, та на березі й утонув! Я маю на увазі — якщо вони збилися з дороги і заблукали.

— Hi, дивіться! Ондечки! — закричав хтось із молодят і показав назад на дивацьку приземкувату постать, яка чалапала до них із густих клубів низького туману. Коли вона наблизилася, з одної постаті стало три. До них брохала, насилу переставляючи ноги, але з вельми рішучим виглядом Mіm; несучи на спині найменшенького, вона вела старого Тарпа, обіймаючи його рукою за поперек.

Скрид засміявся.

— Усі на місці, ніхто не загубився, — зронив він.

Підбадьорювана радісними вигуками решти, Mіm, заточуючись, подолала останні п'яді порської, як живе срібло, твані, що так і хапала за ноги. Старий Тарп звільнився від рук, що його підтримувала, і сів.

— Молодчина, старий, — знеможено прошепотіла Mіm, — витримав перехід.

Вона зняла зі спини сонне немовля, обережненько поклала його додолу і вкрила ковдрою. Тоді, крекчучи з натуги, рівно випросталася і роззирнулася довкола.

— Далебі, мені траплялося ночувати і в зручніших місцях, — виснувала вона. — Але тут принаймні сухо. Дякую вам, Скриде, що допровадили нас сюди.

— Радий прислужитися, — відказав той, не вважаючи на похмурі обличчя довкола себе, — зрештою такий вираз він уже бачив тисячу разів! — А тепер, — провадив він далі, — усім вам треба трохи поспати.

Дрібногоблінам зайве було проказувати двічі. За лічені секунди всі повгортались у ковдри, уподібнившись до шерегу вовняних коконів — усі, oprіч Мім.

— А ви самі? — поцікавилась вона у Скрида.

— Я? — спогорда перепитав він, сідаючи на чолопку найвищої скелі. — О, мною не журіться. Я не сонько. — Він обвів пильним поглядом плаский ландшафт, ясний і блис-

котючий під місяцем, ніби начищене срібло. — Та й на ча-
тах треба комусь стояти.

Мім заспокоїлася. Хоч би що там казала вона раніше, те,
що Мім чула про мордобрілів, риб-болотниць та білих во-
рон, було їй аж ніяк не до вподоби. Вона дала Скридові
добранич, затишно влаштувалася між двома малятами і коли
за кілька хвилин темні хмари заволокли місяць, Мім, як і всі,
міцно спала.

Скрид прислухався до не надто приемного для вуха гур-
тового хропіння і зловтішно посміхнувся сам до себе.

— Спіть собі на здоров'ячко, маленькі кárла, — проше-
потів він, — чи дрібногобліни, чи як там вас...

Коли стало зовсім хмарно, він переніс ліхтар ближче, ви-
хопив із-за пояса ножаку та й давай ніжно водити жалом
туди-сюди по гладенькій скелі. Коли-не-коли він плював
на метал і уважно оглядав лезо при жовтому ліхтарному
свіtlі. Відтак знову брався до діла — вжик-вжик, вжик-
вжик — і неквапливо, методично працював далі, аж поки
лезо від кінчика до колодки стало таке гостре, що потрапи-
ло б розтяти волосину.

“Горе тому, хто повірив, ніби обкрутить навколо пальця
Скрида. — Він підвівся, тримаючи ліхтаря в одній руці, а
ножа у другій. — Горе *кожному*, хто опинився у моїх лабе-
тах!”

Зненацька хмари розступилися, і ясний місяць освітив
жаску картину внизу, надаючи їй чорно-білого колориту.

Білі ковдри і чорна кров...

Біла кощава постать, що непевною хodoю пробирається
через твань. Чорна тінь, відкинута на скелля позаду...

Білі ворони — уже за працею санітарів. Чорні діла. Стра-
хітливі діла...

Стискаючи у кощавій руці шкіряну торбу, повну крива-
вої здобичі, Скрид Пальцекрад з осторогою ступав по Баг-
ничу. Далеко попереду мріли у місячному сяйві уламки
небесного корабля, який лежав напівпохованій у твані, наче
велетенський кістяк. Скрид не відривав некліпного погля-
ду від блискучих шпангоутів чимраз ближчого потрошеного

корпусу. Жодного разу він не поточився. Жодного разу не оглянувся назад.

— Нарешті, — промурмотовав Скрид, звично озиваючись до корабельних уламків.

Він роззвирнувся, — чи не заявився сюди який чужа чужаниця? — і задоволений, що ніщо не засвідчує присутності тамтого, квапливо пірнув у темне нутро перекособоченого корабля-каліки.

Якби непроханий гість і спробував обстежити це його пристановище, скориставши з відсутності господаря, то рвонув би навтьоки, тремтячи з жаху і відмовляючись повірити в те, що відкрилося йому на цьому кораблі. Почати бодай з того, що вологе повітря було наскрізь просякле ядучим трупним смородом. А ще ж були стіни — обсіяні вздовж і впоперек муміфікованими пальцями ніг, прицвяхованими до шалівок. Великі й дрібні, волохаті й лускаті, з клешнями чи з перетинками — вони всі були висохлі, морхлі й чорні. Отже те все було тільки краплиною в морі — добірним, сказати б, гроном, — бо в далекому кінці корпусу, в довжелезному клинцоватому закутні, їх валялося у тисячу разів більше.

Скрид пройшовся по небесному кораблю. Він не вважав на шереги кривавих трофеїв на стінах, як не примічав і жахливого смороду; для Скрида Пальцекрада руїни розбитого “Вітроплава” просто пахли домівкою.

Він почепив ліхтаря на гака над величезною скринею із залізного дерева та шкла, відчинив віко, присів навпочіпки і взявся до праці. Одного по одному він витягував зі своєї торби закляклі цурпалки пальців і, наче яка причинна манікюрниця, маленькою шпилькою вишкрябував із-під нігтів бруд. Крихітні порошинки, одні з білим полиском, інші —

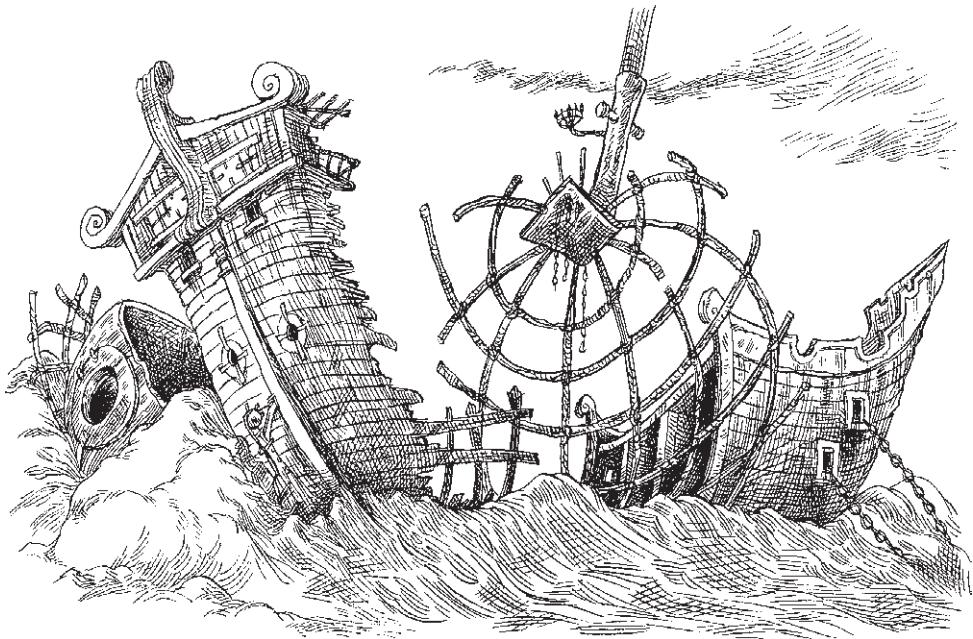
з рудим, падали у скриню до своїх посестер. Нарешті, упевнivшись, що всі кручинки повиколупувані, він пошпурив непотрібні вже пальці на здорову купу, до решти.

Упоравшись із роботою, Скрид mrійливо, з іскорками втіхи в очах, зазирнув до скрині. Більш як на три чверті вона була заповнена вишкрібками з-під нігтів.

— О, золоте-ень-кі мої крупиночки-кровиночки! — прошепотів він. — Одного дня скриня наповниться вщерь. Чекати вже недовго — хай поможе мені Небо! І тоді, того пречудового дня, моїм пошукам урешті настане край!

Скрид підвівся, гучно прибив віко скрині і вийшов надвір. Довга ніч добігала кінця. Ліворуч, із того боку, в який відступала пітьма, гнався табун шарлатових хмар, вісник близької бурі. А праворуч, ген-ген над обрієм, mrів силует небесного корабля, виразно різьблячись проти ранкової зірници.

Грозові хмари і корабель навально зближалися.

• РОЗДІЛ СЬОМІЙ •

ЗГОДА І ЗРАДА

 атінка Товстобрюхперо занепокоєно спостерігала, як постать старезного діда наближалася до Захмарного Вовка. Із власного гіркого досвіду вона знала: якщо дозволити двом сторонам, так би мовити, попитові та пропозиції, зустрітися, наслідки можуть виявитися щонайзгубніші. Куди краще зберігати за собою роль посередника: залагоджувати обрудки, натискати на потаємні пружини. А все ж, як зауважив Форфікюль, новоприбулий був заразом і їхньою єдиною надією, оскільки самій Матінці так і не пощастило переконати Захмарного Вовка вирушити у подорож.

Старий нахилився вперед і торкнув Захмарного Вовка патерицею.

— Підведися, Квінтиніусе Вергініксе, — озвався він.

Живчик зорив, як батько спинається на ноги і зводить очі догори. Хлопець завважив, що його погляд світиться побожною шанобою, і тут Живчика осяяло: він уже знов, знов із цілковитою певністю, хто цей старий, прибраний у канцур'я дід. То був Професор Світловідомства, колишній батьків заступник і напутник.

— Скільки літ, скільки зим, Квінтиніусе, — жебонів Професор. — Найкращий із найкращих серед сотні поколінь випускників Лицарської академії... ба більше... — Він умовк і зиркнув на Живчика, якого бачив уперше. — Хто це, Матінко Товстобрюхперо? — поцікавився він.

— Цей парубійко зі мною, — вихопився поперед ней Захмарний Вовк. — Усе, що ви маєте сказати мені, можна сміливо говорити при ньому.

— Ти певен? — запитав Професор.

— Цілком, — чемно, але твердо відповів Захмарний Вовк. Професор Світознавства згідливо кивнув головою.

— Ми підвели тебе, Квінтиніусе. Я добре розумію, що це означає. А тепер прийшли до тебе із простягнутою рукою. Ми потребуємо твоєї допомоги.

Дивлячись, як батько муляється під допитливим Професоровим оком, Живчик добавив у цьому схожість із собою. А як Захмарний Вовк озвався, хлопець упізнав у батьковім голосі свої власні інтонації, коли він, Живчик, заникувався чи затинався.

— Я... м-м-м... цебто... Матінка Товстобрюхперо уже виклали цю... цю... проблему.

— Он як! — здивовано звів брови Професор. — Тоді ви зрозумієте, яке *тяжке* наше становище... або, що те саме, як нам, бракує *тяжкого* у нашему становищі, — додав він, хихотнувши на свій маленький каламбур.

Захмарний Вовк блідо всміхнувся.

— Виходить, Санктафракс і справді в небезпеці? — запитав він.

— Він може не сьогодні-завтра зірватися з мертвого приколу, — пояснив Професор. — Нам до зарізу потрібен бурефракс.

Захмарний Вовк мовчки слухав.

— Вітролови і хмарогляди вже підтвердили, що насувається Велика буря, — провадив Професор. — На той час, коли вона налетить, хтось має бути готовий переслідувати її до Присмеркового лісу, щоб запопасті бурефракс у момент його утворення. І цей хтось, любий мій Квінтиніусе

Вергініксе — ти, — оголосив він. — Окрім тебе, такі завдання не до снаги жодній живій душі. То як? Допоможеш нам чи дозволиш Санктафраксові навіки загубитися у безмірі відкритого неба?

Захмарний Вовк незворушно дивився на Професора. Живчик не міг здогадатися, що в нього на умі. Згоден він? Чи ні? Яку відповідь заміряється він дати?

Аж ось Захмарний Вовк легесенько, майже непомітно, кивнув головою. Пропозицію Професора Світлознавства прийнято! Живчикове серце шалено закалатало. То дарма, що батькова відповідь така скупа!

Їм пахне виправа на лови бур! А тим часом за дверима, припавши вухом до замкової шпари, стояв іще хтось, кому страшенно кортіло почути все про майбутню виправу до Присмеркового лісу. То був Сліво Спліт, старшина-стерничий із “Бурелова”. Весь обернувшись на увагу, він підслуховував, що планувалося, закарбовуючи в пам'яті кожну почуту подробицю. Знайдуться такі, що дорого заплатять за роздобуті відомості!

Зачувши гуркіт відсунутих стільців, Спліт відірвався від дверей і війнувся до зали. Чорта з два тепер його застукають за підслушами! Збіжить не так багато часу — і доброму капітанові відкриється, що про його плани знають!

Як на мірки Нижнього міста, Палата Спілки купалася в розкоші — тобто під ногами тут були мостини замість утоптаної землі, а більшість вікон мали шиби. Майже весь простір зали займав гіантський круглий стіл, за яким сиділа спілчанска старшина, що з'явилася на першу вимогу.

У круглому отворі посередині столу на обертовому дзиглику сидів Сліво Спліт.

Сименон Ксінтакс, Спілчанський голова, голосно стукнув по столу молотком.

— Закликаю всіх до порядку! — загорлав він. — До порядку!

У Палаті Спілки запалатиша, і очі всіх звернулися на нього. Ксінтакс підвівся з місця.

— Трирогі ковпаки на голові! — скомандував він, і навколо столу, мов під шквальним вітром, прокотилася хвиля пожвавлення: кожен спілчанин ухопив свій головний убір і наклав на відповідне місце.

Ксінтакс схвально кивнув головою.

— Надзвичайну сесію Спілки вільних крамарів оголошую відкритою, — крикнув він. — Починаємо допит.

Спілчани зберігали мовчанку, ждучи, поки Ксінтакс, як голова, сформулює перше — найважливіше — запитання, що задасть тон для всіх подальших розпитів. Бо істина, як добре знали всі спілчани, річ вельми слизька! До неї слід підкрадатися обережно, якщо не хочеш, щоб вона зненацька обернулася на щось цілком супротивне.

Ксінтакс сів.

— Якби нам довелося запитати тебе, Сліво Спліте, чи ти чесний чоловік, — почав він із вельми крученого запитання, як того вимагав звичай, — що ти на це сказав би, по-клавши руку на серце?

Спліт рвучко втяг у себе повітря. Тут сам чорт ногу вломить, подумав він. Звичайно, він намірявся відповідати спілчанам чесно. Але щодо того, чи чесний він сам... Ну, насамперед, чесняк ніколи не підслуховуватиме. Він стекнув плечима і втер краплинки поту над горішньою губою.

- Бачте, це залежить, як поглянути... — почав він.
- Відповідай на це запитання або “так, або “ні”, — урвав Ксинтакс. — Так само відповідай і на решту запитань. Одне тільки слово, не більше і не менше. Ясно?
- Так, — відказав Спліт.
- Ксинтакс схвально кивнув головою.

— Отже, повторюю. Якби нам довелося запитати тебе, Сліво Спліте, чи ти чесний чоловік, що ти на це сказав би, поклавши руку на серце?

— Ні, — відповів Спліт.

Гомін подиву, схопившись, мов брижі, обійшов стіл кругом. Далі всі спілчани почали тягти руки вгору. “Я! Я! Я! Я!” — загукали вони, пнувшись один поперед одного привернути до себе увагу голови.

— Ліндус Олив’яне Пузо, “Риштаки і Довбачі”, — оголосив той.

Ліндус, лютий на вигляд курдупель із однією чорною бровою поперек усього важкого лоба, кивнув головою Сплітові.

— Якби нам довелося запитати тебе, чи маєш ти відомості про свого капітана, Захмарного Вовка, колишнього Квінтиніуса Вергінікса, що ти на це сказав би, поклавши руку на серце?

Спліт обернувся на стільці кругом — обличчям до того, хто запитував.

— Так, — одказав він.

— Фаркугар Злоторук, — знов оголосив Ксінтакс. — “Клеєрізи і Чухрайканатники”.

— Якби нам довелося запитати тебе, чи потрапить зараз “Бурелов” здійнятися в небо, що ти на це сказав би, поклавши руку на серце?

— Ні, — крутнувся назад Спліт.

— Елерекс Глиномаз, “Ліпники і Ливарники”.

— Якби нам довелося запитати тебе, чи готовий ти вбити при потребі когось із членів свого екіпажу, що ти на це сказав би, поклавши руку на серце?

— Так! — випалив Спліт.

І далі в тому самому дусі. Спілчани запитували, а стерничий відповідав, спершу одному, потім — другому, третьому. Запитання ставили, не дотримуючись жодної системи, принаймні, Спліт її не помічав. Як на нього самого, куди розумніше було б дати йому сумлінно викласти підслухане, і край! Та де тобі! Допит тривав, і що більше спливало часу, то частіше і швидше сипалися запитання.

А все ж помалу-малу за голими фактами почала вима-льовуватися вся історія. Домагаючись відомостей такими манівцями, спілчани штрих за штрихом примудрилися з'ясувати цілісну картину, завершену в кожній окремій деталі, і воднораз визначити докладний план своїх дій.

Сіменон Ксінтакс звівся знову і підніс руки догори.

— На цьому допит закінчено, — оголосив він. — Якби нам довелося запитати тебе, Сліво Спліте, чи згоден ти присягнути на вірність Спілці вільних крамарів Нижнього міста, зрікаючись решти зобов'язань, та на беззастережне послушенство нашій волі, що ти на це сказав би, поклавши руку на серце?

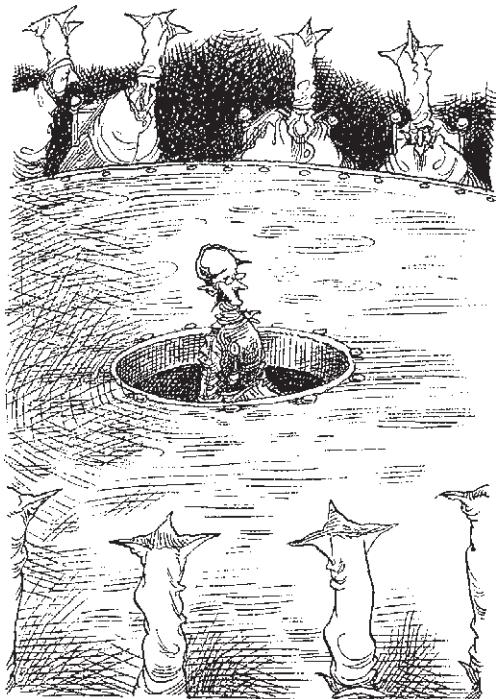
Голова Сплітові йшла обертом. Формульовані запитання наводили на гадку, що йому пропонуватимуть незліченні багатства плюс власний небесний корабель і, що найважливіше, спілчанське членство. Але Спліт чудово розумів, чого від нього очікують — і за такі послуги хотів чогось більшого, ніж багатство. Він ждав влади.

— Якщо ваша ласка, відповім запитанням на запитання, — почав він.

Ксінтакс кивнув головою.

— Якби мені довелося запитати вас, чи в нагороду за успішне завершення цього ризикованого починання, я міг би стати новим головою Спілки вільних крамарів Нижнього міста, що ви на це сказали б, поклавши руку на серце?

Очі Ксінтаксові звузилися. У ході сьогоднішнього допиту він

багато чого дізнався про Сліво Спліта. Старшина-стернічий виявився захланним, підступним і не до міри гонористим себелюбцем, тож його запитання не захопило голову зненацька.

— Так, — відказав він.

— Тоді, — усміхнувся Спліт, — я також скажу “так”.

Вислухавши його, спілчани врочисто попідводилися, попрітискали свої трирогі ковпаки до грудей і посхилили голови.

Сименон Ксінтакс звернувся до Спліта від імені всіх.

— Ми запитували, ти відповідав — і оборудку залагоджено, — сказав він. — Але, бігме, Спліте. Якщо ти спробуєш нас ошукати, пошити в дурні чи перехитрувати, ми не заспокоїмося доти, доки не вистежимо тебе і не згладимо зі світу. Затямив?

Спліт відповів йому похмурим поглядом.

— Так, — сказав він. — Затямив. Але затям і ти, Ксінтаксе: що правда для лісового кнура, те правда і для свині в сажу. Той, хто перепинить мені дорогу, не встигне навіть поплакатися на свою долю.

А в парній задній кімнаті таверни “Дуб-кривавник” панував піднесений настрій. Коли справу було владнано — і руки, як годиться, перебито — Матінка Товстобрюхперо закалатала у дзвінок, закликаючи слуг. Пора було сідати до бенкетного столу, — він уже чекав на них, — щоб відсвяткувати успішне укладення угоди.

Від ласих найдків угинався стіл, а лісове пиво лилося рікою. Радий-радісінський, Живчик сидів мовчки, лишень краєчком вуха дослухаючись до безугавної балаканини решти бенкетників. На лови бурі! На лови бурі! Більш ні про що йому не думалось — тільки про це, і серце трепетало у щасливому передчутті.

— І все ж, гадається мені, припускати, ніби ми дійдемо згоди, було з твого боку необачністю, — почув він, як хі хотить Захмарний Вовк, посилаючи до рота новий сочістий кусень волорожини.

— А хто скаже, що я не врядила б для вас учи, хоч би ми й не домовились? — не розгубилася Матінка Товстобрюхперо.

— Я скажу, — заявив Захмарний Вовк. — Знаю я тебе, Матінко Товстобрюхперо. “Якщо робити за так грошей, то

тільки для самого себе", — здається, так говориться у приповідці?..

Матінка Товстобюхперо клацнула у надпориві дзьобом.

— О Вовчиську! — вигукнула вона. — Ти неперевершений! — Вона зірвалася на рівні ноги і піднесла келих. — Та якщо справу все ж залагоджено на втіху та радість усієї громади, то мені хотілося б запропонувати тост, — промовила вона. — У добрий час!

— У добрий час! — із запалом підхопили всі.

Професор Світлознавства повернувся до Захмарного Вовка.

— Який я радий, що ти дав згоду, — лагідно озвався він. — Зрештою не хотілося б доручати такий цінний вантаж якомусь шалапутові.

— Ви маєте на увазі бурефракс? — запитав Захмарний Вовк. — Цю речовину треба ще знайти.

— Ні, Квінтініусе, не бурефракс! — зі сміхом відповів Професор. — Я кажу про себе, бо я вас супроводитиму. В одному спільному запрязі, озброєні вашою майстерністю та моїми знаннями, ми привеземо додому доволі бурефраксу, щоб раз і назавжди покласти край сьогоднішньому безумові ланцюгового виробництва.

Захмарний Вовк насупив брови.

— Але чи не запідозрить чого Вілнікс, коли пронюхає про це?

— А тут уже слово за нами, — втрутилася Матінка Товстобрюхперо, киваючи головою на ночоблуда. — Завтра вранці Форфіюль складе візиту до Санктафракса, щоб оголосити про трагічну і дочасну смерть Професора Світлознавства внаслідок нещасливого випадку.

— Бачу, ви вже все завбачили без мене, — зауважив Захмарний Вовк. — А все ж наостанок я маю зробити одне повідомлення.

Він повернувся до Живчика.

— Знаю, знаю, — засміявся той. — Але все буде гаразд. У цій виправі я вже шкоди не нароблю, їй-же-бо, ані найменшої!

— Ні, Живчику, нічого не поможе, — суворо мовив Захмарний Вовк. — Ти з нами не полетиш.

Живчикові заперло дух.
Обличчя видовжилося,
серце упало. Як батько
міг таке сказати?!

— Але... але що ж я
робитиму? Куди подам-
ся? — заскиглив він.

— Не журися, Жив-
чику, — почув він заспо-
кійливий голос Матінки
Товстобрюхперо. — Усе
вже узгоджено. Ти зоста-
єшся зі мною.

— Ні, ні, ні, — замур-
мотав Живчик, насилу
добраючи глузду в тому,
що діялося. — Ви не мо-
жете так зі мною обійтися. Це нечесно...

— Живчику! — гримнув батько. — Заспокойся!

Але Живчик не міг бути спокійним.

— Ви мені просто не довіряєте, га? — закричав він. —
Гадаєте, я недотепа? Гадаєте, з мене користі, як із цапа-
вовни...

— Ні, Живчику — урвав Захмарний Вовк. — Я не маю
тебе за недотепу. І одного дня, хай буде на те призвіл Неба,
ти станеш грізним капітаном небесних піратів — це для
мене ясно, як Божий день. Але тим часом тобі бракує до-
свіду.

— А як я його наберуся, якщо ви залишаєте мене за бор-
том? — запитав Живчик. — Крім того, — палко провадив
він, — у буреловстві не має ані крихти досвіду жодна жива
душа. Навіть ви.

Але Захмарний Вовк не спіймався на гачок.

— Я ухвалив постанову, — твердо мовив він. — Ти мо-
жеш охоче на неї пристати або ж виголошувати гучні слова
і бушувати, мов дитина. Але так чи інак ти не полетиш —
і поставмо на цьому крапку.

· РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ ·

ВІДЛІТ

озпускати вітрила? — здивувався Тем Човновод.

— Думка Камінного Штурмана.

— Але ж це чудова новина! — вигукнув Тем. — Гай-гай, три дні тому, після халепи з залізним деревом та втрати стернової гирі, я злякався не на жарт, що літати “Буреловові” вже зась! Але погляньте на нього тепер — як нова копійка! Так і рветься в небо! Зроду я ще не бачив, щоб мідь сяяла так сліпуче.

— Та й не тільки мідь, — устрияв Стоуп Рипуча Щелепа. — А вітрила та линви? Не звернули уваги? А такелаж? Усе новісіньке і найвищої марки!

— А як наладнано систему гир! — докинув Дозорець. — Любо поглянути!

— Не інакше, на нас чекає щось надзвичайне, — зауважив Тем Човновод, задумливо погладжуючи бороду.

— Не треба бути мудрагелем, щоб до цього доглупатись, — шпигнув Стоуп Рипуча Щелепа. — От тільки, що воно — оте щось?

Тем похитав головою.

— Гадаю, кеп нам скаже, коли все вже буде цілком готове, — відповів він

— Та мабуть що, — погодився Стоуп Рипуча Щелепа. — Але якщо вже виrushati у плавбу, то краще просто зараз, під ослоною темряви.

— Навпаки, — заперечив Тем Човновод. — Треба виждати слушну хвилину, почекати бодай до ранку.

— Як? I відлетіти на очах у спілчанських патрулів? — визвірився на нього Стоуп Рипуча Щелепа. — Ума рішився, абощо?

— Я то не рішився, Стоупе, — відрубав Тем. — А натомість ти забув, що теперішній “Бурелов” завиграшки випередить кожне спілчанське судно, яке тільки їм стукне послисти за нами.

— Воно то так, але... — не здавався Стоуп.

— I хоч би що там було, — не давав йому сказати слова Тем Човновод, — Багнище — підступне місце навіть ясної пори, не то що. Перелітати його поночі — суще божевілля. Чому? Бо там щокроху лопають ядучі ями — і в бурю ніде заякоритись. Не кажучи вже про те, що не добереш, де закінчується небо і починається земля. Пригадую, якось —

під той час у мене ще й вус не засівся — ми повернулися додому з...

— Капітан! — перепинив його Дозорець. — Ще й не сам, — шикнув він.

Тем Човновод умовк і вкупі зі Стоупом Рипучою Щелепою та Дозорцем повернувся, аби привітати дві постаті, які п'ялися сходнями.

— Кепе, — палко звернувся Тем, — саме вас мені й хотілось оце бачити. Чи не допомогли б ви розв'язати нашу дрібну суперечку. Тут Рипуча Щелепа твердить, ніби...

— Hi, Теме, не допоможу, — grimнув Захмарний Вовк. — Де Вевека?

— Внизу, кепе, — відказав Тем. — У парі з Камбаломордом. Мабуть, чи не підсобляють Камінному Штурманові відрегулювати нову стернову гирю.

Захмарний Вовк кивнув головою.

— А Спліт?

Небесні пірати знізали плечима.

— Спліта щось не видко, — буркнув Тем Човновод. — Ми згубили його у Нижньому місті. Певно, він ще й досі на березі.

Захмарний Вовк у гніві накинувся на нього.

— Де?! — заревів він. — Скільки я вам товк: Сліво Спліта ніколи, *в жодному разі* не можна полишати без нагляду? Хто знає, що зараз у нього в голові?

— Він був із нами в “Дубові-кривавнику”, — пояснив Рипуча Щелепа, — але хвилину, не більше. А тоді пропав.

Захмарний Вовк підозріло похитав головою.

— Спліт — наш стерничий, — пояснив він Професорові Світлознавства. — Слизький тип і бунтівник із самої своєї природи. Я б залюбки вирядився у плавбу без нього. Та от недогода. У своєму ділі він дока. Та й Живчик тепер виходить із гри, тож ми недолічилися б зразу двох членів залоги. — Він похитав головою. — Я не можу йти на такий ризик.

— Живчик виходить із гри? — ахнув Тем Човновод. — А що, цей хлопчина занедужав?

— Hi, Теме, він здоровий! — скіпів Захмарний Вовк. — А втім, *що* з ним сталося — то не твій клопіт.

— Але...

— Годі! — заволав капітан. — Я не потерплю такого непослуху при нашому гостеві.

Він повернувся до Професора Світлознавства.

— А тепер, якщо ви рачите мене супроводити, пане, я сам вам покажу вашу каюту.

— Дякую, пройду з вами залишки, — відказав Професор. — Перш ніж ми відбудемо, я маю ще зробити чимало пильних обрахунків.

— Гаразд, гаразд, — захапався Захмарний Вовк, відволячи Професора геть, поки той не бовкнув зайвого про віправу, що чекала на них.

Тroe небесних піратів непорозуміло перезирнулися. Хто цей старий дундук? Чому з ними не летить Живчик? І куди вони мандрують?

Раптом Захмарний Вовк крутнувся на підборах.

— Пусті домисли — потіха дурнів, — зауважив він, змусивши усіх трьох провинно спустити очі додолу. — Тільки-но повернеться Спліт, негайно дайте мені знати, — звелів він.

— Слухаємося, кепе! — grimнуло у відповідь.

*

Похнюопивши очі, Живчик тужно дивився у шклянку з шипучкою. Матінка Товстобрюхперо налила напою добру годину тому, щоб “піднести йому дух”, як вона пояснила Форфікюлеві. За цей час шипучка відихалася і стала зовсім тепла.

Круг Живчика гула п’яна гульня на всю губу. Тут і там розлягався хрипкий регіт чи вибухала гучна лайка; хто розповідав небилиці, хто співав пісень; плескатоголові та молотоголові гобліни, стаючи дедалі буйніші, починали доводити свою правду кулаками. Зразу після півночі гульливі трольчики пустилися в танок з усілякими вихилясами та викрутасами, і за лічені хвилини вся таверна зарухалася по залі довгою вервечкою, утворюючи в’юнке коло.

— Гей, друзяко, не хнюоп носа, — почув Живчик. — Може, ще нічого й не станеться!

Живчик повернувся і опинився лицем до лиця з усміхненим міським гномом.

— Уже сталося, — зітхнув він.

Збентежений гном знізав плечима і повернувся до танцюристого кола. Живчик відвернувся. Він сперся ліктями об стіл і вхопив голову в руки, міцно затиснувши вуха длонями і заплющивши очі.

— Пошо ти залишив мене тут? — прошепотів він. — Пошо?

Звичайно, він знов, що відповів би батько. “Просто я тобі не ворог” або: “Колись ти мені ще подякуєш”, або, що найгіршого: “Це все для твого ж таки добра”.

Живчик відчув, як сум та жаль помалу-малу переростають у лють. Для нього це не добро, аж ніяк. Добро — життя на “Бурелові”. Добро — після такої довгої розлуки бути поруч із батьком. Добро — борознити небо в гонитві за щастям та багатством. І, навпаки, суща кара — бути залишеним на піклуванні Матінки Товстобрюхперо у таверні, де вирують темні, нездорові пристрасті, тимчасом як “Бурелов” з екіпажем виришає у таку захватну виправу.

Караючись усе тяжче й тяжче, Живчик думав про те все, що він утрачав. Хлопець уявляв, як відчував би себе, бувши засмоктаним у вихор Великої бурі. Він силкувався викликати в уяві велетенський жмут блискавиць, коли той, холонучи на лету, обертається на твердий бурефракс. Він запилював себе, як виглядає сумнозвісний Присмерковий ліс із середини. Бо хоча “Бурелов” і часто пролітав над ним, ніхто з небесних піратів ніколи не важився спуститися вниз.

Чи схожий він на Темноліс його дитинства? запитував він себе. Неокраїй, розкішний ліс. Ліс, де бuje життя. Ліс, повний найрозмаїтіших деревних порід, від співочого сондерева до м'ясожерних дубів-кривавників. Ліс — дім незліченних племен, зайшлих осадчих, незвичайних істот усіх одмін...

Чи справду він такий зрадливий, як описують легенди? Місце, де все живе вироджується, і тому виродженню нема кінця-краю? Місце, де в голові все мішається і плутається,

де кожен стає жертвою омані, божевілля? Саме так змальовано Присмерковий ліс у давніх оповідях, переказуваних з уст в уста, із покоління в покоління.

Живчик зітхнув. Йому вже ніколи про це не дізнатися. Те, що могло б стати найвеличнішою пригодою його життя, брутално вирвав у нього з рук власний батько. Навіть коли б це було зроблено для його ж таки безпеки, бо Живчик, як висловився Захмарний Вовк, “йому любий”, навіть коли б це було й справді так, факт лишається фактом: Живчик не міг позбутися відчуття, ніби його покарано.

— Але ж це просто нечесно! — забідкався він.

— Що нечесно? — озвався голос біля його ліктя.

Живчик стенувся. Якщо це отої безглуздий усміхнений міський гном пробує знову запросити його до танцю, він йому покаже, де раки зимують! Хлопець люто обернувся.

— Спліт! — скрикнув він.

— Панич Живчик, — озвався Спліт, і його тонкі губи зневажливо скривилися, показуючи разок зіпсутих кривих зубів. — Я так і думав, що це ви. Якраз той, кого я шукаю, хоча, звичайно, мені дуже прикро бачити вас у такому притніченому стані,— додав він.

Живчик нахмурився.

— Ви шукали *мене?* — перепитав він.

— Достеменно так, — муркнув Спліт, задумливо потираючи підборіддя, і Живчик судомно проковтнув нудотний клубок у горлі, забачивши безпалу руку стерничого з відразливим морхлою шкірою. — Бачте, я не міг не помітити, що ви були присутні під час балачки між добрим капітаном і жінкоптицею.

— То й що, що був? — підозріливо запитав Живчик.

— Та бачте... а втім, капітан, звісно, втаємничив мене у всі подробиці нашого маленького небезпечного починання.

Живчик здивувався.

— Справді?

— Певне, що, — відповів Спліт. — Гнатися за Великою бурею до Присмеркового лісу. Шукати святого бурефраксу... Я все знаю. Та бачте... Розумієте, пам'ять уже не та... Тобто...

Спліт вивідував. Спілчанський голова зажадав від нього більшого, ніж він сподівався — захоплення “Бурелова”, убивства Захмарного Вовка, доправи бурефраксу. Завдання нелегке, і він рвав на собі волос, що так поквапливо покинув таверну “Дуб-кривавник”. Зрештою, якщо він прагне домогтися успіху, йому треба знати *все* про зустріч, у тому числі про її завершення після його відходу.

— Знаю, це не лізе ні в які ворота, — лукаво провадив він, — але я, хоч забий, не пригадаю, що сказав Захмарний Вовк про кінець зустрічі. Про те, чим вона окошилася.

Живчикові реакція спантеничилася старшину-стерничого.

— Чим окошилася? — люто блиснув Живчик очима. — Я вам скажу, чим вона окошилася. Мені було звелено зоставатися тут, у Нижньому місті, з Матінкою Товстобрюх-перо, тимчасом як ви всі подастесь до Присмеркового лісу.

Сплітове чоло збрижилося.

— Зоставатися тут? — лагідно перепитав він. — Розкажіть мені про це більше, паничу Живчику, — попрохав він. — Вилийтте свою душу.

На превелику силу тамуючи сльози, Живчик тріпнув головою.

— Ну-бо, паничу Живчику, — слізно і заразом улесливо благав Спліт, — поділена біда — це вже піvbіdi. I звичайно, якщо я можу чимось допомогти, бодай чимось...

— То все капітан, — вихопилося у Живчика. — Він запевняє, ніби турбується про мою безпеку, але... але... Я йому не вірю! Як я можу йому повірити! — Він мене соромиться — ось де собака закопаний! — схлипнув він. — Соромиться мати такого незграбного недотепу, такого тумана за сина.

Брови Сліво Спліта злетіли догори з подиву. Захмарний Вовк — хлопчаків батько? Оце вже цікаво — справді цікаво — і він скажено крутив мозком, дошукаючись, яким робом можна б використати ці найостанніші відомості для успіху своєї авантюри. Зібравши думки, він поклав руку на Живчикове плече.

— У капітана добре серце, — озвався він медоточивим голосом. — I я певний: він думав про те, щоб вам було як-найкраще. А все ж...

Живчик хмикнув, але не переставав слухати.

— А все ж між звичайним заступництвом і заступництвом *надмірним* пролягає виразна межа, — зауважив він. — Адже рейс до Присмеркового лісу став би для тебе справжньою школою життя.

Живчик насурмонився.

— Але не стане, — буркнув він, скинувши кощаву Сплітову руку зі свого плеча і відвернувшись. — Може, ти залишив би мене врешті? — гарикнув він.

На мить у кутиках Сплітового рота затремтіла посмішка і зразу ж зникла.

— Паничу Живчику, — знову звернувся він до хлопця. — Я не заміряюся повернатися на “Бурелов” без вас. Як на мене, присуд Захмарного Вовка хибний. Звичайно, ви повинні супроводити нас у нашій мандрівці, — Спліт упритул наблизив своє обличчя до Живчикового. Його дихання було несвіже і відгонило кислощами. — Ми нишком проведемо вас на борт. Ви їхатимете зайцем унизу в Камбаломордовій каюті — жодна душа ніколи не запідоозрить, що там хтось переховується.

Живчик слухав усе так само мовчки. Надто спокусливо це все звучало, щоб бути правдою. Він майже не сумнівався, що Захмарний Вовк урешті-решт його викриє. Ото буде халепа!

— Усе буде гаразд, ось побачите, — провадив Спліт гугнявим улесливим голосом. — У додігну хвилину я сам доповім Захмарному Вовкові про вашу присутність. Я пеконаю його на інше. Змушу усвідомити свою помилку. Тільки довіртеся мені.

Живчик кивнув головою. Спліт стис його лікоть своїми цупкими кістлявими пальцями.

— Ну, тоді гайда! — сказав він. — Поки я не передумав.

*

Не все ладилось, як годилося б, на борту “Бурелова”. Залога нервово тупцяла на місці, тимчасом як капітан, весь бағровий із люті, снував туди-сюди по ютові.

Професор Світознавства — уже споряджений у довгополий піратський каптан та парашутні крила — оповістив капітана, що Велика буря може схопитися “першої-ліпшої хвилини”. Оповістив кілька годин тому. А небесний корабель ішле й досі не віддав швартових!

Захмарний Вовк пристав, ухопився за лесер і заревів у ніч:

— Спліте, нужденна карикатура на шолудивого небесного пса, де ти?

— Я до ваших послуг, кепе, — озвався знайомий голос.

Захмарний Вовк обкрутився на місці і побачив, як старшина-стерничий вилазить із кормового люку. Капітан не вірив своїм очам.

— Спліт! — пролопотів він. — Так ти тут?

— Я подумав, ви мене гукаєте! — безневинно повів старшина-стерничий.

— Я гукаю тебе вже три години, коли не більше! — зозлувився Захмарний Вовк. — Де ти пропадав?

— У Камбаломорда, — відказав Спліт. — У нього на стопі запалилася рана. Нога загноїлась і вся розпухла. Бідолаха безперестанку марить.

Капітан рвучко втяг у себе повітря. От тобі й маєш! Знайшов стернового, так нова напасть: ще втратить свого найкращого вояка! У всіх боях Камбаломорд показував себе справжнім зухом-небо-ном, і Захмарному Вовкові навіть лінъки було пригадувати, скільки бойових рубців виніс той із них.

— А як Камбаломорд тепер? — запитав він.

— Я залишив його сонного, — відповів Спліт. — Маю в Небі надію, прокинеться знову козаком.

Захмарний Вовк кивнув головою. Виrushati до підступного Присмеркового лісу без Камбаломорда небезично. А проте з уваги на наближення Великої бурі доведетьсяйти на ризик.

Капітан звів голову.

— Усім на палубу! — скомандував він. — Важливe повідомлення.

Із роззявленими ротами слухали небесні пірати Захмарного Вовка, коли той у загальних рисах знайомив їх із планами.

— Лóви бурі! — побожно прошепотів Човновод.

— Присмерковий ліс, — здригнувся Дозорець.

Захмарний Вовк вів далі:

— І наша мета, як це велося здавна, — наповнити санктафракську скарбницю новими запасами бурефраксу.

— Бурефраксу! — з удаваним подивом вигукнув Сліво Спліт, приєднуючись до загального хору голосів.

— Авжеж, бурефраксу, — потвердив Захмарний Вовк. — Ось чому з нами летить Професор Світлознавства. Він знається на його властивостях. Він убезпечить нашу подорож із безцінним вантажем.

Спліт насупився. То ось хто цей новоприбулий! Ex, знали б йому раніше!

— Ну, а тепер, сучі небесні пси, — зикнув Захмарний Вовк, — гайда на місця! Зараз же віддаємо швартови!

Небесні пірати забігали туди-сюди, а Захмарний Вовк приступив до штурвала. — Віддати швартови! — крикнув він.

— Слухаюсь, віддати швартови! — відгукнувся Дозорець.

— Підняти дрек!

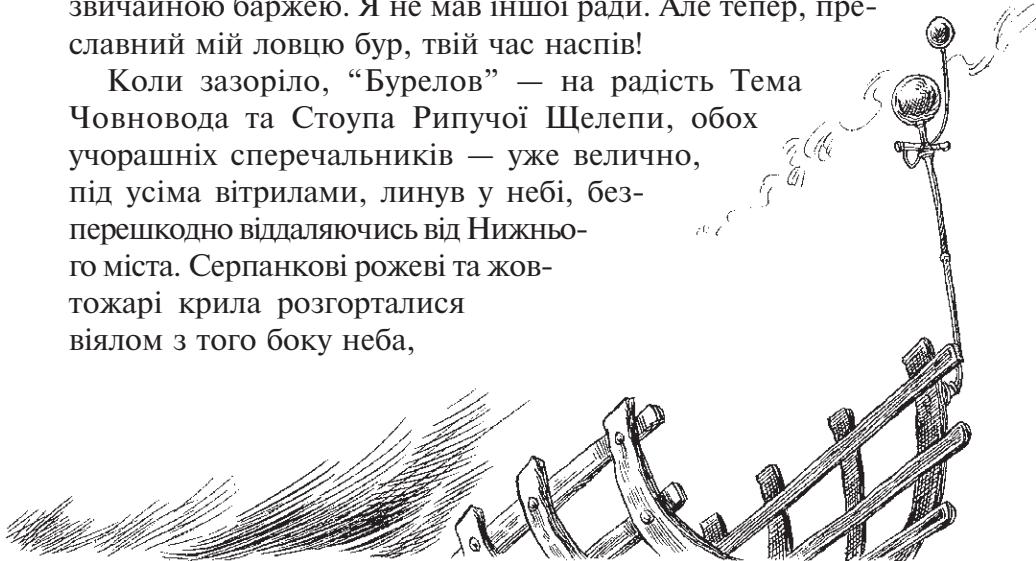
— Слухаюсь, підняти дрек!

— Підняти кітву!

І коли з допомогою корби важку кітву було піднято, “Бурелов” ураз підскочив, зриваючися з місця стоянки, і злинув у небо.

— Гайда, мій красеню! — прошепотів Захмарний Вовк до небесного корабля, який ставав дibiки і погойдувався, відповідаючи на найменший доторк до важелів керування гирями та вітрилами. — Чи ба, який ти знову жвавий! Достоту, як тоді, коли тебе ще тільки збудовано. Пробач мені за ті всі виправи, коли я послуговувався тобою як звичайною баржею. Я не мав іншої ради. Але тепер, преславний мій ловцю бур, твій час наспів!

Коли зазоріло, “Бурелов” — на радість Тема Човновода та Стоупа Рипучої Щелепи, обох учоращих сперечальників — уже велично, під усіма вітрилами, линув у небі, безперешкодно віддаляючись від Нижнього міста. Серпанкові рожеві та жовтожарі крила розгорталися віялом з того боку неба,

де вставала світова зоря. Ще мить — і над овидом із правого борту вигулькнуло сонце. Червоне як жар, воно сповільна підбивалося вгору.

Захмарний Вовк досадливо зітхнув. Година видавалася безнадійно ясна. Що скілося з Великою бурею, яку обіцяли вітролови та хмарогляди і наближення якої підтвердив сам Професор Світлознавства?

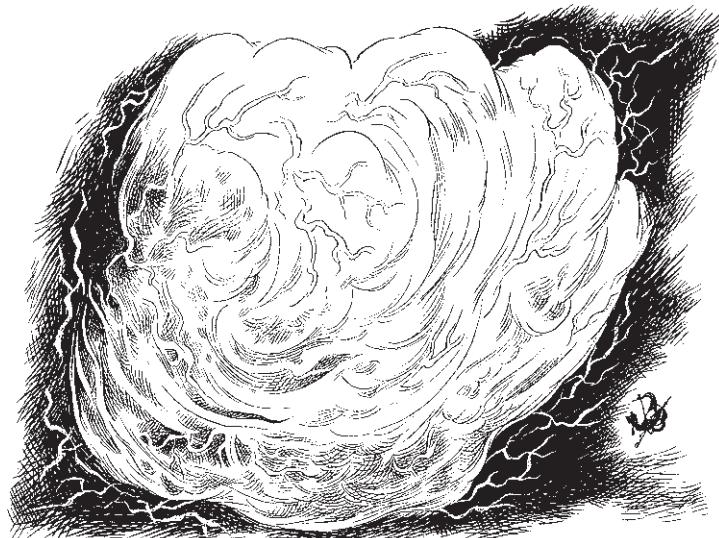
І тут із горлянки в Дозорця, що чатував на спостережному пункті, вихопився пронизливий крик.

— Буря з лівого борту! — загорлав він.

Капітан обкрутився на підборах і вп'явся очима вдалину. Спершу він не доглядів нічого незвичайного у безликій пітьмі зникомої ночі. Та ось блимнув спалах, потім другий. Короткі сліпучі зблиски у формі кружала, яке лишалось і потому, як блискавка гасла. Чорне на темно-синьому тлі. З кожною секундою воно розросталося.

Блискавка шварнула знову, і Захмарний Вовк побачив, що то не кружало, а радше куля — велетенська, іскрява і тріскотлива куля з електричної енергії, мороку та світла, і вона котиться, невтримно котиться по небу на них.

— Велика буря! — заволав він, заглушуючи виття дедалі буйнішого вітру. — Згорнути грот, задраяти люки, усім обв'язатися линвами для безпеки! Лови бурі розпочалися!

• РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ •

НА ЛОВАХ БУРІ

Зайцювання на небеснім кораблі спершу здавалося непоганою ідеєю. Але тепер Живчик аж ніяк не був у цьому певний. Під час кільової хитавиці, коли “Бурелов” то піднімався, то опускався, хлопцеві вивертало всі нутрощі. Піт зрошував крижаче чоло, слози струменіли по розшарілих щоках.

Камбаломорд бридко захихотів.

— Що, млоїть у шлунку? — глумливо мовив він. — Непереливки, га?

Живчик тріпнув головою. Він почувався хворим не від польоту, а від того, що доводилося дихати одним із гобліном повітрям — теплим і смердючим. Жоден плескатого головець не міг похвалитися чепурністю, а Камбаломорд смердів, як тхір. Він зроду ще не мився, його солом’янник був вологий і кальний, а кругом валялися, гниючи, м’ясні нedoїдки, прихоплені в різний час із обіднього столу.

Затиснувши носа нашийною хусткою, Живчик глибоко втяг у себе повітря. Помалу нудота проходила, а з нею і жахливий дзвін у вухах. Він знову набрав у груди повітря.

Коли “Бурелов” мчав над сповненими руху бон-доками, досвітнім ринковим майданом і далі повз ливарні цехи та

кузні, до Живчика долинав знайомий гук: гамір торгів, жартівліві голоси, свиняче кувікання, дзвін молотів, веселий гигіт, хоровий спів, глухий вибух — складна какофонія життя Нижнього міста, яке навіть такої ранкової пори вже кипіло в ключ.

Незабаром знайомі згуки, сповільна даленіючи, завмерли остаточно, і Живчик збагнув, що вони чи не залишили гамірне місто позаду і перетинають Багнище. Тепер можна було чути й голос самого “Бурелова” — рип та стугін такелажу, а також свист повітря, що обтікало корпус. Знизу долітали писк і шкряботіння щуроптахів, замешканих у надрах небесного корабля, а згори — коли натужити слух — ледь чутне бубоніння голосів.

— О, що б я віддав, аби бути з усіма там, на горішньому чардаку, — прошепотів Живчик.

— І наразитися на капітанів гнів? — прогарчав Камбаломорд. — Не думаю, що це розумно!

Живчик зітхнув. Авжеж, плескатоголовець має рацію. Захмарний Вовк напевняка живцем здер би з нього шкуру, викривши його непослух. А все ж залишатись у криївці під чардаком було мукою. Йому бракувало отого незрівнянного відчуття, коли вітер лоскоче твого чуба, коли ти вільно ширяєш у повітрі, тимчасом як унизу, наче закрутися

мапа, розгортуються пейзажі Свіtokраю, а над головою зяє неокрай огром відкритого неба.

Упродовж усього дитинства, перебутого в Темнолісі, Живчик палко бажав знятися вгору над лісовою опоною і дослідити небесну вишину. Здавалося, вже тоді він відчував усією своєю істотою, що належить небові. І, можливо, неспроста. Зрештою і сам Захмарний Вовк не раз твердив, що небесне піратство треба мати “у крові”— і він, батько, саме з такої породи...

Зараз Живчикові чутно було, як капітан викрикує команди, і хлопець усміхався, уявляючи, як залога стрімголов кидається їх виконувати. Бо Захмарний Вовк правив на кораблі залізною рукою. Він був суворий, але справедливий, і — на його честь нехай буде сказано — “Бурелов” на чолі з ним зазнавав менше аварій, ніж будь-який інший корабель.

Проте саме його сувора справедливість і змушувала тепер Живчика ховатися в каюті плескатоголовця, почуваючись надто знервованим, аби з'явитися до капітана нагору без запрошення Сліво Спліта. Йому лишалося одне: чекати.

— Буря з правого борту, і вона насувається! — розітнувся пронизливий Дозорців крик. — Ще три хвилини — і нас затягне!

— Згорнути скайセル! — заревів Захмарний Вовк. — Перевірити всі кріплення!

Коли небесний корабель різко поклало на лівий борт, Живчик ухопився за головний пілерс і цупко за нього тримався. Він знов: хитавиця — тільки провість того, що на них чекало. Зазвичай щоразу, коли ураган наближався впритул, “Бурелов” знижувався, кидав кітву і, стоячи на приколі, перечікував негоду. Але не сьогодні!

Сьогодні небесний корабель зустріне буревій у небі. Маневруючи, він дедалі наблизатиметься до нього, аж поки його втягне у зону пониженої тиску, утворювану вітром ураганної сили, і понесе з шаленою швидкістю. “Бурелов” летітиме чимраз швидше і, рухаючись колами, поволі наблизатиметься до голови бурі. У слушний, на думку

Захмарного Вовка, момент корабель почне навально обертається і проткне вихорову оболонку.

Та саме цей момент і найнебезпечніший. Якщо “Бурелов” летітиме надто повільно, вихоровий потік його розіб’є. Якщо ж він рухатиметься надто швидко, завжди буде небезпека, що вони пронижуть бурю наскрізь, і, вигулькнувши з того боку, безпорадно проводжатимуть очима Велику бурю, яка далі гнатиметься вже без них. У кожному разі їхнім пошукам бурефраксу настане край.

Проте Живчик чув, що існує, — принаймні теоретично, — безпечний спосіб проникнути в зону затишня всередині Великої бурі: утримувати небесний корабель під кутом у тридцять п’ять градусів до вихорового потоку. Та коли небесний корабель шарпнувся і ним почало крутити і вертіти, а Живчик уже готувався зустріти люту смерть, його вразили сміховинна малість і крихкість “Бурелова”, несумісні з виконанням такого страховитого завдання, байдуже, який кут було б обрано!

— Пішла остання хвилина перед зіткненням, починається відлік секунд! — закричав Дозорець, заглушуючи дедалі ближчий рев бурі.

— Прибрати спінакер! — заволав Захмарний Вовк. — Дозорцеві негайно спуститися зі спостережного пункту!

Живчик ще ніколи не чув такої настирливості в голосі Захмарного Вовка. Цікаво, що змінило його тон, невже то Велика буря сповнила батька таким жахом і побожним трепетом? Ні, Живчик має все побачити навіч!

Спритно перебираючи руками по перечці, він почав просуватися до борту. І хоч у нижній частині цього корабельного закамарка не було жодного бортового ілюмінатора, шпари між гнутими дошками обшивки подекуди були доволі широкі, аби крізь них бачити. Світло, пробиваючись крізь ті клинцоваті шілини, ряснно смугувало морок. Добувшись нарешті борту, Живчик укляк і припав до шпари. Під собою він у гледів безбарвну пустку Багнища, простертого, куди не глянь. Біле болото, побрижене од вітру, вподібнювало пустку до безберегового океану. І, на довершення омані, там, серед брижів, мрів корабель.

— От тільки що не пливе, — пробуркотав Живчик, косячи оком на загублене вдалини розбите судно. — Та й навряд чи коли плистимє.

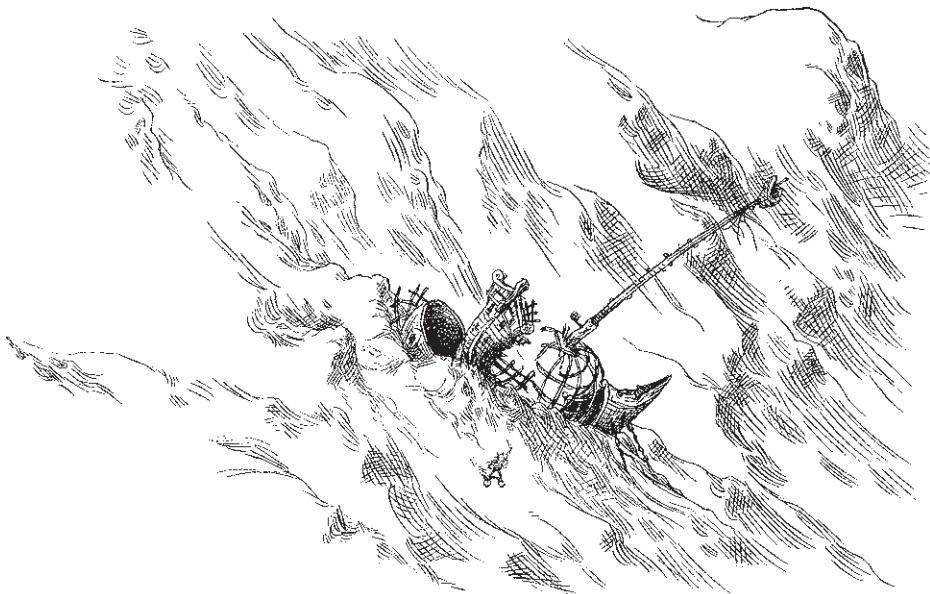
Коли “Бурелов” полинув далі, до Живчика дійшло, що корабель унизу не безлюдний. Там хтось був: висока, суха постать сварилася кулаком у небо. Безбарвна, як і все круг неї, вона майже зливалася з довкіллям. Живчик був би не добавив незнайомця взагалі, якби сліпуча блискавка дедалі близчої бурі не осяяла кинджала, затиснутого у його руці.

Кому він посилив прокльони — бурі? запитував себе Живчик. Чи дивну знебарвлену прояву роз’юшив сам вигляд “Бурелова” у неї над головою?

За мить як вона, так і розбите судно згинули з очей. Сліпуча блискавиця на мент осяяла мерзосвітню плескатоголовцеву каюту. Повітря повнилося тріском і сичанням. Живчик насили зіп’явся на ноги, зазирнув у вищу щілину і відсахнувся, коли різкий порив вітру обпалив йому очі. Він утер слізози рукавом і, примружившись, знову глянув крізь шкалубину в обшивці.

— О Небо! — скрикнув він.

Просто перед кораблем, заступаючи собою весь виднокіл, здіймався, вирюючи, клекочучи і гуркочучи, мур роз’ярілих

пурпуру та чорняви. Оглушливий рев вітру нагадував непримітний грім вибуху. Але ще гучніше рипів та стугонів сам “Бурелов”.

Коли Живчик звів очі догори, знову спалахнула блискавиця. Вона розгалузилась по вигнутій поверхні Великої бурі цілою мережею електричних річок і вибухнула рожевими та зеленими колами.

Цим разом грякнуло дужче, ніж звичайно; потім шварнула ще сліпучіша блискавка. І весь час, поки відраховувало невідворотний плин секунд, що передували зіткненню, “Бурелов” весь трясся і тріщав. Живчик обіруч уп’явся в балку лівобіч від себе і напружив ноги.

П’ять... чотири... три...

У-у-у-у! — гув вітер і його пронизливе жалібне виття підносилося до оглушливого вереску.

Два...

Ніколи ще “Бурелов” не мчав так прудко. Живчик ще міцніше припав до балки. Корабель скажено кинуло вперед.

Один...

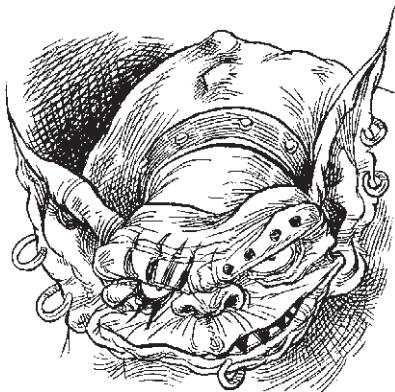
Ж-ж-ж-жу-у-у-х!!!

Як осінній вітрюган пориває вдалину падучий листок, так “Бурелова” зненацька підхопив і поніс із собою вихоровий потік. Корабель тяжко завалився на лівий борт, даючи страхітливий кант. Живчика відірвало від бімса і пожбурило назад на устелену соломою підлогу.

— О-о-о-о-й! — скрикнув він, летячи в повітрі. Він глухо гупнув додолу, голова різко відкинулася і з гучним стуком ударилась об край Камбаломордової лéжалки. В очах йому потемніло.

Камбаломорд глянув униз і вилупив зуби.

— Отак-то, паничу Живчуку, — промовив він. — Залишайся тут, у мене під боком, щоб я міг за тобою панtrувати.

*

Нагорі капітан і залога робили все, щоб утримати “Бурелова” в повітрі. Поки Вевека стискав штурвал у своїх могутніх лабетах, пальці Захмарного Вовка літали над клавіатурою важелів.

Двадцять весен збігло відтоді, як він закінчив Лицарську Академію, двадцять весен спливло відтоді, як він опанував усі премудрощі ловів бур — а за двадцять років багато чого забувається. Коли Захмарний Вовк трішечки піdnімав такуто гирю і ледь-ледь спускав таке-то вітрило, то дослухався більше до інстинкту, ніж до підказки пам’яті.

— Лóви бур! — побожно промурмотів він.

Їх невпинно, в супроводі невгавучого свисту несло по небу всередині зони пониженої тиску Великої бурі. Обачно, дуже обачно і лишень потроху Захмарний Вовк використовував гарячі вихорові потоки, щоб помалу-малу просуватися вздовж зовнішнього краю бурі — до її голови.

— Тпру, мій красунчику! — шепотів капітан “Бурелово-ви”. — Отак, а тепер трохи легше... — Він спробував ледь-ледь спустити носову гирю. Небесний корабель клюнув носом.

— Підійняти гrot! — звелів Захмарний Вовк. Тем Човновод і Стоуп Рипуча Щелепа збентежено видивились одне на одного. Та це ж божевілля — розпустати гrot у такий вітер! Запевне вони недочули. — Підійняти цей триклятий гrot, поки я не викинув вас за борт — і ви не засмажились на небесному багатті! — заревів капітан.

Тем і Стоуп Рипуча Щелепа прискочили до щогли. А коли вітрило розпустилось і затріпотіло на вітрі, Захмарний Вовк звернув до неба коротеньку молитву, присягнувши довіку бути чеснотливим — якщо тільки витримає вітрило.

— А тепер побачимо, — процідив він крізь зціплені зуби, знову переводячи скучений погляд на важелі гир. — Підняті передню гирю, опустити гирю лівого борту, маленьку... — “Бурелов” затримтів. — Середню... — Корабель нахилився ліворуч. — І велику...

Коли було спущено третю гирю, “Бурелов” — утримуваний на місці за допомогою грота біля голови урагану — почав сповільна повертатися. Захмарний Вовк прикипів очіма до компаса. Мало-помалу небесний корабель розвертався під заповітний кут у тридцять п’ять градусів, аби могти безпечно засягнути в осердя бурі.

— Сорок п’ять градусів, — відлічував капітан. — Сорок... Тридцять сім... Тридцять шість...

— Згорнути грот! — покликнув він дужим голосом.

Цим разом команду не довелося повторювати двічі. Тем Човновод зі Стоупом Рипучою Щелепою дружно попустили линву, і вітрило опало. Небесний корабель поволеньки по-плив уперед, і його вмент поглинуло густе, грізно здиблене кармазиново-чорне хмаровиння. Вони входили у Велику бурю.

Повітря сліпило очі й викликало задуху. Воно лускотіло й іскрилося. Скрізь тхнуло аміаком, сіркою та тухлими яйцями.

Навколо стругав хвиський, смалкий вітер. Він гримав у борти і першої-ліпшої хвилини загрожував переламати рипучу щоглу навпіл.

— Ну ще трохи, мій хорошенчику, — ніжно укоськував “Бурелова” Захмарний Вовк. — Тобі це до снаги. Ти подужаєш беспечно нас доправити до осердя Великої бурі...

Та не встиг він доказати, як небесний корабель задриготів, мовляв, ні, йому несила. Захмарний Вовк кинув неспокійний погляд на компас. Стрілка знову показувала сорок п'ять градусів. Вітер бив по кораблю навідліг. Трусанина стала ще шаленіша. Ще трохи — і небесний корабель розсиплетесь на порох.

Тремтячими руками Захмарний Вовк якомога вище підніс усі три гирі з правого борту. “Бурелова” гойднуло в супротивний бік. Застряливий дригт ущух.

— Дяка Небові! — вигукнув Захмарний Вовк і, вигодивши мить, утер із чола піт. Він повернувся до Вевеки попліч себе. — Тримай міцно, — остеріг він. — Першої-ліпшої секунди... Гоп! — закричав він на все горло, бо цієї миті компасна стрілка, крутнувшись, завмерла на тридцяти п'ятирідусах, а “Бурелов” прорвався крізь скажений ураганний шал — і опинився в утробі бурі, в моторошній тиші.

— Розпустити грот! — заволав капітан, і від голосу його пішла луна, наче він стояв у велетенській печері. Якщо вони не хочуть прошити бурю наскрізь, треба будь-що-будь приборкати рушійну силу небесного корабля. Вітрило — якщо він добре затямив академічну науку — має діяти як гальмо. — Розпустити всі вітрила!

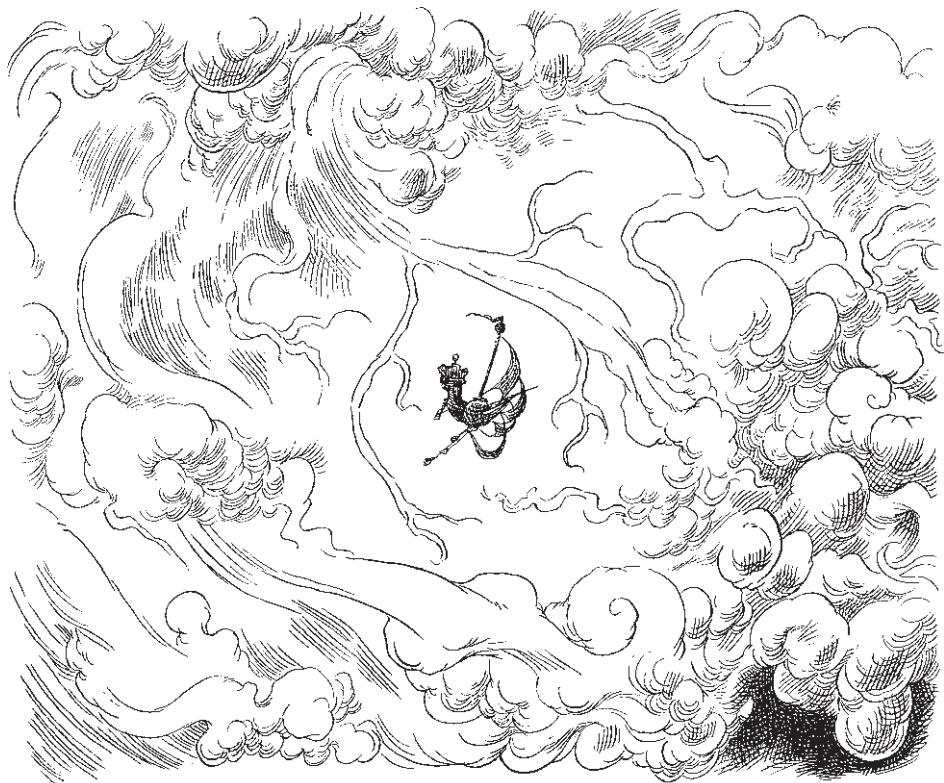
Спершу з небесним кораблем начебто нічого не сталося: він усе так само зі свистом линув до зовнішньої оболонки бурі. Вогненні пальці блискавиці, які розгорталися віялом перед ним, дедалі близчали. Тем Човновод, Стоуп Рипуча Щелепа, Дозорець та решта всі шатнулися до линв, навіть Професор Світлознавства пристав до них! Гуртом вони одне

по одному розпускали вітрила. І щойно тоді, як нап'ялися полотнища їх усіх, “Бурелов” нарешті сповільнив лет.

Перш ніж зупинитися цілком, Захмарний Вовк підійняв гирі лівого борту і спустив гирі правого, а коли вони розвернулися, зафіксував носову гирю на попередньому місці.

Тепер, повернений у напрямі руху Великої бурі, “Бурелов” летів разом з нею — і всередині її. Довкола себе Захмарний Вовк чув радісні, схвильовані вітання корабля. Але він знову краще за них, що святкувати перемогу рано. Аби зберегти поставу “Бурелова”, потрібна ювелірна точність: одна спущена занизько гиря, одне здійняте зависоко вітрило — і корабель відкине до краю бурі, а тоді виплюне у відкрите небо.

— Суворо тримайся курсу, Вевеко, — розпорядився капітан. — Дозорцю! — нагукав він. — Скільки ще там до Присмеркового лісу?

— Десь хвилин із двадцять, — відгукнувся ельф-дубовик. Захмарний Вовк похмуро кивнув головою.

— Я хочу, щоб ви всі — всі до одного — брали очі в руки, аби не прогавити жмута блискавиць. Якщо ми збираємося роздобути бурефракс, нам треба докладно знати, — *докладно!* — де він приземлиться.

Опинившися знов у себе внизу, Живчик качався туди-сюди по твердому дерев'яному помості, оскільки “Бурелова” все так само підкидало і жбурляло з боку в бік. Кожен поштовх, кожен удар, кожен раптовий дригіт, відчутний угорі на чардаку, тисячократ посилювався, досягаючи надр небесного корабля. Отже Живчик за цей весь час навіть очей ні разу не розплющив. Лише коли “Бурелов” урешті пронизав розбурхану оболонку вихорового потоку, повіки в Живчика затремтіли.

Помалу-малу до його свідомості почав доходити гомін голосів десь поблизу — тихих, змовницьких... і знайомих. Затамувавши подих, Живчик прислухався.

— ... і, гадаю, капітан особливо не опинатиметься, як знаємо, чим це окошиться на його ув'язненому синові, — шепотів Сліво Спліт. — Ось чому, Камбаломорде, я хочу, щоб ти наразі тримав його тут, унизу.

— Тут, унизу, — пошепки вторував йому плескатоголовець.

— Поки я по нього прийду, — провадив Спліт.

Він помовчав.

— Момент треба вибирати з великою осторогою.

— ... з великою осторогою, — повторив Камбаломорд.

— Зрештою лови бурі — річ дуже небезпечна, — провадив Спліт. — Нехай Захмарний Вовк спершу знайде бурефракс, а тоді мені вже можна буде його й прибрести. — Спліт бридко засміявся. — Хай він виконає свою чорну роботу, а ми зберемо плоди.

— ...зберемо плоди, — луною озвався Камбаломорд.

— І які плоди! — вигукнув Спліт. — Капітан небесних піратів і Сплітчанський голова! Тримайся мене, Камбаломорде, —

від зворушення йому перехопило голос, — і ти матимеш багатство та владу, які тобі й не снилися.

— І не снилися! — пирхнув плескатоголовець.

— А тепер я мушу тебе залишити, — сказав Спліт. — Не хочу, аби капітан щось запідозрив. Затям, Камбаломорде: ти маєш пильнувати Живчика. Пильнувати, як ока в лобі. Я звіряюся на тебе.

Коли кроки завмерли вдалині, Живчика пройняв циганський піт. Яким же бевзем мав він бути, щоб послухати отакого мерзотника! Стерничий замислював заколот і — наскільки Живчик зрозумів — намірявся використати сина проти батька, аби запевнити успіх своїх злочинних планів.

Тож-бо, перш ніж це сталося, він має будь-що-будь остерегти Захмарного Вовка, не боячись наразитися на батьків гнів.

Він ледь розплюшив одне око і глипнув на лютого плескатоголовця. Атож, остерегти! Але як йому це зробити?

• РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ •

Зізнання

езнайомий для Святого святих звук, чимось схожий на мукикання, відлунював від оздобленої золотом стелі світлиці. Звук був далеко не мелодійний, але, безперечно, радісний і безжурний.

Слуг — а тих, хто дбав про Святе святих та його поважного мешканця, не бракувало — було суворо зобов'язано підтримувати цілковитутишу о будь-якій порі дня чи ночі. Тож музичити, байдуже, в якій формі — мукикання, співу чи свисту — означало наражати себе на гнів. Допіру тиждень тому старого Джарвіса, вірного слуги впродовж сорока з гаком термінів, застукали, коли той півголосом наспіував колисанку. (Недавно він став праਪрадідом). І що ж? За часинку такої нерозважкої втіхи його негайно звільнили!

Проте зараз світлицю виповнювало не служникове курникання. Згаданий звук вихоплювався з-поміж тонких губів та з носа картоплиною Найвищого санктафракського Академіка, бо Вілнікса Помполніуса аж розпирало незмірне самовдоволення!

— Гм-м-м, гм-м-м, гм-м-м. Пом-пом-пом-пом, — без уगуву мукиав він, клопочучись у кімнаті. — Пом-пом-пом... —

Він примовк і захихотів, коли в пам'яті зринули подробиці вчорашньої зустрічі. Він вечеряв із Сименоном Ксінтак-сом — і ця уча виявилася для нього просто неоціненою!

Зазвичай Спілчанський голова був для Вілнікса далеко не тим, хто міг би претендувати на роль його улюблена гостя. Із Найвищим Академіком він поводився, як неотесаний мужлай: голосно съорбав юшку, жував із роззявленим ротом і гучно одригував після кожної страви. Але Вілнікс усе терпів: гріх було нескористатися з найслушнішої нагоди прихилити до себе Ксінтаксове серце. Адже без підтримки, яку він одержував від Спілки, влада вже давно вислизнула б йому з рук, хоч як би цупко він за неї тримався.

Цього разу Ксінтакс також їв і пив як не в себе. Отже Вілнікс не журився, ні! Навпаки, він вочевидячки заохочував обжерство спілчанського голови: навалював йому в тарілку ще і ще, без упину підливав Ксінтаксові в келих його улюблена деревного пива. Зрештою, як полюбляла казати його бабуся: “Ситий чоловік розперезує язик”. Язык Спілчанського голови почав “розперезуватися” за десертом. На той час, коли було подано сир із тонким сухим печивом, він уже практично все розбрехав!

“Матінка Товсто-брюхперо — це така... така... бвуар-р-р-р... гик! Перепрошую! — Він при-мовк, щоб утерти рука-вом рота. — Хто при-звідця подорожі до При-смеркового лісу, вона чи не вона? З нею — Професор Світлознавства, а також один капітан небесних піратів... тьху! не згадаю імені... Так чи так, це все одне кодло. Вони... бвуар...

кахи-кахи... Тьху, кашлюк! — Він загиготів. — Вони гадають повернутися з повними трюмами бурефраксу, — пояснив він, по-змовницькому притискаючи пальця до губів. — Це, звичайно, таємниця”, — додав він.

“А як же ви про це дізналися?” — поцікавився Вілнікс Помполніус.

Ксінтакс значливо постукав пальцем себе по носі.

“Командувач у вивіді, — пробелькотав він і знову захи хотів. — Чи то пак — вивідувач у команді. Спліт. Ось хто розповів нам про все. — Відтак він нахилився вперед, дружньо вхопив Вілнікса за рукав і, звівши очі догори, весело підморгнув йому. — На нас чекає казкове багатство.”

— Пом-пом-пом-пом, — знову замутикав Вілнікс на згадку про ці слова. Казкове багатство! Принаймні на одного з нас, подумав він, воно чекає.

Тут почувся шанобливий стук, і в дверях з'явилася патласта голова особистого Вілнікового служника — Мінуліса.

— З вашого дозволу, пане Найвищий Академіку, — оголосив він, — бранець готовий і жде, щоб ви приділили йому увагу.

— Ага, — кивнув головою Вілнікс і бридко осміхнувся. — Я зараз.

Коли Мінуліс зачинив за собою двері, Вілнікс весело затер руки.

— Спершу Ксінтакс розбовкує таємницю, а тепер ще й цей химерник Форфікюль сам пливе до наших рук, чи то пак — моїх, моїх, Вілніксе, до рук єдиного щасливця долі — Найвищого Академіка і ні до чиїх інших!

Сягнистою хodoю він перейшов світлицю, зупинився перед люстром — новим люстром! — і глянув на своє відбиття. На відміну від попереднього, висячого, це люстро стояло прихилене до стіни. Так було надійніше, та й для ока далеко приємніше. Вілнікове відбиття всміхнулося йому.

— Е, ні! — забурчав він. — Так не годиться. Що подумає ночоблуд, коли я вступлю до Зали знань у такому піднесеному настрої? Ти повинен приготуватися, Вілніксе, —

театрально вигукнув Щасливець долі, і його халат полетів на підлогу. — Зроби все, як належить.

І, як завжди перед відповідальною зустріччю, пан Найвищий Академік Санктафракса нап'яв на себе спеціального крою шати високого посадовця — одежду, яка мала допомогти йому зосередитися, щоб ліпше працювала голова, а заразом і пригасити свій настрій.

Найперше Вілнікс натяг во-
лосянницю на голе шолудиве
тіло. Тоді, морщачися з болю,
коли гостряки цвяхів на підош-
вах упиналися йому в ступні,
він вступив у сандалії і тудо-
їх застебнув. Далі, нашма-
рувавши пекучою мас-
тю свою свіжопоголену
голову, надів на себе
сталеву ярмулку — так,
щоб шпичаки всереди-
ні її повгрузали у че-
реп. А напослідок узяв
приношену мантію із
дебелого сукна, накинув
її на плечі й підняв кап-
тура.

З кожним напну-
тим на себе предме-
том одягу добрий
гумор Найвищого
Академіка потроху
випаровувався. І на
той час, коли грубий
каптуровий крам тро-
хи не до крові натер
йому карк, його настрій

став незгірш кепський, аніж стан санктафракської скарбниці, а він сам — здатний на якнайжорстокіші вчинки.

Він звернув свій погляд до люстра і вельми схвально видивився на своє відбиття. Навряд чи коли-небудь Вілнікс Помполніус мав такий суворий і поважний вигляд. Він вигнув брову.

— Тож-бо, Форфікулю, мій маленький пташе-віснику, — промовив Щасливець долі. — Я готовий до зустрічі з тобою. Як я смакував, наперед смакував хвилиною, коли почую твій спів!

Зала знань, як делікатно величали катівню, розміщувалася на самім піддашші вежі в західному крилі величезного палацу. Доступитися до неї можна було тільки через потайні двері у верхньому коридорі та кручені камінні сходи, що вели нагору.

З кожною сходинкою цвяхи у сандалях боляче шпигали йому в стопи, і коли Вілнікс Помполніус зійшов нагору, він уже пошепки сипав чортами. Покинувши двері відчиненими, Найвищий Академік розгонисто переступив поріг.

— Ну, де ця гидотна маленька нікчема? — запитав він.

Мінуліс продріботів до дверей, зачинив їх і провів Найвищого Академіка через кімнату.

Попри свою висотну природу, безвіконна камера була темна і вільготна, як перше-ліпше підземелля. За єдине джерело світла правили два палах-котючі смолоскипи на стіні та сила-силенна готових до вжитку виглянсуваних кочережок, кліщів та щипців, на яких мерехтіли золоті відлиски.

Сам Форфікуль сидів у кріслі з рівною спинкою — власне, утопав у ньому, — таке воно було велике. Його кісточки були скримцьовані,

плесна прив'язані до билець, а шия прикріплена до спинки крісла ремінним паском: ночоблуд не міг поворухнутися. Коли Вілнікс Помполніус наблизився до нього, Форфікюль звів очі догори, і йому аж морозом сипонуло поза спиною.

— Ах, ось ви де, — озвався Вілнікс. — Так гречно з вашого боку заскочити до нас. — Він глумливо всміхнувся. — Сподіваюся, сидіти зручно?

Коли він приступив ще ближче, Форфікюль жахнувся. За безневинними словами читалися думки, яких ніяким світом не повинна собі дозволяти жодна жива душа.

— Я так розумію, що ви ночоблуд, — провадив Вілнікс.

— Ні-ні, — первово захихотів Форфікюль. — Багато хто припускається такої самої помилки. Я ельф-дубовик, — пояснив він. — Коротун ельф-дубовик.

Вілнікс Помполніус тяжко зітхнув, ужалений шпичаками сталевої ярмулки, вгрузлими у череп.

— Ви, мабуть, звернули увагу на цікаву конструкцію крісла, — провадив він, перебігаючи пальцями по ввігнутій поверхні начищеного до бліску срібного ковпака, примоцованого над головою у Форфікюля. — Ковпак посилює звук, — розтлумачив він і дав йому легесенького щигля.

Метал забринів. Форфікюль, чию голову закріплено акурат там, де стикалися звукові хвилі, скривився від болю.

— Тож я порадив би вам *не* брехати, — остеріг Вілнікс і дав металевому ковпакові нового щигля.

— Я... я не розумію. Навіщо мене сюди приставили? — пролопотів Форфікюль, коли дзвін у вухах помалу вшух. — Я прибув до Санктафракса з Нижнього міста із щонайчеснішими намірами... щоб сповістити вас про трагічну загибель Професора Світлознавства...

— Форфікюлю, Форфікюлю, — замурчав Вілнікс. — Так негоже.

Він одвернувся і вибрав щипці. Форфікюль затремтів із жаху, підслухавши і тепер докладно знаючи, що Найвищий Академік збирається зробити з їхньою допомогою. Уявні тортури ставали дедалі лютіші, аж поки Форфікюль нарешті здався.

— Стійте! — заблагав він, і вуха його тріпотіли з муки.

Вілнікс обернувся, тримаючи щипці в одній руці і поплескуючи ними по долоні другої.

— Кажете, ельф-дубовик? — запитав він.

Форфікюль шморгнув носом.

— Угадали, я — очоблуд, — зізнався він.

Вілнікс Помполніус кивнув головою.

— Це вже краще, — вирік він і додав, уже тільки подумки: “Відтепер мене цікавитиме правда і лише правда”. Він замахав щипцями, уявляючи, як немилосердно гамселити-муть вони у металевий ковпак над кріслом. — Ви мене розумієте?

— Так, — просто відповів Форфікюль.

— Ну, то хто вас підіслав?

— Я прийшов своєю охотою, — миркнув Форфікюль.

Не кажучи ні слова, Вілнікс розгонисто ступнув до нього і різко гримнув у ковпак. Форфікюль завив із болю.

— Ні, ні, — заскімлив він.

— Тоді скажи хто? — рявкнув Вілнікс.

— Матінка Товстобрюхперо, — відповів Форфікюль. — Вона гадала, ви повинні знати: Професор був санктафракським академіком і таке інше. Він... він був у її таверні — в “Дубові-кривавнику” — коли його схопив грець. Ні сіло ні впало спіткнувся і — бух! Ми зробили все можливе, аби одволати його.

— І все ж ви зазнали невдачі, — здогадався Вілнікс.

— Так, на жаль, — відповів Форфікюль.

Вілнікс приплюшив очі.

— І де ж тепер спочиває тіло незабутнього Професора? — поцікавився він.

— Я... м-м-м... себто з уваги на пекельну спеку і таке інше матінка Товстобрюхперо вирішила, що його слід чим-хутчій поховати.

— Ви віддали землі санктафракського професора? — раззвив рота Вілнікс. — Чи ж ви не знаєте права кожного академіка нашого плавучого міста бути вроочисто похованним у Каменесаду, де білі ворони залишать від нього лише жовті кості? Бо як інакше його дух злине у відкрите небо?

— Я... ми...

— Але вроочистого погребу, певна річ, не буде, — провадив Вілнікс, лізути головою просто Форфікюлеві в обличчя, поки блискуча ярмулка ледь торкнулася кінчика ночоблудового носа. — Бо Професор не мертвий. Він живий, чи не так?

— Ні-ні! — зойкнув Форфікюль. — Він мертвий!

Вілнікс рвійно випростався, підніс кліщі й з усього маху лупонув по металевому ковпаку.

— Брехня! Брехня! Брехня! — заляшав він у такт оглушливим, наче грім молота, ударам. — Усе більша, більша і більша брехня!

Після сьомого удару його рука безвільно впала.

— Отепер ви скажете мені правду! — промовив він.

Форфікюль не відповів. Хоча він бачив, як ворушаться його викривлені люттю туби, проте не чув жодного слова за гудом, громотом та дзвоном, злитими у його біdnїй голобі в один суцільний гук, в одну суцільну какофонію. Минало кілька хвилин, перш ніж він знову міг розчути якийсь звук, та навіть тоді ляскучий гуркіт не вщухав остаточно, обертаючись у своєрідне звукове тло.

— Це ваш останній шанс! — ревнув Вілнікс.

Форфікуль спустив погляд додолу. На нього жаль було дивитися — так його тіпало. Між тендітними очоблудами гуляла приказка: “Не чути на обидва вуха — ще гірше, ніж пуститись духу”.

— Гаразд, — заскімлив він. — Розкажу вам усе, що знаю.

Так він і зробив. Він у всіх подробицях повідав Вілніксові про зустріч у задній кімнаті таверни “Дуб-кривавник”. Про з’яву Професора Світлознавства та про те, як капітан небесних піратів упав перед ним навколішки. Про таємний план трійці. Про рішенець Професора Світлознавства товарищити небесним піратам у їхній віправі до Присмеркового лісу.

— Зрадливий пес, — сплюнув Вілнікс. — А цей капітан? — запитав він. — Як його звати?

— Захмарний Вовк, — випалив Форфікуль. — Щоправда, Професор Світлознавства звертався до нього не так.

— А як?

— Квінтиніус Вергінікс, — пролунала відповідь.

Вілнікс кивнув головою.

— Що ж, особа впливова, — задумливо промимрив він.

Хай і запізніле, зате повне очоблудове зізнання виявилося збіса цікавим для Помполніуса. Воно не тільки потвердило його підозри щодо Професора Світлознавства — тепер він також знов, що минулої ночі Ксінтакс де в чому збрехав. Жодна душа не могла б забути імені Захмарного Вовка — капітан небесних піратів зажив голосної і заразом лихої слави. Спілчанський голова запевне і сам щось тишком-нишком замислював.

Вілнікс захихотів собі під ніс. Хіба мало інших амбітних спілчан нетямилося б від щастя, мавши змогу залагодити обладнану з Найвищим Академіком?

Він повернувся до Форфікуля.

— А отої парубійко, що ви згадали, — промовив він, — отої Живчик, яку він має причетність до цієї гоп-компанії?

Форфікуль проковтнув давучий клубок у горлі. Хоча його знайомство із Живчиком було й недовге, йому подобалося

те, що бриніло у хлопцевій голові. Гадки тамтого були доброзичайні та чесні, свідчили про вірне та щире серце. Ночоблудові нестерпна була думка, що його слова могли б накликати на хлопця лиху.

Вілнікс погойдав важкими щипцями у нього перед носом. Форфікюль кивнув головою, наскільки йому дозволяв ремінний пас і відказав:

— Він член екіпажу “Бурелова”.

— І? — Вілнікс Помполніус зачув, що напав на певний слід.

— Він народився і зріс у Темнолісі, — почулася відповідь.

— І?

Форфікюль знизав плечима. Якщо він доведе з усією ясністю, що Живчик не причетний до змови, то, може, парубчакові дадуть спокій.

— Йому заборонено супроводжувати піратів у цій незвичайній виправі, — заявив ночоблуд. — Він має залишатися з Матінкою Товстобрюх...

Вілнікс урвав його.

— Ви чогось не доказуєте, — він погрозливо підніс щипці.

Форфікюль нахнюпився. Сльози ринули йому з очей. Лихого норову він не мав, але не вдався й храбром-небояном. Щипці ширяли у світлі смолоскипа, зовсім близько від металевого ковпака. “Не чути на обидва вуха — ще гірше, ніж пуститись духу”.

— Він... він... — забелькотів ночоблуд. — Себто... Захмарний Вовк — його батько.

Вілнікс різко втяг у себе повітря.

— Син, — просичав він. — Квінтиніус Вергінікс має сина. І батько не взяв його з собою. — Найвищий Академік самовдоволено всміхнувся. — Яка легковажність!

Він повернувся до Мінуліса.

— Треба негайно познайомитися з малим, — розпорядився він. — Ми запросимо його сюди, у Санктафракс, і чекатимо на повернення геройського батечка.

Відтак Помполніус обернувся до Форфікуля.

— Якого розкішного маленького козиря для майбутнього торгу ви нам дали! — кинув він, кладучи важкі щипці назад на полицю. — Не знаю, як вам і дякувати.

Форфікюль чув себе глибоко нещасним. Його спроба оборонити Живчика провалилася, і тепер хлопець у смертельній небезпеці. А все ж — хай простить йому Небо! — він не міг стримати полегшеного зітхання: Найвищий Академік здавався таким потішений з добутих відомостей.

— Отже, я можу йти? — запитав він.

Вілнікс обвів його пильним поглядом і посміхнувся. Форфікюль зорив на нього, в очах його жевріла надія. У ночоблуда ще й досі лящало в голові від оглушливого гримоту металу об метал, і йому не чути було похмурих думок, схованіх за чолом усміхненого Найвищого Академіка.

— Можете йти? — перепитав нарешті Вілнікс Помполніус. Очі йому заблищали. — О, ну, звісно ж! На всі вітри!

Від радощів Форфікюлеві перехопило дух.

Вілнікс кивнув головою Мінулісові.

— Розсупонь його і жени втришия, — звелів він. А тоді, роздосадуваний тим, що волосяниця знову викликала сверблячку, а шпичаки та цвяхи знову вгородилися йому в голову та ноги, Найвищий Академік додав: — Але спершу пообтийай йому вуха.

• РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ •

У СЕРЦІ БУРІ

ивчик лежав на певній відстані од гидосвітнього Камбаломордового солом'яника. Він і досі прикидався непритомним. Щоразу, як “Бурелов” зазнавав кильової та бортової хитавиці, він одкочувався трохи далі, сподіваючись, що переміщення по долівці плескатоголовець ставитиме на карб рухові корабля. Повільно — до болю повільно — він, маневруючи, наближався до сходнів. Утекти! Єдина можливість урятувати становище, єдине його бажання!

“Телепень! Телепень! Телепень!” — правив про себе Живчик. Він не тільки не послухав батька — через нього, Живчика, той опинився у владі підступних заколотників, а саме такої лихої напасті Захмарний Вовк і боявся найбільше.

Небесний корабель рвучко нахилився на лівий борт, і Живчик двічі перекотився з місця на місце. Сходи поблизчали.

“Сліпому було видно, що ждати від Спліта чогось доброго не випадає”, — не переставав Живчик лютувати на себе в думках. Стерничий завше дивився на нього вовком. Він мав би доглупатися, чому той раптом записався до нього в друзі!

— О сили небесні! — промурмотав він. — Що ж я накоїв?

Небесний корабель нахилився на правий борт, і Живчикові довелося руками й ногами впертись у чардак, щоб не скотитися назад до Камбаломордової лежалки. Крізь примуржені повіки він пантрував, як плескатоголовець винюхує у брудній соломі завалащи шматки м'яса.

“Мерзенна тварюка! — подумав він, жахнувшись. — А тим часом... який грізний із нього боєць!..”

Тут “Бурелов” став дібки, мов бойовий зубощир-скрадайло, відтак різко гойднувся на лівий борт і опустився. Чуючи, як до горла підступає нудота, Живчик перекотився останні кілька вершків до нижніх приступок сходнів. Там він завагався і озирнувсь назад. Небесний корабель здібився вдруге, і тут розлягся голосний гуркіт: то Камбаломорд схибнувся і брязнув об долівку.

“Пора! — скомандував собі подумки Живчик. — Чеши звідси, поки не пізно!”

Він скочив на ноги, люто вхопився за дерев’яні бильця і подерся приступками сходнів з усією швидкістю, яку тільки дозволяли тремтячі ноги.

— Ой! — заревів Камбаломорд, усвідомивши, що сталося. — Куди це тебе понесло?

Живчик не гаяв часу на відповідь.

— Хутчій! — розплачливо підганяв він себе. Хлопець уже сягнув середини сходнів, але люк над головою, здавалося, анітрохи не понижував. — Хутчій!

Тим часом Камбаломорд устиг зіп’ястися на ноги, перескочив ґратки, якими була огорожена його лежалка, і стрім-голов погнав до хлопця. Живчикові ще лишалося сім щаблів, а Камбаломорд уже опинився біля нижньої приступки. П’ять... чотири... Живчик відчував, як двигтять сходні під важкою ступою плескатоголовця, коли той квапливо дряпався за ним дотори. Три... два...

— Ще трішечки, — бурмотів Живчик. — Ще один ща-бель — і ...

Зненацька він відчув, як мозоляста рука плескатоголового гобліна спіймала його за кісточку.

— Hi! — заволав він, хвищаючи обома ногами.

Живчик попхнув тремтячими руками відкидну ляду люку і, штунувши вгору, протисся крізь тісну дучку. Він упав навколошки край люку. Лопаточки Камбаломордових пальців з'явилися на обідцеві отвору. Живчик нахиливсь, ухопився за відкидну ляду і з усієї сили прибив її.

Розітнувся болісний рев. Пальці зникли з очей, і з-під люка долинув притлумлений згук: зірвавши зі сходнів, Камбаломорд гепнув додолу.

Живчик таки доп'яв свого! Він утік! Проте хлопець і далі мався на бачності: плескатоголовець знову спинався вгору, тяжко гупаючи по приступках. Живчик — серце йому шалено калатало — засунув люк важкими прогоничами і для більшої певності пересунув із кутка на ляду здоровенне барило квашеного крайдорожника. Потім, зірвавши на рівні, подався до ще одних сходнів — цим разом вони вели просто на горішній чардак. Та щойно він подряпався ними вгору, як за його спиною розляглося скажене гримання упреміж із несамовитими прокльонами.

— О Небо! Зроби так, щоб люк витримав, — молився Живчик. — Прошу тебе, благаю!

А на горішньому чардаку, і гадки не мавши про те, яка драма розгортається внизу, капітан і команда “Бурелова” безнастанно боролися, щоб утримувати небесний корабель на лету, поки велетенський кулястий згусток хмаровиння, тріскочучи і висячаючи сполохами, мчав по небу.

— Напнүти корпусні линви! — загорлав Захмарний Вовк, коли Велика буря зі свистом погналася до Присмеркового лісу. Утримати “Бурелов” у самім її осерді було питанням життя і смерті. — Прибрати лісель. Розплутати кліверний такелаж!

Атмосфера була в буквальному розумінні наелектризована. Крихітні блакитні змійки, світні, лускітливі, опушували силует небесного корабля. Вони леліли, яскріли, танцювали скрізь — від бушприта до стернової гирі, від маківки щогли до корпусу. Вони грали на самих небесних піратах — на їхніх бородах, строях, пальцях і носаках; від такої іскрявої оправи усе тіло їм поколювало.

Тем Човновод саме повертає ганшпруг.

— Не можу сказати, щоб мені це надто подобалося, — буркнув він, коли блакитне світло заграло навколо його рук.

Стоуп Рипуча Щелепа, заклопотаний ремонтом скайселя, глянув на нього згори.

— Во-оу-но ні-оу-вечить мо-оу-ю ше-оу-лепу, — задихаючись, прохарамаркав він.

Тем вишкірив зуби.

— Не ба-оу-чу нічо-оу-го сміш-оу-ного! — скривився Стоуп.

— Коли ж мені смішно! — захихотів Тем Човновод, дивлячись на спідню щелепу свого товариша, яка безперестанку хляпала, мов її посів який біс.

Багато років тому Стоуп Рипуча Щелепа втратив свою спідню щелепу в лютій січі між кораблем небесних піратів, де він служив, та двома спілчанськими суднами. Жорстокий, лихої слави спілчанин на ім'я Улбус Пентефраксис підкрався до нього з бойовою сокирою і завдав скаженого удару, який, змінивши напрям, прийшовся йому нижче вуха.

Оклігавши, Стоуп змайстрував протеза з оцупка залізного дерева. І поки він не забував справно змащувати прогоничі, штучна щелепа слугувала йому незлецько — принаймні дотепер. Бо з моменту, коли “Бурелов” засягнув усередину Великої бурі, таємнича електрична сила змушувала її знов і знов широко роззявлятись і з гучним ляском захряскуватися — і загнуздати її Стоуп Рипуча Щелепа не годен був ніяким побитом.

— Скі-оу-льки це-оу ще три-оу-ватиме-оу? — простогнав він.

— Гадаю, поки добудемося Присмеркового лісу, — відказав Тем Човновод.

— А це станеться десь хвилини через дев'ять, — гукнув їм згори Дозорець.

— Дев'ять хвилин, — радо прошепотів собі під ніс Сліво Спліт.

Старшина-стерничий, якого послано перевірити міцність кріплення

і який стояв тепер, спираючись на поручні кормового чардака, і знічев'я споглядав, як клубочиться довколишнє хмаровиння, хутенько розширнувся.

— Так тримати, Квінтініусе Вергініксе, — кпинливо посміхнувся він. — Завершуй свою віправу до Присмеркового лісу, — поновлюй запас бурефраксу, а тоді я зроблю свій хід. І горе тому, хто... — Нарараз йому заперло дух. О Небо! Що це?

Зненацька забачивши Живчика на порозі комірчини над сходнями, Спліт осатанів. Якщо він попадеться на очі Захмарному Вовкові — тоді пиши пропало! Не вагаючись ні секунди, стерничий метнувся до Живчика.

Живчик спантеличено і заразом украй збуджено роззвівся круг себе. Дивом вислизнувши з лабетів плескатого-лового гобліна, хлопець важко сапав і відчував пригнічення. Тепер, коли він розглянувся кругом, серце його ремстувало дужче, ніж будь-коли.

Повітря було пурпурове і тхнуло сіркою та горілим молоком. Хмаровиння, обволікаючи небесний корабель, кипіло, корчилося і шваркало сліпучими блискавками. Тіло Живчикові поколювало, коли мацаки голубого світла обвивали хлопця, стовбурчачи кожну волосинку його чуприни.

Ось вони — лови бурі!
Екіпаж гарячково пра-
цював, у тому числі при-
в'язаний до штурвала Ве-
века, лютий на вигляд
блукай-бурмило з білою
шерстю та червоними
очима, а також Захмар-
ний Вовк, весь погли-
нений важелями керу-
вання, боротьбою за утри-
мання швидкості та ста-
лої висоти.

— Що й казати, слуш-
ний час для відкриття
своєго зайцювання на
борту корабля, слушна
хвилина для попереджен-
ня про близький заколот! Та
ба, іншої ради нема, — понуро про-
бурмотів Живчик. Він уже чув, як унизу тріщить під удара-
ми дерев'яний люк. Першої-ліпшої миті Камбаломорд міг
з'явитися на чардаку. Живчик знав: не розповісти всього
тепер означає приректи батька на видimu смерть. Він за-
тремтів із жаху. — І винен у всьому буду тільки я!

Готуючись до небезпечного кидка від сходнів до штурва-
ла, Живчик уже намірявся ступити перший крок, коли важ-
ка рука бухнула йому на плече і шарпнула назад. Він відчув
холод леза, міцно притиснутого до своєї ший.

— Один порух, один звук, паничу Живчику, і я переріжу
вам горлянку, — просичав Спліт. — Затямили?

— Так, — прошепотів Живчик.

А ще за мить він зачув позад себе клацання і побачив,
що його брутално запихають до комірчини, захаращеної
відрами, швабрами, обрізками линв та запасною паруси-
ною. Пожбурений у її глиб, він важко гепнув у кутку. Хряп-
нули двері.

— Лишається п'ять хвилин, починаю відлік! — прорипів ельф-дубовик.

Живчик, заточуючись, зіп'явся на ноги і припав вухом до замкнених дверей. І дещо таки розчув: двійко голосів по-змовницькому шепотілися між собою під безнастаний рев та гуркіт бурі. Один належав Сплітові. Другий — Камбаломордові.

— Хіба ж я винен? — скімлив Камбаломорд. — Я й потилиці почухати не встиг, як він уже дременув!

— Ти що, не міг його зв'язати? — почулось у відповідь роздратоване.

— Лизень би його злизав, цього Живчика! — провадив той самий голос. — На нього неодмінно хтось наскочить, перш ніж буде знайдено бурефракс...

— Я беруся його порішти прямо зараз, — холодно запропонував Камбаломорд.

— Hi, — присадив його Спліт. — Це щеня нам потрібне живе, а не мертвe. — І загарчав із дедалі дужчим сказом. — Це надокучливе зінське щеня змушує мене розкрити свої карти, далебі!

Але не все ще втрачено, Камбаломорде. Гайда! Побачимо, чи не можна змінити ситуацію на свою користь.

Коли зловісна парочка відійшла, Живчик відчув, як болісно гупає його серце — ніколи ще воно не калатало так шалено! Ось він і домігся свого: потрапив у серце Великої бурі і з гуком лине на пошуки бурефраксу до Присмеркового лісу! Нарешті він робить те, про що досі міг тільки

мріяти. А проте з його провини мрія обернулася кошмаром наяву.

Прямо вгорі над ним Спліт і Камбаломорд бралися на капітанський місток. Живчикові було чути Сплітів голос — хоча слів він і не розбирав. Хлопець нервово проковтнув клубок у горлі і загrimав у двері.

— Випустіть мене! — зарепетував він. — Теме! Дозорцю! Рипуча Щелепо! Ну чого ви не хочете мене почути? Випустіть мене...

І тут загrimів зичний голос Захмарного Вовка.

— Що? — заревів він. — Ale ж це бунт!

Живчик жахнувся і понурив голову.

— Ох, тату, — запхикав він, — якщо ми викрутимося з цієї халепи живими, чи простиш ти мені коли-небудь?

Наразившись на капітанову лютъ, Спліт зберіг крижаний спокій. Поминаючи круглі очі-намистинки, що побліскували з-поза скелець окулярів у сталевій оправі, його обличчя зоставалося абсолютно незворушне.

— Ніякий не бунт, — заперечив він, вихоплюючи меча з піхов. — Зміна влади, та й годі.

Вевека погрозливо рикнув.

— Спілчанські каверзи, — пирхнув Захмарний Вовк. — Невже це зайшло аж так далеко, Спліте?

Тут “Бурелов” нахилився на лівий борт і раптом утратив швидкість. Задній край бурі наздоганяв їх. Захмарний Вовк спустив кормову гирю і підняв фок та кормове вітрило. Небесний корабель знову плигнув уперед.

Він обернувся до Спліта.

— I ти міг уявити бодай на мить, що зумієш правувати “Буреловом”? Га?

Спліт розгубився.

— Ти — дерево, Спліте, пеньок головатий, дуб! — вів далі Захмарний Вовк. — Яка спілці користь із бурефраксу? Розтумач мені, будь ласка! Їм потрібне інше — фракспил, але ніхто не знає секрету його виготовлення.

— Навпаки, — відрік Спліт. — Спілка вільних крамарів готова брязнути калиткою, аби тільки запопасті бурефракс.

І брязнути так, що ого-го! А що ви самі не палаєте бажанням доправити їм вантаж, то доведеться мені. І ось побачите, решта тягтимуть руку за мною, як дізнаються, що поставлено на карту.

Камбаломорд шарпнувся наперед. Вевечині вуха затрепетали. Рука Захмарного Вовка стисла руків'я меча.

— О Небо! — вигукнув капітан. — Ти що, глухий? Спліці бурефракс ні до чого. Вони просто не хочуть, аби санктафракська скарбниця наповнилися, бо тоді плавуче місто знову врівноважиться, і зисковний для них альянс із дощознавцями розпадеться в прах.

Сліво Спліт цупкіше стис у руці сяйного меча.

— Вони тебе надурили, Спліте. Вони зичать тобі провалу!

— Брешеш! — зарепетував Спліт і повернувся до Камбаломорда: — Він бреше!

Захмарний Вовк скористався з нагоди. Він вихопив меча і ринув на Спліта.

— Ах, ти ж бунтарю, трюмний пацюче! — заревів він.

Та Камбаломорд виявився куди моторніший. Коли капітан зробив випад, він підніс свого списа — збіса дебелого і важезного, до пари могутньому плескатоголовому гобліну — і скочив між ними. Повітря сповнилося дзвону металу: капітан і плескатоголовець зітнулися у смертельнім герці.

Дзінь! Дзень! Дзелень! Спалахнула яра і навальна січа. Захмарний Вовк ревів зі сказу.

— Грім і блискавка! — біснувався він. — Хочете підсмагитися на небесному багатті? Зараз обидва полетите за борт! — Він відбивав дедалі скаженіші атаки Камбаломорда. — Я переріжу ваші горлянки і повидираю з грудей ваші зрадливі серця!

— Ве-е-е, ве-е-е! — загарчав блукай-бурмило і порвав кілька линв, якими його прип'ято до штурвалу.

“Бурелов” кинуло вниз і розвернуло. Якщо його віднесе до краю, де буря лютувала найшаленіше, небесний корабель умить розлетіться на тріски.

— Hi, Вевеко! — владно крикнув Захмарний Вовк. — Зі... зі мною все гаразд. Ти повинен триматися курсу.

Галас, брязкіт металу, тупіт ніг — Живчик не вірив своїм вухам. Батько б'ється сам-один? А де ж решта екіпажу і чому ніхто не прийде капітанові на допомогу?

— Теме Човноводе! — заволав він і знову відчайдушно затарабавив у двері. — Стоупе Рипуча Щелепо!

Нараз двері розчахнулися. Живчик рвонув уперед і попав просто у Сплітові обійми.

— Я тебе попереджуав: не роззвяляй пащеки! — просичав той, заламуючи Живчикові руку за спину і притискаючи до горла ножа.

— У... у чому річ? — пробелькотів Живчик.

— Зараз дізнаєшся, — процідив крізь зуби Спліт, пхаючи його поперед себе по іскрявому чардаку. — Хочеш зберегти свою шкуру, — напучував він, — роби, як я кажу.

Тремтячого з жаху Живчика поволочено горішнім чардаком, а тоді — вузькими сходнями до штурвала. Сцена, що відкрилася його очам, сповнила його нудотним ляком.

Захмарний Вовк і Камбаломорд зійшлися у смертельному двобої. Палаючі очі, зціплені зуби — ці двоє билися до загину. Їхня зброя стиналася з несамовитою силою, і сліпучі жовті іскри так і прискали одна за одною, змішуючись із блакитними електричними розрядами.

Живчика поривало скочити вперед і битися пліч-о-пліч із батьком. Він повбивав би вражих заколотників: хай знаєть, як зводити руку на капітана Захмарного Вовка!

— Замри і не дихай, паничу Живчику, — просичав Спліт йому на вухо і надавив ножем на горлянку. — Якщо дорогое життя.

Живчик схвильовано ковтнув клубок у горлі. Бій тривав, а він не міг ані дивитися, ані відвернутися. Ось гору бере начебто Камбаломорд, а ось перевага вже за батьком. А буря круг них набирала на силі! Бліскавиці спалахували одна за одною, озорюючи дедалі густіші хмари і відсвічуючи на близкучих лезах.

У цьому бою годі було шукати якоїсь грації чи краси. Камбаломорд як міцніший із них двох волів рубати і сікти,

зливою своїх ударів змушуючи капітана відступати. У жахливому нервовому напруженні Живчик спостерігав, як Захмарного Вовка відтисняють до борту.

Потерпаючи, як би Живчик не закричав, Спліт затис йому рота долонею.

— Терпець, — прошепотів він. — Незабаром буде по всьому. А тоді я посяду своє законне місце капітана “Бурелова”. *Капітан* Спліт, — промурмотів він задумливо. — Звучить, як музика.

“О тату, — розплачено думав Живчик, поки Захмарний Вовк відважно бився далі. — Як я вас підвів!”

— Теме! — крізь гуркіт грому та брязк важких лез пробився до нього батьків поклик. — Стоупе Рипуча Щелепо! Дозорцю!

Але ніхто з небесних піратів не почув його. Надто були вони заклопотані тим, щоб утримувати на лету дедалі хисткіший небесний корабель.

— Вітрила! — загорлав Тем, напинаючи линву. — Стоупе, перевір спінакер, поки я закріплю грот. Дозорцю, пріпильнуй за отим гемонським мотуззям!

— Летючі клямри заклинило, — відгукнувся Дозорець, а небесний корабель усе так само розгойдувало та крутило. — Стоупе, ти мені не допоможеш?

— У мене ті-оу-льки одна па-оу-ра рук, — буркнув той. — і якщо я оу чим-оу-швидше не розплута-оу-ю цього нижнього оу мотузя, нам оу всім гаплик!

У цю мить особливо лютий порив вітру вдарив у правий борт. Стоуп Рипуча Щелепа скрикнув: небесний корабель

нахилився, і сплутаний клубок линв та вітрил випорснув йому з рук. А на другому кінці корабля Захмарний Вовк утратив рівновагу і трохи не розпластався на чардаку.

— Ве-е-е! — закричав блукай-бурмило. Якщо решта членів екіпажу не можуть прийти капітанові на допомогу, тоді щось мусить зробити він.

— Ні, Вевеко! — засапано гукнув Захмарний Вовк, коли небесний корабель перехнябився знову — вже на правий борт... не випускай із рук штурвала, бо пропадемо, як руді миші. Це наказ.

Сльози набігли Живчикові на очі. Навіть тепер — коли руки батькові починали слабнути — Захмарний Вовк більше журився командою, аніж собою. Який він герой! Яку лицарську мав душу! Він, Живчик, не гідний такого батька.

Дзінь! Дзень! Брязь! Шварк! Камбаломордів спис гамселив знов і знов, і то з такою силою та швидкістю, що Захмарному Вовкові лишалося тільки боронитися.

Зненацька корабель осяяв раптовий спалах сліпучого світла, “Бурелов” зробив ще один моторошний кант і корабель швиргонуло вперед.

— Щогла тріщить! — вереснув Дозорець.

— Закріпи головні линви! — заревів Тем. — Згорни вітрила!

Захмарний Вовк, повернений обличчям до корми, знову поточився. Камбаломорд негайно скористався з переваги. Він скочив уперед і зі скаженою люттю замахнувся списом.

Капітан встиг ухилитися. Важке лезо дивом його не зачепило. Камбаломорд хижо заревів і зробив ще один випад. Живчик завмер, але відразу ж полегшено зітхнув: Захмарний Вовк умент відбив гоблінів удар і відповів наглою зустрічною атакою. Його меч, раптово посланий уперед, мірив Камбаломордові у груди.

“Ось тобі! Маєш!” — квапив Живчик у душі батьківського меча.

Але радіти було рано, бо ту ж мить повітря прошив жахний тріск деревини: щогла проти третього згори стапеля переламалась і повалилася вниз. Гримнувши на чардак, вона

перекотилася через борт і зависла під ним поміж небом і землею. Небесний корабель рвачко перехилився лівобіч і загрожував перевернутися остаточно.

— Рубай такелаж! — зіпонув Тем і ну чикрижити головні линви. — Хутчій!

Прискочивши до нього, Стоуп і Дозорець заходилися тяти і сікти сплутані клубком линви. Коли половину їх було перевізано, решта разом полопались під страхітливою вагою щогли, і та загула вниз. “Бурелов” гойднувся назад, тепер уже на правий борт.

Живчик приглушено скрикнув, коли їх зі Сплітом повалило на спину і він відчув, як ніж чикнув по ніжній шкірі горла. Батькові ж було і геть-то непереливки. Мало того, що раптовий поштовх відкинув Камбаломорда за межі досягу меча, не давши його проткнути, так тепер Захмарного Вовка — втративши рівновагу, він робив страхітливі піруети, безладно вимахуючи мечем, і став зовсім безборонний — несло просто на гобліна. Живчука морозом обсипало, коли плескатоголовець знову стис списа і замахнувся ним. Ще мить — і його батько нахромиться на вістря великого леза із зазубнями.

— Ве-е-е! — заревів Вевека, повз чию увагу також не пройшло те, що ось-ось могло сподіятися.

У люті він порвав найкоротшу припону.

Камбаломорд, сполоханий гармидером, мигцем зиркнув угору і з жахом усвідомив, як близько він опинився до прив'язаного блукай-бурмила. Ба! Той уже зводив могутню лапу. А ще за мить Вевека знову заревів і люто лулуснув навідліг. Камбаломорд у розпачі пірнув ліворуч, але не так моторно, як йому хотілося б.

Удар зачепив руку плескатоголового. Спис крутка щугнув над чардаком, а сам Камбаломорд grimнув додолу. Захмарний Вовк блискавично кинувся на нього. Не гаючись ні хвилини, він рвучко, з усієї сили опустив меча і одним махом відтяв гоблінові голову. Відтак із піднесеним догори закривавленим мечем хижо повернувся до Спліта.

— А тепер ти, — зикнув він. — Ти...

Він занімів. Єдине його око витрішлося, щелепа відвисла.

— Живчик! — прошепотів він.

Сліво Спліт захихотів.

— Кинь зброю! — звелів він. — Або твоєму синові диви
що буде, — і він із підкресленою ніжністю провів Живчику-
ві по горлу лезом.

— Ні! — закричав Живчик. — Не робіть цього заради мене.
І думати забудьте!

Захмарний Вовк відкинув меча вбік і безпорадно опус-
тив руки.

— Відпусти хлопця, — сказав він. — Тобі з ним нічого
ділити.

— Мо', відпушу. А мо', й ні, — дратувався Спліт. Він прибрав ножа, але натомість як оком змігнути вихопив меча. — Мо', я...

Небо гримало і спалахувало, а “Бурелова” несамовито кидало то на один, то на другий борт. Небесний корабель небезпечно відносило до самого краю бурі — і Вевека ні-яким світом не вмів його зупинити.

І раптом, перш ніж хтось устиг опам'ятатися, Спліт відпустив Живчика. Він пожбурив хлопця на чардак і стрімголов помчав на капітана з піднесеним мечем.

— А-а-а-а! — заверещав він.

Небесним кораблем шалено струснуло. Кожен бімс, кожна дошка, кожне кріплення пронизливо зарипіли, протестуючи.

— Ще дві хвилини — і починається відлік, — почув Живчик Дозорців поклик і зараз же — його сповнений раптової три-воги лемент:

— Теме! Рипуча Щелепо! Капітан у біді!

Нарешті! Уже й інші помітили: щось тут не так! Та ба, запізно. Аж надто запізно. Сплітів меч уже розтинає повіт-ря, цілячи у відкриту шию Захмарного Вовка.

Внизу, під корабельним корпусом, одна з гир лівого борту вільно теліпалася на линві. Раптом вона зірвалася і загула вниз. “Бурелов” завалився на правий борт.

Меч схибив, та все ж глибоко вгородився у передпліччя правиці Захмарного Вовка, яка стискала зброю. Губи Сліво Спліта скривилися у зневажливій посмішці.

— Цим разом тобі пощастило, — процідив він крізь зуби. — Але тільки цим! — Він знову замахнувся мечем. — Тепер я капітан!

— Вевеко! — розпачливо заволав Живчик. — Зроби ж бо щось!

— Ве-ве! — прогарчав блукай-бурмило, стискаючи стер-нове колесо. Капітан сказав йому, точніше наказав, не ру-шатися з місця. На мить їхні очі зустрілися.

— Ве-ве! — озвався Живчик.

— Во-е-е! — заревів Вевека. Відкинувши вагання, він із палаючими очима і настовбурченою шерстю зірвався з “мерт-вого приколу” і пошматував, ніби паперові, всі линви. — Во-е-е-е!

Схожий на пелехату білу гору, він бурею налетів на Спліта, мов у калейдоскопі замиготіли блискучі пазурі та вищирені зуби. Злапавши підлого стерничого за поперек, блукай-бур-мило підніс його високо в повітря і в скаженій люті брязнув об чардак. Відтак, перш ніж Спліт спромігся ворухнути м’язом, альбінос заревів і всією масою бебехнув на стерничого. Гугуп! Щось хруснуло. Сліво Спліт був неживий. Його хре-бет тріс надвое.

Живчик, заточуючись, зіп’явся на ноги і відчайдушно вчепився у леєрну огорожу: під ударами бурі покинутий на-призволяще небесний корабель зазнавав жахливої кільової

та бортової хитавиці. Із заколотниками, жадібними захопити владу, покінчено, батькове життя врятовано, але становище лишалося невеселе.

Осиrotіле стернове колесо крутилося самохіт, а рештки вітрил розпачливо хляпали над головою. Внизу, під корпусом, метлялися ще дві гирі-противаги, тримаючись “на чесному слові”. Корабель жбурляло і крутило, він шарпався і клював носом. Коло за колом кружляв “Бурелов”, мов підхоплений виром, загрожуючи першої-лішої хвилини перекинутися дотори дном і вивернути безталанну команду в повітря на певну смерть.

Кривлячися з болю, Захмарний Вовк на превелику силу звівся, спираючись на здорову руку. Тем Човновод — разом з усіма іншими він нарешті добувся капітанського містка — намагався допомогти юому.

— Дай мені спокій! — розлючено закричав Захмарний Вовк.

Сліпучий спалах розпанахав небо, осяваючи “Бурелова” і викриваючи справжні розміри заподіяної шкоди. Будь-якої миті корабель міг розпастися. Захмарний Вовк повернувся обличчям до екіпажу.

— Покинути корабель! — заволав він.

Команда недовірливо пасла його очима. Хіба це не божевілля? Покинути корабель, коли вони вже ось-ось доскочать свого?

І тут повітря над ними вибухнуло лементом безлічі маленьких пташок, що знялися вгору з корабельних надр. Вони несамовито били трикутними крильми та схожими на ремінні батоги хвостами, лискучо-чорними на сліпучому від сполохів тлі. Птахів кружляло тисячі, а все ж їхній лет був одностайний. Коли змінювала напрям одна хвостата істота, змінювали його й решта всі. З вереском, писком та виском зграя повертала туди-сюди, немовби на команду якогось невидимого хореографа.

— Щуроптахи, — із жахом промурмотів Тем.

Як і всякий небесний пірат, він знов: щуроптахи тільки тоді покидають небесний корабель, коли він справді приречений. Тем крутнувся на місці.

— Чули, що сказав капітан? — загорлав він. — Покинути корабель!

— І попередьте про небезпеку Камінного Штурмана та Професора, — викрикнув Захмарний Вовк.

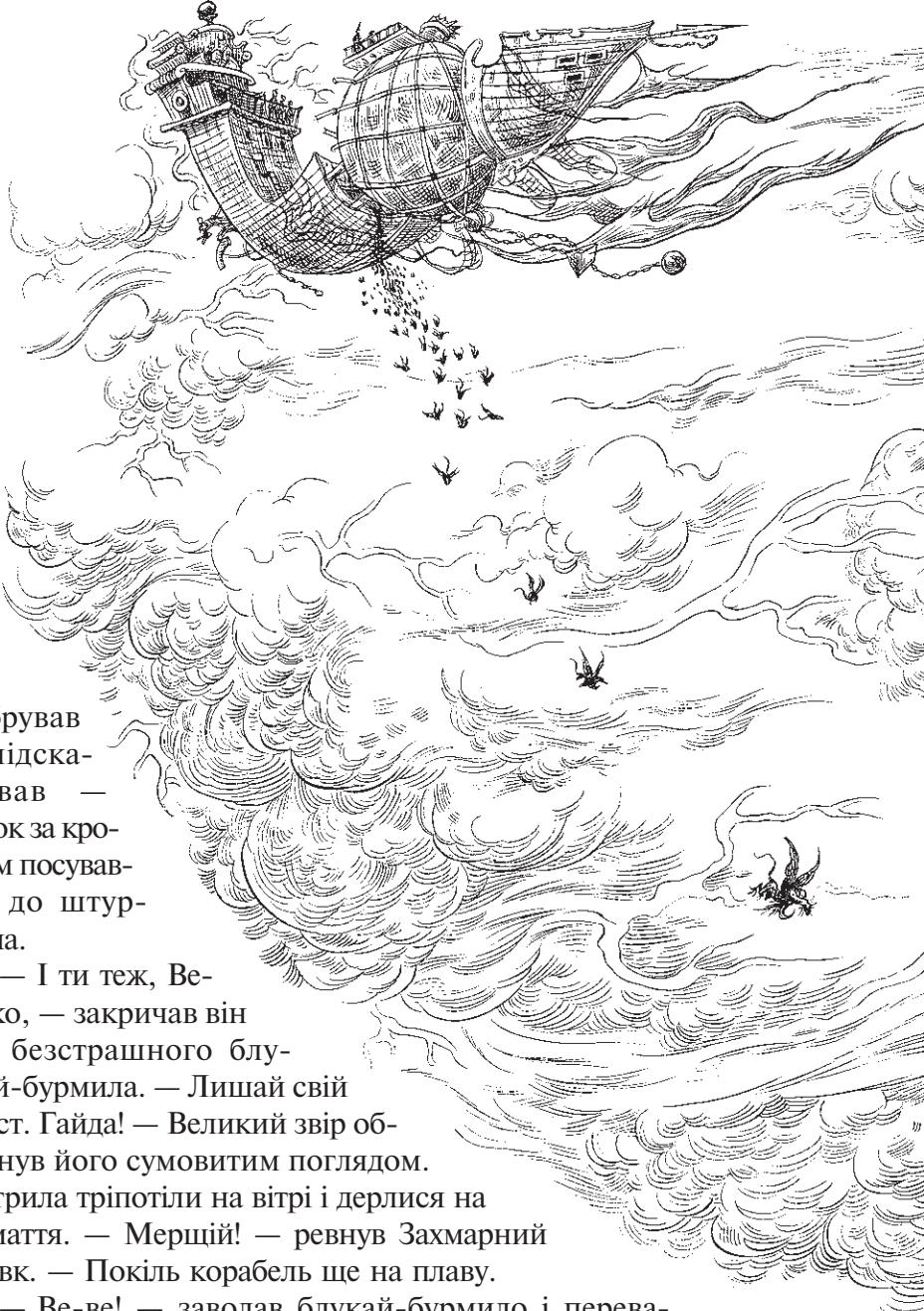
— Слухаюсь, капітане! — відповів Тем Човновод і, заточуючись, подибав хистким чардаком виконувати капітанове розпорядження.

Дозорець мав стрибати перший. Кидаючись із поручнів за борт, він не забув сповістити:

— Ми перетяли межу Присмеркового лісу... Бувайте!

Решта членів екіпажу пішли за його прикладом. Попри смертельну небезпеку, якою загрожувала кожна хвилина зволікання, вони один по одному вклякали і ціluвали чардак, а тоді неохоче злазили на борт і плигали в багрове небо: Стоуп Рипуча Щелепа, Камінний Штурман, Тем Човновод і Професор Світлознавства. Коли їх підхоплював поприв вітру, спрацьовував пружинний механізм парашутних крил, їхні вітрові пазухи наповнювалися повітрям і пірати вільно ширяли попіднебессю.

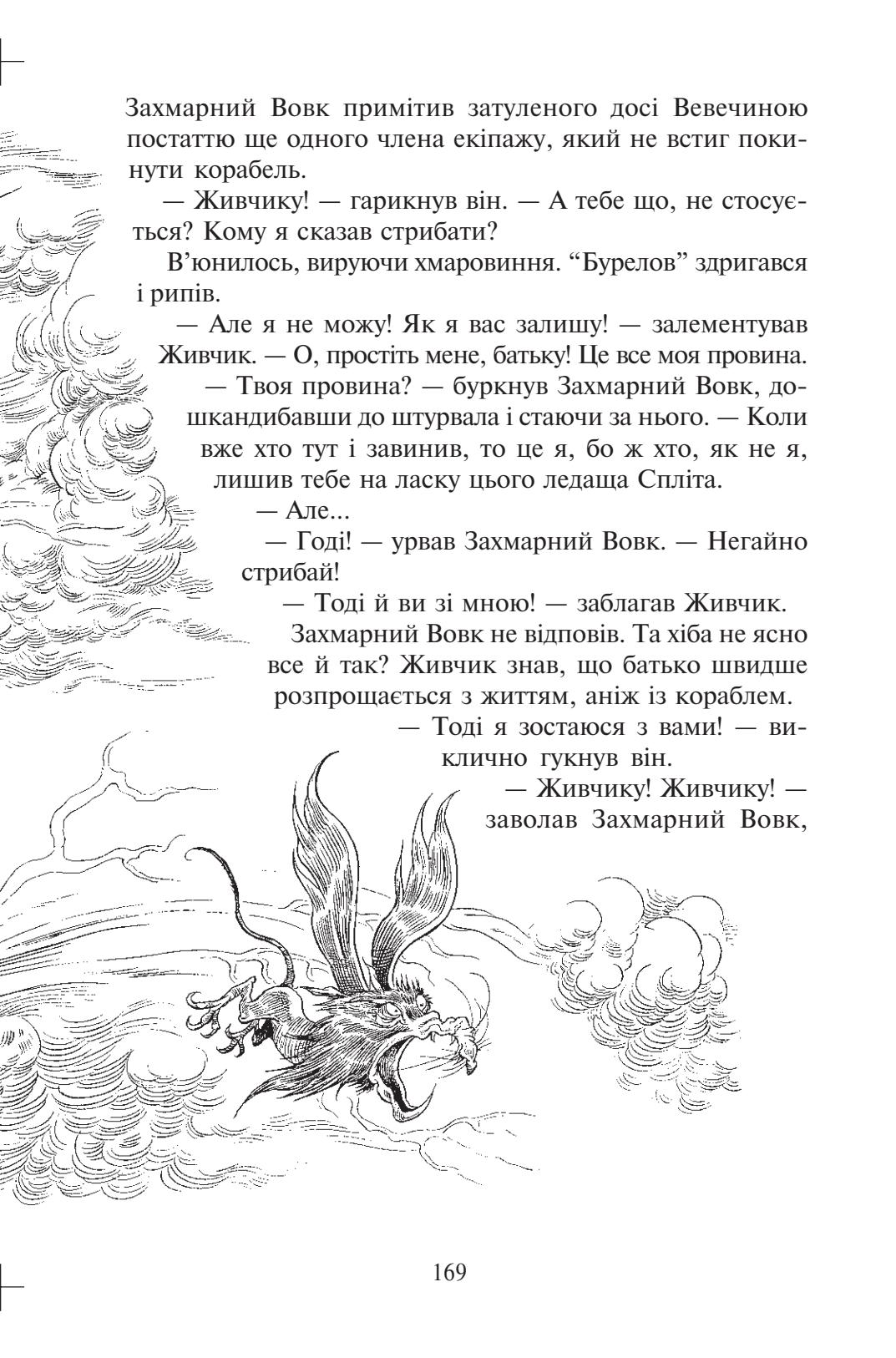
Опинивши знов на капітанському містку, Захмарний Вовк, кривлячись від болю — небесний корабель без угару

вібрував
і підска-
кував —
крок за кро-
ком посував-
ся до штур-
вала.

— І ти теж, Ве-
веко, — закричав він
на безстрашного блу-
кай-бурмила. — Лишай свій
пост. Гайда! — Великий звір об-
кинув його сумовитим поглядом.
Вітрила тріпотіли на вітрі і дерлися на
шмаття. — Мерщій! — ревнув Захмарний
Вовк. — Покіль корабель ще на плаву.

— Ве-ве! — заволав блукай-бурмило і перева-
ги-ваги подався виконувати наказ. Коли він одійшов,

Захмарний Вовк примітив затуленого досі Вевечиною постаттю ще одного члена екіпажу, який не встиг покинути корабель.

— Живчику! — гарикнув він. — А тебе що, не стосується? Кому я сказав стрибати?

В'юнилось, вируючи хмаровиння. “Бурелов” здригався і рипів.

— Ale я не можу! Як я вас залишу! — залементував Живчик. — О, простіть мене, батьку! Це все моя провина.

— Твоя провина? — буркнув Захмарний Вовк, доскандинувши до штурвала і стаючи за нього. — Коли вже хто тут і завинив, то це я, бо ж хто, як не я, лишив тебе на ласку цього ледаша Спліта.

— Ale...

— Годі! — урвав Захмарний Вовк. — Негайно стрибай!

— Тоді й ви зі мною! — заблагав Живчик.

Захмарний Вовк не відповів. Та хіба не ясно все й так? Живчик знов, що батько швидше розпрощається з життям, аніж із кораблем.

— Тоді я зостаюся з вами! — виклико гукнув він.

— Живчику! Живчику! — заволав Захмарний Вовк,

перекикуючи гуркіт і рев бурі. — Я можу стратити свій корабель. Я можу навіть стратити своє життя. І коли така моя доля, то так тому й бути. Але якщо я страчу тебе... Це було б... — Він умовк. — Це було б... Живчику, сину мій. Я тебе люблю. Але ти повинен покинути корабель. Заради себе і заради мене. Ясно тобі чи ні?

Живчик кивнув головою, а в очах його бриніли слізози.

— Любий хлопчик, — зронив Захмарний Вовк. Відтак, незgrabно перекособочившись, нагнувся, квапливо відстъобнув пояс, обмотав ним піхви і рвучко простяг їх Живчикові.

— Візьми мій меч, — сказав він.

Живчик сягнув рукою. Його пальці злегка діткнулися батькової долоні.

— Ми ще побачимося, правда? — зашморгав він носом.

— Можеш не сумніватися, — відповів Захмарний Вовк. — Коли я налагоджу кермування і “Бурелов” знову стане слухняний, я вернуся по вас усіх. А тепер — гайда! — сказав він, різко переносячи увагу на вишикувані шерегами важелі гирта вітрил.

Сумно повернувшись, Живчик рушив до борту. Сягнувши зовнішніх поручнів, оглянувся і востаннє крадькома зиркнув на батька.

— У добрий час! — закричав він завивущому вітрюганові та й кинувся за облавок.

І зараз же заволав із жаху. Він каменем летів униз. Невже ушкодилися парашутні крила, коли Спліт турнув його в комору? І тепер їх заклинило? Мабуть, так воно й було. Крила не розгорталися.

— Тату! — зойкнув Живчик. — Та-ту-у-у-у!

• РОЗДІЛ ДВАНАДЦЯТИЙ •

До Присмеркового лісу

адаючи щоразу швидше, Живчик мусив міцно заплющитися. Якщо йому коли й був потрібен птах помагай-біда, що присягнув охороняти Живчика, — свідка свого народження з кокону, — то це зараз. Проте він падав і падав із небесної високості, а помагай-біда все не з'являвся.

Повітря, обтікаючи Живчика пружкими струменями, геть забивало дух. Він майже втратив надію на порятунок, коли почув голосне клацання. Механізм спрацював, крила розгорнулися і ш-шу-у-у-х! — шовкові пазухи надулися. Вітер підхопив Живчика і знову підкинув, розгойдуючи, мов осінній листок. Хлопець розплющив очі й спробував розпростатися. Йому ще ніколи не доводилось отак стрибати, а проте, коли він відкинув ноги назад, а руки послав уперед, як його навчали, то виявив, що вільно ширяє, утримуваний лише повітряними потоками.

— Лечу! — закричав Живчик у захваті, коли вітер підхопив і відкинув назад його чуб. — Я лечу-у-у-у!

Повітря круг нього гуло і гримало. Щось у небі діялося. Щось нове, таємниче. Близькавка, досі загніждана у зов-

нішньому муріві хмар, зненацька почала викидати довгі тонкі нитки до центра Великої бурі. Вони танцювали і спіралилися і всі разом почали сплітатися у світну електричну кулю.

Живчик видивлявся на те все зачудованими очима.

— Ось воно! — схвильовано прошепотів він. — Скидається на те, що Велика буря готова розродитися одним надпотужним жмутом блискавиць.

Чуб йому став дуба, серце бентежно затрепетало.

— Це те, задля чого й городився весь город. Це те, на що ми прибули поглянути — народження бурефраксу!

Світляна куля розросталася, стаючи все більша й більша. Живчик поморщився. Від небесного вертепу не можна було відірвати очей і воднораз він їх сліпив. Довелося прищули-

тись, і тут Живчик помітив темну цятинку в осередді рожевувато-зеленого фосфоричного світіння.

— “Бурелов”! — завмер він.

Він знову прищулів очі. Сумнівів не лишалося. Небесний корабель перебував усередині світляної кулі, яка своєю чергою перебувала всередині Великої бурі. А в самому центрі цього всього стояв його батько, Захмарний Вовк — Квінтиніус Вергінікс, найкращий учень, що його будь-коли знала Лицарська Академія, — і все так само мужньо стернував “Буреловом”! Живчикове серце сповнилося гордощів.

Гук став голосніший і дзвінкіший, світло — яскравіше. Наелектризоване повітря немовби тримтало в передчутті лиха.

Що ж із того всього вродить?

Раптом Живчик відчув, що повітря позад нього бурхає, нуртує і вихориться, звістуючи близькість хвостової частини Великої бурі. Ту ж мить його вдарило у спину і перекинуло догори ногами. Крила нап’ялися і затріщали, і Живчикові лишалося тільки одне: щосили триматися за них і молитись, аби їх не зірвало з плечей.

Сліпучі спалахи блискавиць у нього над головою спроквола згасали мірою того, як виснажувалася електрична сила хмар. Наїжачений Живчиків чуб нараз виляг. Уся енергія бурі скупчилася тепер в одній кульовій блискавці. Вона ширяла в повітрі, пульсуючи енергією, мигочучи світлом, ревучи з надміру життя.

Живчик затамував подих, не перестаючи сповільна ковзати вниз. Серце лунко калатало у грудях, долоні спіtnіли.

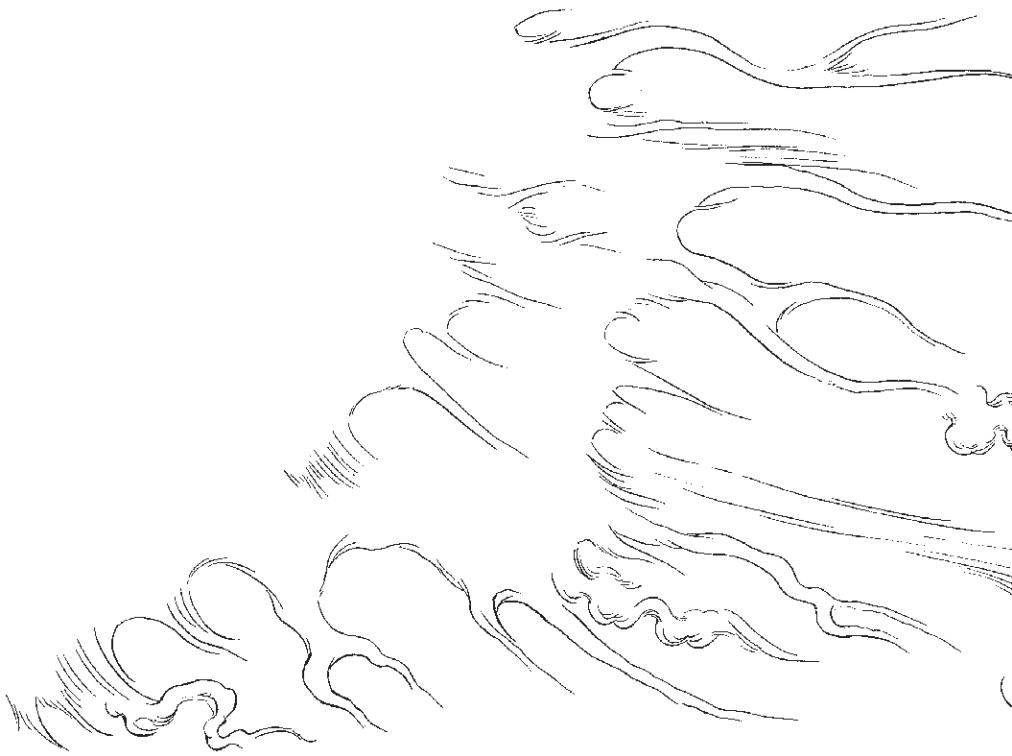
— Хай оборонить мене Небо! — лячно мурмотів він.

А тоді зненацька, як сніг на голову — бум!!! — із жахливим гуркотом та сліпучим спалахом світляна куля вибухнула.

Ударна хвиля прокотилася по небу. Живчик затремтів із жаху. Ще мить — і несамовитий подмух вітру знов перекинув його і пожбурив у зустрічне пасмо хмаровиння.

— А-а-а-а-а-а! — заволав він, коли ревучий вихор зокружляв його у пекельній круговерти.

Живчик відчайдушно хвицав ногами і пробував махати руками — але все даремно. Надто вже буйний був вітер.

Небесний бешкетник видимо силкувався — чи то Живчикові тільки видається — розшарпати його на кавалки. Хлопцеві лишалося одне: скоритися нездоланній силі розбурханої стихії.

Живчик усе перекидався і перекидався. Єдвабні пазухи парашутних крил повивертало, і він тривожно зойкнув, усвідомивши, що падає перевертом серед клубочиння пурпуркових хмар.

— Hi-i-i! — залементував він.

Падаючи усе нижче й нижче, — шквал “загнув йому карпа” й обезвладнив руки, — хлопець навіть не намагався орудувати крильми з страху, що їх може пошматувати під ударами борвію. В’язи йому скривило, спину зігнуло навпіл.

— Годі! — задихаючись, стогнав він. — Має ж це колись скінчитися!

І ту ж мить усе й справді скінчилося. Зрештою Живчик досяг нижнього краю пасма хмар: у своїй скаженій нищівній люті Велика буря виплюнула його, наче кісточку заболоні. Це жаске випробування тривало лічені секунди, але Живчикові вони здалися вічністю.

— Хвала Небові! — вдячно прошепотів він.

Запала моторошнатиша. Здавалося, саме повітря знемагає, виснажене шойно вщухлим вихором. Живчик змінив поставу і, коли його крила випросталися знову, продовжував свій повільний плавкий спуск. Попереду було видно, як швидко даленіє Велика буря. Вона ковзала по ясній небесній блакиті, прекрасна та велична і сяла наче здоровенний ліхтар із пурпурового паперу.

— Та ѿ по всьому? — промирив Живчик. — Невже я прогавив жмут бурефраксу?

Він розчаровано похнюпив голову і дивився на чимраз ближчий Присмерковий ліс, аж почув новий згук. Здавалося, хтось дер папір чи ляпав у долоні. Живчик рвучко звів голову і скерував погляд уперед. Із черева пурпурової бурі виткнулося сліпуче жало.

— Ось він! — вигукнув Живчик. — Жмут блискавиць. Бурефракс!

Зубчаста стріла дедалі видовжувалася, хоча й неймовірно поволі, немов хмари пускали її з великою неохотою. Живчик уже сумнівався, чи вона коли-небудь вивільниться взагалі, аж знову розлягся тріскіт, повнячи повітря відлясками. Жмут блискавиць вихопився на волю.

Він шугнув униз, випалюючи на лету повітря. Лінув із блиском та громом, із виттям та свистом. Дух смаженого мигдалюшибнув Живчикові в ніздрі, аж вони затріпотіли.

— Це... це прекрасно, — зачаровано зітхнув він.

Жмут стремів униз. Трах-таратах, трах-таратах! Із сиком та тріском, він прошив листяне шатро і шугнув на долину. А тоді — лусь! гуп! — угору бухнула пара: небесна гостя вгрузла у м'який ґрунт. Живчик прикипів очима до високо-го сторчака блискавки між деревами під собою і затрепетав із побожного страху та захвату.

— Бурефракс, — прошепотів він. — І побачити, як він народжується, випало не кому, як мені!

Велика буря встигла обернутися на пурпурову цяту і хутко зникала за обрієм. Тепер, коли вона була далеко, Живчик волів не пригадувати пасток, прихованіх у неї всередині, несамовитих вітрів, що бурхали там, ладні розшарпати на шмаття все на своєму шляху.

Повітря було застояне, сире, важке. Воно облипало, наче волога шматка.

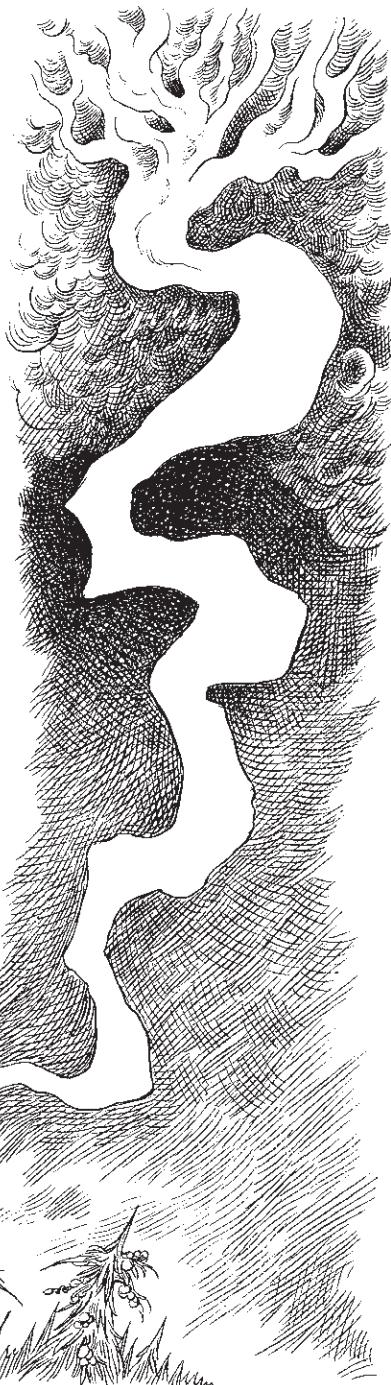
Живчикові — він ще й досі летів на великій висоті — це неабияк вадило. Гнані тиховісім, крила давали чудову спромогу для маневру. А в безвітря, як тепер, летіти на них ставало небезпечно. Орудувати ними було, власне, ніяк. Як домогтися того, щоб шовкові пазухи постійно наповнюва-

лися повітрям? Досить було непевного руху, щоб крила опали і він каменем полетів додолу.

— Це все одно, що стернувати небесним кораблем, — згадав він батькові слова, якось мовлені йому. — Треба завжди підтримувати кільову рівновагу.

— Тато! — розпачливо зойкнув Живчик. Як він міг забути? побивався хлопець у думках. Було б диво, якби “Бурелов” витримав такий страхітливий вибух. — Хоча... — промурмотів він, без надії сподіваючись. — Зрештою я не бачив жодного сліду кораблегину, жодного падучого уламка...

Живчик потрохи знижувався, дрейфуючи дедалі близчче до бурефраксу. Не мавши змоги увійти в піке, він сподівався на щасливий випадок: ачей, його закине десь неподалік стріли із коштовної речовини. Та ба, не судилося. Не встигнувши втратити висоту, Живчик промайнув над сяйним жмутом затужавілих блискавок. Він розчаровано зітхнув, коли той прослизнув у нього під ногами і застався позаду.

Надто зморений, щоб розвернутися чи бодай озирнутись, Живчик не мав іншої ради, як линути далі, цупко тримаючись за крила і уникаючи різких рухів. Різниколірна лісова запона, повита золотавим присмерком, близчала з кожною секундою. Рано чи пізно йому доведеться приземлитися. Він перебирає пальцями обереги й амулети у себе на шиї.

— У Присмерковий ліс, — прошепотів він, боючись на віть подумати, що він може там знайти.

Що нижче він спускався, то застоянішим виявлялося по вітря. Воно дедалі теплішало і важчало, стаючи майже задушливим. Усе його тіло рясно зрослося потом. Падіння пришивдалося. Крила зловороже затріпотіли. Раптом Живчик із жахом усвідомив, що він уже, властиво, не ширяє. Падає, та й годі.

— Hi! — залементував він. Цього не може бути. Тільки не тепер, не після того всього, крізь що він уже пройшов. — Hi!

Голос його озивався жалісною луною, поки він летів, шугаючи все нижче й нижче, перекидаючись у золотавому сяйві, з тріском проламуючись крізь лісове склепіння, б'ючись об гілки, — аж нарешті... ГУГУП!

Він приземлився важко і незграбно, стукнувшись головою об коренище дерева. М'яке присмеркове світло згасло в очах, і Живчик провалився у кромішню пітьму.

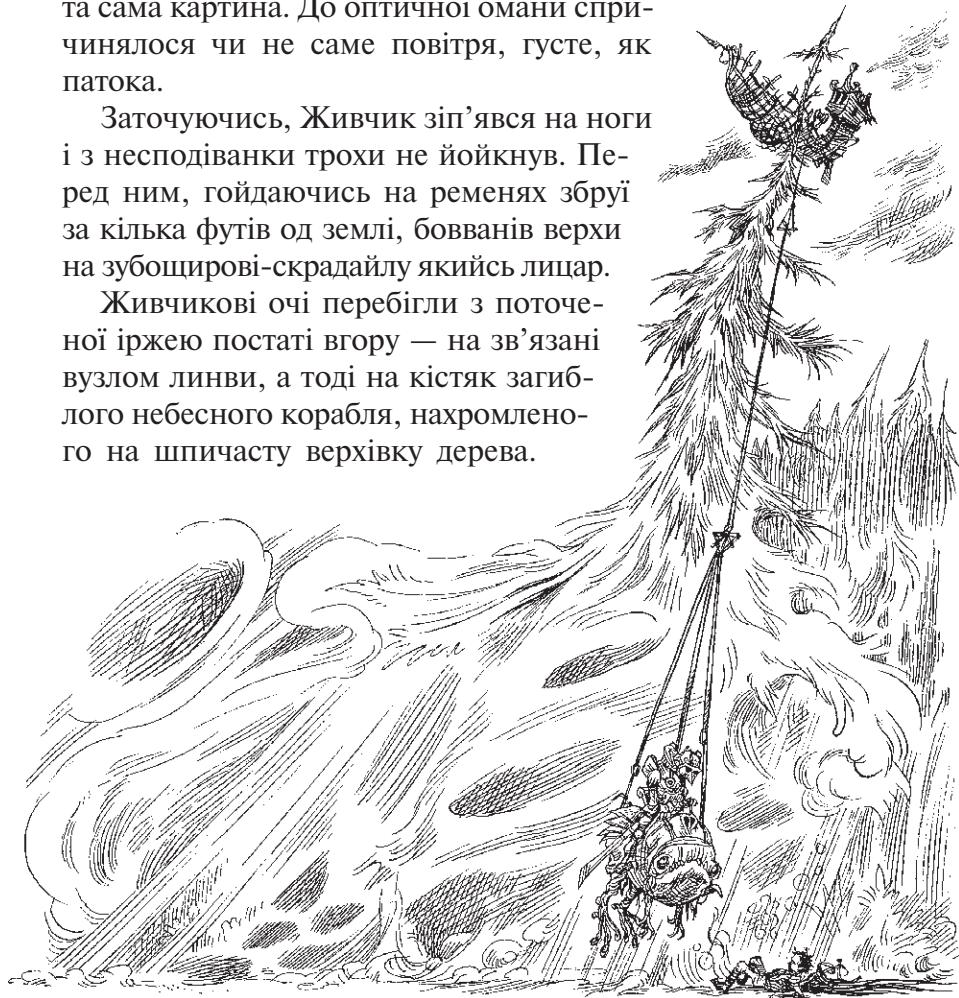
Скільки він лежав без пам'яті, Живчикові так і не пощастило з'ясувати. У Присмерковому лісі час не має ніякого значення.

— Тримай просто, — почув він. — Уже як рукою кинути.

Живчик розплющив очі. Він лежав долі біля гінкого, сучкуватого, скривленого від старості дерева. Хлопець розирнувся, але все перед ним немовби плавало. Протер очі — та сама картина. До оптичної омані спричинялося чи не саме повітря, густе, як патока.

Заточуючись, Живчик зіп'явся на ноги і з несподіванки трохи не йойкнув. Перед ним, гойдаючись на ременях зброй за кілька футів од землі, бовванів верхи на зубощирові-скрадайлу якийсь лицар.

Живчикові очі перебігли з поточеної іржею постаті вгору — на зв'язані вузлом линви, а тоді на кістяк загиблого небесного корабля, нахромленого на шпичасту верхівку дерева.

Старожитня корба стирчала з одного боку корпусу, наче грізний кулак. Лицар погойдувався у заціпенілому повітрі.

— Х... хто ви? — несміливо запитав Живчик.

Глибоко з-під лицарського заборола знов озвався голос.

— Тримай просто, Вінчіксе, — промовив він. — Уже недалеко. Ну ж бо, тримай просто.

Білі щирозубові кістки випиналися з-під тонкої, наче папір, висохлої шкіри, порожні очниці глупіли з металевого намордника, де ще можна було розібрати викарбуване золотими літерами слово “Вінчікс”. Тварина відповіла неголосним жалісним іржанням.

Живчик судомно проковтнув клубок у горлі.

— Чи ви мене чуєте? — тонким тремтячим голосом запитав він лицаря.

— Тримай просто, Вінчіксе, — почулося знов.

Живчик простяг руку і діткнувся заборола. Додолу посиалися пластівці рудої іржі. Легесенько, боячись дихнути, Живчик піdnіс лицареві забороло.

Ту ж мить хлопець заверещав із жаху і відсахнувся. Він крутнувся на підборах і, гнаний сліпою панікою, дременув у густі золотаві нетрі Присмеркового лісу. Та хоч би як прудко він біг і хоч би як далеко заганявся, перед очима не переставав манячити образ напівзотлого, проте аж ніяк не мертвого лицаря. Пергамінова, поорана рясними зморшками шкіра на вищиреному черепі, безживно вирячені вирла і, що найгірше, тонкі, безкровні, а все ж і досі ворушкі лицареві губи!

— Уже недалеко, ну ж бо, тримай просто!

Живчик без упину чимчикував сам-один у нескінченній пушці: він шукав жмута бурефраксу, живучи надією і молячись, аби й побратими-корабляни чинили так само.

Його очі ніяк не могли звикнути до сутінків Присмеркового лісу. Ледве встигнувши заряхтіти розкішною золотовою жовтю, вони починали мерехтіти чернью та біллю. Глибока тінь і сліпучі лелітки. Вугілля і крейда. Світло і темрява, гра світлотіней, від чого обриси довкілля ставали поспіль викривлені.

Вікодавні дерева з їх-
німи гудзуватими стов-
бурами та покарлюче-
ним гіллям, здавало-
ся, корчились у плин-
ному повітрі, приби-
раючи форм гоблінів,
велетнів-людожерів
чи жахливих обрів.

— Це дерева, тіль-
ки ѹ того — нагадував
собі Живчик. — Зви-
чайні дерева, та ѹ годі.

Слова бриніли ме-
лодійно і чомусь про-
ливалися бальзамом на душу, коли він їх повторював.

— Звичайні деревашачі-черевашачі дерева. Та ѹ годі, зви-
чайні...

— Живчику! — скрикнув він і замотав головою.

Він мусить зібратися і не втрачати самовладання!

Живчик тепер ступав по м'якому килимові падолисту,
дивлячись собі під ноги. Земля була обсіяна крихітними
бліскучими кристаликами, схожими на соляну присипку
чи на небесні рої зірок.

Він усміхнувся.

— Чи ба, як вони блищасть, — прошепотів він. — Чи ба,
як вони яскріють. Чи ба, як вони ряхтять. Чи ба, як вони
мерехтять! Чи ба, як вони лелі...

— Живчику! — заволав він знову. — Облиш! — та ѹ да-
вай ляскати себе по обличчю — один ляпас, другий, третій,
четвертий. Він не переставав давати собі ляші, аж поки щоки
ропашіли і ѹ почало нестерпно пекти. — Зосередься на
найближчих намірах, — твердо сказав він собі. — Не давай
волі думкам.

Гай-гай, легше сказати, ніж зробити: Присмерковий ліс
заворожував і спокушав. Він шепотів, він озивався луною —
він зваблював. Дедалі заглиблюючись у лісові нетрища,

Живчик із жахом викрив, що глузд його міг завиграшки потъмаритись... покинути його... загубитись у далях, де ширила уява.

— Ти Живчик, син Захмарного Вовка, капітана небесних піратів, — різко осмикнув він себе. — Велика буря залинула тебе у Присмерковий ліс. Ти шукаєш бурефраксу та екіпажу “Бурелова”, шукаєш, як звідси вийти!

Поки він усвідомлюватиме ці очевидні істини, з ним усе буде гаразд. Але з кожним кроком усвідомлювати ставало важче. Здавалося, ліс змикається навкруги, вдирається у його чуття. Він насичував очі хисткими облудними видивами, вуха — лункими шепотами, а носа та рота — паощами квітування і сопухом гниття.

Отак він собі дібав, верстаючи далі свою дорогу, аж це йому приверзлося, ніби він побачив, лишень мигцем, самим краєчком ока, як коло нього щось промайнуло. Він крадькома поглянув через плече і непорозуміло нахмурився. Там зяяла пустка.

— Але ж я міг би присягнути... — занепокоєно промурмотів Живчик.

Час від часу це повторювалося. Щось там, певна річ, було. Та хоч би як він рвучко обертається, а так ніщо йому в око і не впало.

— Мені це не подобається, — здригнувся Живчик. — Страшенно не подобається.

Нараз іззаду почувся тихесенький згук: чалап-чалап. Заскочений зненацька, Живчик і незчувся, як опинився знов у знайомій змалечку хижі лісових тролів. Спелда Деревохват, лісова трольчиха, що зростила його, як рідного сина, — поралася в хижі й — чалап-чалап — човгала личаками по мостиах. Спомин був такий виразний, такий трепетний! Він бачив, як у грубі палахкотять світлякові головешки і розрізняв у Спелдиному диханні запах квашеного крайдорожника.

— Ти — моя матір, — прошепотів він.

— А ти — Живчик, мій любий хлопчик, — прошепотіла вона у відповідь.

Живчик здригнувся на звук свого імені. Він уп'явся очима в мерехтливий морок попереду, намагаючися збегнути, що то

за диво. Чи не зирять на нього звідти чиєсь очі, досить йому одвернути голову? І чи не починають там виблискувати якісь пазурі та ікла, тільки-но він перестає напружувати зір?

— Ти — Живчик, син Захмарного Вовка, — знову завів він. — Ти у Присмерковім лісі. Ти шукаєш своїх товаришів-кораблян і шукаєш, як звідси вийти! — Він зітхнув. — Як вийти із цього кошмару!

Тихий, рипучий, скреготливий звук виповнив йому голову. Звук тертя незмащеного металу об метал. Живчик усміхнувся. Був саме час вечері на борту “Бурелова”, і всі небесні пірати сиділи на довгій лаві, жадібно глинаючи печених снігунів та земляблучне пюре. Стояла тиша, порушувана тільки монотонним рипом Стоупової щелепи із залізного дерева, коли той жував.

— Здається, серед нас завівся деревний шур, — кинув Тем Човновод і засміявся. — Чи не так, Живчику? Я кажу, здається...

Живчик скривився. Знову ця мана! Чого доброго, цей зрадливий ліс незабаром позбавить його останньої крихти глузду!

— Ти — Живчик, — сказав він непевно. — Ти у Присмерковому лісі. Ти шукаєш... шукаєш... шукаєш...

Раптом лівобіч від себе він почув звук, у якому непомильно впізнав тихе іржання зубощира-скрадайла. Живчик застогнав. Либонь, блукаючи, він окреслив велетенське коло. Виходить, ця вся ходня, намагання зібратися, здалися лише на те, аби повернутись назад, акурат на те місце, звідки він вийшов!

Він ретельно обстежував верхівки дерев, — чи нема там якого знаку, якого уламка небесного корабля — але не на гледів нічого. Розгублений і стривожений, Живчик пожував краєчок нашийної хустки. “Може, мені це тільки приверзлося, — промайнула думка. — Може...”

Панічний жах залізною рукою схопив Живчика за горло.

— Спо... спокійно, — сказав він собі. — Зосередься на тому, що в тебе попереду. Не озирайся. Ніщо тобі не загрожує.

— Спокійно, Болніксе. Ніщо тобі не загрожує, — прохрипів старечий голос.

Живчик рвучко підвів очі, напружив зір — і серце йому завмерло.

• РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ •

Рудий лицар

 Еред ним постав ще один лицар. Із голови до п'ят закутий у заржавілі обладунки, він сидів на зубоширові-скрадайлу. Коли верхівець повертається у сідлі, важкі металеві тарілки бряжчали і гримали, вимірювальні прилади клацали, а сполучні рурки тихесенько посвистували.

— А тепер тримай просто, Болніксе, — звелів лицар своїм тонким надтріснутим свистючим голосом.

Живчик побачив, як із-поза спущеного заборола палає двійко очей. Затримтівши з перестраху, він одвів очі. Зубошир-скрадайло, старий та охлялий, збуджено переступав з ноги на ногу.

— Не хилитайся, Болніксе, — знову озвався лицар. — А тепер так, щоб не надто близько.

З надсадним пихтінням лицар скинув залізну рукавицю. Живчик зорив на оголену руку. Вона була гудзувата, як гілка вікодавнього дерева. Сповнюючи повітря дзенькотом та бренькотом, лицар сягнув до заборола і почав вовтузитися з ним.

— А тепер не хилитайся, — кинув він.

Живчик похолос, коли забороло іржаво зарипіло і поволеньки відсунулося. Він спіймав себе на тому, що не годен відвести погляду від пари колись блакитних очей, глибоко запалих на старезному ямкуватому виду і подібних до напіввідкопаних самоцвітів.

— Це ти, Гарлініусе? Як я довго тебе шукав!

Голос був не менш вікодавній, як обличчя, лишень удвічі меланхолійніший.

— Hi, — запевнив Живчик, наближаючись до постаті. — Даруйте, мосьпане, я зазнав корабельної аварії. “Бурелов”...

Лицар відсахнувся, рурки та вимірювальні прилади на його панцирі тривожно задеренчали. Зубошир-скрадайло неспокійно форкнув.

— Ти говориш зі мною про бурелови, Гарлініусе! Ти, хто відняв у мене “Королеву бур”, та так і не повернув. О Гарлініусе, як довго я тебе шукав, аби ти тільки знов.

— Даруйте, — промовив Живчик, ступаючи ще крок уперед. — Я не Гарлініус. Я — Живчик, і я ...

— Гарлініус! — закричав лицар, і настрій його зненацька поліпшився. Знову надягнувши залізну рукавицю, він сплигнув із зубощира-скрадайла і злапав Живчика за плече. — Як це здорово — зустріти тебе! Ми розлучилися, бувши між

собою на ножах. Але лицарям негоже носити каменя за пазухою. О, Гарлініусе, я так страждав з тих пір! Я мандрував цим лісом і все шукав, шукав!

Лицар зорив на Живчикове обличчя, і очі його палали ярою блакиттю. Металева рукавиця все цупкіше впиналась у плече.

Живчик скривився і спробував випрутатися.

— Але ж я не Гарлініус, — відмагався він. — Я — Живчик. Я шукаю своїх товаришів, членів екіпажу, мій...

— Запропалий шукач, — простогнав лицар. — Як і я. Як і я. Але тепер це байдуже, байдужісінько. Бо ми возз'єдналися знов. Я і ти, Гарлініусе! — торочив він, іще цупкіше впинаючись у Живчикове плече. — Я і ти.

— Ось погляньте на мене! — розпачливо заволав Живчик. — Прислухайтесь до того, що я кажу. Я не Гарлініус.

— Знав би ти, скільки я тебе шукав! — зітхнув лицар. — Пошуки, вічні пошуки.

— Відчепіться від мене! — закричав на все горло Живчик. — Пустіть!

Отже лицар не хапався пускати. І хоч як Живчик в'юнівся і звивався, йому не щастило виборсатися з лещат, у які взяла його важка лицарська рукавиця.

Натомість, на великий свій жах, він переконався, що лицар чимраз ближче притягує його до себе, і вже відчував на своєму обличчі теплий

і смердючий подих цієї антикварної істоти. Лицар підвів другу свою руку, і Живчика аж пересмикнуло з огиди: чіпкі кощаві пальці досліджували кожен вершок його голови.

— Гарлініус, — виснував лицар. — Орлинний ніс. Високе чоло. Як здорово, що ми з тобою возз'єдналися!

Опинивши зовсім поруч, Живчик постеріг на лицарських обладунках тонкий шар рудого пилу. Він струмів по металевому нагруднику, наче рідина. Живчик міг бачити своє відбиття на нижньому краю металевої поверхні, його обличчя то з'являлося там, то пропадало.

— Аби ти тільки знав, який я був самітний, Гарлініусе! — скрикнув лицар. — Як довго я шукав!

Живчик починав панікувати.

— Треба випрутатися, — промимрив він, скречочучи зубами. — Випрутатися і чкурнути.

Він схопив руку в залізній рукавиці, що міцно тримала його за плече, і з усієї сили шарпнув.

— Гарлініусе! — жалісно запротестував лицар.

Живчик скулився в клубок — і знизу вгору, з гучним дзвоном стусонув лицаря коліном у нагрудник. Лицар важко брязнув спиною на землю, вкриту кристальним порохом, аж лісом пішла луна. Хмара рудого пилу знялася в повітря. Живчик упав навколошки і зайшовся несамовитим кашлем.

— Гарлініусе!

Лицар був знову на ногах. У руці він тримав довгий зубчастий меч — жахливий на вигляд попри наліт іржі.

— Гарлініусе, — знову завів він раптово одміненим голосом, тонким і погрозливим. Його блакитні очі дивилися просто у Живчикові і їхня яра яснота на мить його загіпнотизувала. Лицар замахнувся мечем.

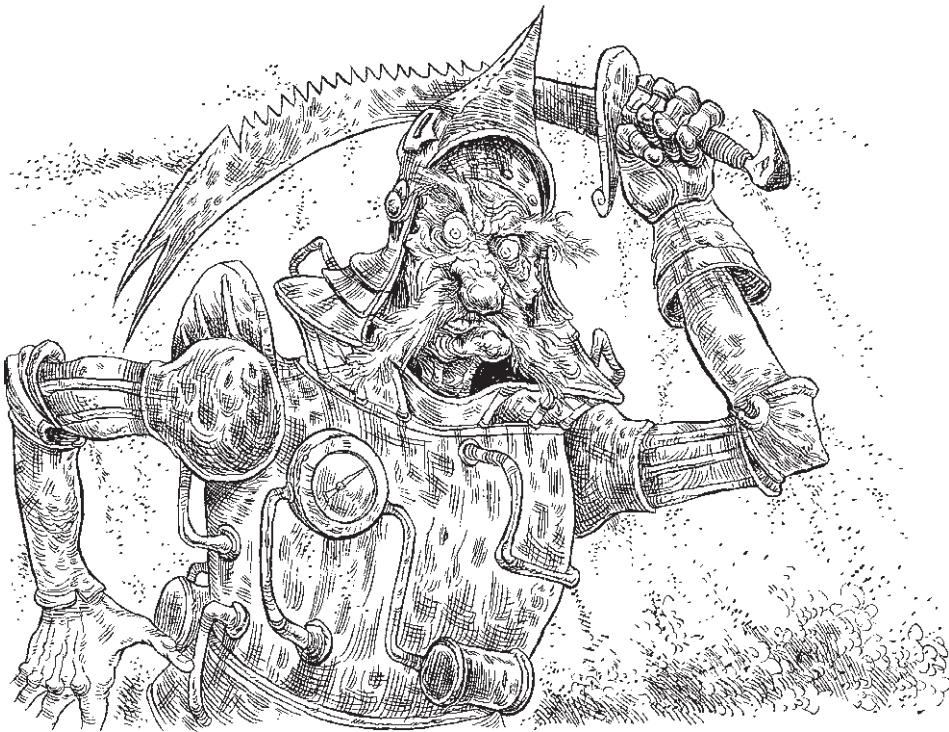
Живчик затамував подих.

По морхому лицаревому обличчі перебігли брижі замішання.

— Гарлініусе? — зойкнув він. — Де ти?

Його очі свердлували Живчика.

— Вернися, Гарлініусе, — благав лицар. — Ми знову можемо подружитися. Якби ти тільки знав, скільки я шукав. Гарлініусе! Будь ласка...

У Живчика заскіло серце з жалошів. Лицар був зовсім сліпий. Присмерковий ліс відібрав у нього начисто всі чуття, відібрав розум, глузд, зоставивши тільки життя! Він ніколи не знатиме спочину. Ніколи не знайде супокою. Натомість лицареві судитиметься вічно продовжувати свої нескінченні пошуки. “Далебі, немає в Темнолісі немило-серднішої місцини, як оця, — подумав Живчик. — Я маю звідси виблудити! Я не дам цьому згубному Присмерковому лісові загарбати мій розум, зір... Я втечу”.

Лицар, не чуючи жодної відповіді, сповнений жалю, відвернувся.

— Так близько, — прошепотів він. — Завше так близько, а проте...

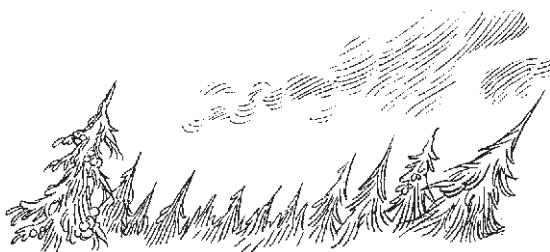
Він тихенько свиснув крізь гнилі зуби, і зубощир-скрадайло почвалав до нього.

Крекчучи і пихкаючи, лицар видряпався знов у сідло.

— Я таки знайду тебе, Гарлініусе — вигукнув він своїм кволим, надтріснутим голосом. — Пошуки триватимуть вічно. Хоч би куди поніс тебе Вінчікс, ми з Болніксом подамося слідом.

Живчик затамував подих і стояв як у камені, аж поки лицар потряс у повітрі п'ястуком, щосили шарпнув повіддя і потрюхикав верхи, заглиблюючись у нетрі Присмеркового лісу. Золотаве сяйво не переставало яріти на його панцерній спині, аж поки він помалу-малу розчинився у бентежному розгардіяші світлотіней. Рипіння поволі завмерло, копіт зубощирових ратиць помалу вщух, зійшовши нанівець.

Аж тепер Живчик одвів дух, судомно хапаючи ротом повітря. Нараз він одчув гостре пошипування у плечі. Порожня рукавиця рудого лицаря ще й досі не попустила своїх лещат.

· РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ ·

ГОЛОСНІ КРИКИ, ТИХІ ШЕПОТИ

I

На Багнищі

крид Пальцекрад поплескав себе по животі. Риби-болотниці, як завжди, огидні на смак, гіркі, костисті й глизяви, усе ж погамували голод. Він нахилився вперед і кинув кістки у багаття, де вони залускотіли і спалахнули вогнем, а голови та хвости шпурнув ласим до стерва білим воронам, які нетерпляче цибали навколо розбитого корабля, відколи в повітрі знялися перші сultани диму — знак, що смажиться риба.

— Ось вам, любесенькі мої, — прорипів він.

Птахи галасливо гиркалися над недойдками — дзьобалися, дряпалися, скублися до крові, аж поки одна по одній похапали уподобані кавалки і, шутнувши вгору, відлетіли геть, аби стеребити їх десь у затишку.

— Риби-болотниці, — пирхнув Скрид і сплюнув у вогонь.

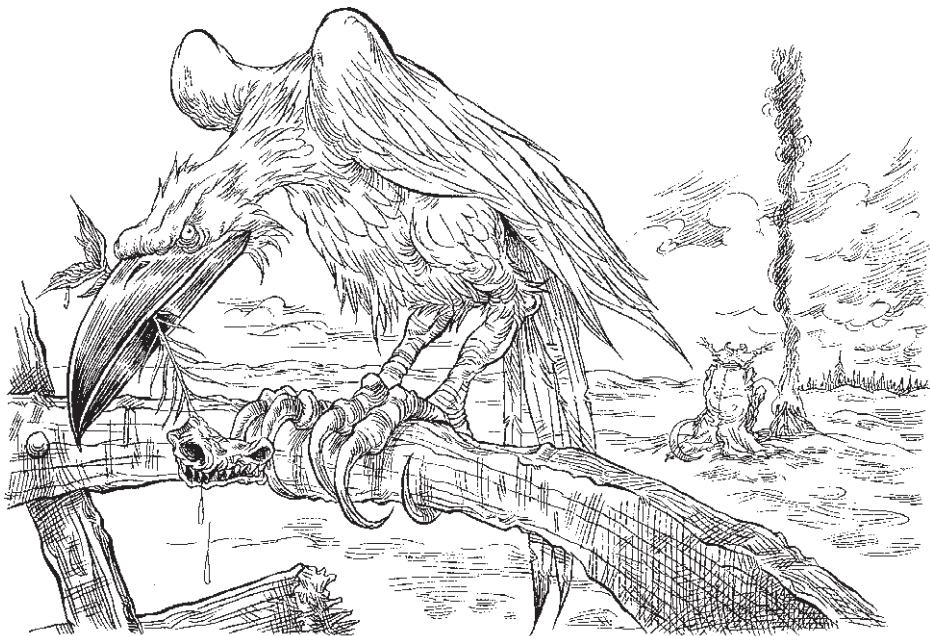
Багато весен спливло відтоді, як Скрид уперше осів у безбарвній пустці, але він так і не призначається до смаку їдла,

що його пропонувало Багнище. Принагідно, певна річ, він живився провізією, яку приносили безталанні гобліни, тролі та всяка така інша братія, спершу їх завбачливо усмERTивши. Але їхні запаси черствого хліба та сушеного м'яса навряд чи були кращі. Ні, Скрид марив харчем, що його він давніше споживав щодня — біфштекси з волорожини, тілдерові сосиски, печені снігуни... У нього потекла слинка, у животі забурчало.

— Може, коли-небудь, — зітхнув він. — Коли-небудь.

Він підняв ломаку і задумано поворушив нею останні червоні жарини костища. Година цього ранку стояла ясна, безхмарна, з вітерцем-тиховієм — на відміну від попереднього дня, коли все небо збаламутив і сповнив грому швидкоплинний борвій. Він скидався на Велику бурю. А ще Пальцекрад згадав побачений тоді небесний корабель, згадав, як той стрілою летів за нею.

— Лови бурі, — промимрив Скрид і глумливо посміхнувся. — Якби вони тільки знали! — Він аж давився сміхом. — А втім, досі вони, звичайно, дещо вже затямили. Йолопи нещасні! — лайнувся він і закихкав іще голосніше.

Сонце в небі підбивалося все вище й вище. Воно пражило немилосердно — і над мочаристою тванню вилися, кучерявлячись, цівочки випарів.

— Що ж, пора, — промовив Скрид, утираючи губи рукавом. — Не сидіти ж тут цілий день!

Він тяжко підвівся, копнув ногою вологу твань, ляпнувши нею на жаристий присок, і оглянув обрій. Лице його розплівлося у широкій посмішці, коли він сягнув поглядом Присмеркового лісу ген за мрячним Багнищем.

“Хто ж буде наступний — ще один тютя, щасливий з того, що знайшлося кому переправити його через Багнище?” — запитав він себе і гидаєнько захихотів.

— Крупиночки-кровиночки! — прошепотів він. — Ось до яких послуг сверблить у мене руки.

II

У Палаці Найвищого Академіка

Вілнікс Помполніус заверещав із болю і сів, наче його правцем віправило.

— Недоумок! — галаснув він.

— Тисяча, ба мільйон вибачень! — зойкнув Мінуліс. — Я схібив.

Вілнікс оглянув зраненого пальця і злизав краплину крові.

— Дарма, — вирік він і всміхнувся. — Зрештою від того, що трохи поболить, іще ніхто не вмирав.

— Авжеж, мосьпане, — палко погодився Мінуліс.

Вілнікс сперся спиною на отоманку і заплюшив очі.

— Можеш продовжувати, — підохотов він.

— Гаразд, мосьпане. Дякую вам, мосьпане. Умент, мосьпане, — запапляв Мінуліс. — І будьте певні, мосьпане, більше цього не повториться.

— Дай Боже, — буркнув Вілнікс. — Багато хто вхопиться за нагоду стати особистим служником Найвищого санкта-фракського Академіка, якщо це місце раптом звільниться. Чи ясно я висловлююсь?

— Кришталево ясно, даруйте мені такий сміливий вислів, — чарівно усміхнувся Мінуліс.

Страх як обережно він знову піdnіс кощаву руку і взявся до урваного манікюру. Найвищий Академік любив об牌照вати кінчики нігтів, аж поки ті стануть гострі, як голка. Після цього чухмарити ними спину було куди приемніше.

— Мінулісе, — озвався за якусь часину Вілнікс Помполніус, не розплющаючи очей. — Чи ти коли-небудь сниш?

— Лише, коли сплю, — відповів манікюрник.

— Блискуча відповідь, — зауважив Вілнікс. — Зразу видно, які ми з тобою різні.

Мінуліс мовчки пияв далі: Найвищий Академік не любив, як його перебивали.

— А я сню тільки наяву. — Він розплющив очі. — Я снів про це все, — він обвів розкішно опоряджене Святе святих широким жестом вільної руки. — І подумати лишень! Усі мої мрії-сни збулися!

Мінуліс кивнув головою.

— Для Санктафракської ради справжнє щастя — мати своїм членом такого мудрого і поважаного вченого як Найвищий академік.

— Свята правда, — поблажливо згодився Вілнікс Помполніус. — Та ба, опинившись на вершині успіху, я враз порозгублював усі свої мрії-сни.

Мінуліс співчутливо поцмокав язиком.

Нараз Вілнікс сів і, по-змовницькому заскаливши око, нахилився до нього.

— Хочеш відкрию тобі маленьку таємницю? — прошепотів він. — Після вечері зі Спілчанським головою та невеличкої дружньої розмови з отією тварюкою ночоблудом я почав снити знов. Чарівні мрії-сни, — стиха провадив він. — Палкіші за всі попередні!

III

На задвірках Нижнього міста

Глухий, зубожілий і безхатній, Форфікюль опустився так, що далі нікуди. Нікому не потрібний, а надто Матінці Товстобрюхперо, яка — він знов — тепер на нього і не глянула б, ночоблуд сидів скулиніг на благенькому килимку, голова в закривавлених бандажах, і спостерігав за добрими мешканцями Нижнього міста, що сновигали мимо, заледве ковзаючи по ньому поглядом.

— Подайте не мінайте! — монотонно погукував він і бряжчав своєю олив'яною квартовою. — Прошу дуже, порятуйте бідну душу, безталаннішу за вас самих!

Однак ж його слова влітали у вуха не менш глухі, ніж його власні. По восьмигодинному старцюванні у квартирі торохтів лише мідяний гудзик, якого він сам укинув туди вранці. На спаді сонця Форфікюль уже лагодився залишити своє місце, коли нарешті хтось біля нього пристав.

— Подайте кілька дрібняків, — заквилив Форфікюль.

— Кілька дрібняків? — стиха перепитав новоприбулий. —

Ходи зі мною, і я зроблю тебе таким багатирем, що з тобою не зрівняється жоден дукач!

Форфікюль мовчав як риба: він не чув жодного слова. Сліч — не мавши охоти випробовувати міць своїх голосників, повторюючи пропозицію — присів перед ним навпочіпки і потер палюхом одної руки об середульший палець другої. Форфікюль звів очі і прикипів ними до дрібногобліоних губів.

— Гроші, — вирік Сліч. — Багатство. Скарби. Гайда зі мною.

Якби Форфікюль потрапив чути Слічові думки — чи на віть голос тамтого — він одразу розпізнав би в ньому безчесного гобліна, винуватця загину сіромашного живолупа Тужня. Але Форфікюль не чув тепер ні того, ні того. Він, мов та дитина, узяв слова усміхненого гобліна на віру. Но чоблуд зіп'явся на ноги, запхав брудний клунок зі шматтям собі під пахву і дав себе повести геть.

Мабуть, відчай викликав у Форфікуля сліпоту анітрохи не меншу, аніж його глухота. Або ж він не хотів пригадувати баченого раніше. У всякому разі він не пригадав знайомої картини: хижі зі ступкою, товкачем та кристалом.

— Бурефракс, — вирік Сліч і з усміхом тицьнув у руки ночоблудові товкачки.

Форфікюль кивнув головою.

— Але все у свій час, — провадив Сліч. Він повернувся і зняв із полиці пляшечку з жовтожарою рідиною. — Олія із пророслого насіння, — пояснив він і витяг корок. — Якщо налити трохи у гніздо із кристалом, тоді... — Він затнувся. — Що ти робиш? Ні!!! — заверещав Сліч і кинувся до ночоблуда.

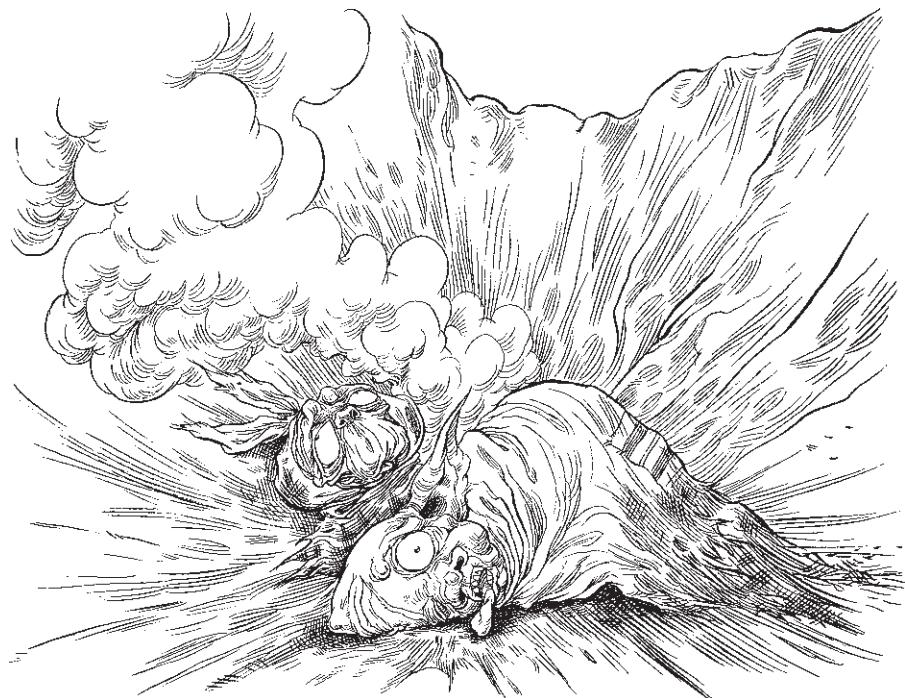
Але було вже пізно. Форфікюль — його погляд не відривався від блискучої, сяйливої крупинки бурефраксу — не чув нічогісінько зі Слічевих пояснень. Обіруч він міцно стискав товкача.

— А ось і ми! — прошепотів він і різко опустив його вниз.

— Бу-у-х!

— Та-ра-рах!

Кристал бурефраксу вибухнув із пекельною силою, висадивши хижу в повітря. Дах зірвало, стіни розсадило, а там, де була долівка, зяяла велетенська вирва. Коли порох осів, очам відкрилися два тіла, зчеплені у смертельних обіймах.

IV

Біля таверни “Дуб-кривавник”

— О, сили небесні, що то було? — вигукнув Професор Темрявознавства.

Матінка Товстобрюхперо похитала головою.

— Ви, професори, — дорікнула вона, — витаєте у хмарах, сидячи у своїх повітряних замках. Невже так важко здогадатись?

Вони гуляли вдвох у надвечірню пору. Їм треба було обговорити пильні справи, але, як виявилося, у таверні “Дуб-кривавник” їх легко можна було підслухати, і вони перенесли розмову надвір.

— Якщо ви знаєте, просвітіть мене, — попрохав Професор. — Що то був за гуркіт? Дуже схоже на вибух.

— А то він і був, — пояснила вона, і пера на її нашийному кільці стали дуба. — Щоразу, як котрийсь нещасний бовдур силкується обернути бурефракс на фракспил, гризти вибух.

Професор Темрявознавства стенувся з несподіванки.

— Але де вони доп’яли бурефракс? — запитав він.

Матінка Товстобрюхперо дратливо клацнула дзьобом.

— Чорний ринок завалений цією речовиною, — пояснила вона. — Подейкують, ніби її продаж схвалив сам Найвищий Академік — у надії, що хтось десь розкриє невловну таємницю виготовлення фракспилу, хоча...

— Але ж... але ж це обурливо! — прохарчав, задихаючись від гніву, Професор Темрявознавста. — Я і гадки не мав... Нічого дивного, що у скарбниці порожнісінько, хоч покотись. — Він похитав головою. — Хай буде проклятий той день, коли мені вперше впав у вічі цей зрадливий узурпатор, Вілнікс Помполніус.

— Учора — позаду, — уривчасто мовила Товстобрюхперо. — А завтра — попереду.

— Знаю, знаю, — відповів Професор, — але що ми можемо зробити?! Я завжди вам казав, що як для Вілнікса,

так і для Спілчанського голови уже не таємниця, що Захмарний Вовк подався по бурефракс. Обидва чекають на його поворот. І кожному з них під силу конфіскувати вантаж — принаймні, як не вдасться одному, то запевне поведеться другому.

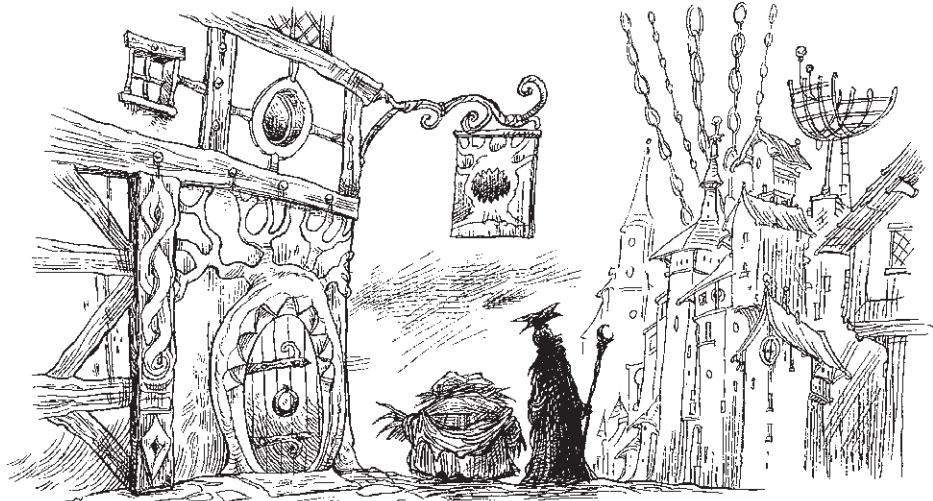
— Навпаки, — у Матінки Товстобрюхперо заяскріли очі. — Не вдасться обом, ось згадаєте мое слово. Я знаю Захмарного Вовка: цей старий небесний пірат — битий жак. Поки обидва його вороги чубитимуться за вантаж, він прослизне повз них і приставить бурефракс мені, достоту, як ми й домовлялися. — Раптом вона приплющила очі і крутнулася, повертаючись до нього. — А ви звідки так багато знаєте, га? — підозріво запитала вона. — Może, Найвищий Академік утаємничує вас у свої теперішні наміри?

— Hi, я... — почав Професор. — Бачу, зі Санктафраксом ви обізнані не більше, ніж я з Нижнім містом. Інтриги, нашепти, плітки — ось якою “речовиною” завалений чорний ринок нашого чудового плавучого міста! — з усміхом відповів він.

— Форфікюль, — сяйнуло Матінці Товстобрюхперо, — отже, виходить...

— Форфікюль вибовкав Вілкінсові все, — потвердив Професор.

Матінка Товстобрюхперо гучно відхаркалася і сплюнула.

— Недурно ж цей маленький нікчема соромиться поти-
кати сюди носа, — про кудкудакала вона.

— Йому розв'язали язика на мухах, — пояснив Профе-
сор. — Він не мав іншої ради. Але ні, про плани Найвищого
Академіка я дізнався не від Форфікуля.

— А від кого ж? — напосідала Матінка Товстобрюхперо.

— Від того, хто присягнув на вірність владі, а не особі,
що прибрала її до рук, — пояснив Професор. — Його звати
Мінуліс, — провадив учений муж. — Він особистий служ-
ник Вілнікса Помполніуса, і він відчуває близькі зміни.

Матінка Товстобрюхперо захихотіла в захваті.

— Тоді нам треба довести, що нюх його не підводить.

· РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ ·

Живий труп

ивчик рвучко зупинився і втопив очі в золотаве небо. Здається, він завважив у себе над головою якийсь рух, щось там промайнуло. Чи то було тільки ще одне видиво, ще один жорстокий оптичний обман, спричинений грою блідого світла?

— Батьку! — скрикнув він. — Це ти?

— Ти... ти... ти... — залящало в лісі.

Живчик здригнувся. Серце в нього обкипало кров'ю. Ніде ані лялечки — нема зараз і не буде ніколи. Краєчком ока він бачив, як до нього шкіряться, як його кривлять глумливі пики, але вони пропадали, досить було повернутися до них обличчям. Тільки й лишалося по них, що примарні кучеряві пасма туману. Він був сам. Сам-самісінький.

А все ж, коли він, не перестаючи крутити головою, продовжував свої самітницькі мандри, відчуття, що за ним сочать, не пропадало. Думка про це ненастально свердлуvalа йому мозок.

— Отут, —чувся якийсь шепіт. — Тут! Тут! — Чи то лише перші подмухи вітерцю, теплі та підлазисті, овівали вікодавні дерева?

Живчикові паморочилася голова, він був украї розгублений і не йняв віри тому, що чули його вуха та бачили очі. Дерева розгойдувалися, їхнє гілля п'ялося до нього, їхні довгі дерев'яні пальці хапали за одяг, смикали за чуба.

- Дайте мені спокій! — лементував Живчик.
- Спокій... спокій... — озивалися луною його слова.
- Я не хочу залишитись тут назавжди! — репетував він.
- Назавжди...

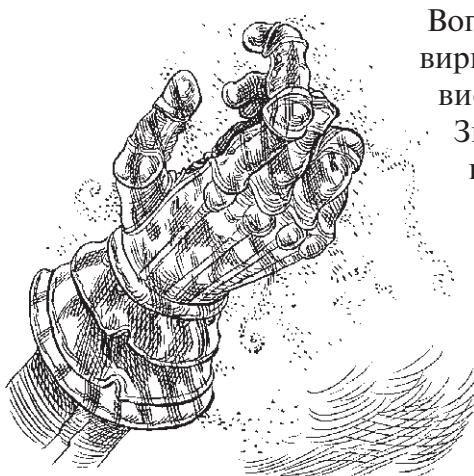
Живчик надів залізну рукавицю і вихопив із піхов батькового меча. Стискаючи держака, він ще гостріше усвідомив себе Живчиком, сином Захмарного Вовка. Присмерковий ліс змушував удатися до найдійовішого способу не забувати про це. Але меч оживив і згадку про злочин, згадку, що палила соромом.

Захмарний Вовк звинувачував Сліво Спліта у підслухах та в тому, що він затяг Живчика на борт “Бурелова”. Але Живчик знов, що все було зовсім не так. Він пішов добровільно. Ба більше, саме він зізнався юді-стерничому, що Захмарний Вовк — його батько, оголивши найвразливіше капітанове місце. З таким самим успіхом він міг би вгородити йому ножа у спину.

— Я не навмисне, — бурмотів він. — Далебі! О, батьку, прости мені моє злісне невігластво, мою несусвітню дурість, мою цілковиту бездумність...

Вогненні очі та близкучі зуби виринули з сутінків і знову залисили на узбіччі його зору. Ззвівши руку в залізній рукавиці, Живчик різко стукнув нею себе по голові. Надто довго думати про бездумність у Присмерковому лісі не випадало.

Опускаючи руку, він спостеріг, як по гладенькій поверхні рукавиці ковзає тонкий шар пороху

і скапує з металевих пальців, мов рідина. Власне, тільки завдяки цій залишенні у нього обладунковій деталі він знову пускаючись у дорогу.

— Ти шукаєш бурефраксу, — вtokмачував собі Живчик, знову пускаючись у дорогу. — Ти шукаєш екіпажу “Бурелова”... ти шукаєш виходу.

Він дібав без упину. Дібав, дібав і дібав. Весь поринувши у себе, Живчик зовсім не помічав часу. Він забув про голод. Забув про спрагу. Забув про втому. А все ж, поки він, скучий чаклунським заціпенінням, невпинно пробирається хащею, коли яскраво освітленою, а коли зануреною в тінь, на душі ставало чимраз маркітніше.

— Присмерковий ліс, — пирхнув він, — ліс нічних при-видів — ось правдиве його ім’я.

Вітер шугав тепер вище, густо шелестів верховіттям і присилав донизу на сяйливу землю зливу іскрявих кристалів, звіяних із листяного покриву. Живчик тільки знай витріщав очі, загіпнотизований видовищем цього казкового іскріння. А коли кристали “пролилися”, до нього дійшло, що він чує звук — легенький і ніжний — подібний до тихого дзвону бубонців на вітрі.

Коли він гучнішав, Живчик зупинявся і наслухав, схиливши набік голову. Що могло породжувати таку солодку, таку мелодійну музику? Здавалося, вона долинала зліва.

— Я Живчик, — нагадав він собі, скидаючи вгору меч, затиснутого у панцерній жмені. — Я мушу звідси виблукати. Я не маю охоти уподібнюватися до рудого лицаря.

— ... уподібнюватися до рудого лицаря, — озивався ліс шептільовою луною.

Живчик ішов на неземну музику, пробираючись крізь лісові нетрі та підлісок, і відчайдушно намагався не вважати на репет, що ляшав десь удалині, навіваючи зневіру. Прямо поперед нього мерехтіло, пробиваючись крізь морок, яскраве сріблясте світло. Живчик пустився бігти. Він нетерпляче прорубував собі мечем прохід у підліску, а рукавицею відгортає пруткі стебла повзучих рослин із гострим як бритва листом. Відстань дедалі скорочувалася. Війнуло солодкавим

духом мигдалю. Світло стало яскравіше, бренькітлива музика погучнішала.

А тоді він уздрів дивовижу...

Ось він, омріяний кристал! Височений і величний, одним своїм кінцем він глибоко вгруз у землю, а другим, кривулясто знесеним високо д'горі, підпирає небо. Саме оцей жмут блискавиць, тепер уже затвердлій, Живчик споглядав у той мент, коли ним розродилася Велика буря.

Живчикові заперло дух.

— Бурефракс! — прошепотів він.

Зблизька жмут блискавиць видавався ще дивогляднішим, ніж він собі уявляв. Без найменшого ганджу, не закаляний жодною плямінкою і гладенький, як скло, він пульсував пречистою, сліпучо-білою яснотою. Гук, нараз осяяло його, долітав із вершка зазубленого жмута, знесеного високо над його головою.

— Він лускотить, — тривожно пробуркотів він. — Його маківка кришиться.

Раптом згори долинув голосний звук, достоту, наче бем-кнув дзвін, і здоровенний уламок кристалу загув униз просто на Живчика разом із цілою зливою крихітних світних дружок. Відсахнувшись назад, хлопець гримнув додолу і з жахом зорив, як уламок глухо гупнув на землю, збивши хмару рудої куряви акурат там, де він щойно стояв.

Знову немовби заграло у дзвін, і двоє нових, іще більших кусманів бурефраксу бухнули край першого. Усі три так глибоко повгрузали в землю, що незабаром вона їх поглинула до решти.

— Вони зариваються, — сяйнуло Живчикові.

Певна річ, він пам'ятав, що у кромішній пітьмі дрібка бурефраксу стає завважки як тисяча залізних дерев, а тепер міг бачити, що це означає на ділі. Страхітлива вага зануреної в пітьму підземної частини кожного гіантського кусмана кристалу тягла вниз його всього.

Гуп, гуп, гуп. *Гуп.* *Гуп-гуп.* Гримнуло ще кілька брил. Живчик позадкував навсидячки, потерпаючи, як би один із них не приземлився просто на нього. Деякі брили були не надто великі. А деякі — гіантські. Всі вони заривалися у ґрунт на місці свого падіння — западалися глибоко вниз, у кромішню пітьму.

Відтак, під громову симфонію розкришування, жмут блискавок нахилився, і на очах у Живчика так само почав занурюватися. Власне, через осідання кололася і тріщала верхівка — і що більше кристал западався в морок, то дужче ним смикало.

Живчик скрушно похитав головою. Навіть якби “Бурелов” заякорився просто тут, над галявиною, як важко було

б запопасти шмат бурефраксу! Знагла, із прощальним ж-ж-ж-жух — ЧПОК! — верхівка бурефраксу загула донизу і згинула з очей.

— І тільки його й бачили, — прошепотів **Живчик**

Він підвівся і обкинув поглядом галевину. Якби не звугліле і поод чахуване гілля, могло б здатися, ніби бурефраксу тут ніколи й близько не було! Далина залящаала реготом.

— І тільки його й бачили, — проказав **Живчик** знову, одмовляючись вірити своїм очам.

Скільки років дожидали Великої бурі!.. Скількома небезпеками супроводжувалися лови довгоочікуваної бурі! Обламалася щогла... Команда залишила небесний корабель... Він утратив батька... І заради чого? Заради жмути блискавок, який по приземленні зник за лічені години і принагідно заледве його не вбив!

“А втім, — здригаючись, подумав **Живчик**, — чи вбив бі він мене, якби й поцілив? Уламок перебив би мені хребет чи розчепив голову, але я так і не сконав би”. У **Живчика** мороз пішов поза плечима на моторошну думку про таку перспективу.

— І тепер тільки й зосталося, що оце, — торочив він, люто копаючи носаком сяйливі кристалики, які, мов паморозь, опушували дернину, надто дрібні, аби заритися вкупі з рештою. Хмарка ряхливого пилу знялася в ясне повітря. **Живчикові** занудило. Його поривало на плач. Хотілося кричати як на пуп. — Лови бурі! — голосно лайнувся він. — Дурна робота — так звучало б краще!

— І все ж, незважаючи ні на що, на диво приваблива, — озвався у нього за спиною надтріснутий тонкий голос.

Живчик здригнувся і, охоплений тривогою, молитовно звів очі до неба. Кого йому не хотілося зустріти ще раз, то це рудого лицаря.

— **Живчик**, — не вгавав голос, — **Живчик**, чи не так?

— Еге ж, — гарикнув **Живчик**, обкручуючись кругом. — Це... — Він затнувся. То був не рудий лицар, ані привид, упир чи оптичний обман.

— Ви! — скрикнув хлопець.

— А то хто ж? — промовив Професор Світознавства, зирячи на нього натужно закоченими під лоба очима. — Це я, хіба що, боюся, трошки пом'ятий. Ніяк не міг дати собі раду з цими крильми, — пояснив він. — Тільки те й робив, що перекидався у повітрі.

Живчик невідривно дивився на нього з одвислою із жаху щелепою.

— Я справді виглядаю так зле? — запитав Професор і втомлено зітхнув. — Виглядаю чи ні?

Живчик відчув, як йому до горла підступає клубок.

— Ваші в'язи, — прошепотів він. — Вони...

— Скручені, — докінчив Професор. — Знаю.

Він ззвів руки, обхопив ними з обох боків голову і цупив її вгору, аж поки зустрівся своїми очима з Живчиковими.

— А так ліпше? — запитав він і кволо всміхнувся.

Живчик кивнув головою. Та за мить Професор чхнув — дався узнаки пил — і те, що правило йому за голову, знову плюхнуло на груди. Живчик конвульсивно ковтнув сlinу, тамуючи хвилю раптової нудоти.

— Нам треба якось закріпити в'язи на місці, — сказав він і відвернувся, начебто для того, щоб пошукати якогось підходящого знаряддя, а насправді, щоб не бачити жахної картини — звислої Професорової голови. — Патик, — за-клопотано промурмотів він. — Накласти шину, — і він пірнув у хащу.

За мить Живчик повернувся з довгою і незвично — як на вікодавні дерева Присмеркового лісу — рівною гілкою, відламаною з найближчого дерева.

— Це має зарадити. Якщо я накладу її на вашу спину, отак-от, і того прив'яжу линвою, от... так-от. Готово.

Він одступив назад, щоб доскіпливим оком оглянути витвір своїх рук. Зі спини Професор мав вельми чудний вигляд: з його хребта немовби росло молоде деревце.

— А тепер — голова, — задріботів Живчик, виймаючи із кишені довгий бандаж. — Цього має вистачити. Ану ж поглянемо.

Професор, чиє підборіддя спочивало у нього на грудях, якомога вище зирнув спідлоба.

— Що ти надумав? — поцікавився він.

— Зараз побачите, — відповів Живчик. — Якщо ви знову підведете голову, я примоцую її до гілки на спині. Щоб не падала більше вперед.

— Щаслива ідея, — запалився Професор. — Він знову підвів голову і ніжно прихилив її до гілки.

Живчик кілька разів обвинув бандаж навколо професорової голови та тимчасового опертя, скріплюючи їх. Коли бандаж закінчився, він роздер його край на дві стальки і зав'язав їх подвійним вузлом. — Ну ось, — озвався він нарешті.

Професор прибрав руки. Голова трималася рівно. Із Живчикових грудей вихопилося полегшене зітхання.

— Близкучий взірець імпровізації — вигукнув Професор Світлознавства. — Мушу визнати Темові Човноводові рапцю. Ти справді кмітливий хлопчина.

Живчик стенувся з подиву та захвату.

— Тем? — перепитав він. — То Тем зараз тут чи...? — Повітря, насичене примарним світлом, радісно замерехтіло

і задзвеніло зловорожим сміхом. Серце Живчикові впало на думку, що його надія може не спровадитися. — Чи ви з ним балакали на “Бурелові”? — докінчив він.

— Ні, ні, — відказав Професор. — Навряд чи на борту корабля ми перекинулися бодай словом. Ні, він тут, у Присмерковому лісі... — На Професоровім обличчі промайнув спантеличний вираз. — Ми були разом ще секунду тому. Ми... Я дивився на... — Він не-зграбно повернувся і пильно глянув на Живчика. — От лиxo, не пригадаю, на що я дивився.

Живчик кивнув головою і неспокійно глипав на колихкі тіні довкруги.

— Це підступна місцина, — стиха промовив він. — Щось тут є...

Чи хтось — а може, той хтось і не один. Я не знаю... Одне очевидне: я бачу обличчя і не потраплю зосередити на них увагу, чую голоси, але вони тихнуть, досить мені напружи-ти слух.

— Ось вона, довгоочікувана нагода, — mrійливо протяг Професор, — нагода відповісти на відкриті питання. Довести бездоказові теореми...

— Звісно, — вів далі Живчик, високо скидаючи меч, затиснутого у панцерній жмені. — Якби натомість не було оцього... Меч нагадує мені, звідки я родом і що я за один. Залізна рукавиця — про те, яким я ніколи не повиненстати.

Без них я, боюся, вже давно втратив би себе. Ах, професоре, ми повинні чимшвидше виблудити з цього лісу!

Професор зітхнув, але не рушив з місця.

— Живчику, — стиха озвався він, — при падінні я скрутів собі в'язи. І якби не приземлився тут, годувати б мені досі хробаків. Я не можу залишити Присмеркового лісу, цього осідку безсмертя, — зітхнув він. — Сконаю вмент, щойно це станеться.

Живчик скрушино похитав головою. Професор мав слухність, що й казати.

— А все ж лихо не без добра. Тепер я можу вивчати буре-фракс вічно. — Він усміхнувся. — А чого ще можна бажати Професорові Світлознавства?

Хлопець усміхнувся й собі, але серце йому стислося. Якщо професорові йти зась, то що тоді чекає на нього, Живчика? Знову зостатися самітним? Полишеним напризволяще? Ця думка була для нього нестерпна.

— Професоре, — закинув він гачок. — Але ж ви допоможете мені знайти інших, га?

Професор повернувся і поважно глянув на нього.

— За кого ти мене маєш? — обурився він. — Ми санкта-фракська професура, не всі такі гниляки, як отой зрадливий плюгавий смердюх, отой вискочень-гостривник, Вілнікс Помполніус — еге ж, не всі, хоч би тобі доводилося чути й супротивну думку.

— Даруйте, я не мав на увазі... — забелькотів Живчик. — Просто... Я не міг... Я не можу...

— Ну, заспокойся, заспокойся, Живчику, — відповів Професор.

— Я мушу звідси виблукати! — скрикнув Живчик. — Неодмінно. Поки не запізно.

— ... запізно... запізно... — глумився ліс.

Професор незgrabно обняв Живчика за плечі.

— Даю тобі слово, — проголосив він. — Я не покину тебе. Зрештою, — провадив він, киваючи назад на гілку, яка підpirала його голову, — послуга за послугу.

— Дякую, — шморгнув носом Живчик і звів очі. — Я...

Професор низав очима повітря, а на губах його грав усміх. Знов його розум заполонили підступні примари та фантоми, зачаєні у найтемніших лісових закутнях. Навкруги ряхтили кристали.

— Уречевлене світло, — замріяно прошепотів Професор. — Світло, обернене в цільну масу.

— Професоре! — тривожно заволав Живчик. — Професоре! Ви дали мені слово!

• РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ •

Каптан Живчик

рофесоре! — загорлав Живчик у вухо своєму супутникові. — Це я, Живчик. Ви маєте мені допомогти.

Але Професор тільки відвернувся, підніс руку до очей і заходився ретельно досліджувати затилля долові.

— Чи ти ба, як чіпляються кристали за кожну волосинку — чудувався він. — А як світло осяває її по всій довжині, від самої лунки до розщепленого кінчика.

Живчик кивнув головою. Волоски справді сяли. Ну, то й хай!

— Професоре, — знову звернувся він до нього, — послухайте-но мене.

— Маєш рацію, мій давній, вірний друже та супернику, — торочив Професор. — Волосинка, здається поглинає світло. Звертаю твою увагу на часточки рудого пороху посередині. Така речовина, либо нь, і справді має очисні властивості...

Живчик відвернувся, похитуючи головою. Достоту, як рудий лицар переплутав його зі своїм одноземцем Карлінусом, так само тепер Професор сприймав його зором та слухом

як Професора Темрявознавства. Безнадійно. Безнадійно так, що далі нікуди.

Живчика душили сльози.

— Ходіть-но зі мною, — лагідно взяв він Професора за плесно і повів геть. — Мерщій. Одна голова добре, а дві ліпше — хай навіть одна з них потовчена і порожня.

Не встигли вони ступити й десятка кроків, як Професор Світлознавства став і повернувся до Живчика.

— А що ти, власне, розумієш під “потовчена і порожня”? — поцікавився він.

Живчик вибухнув сміхом.

— Професоре! — вигукнув він. — Із поверненням!

— Ох, Живчику, — стиха мовив Професор Світлознавства. — Та й дивацьке ж це місце!

Живчик непевно осміхнувся і згодом, коли разом зі своїм дивоглядним напарником заходився розшукувати решту членів екіпажу “Бурелова”, уже зберігав спокій щоразу, як Професор зачаровано кружляв навколо кристалів бурефраксу.

— Світло у формі фізичного тіла, — захоплювався вечний муж. — Затужавіла енергія. Чи можеш ти, Живчику, уявити щось таке? Летке на яскравому свіtlі, стійке у відблисках присмеркового світла, а проте чомусь важке в густому мороці. Бурефракс, поза всяким сумнівом, фантастична речовина.

Живчик кивнув головою. Принаймні те, що він знов, не розбігалося з Професоровими словами.

— Але, з другого боку, вага, як це близкуче показав Ферумікс, відносна, — провадив Професор. — Ікс дорівнює ігрек плюс зет дріб пі, де ікс означає вагу, ігрек — площу поверхні кристалу, а зет — міру його прозорості. — Він нахмурив брови. — А чи променистості.

Живчик занепокоєно видивився на Професора. Чи його підрахунки свідчать про те, що Професор при доброму розумі, а чи він просто плете харки-макогоники?

— Що й казати, цієї речовини тут без ліку, — прокоментував Живчик Професорові мудрування, роззираючись довкола.

— Певне, що! — вигукнув Професор. Він спроквола повернувся, аби глянути на Живчика. — Його очі дико палали. — І я надумав злічити це все — до останньої порошинки, аби точно з'ясувати, скільки Великих бур мало відгриміти, щоб витворити таку силу кристалів, і скільки це за брало часу. Діб. Тисячоріч, — побожно шепотів він. — Ер.

Живчик похитав головою. Ця вся балачка із близкавичними перескакуваннями з одного часу в інший безмежно його непокоїла. Дрижало повітря, і до нього долинали шептливі голоси строкатих тіней. Голоси лагідні, заспокійливі, знадливі.

— Ти Живчик, — мурмотіли вони. — Тобі шістнадцять років. Скільки ти вже встиг побачити і зробити за такий короткий час...

І перед Живчиковими очима, прикипілыми до діамантового жахтіння, зродженого грою світлотіней, поставали незабутні сцени, знайомі люди та знайомі місця. Жмутобород, ельф-дубовик, що пояснює йому, яким має бути його ім'я... Селюкмугирко, сусідський лісовий троль... Політ на борту “Бурелова” із небесними піратами... Задня кімната таверни “Дуб-кривавник”... Матінка Товстобрюхперо, Форфікюль, Захмарний Вовк...

— А тим часом куди більше можна встигнути у Присмерковому лісі, цьому виталищі вічності, — заколисували голоси.

Живчик зорив на обличчя перед себе.

— Батько? — пробуркотав він і ступив крок уперед.

Примарний силует ковзнув назад, не даючи до себе діткунутися.

— А ти ж думав хто? — відказав він товстим, ляскучим голосом. — Побудь тут трохи, — провадив він. — Шукай — і ти мене знайдеш. Одного дня, Живчику. Тільки не припиняй пошуків — і одного дня...

— Hi! — заволав Живчик, — ти не мій батько. Не мій справжній батько. Він ухопився панцерною рукою за держак меча і вихопив його з піхов. — Дай мені спокій, хоч би хто ти був! — желіпнуй він і заходився ошаліло сікти та рубати все довкола себе.

Повітря яскріло і зсідалося. Обличчя відступали. Вони глузували, скажено жестикулювали і висолоплювали язики.

— Трохи побути? Я тут ні за що не залишуся! — скрикнув він.

— ... не залишуся...

— Згиньте, кому я кажу, — горлав Живчик. — Гетьте!

— ... гетьте...

І вони згинули. Нараз до Живчика дійшло, що він дивиться у стурбовані очі Професора Світознавства, чиї вузлуваті пальці цупко тримали його за плечі.

— Ти мене чуєш, Живчику? — кричав Професор. — Живчику!

— Атож, — відповів він. — Я вас чую... Ох, Професоре, — запхикав він, — якщо я чимхутчій не виблукаю із Присмеркового лісу, зоставатись мені тут навік. — Він міцніше стис меча залізною рукавицею і грізно замахав ним у повітрі. — Дозорцю! Стоупе! Вевеко! Де ви?

Виляски від його слів поволі згасли вдалині. Живчик похнюпив голову. Все безнадійно. Все... а втім, постривайте. Він нахилив голову набік.

— Що там таке? — запитав Професор.

— Тс-с-с-с! — прошипів Живчик і заплюшився, весь обертаючись на слух. І ось — знову. Товстий і жалісний — ледь чутний, але, безперечно, Вевечин вітальний гук, що його блукай-бурмило виводив йодлем, мов який альпійський горянин.

Ще дитиною Живчик часто дослухався в ліжку, як ці дебеленні самітники перегукуються між собою через огором Темнолісу. У Присмерковому лісі, наскільки він знов, не було жодного блукай-бурмила — окрім одного.

— Вевеко! — заволав він і щонайстаранніше проспівав у відповідь: — Ва-а-а!

— Ва-а-а-а-а! — відгукнувся альбінос, тепер уже десь ближче.

Міцно стискаючи меча — про всяк випадок — Живчик пустився бігти.

— Ве-ве! — збуджено гукав він.

— Ве-ве! — знов, уже зовсім близько, озвався голос. А ще за мить почувся тріскіт, наче там ламалося і відчахувалося гілля, і назустріч йому гунув, крушачи тіняві дерева, сам Вевека, гіантський блукай-бурмило із породи альбіносів.

— Вевека! — вигукнув Живчик.

— Жи-ве-чик! — заревів блукай-бурмило, і друзі палко стисли одне одного в обіймах.

— Я потерпав, що вже ніколи не побачу тебе знов, — озвався нарешті Живчик, відриваючись од пелехатого. І враз до нього дійшло, що вони не самі. Достоту, як його самого супроводив Професор Світознавства, так само решта чле-

нів екіпажу супроводила Вевеку. Живчик утер слізки і заусміхався до кола радісних облич.

— Тем, — промовив він. — Дозорець. Стоуп. Камінний Штурман — яке це щастя — бачити вас усіх!

— І мені від серця відлягло, коли я побачив, що ти цілий теж, паничу Живчику, — відповів Тем Човновод. Він помовчав. — Я... цебто ми... сподівалися зустріти разом з тобою і капітана.

Живчик похитав головою.

— Захмарний Вовк відмовився покинути “Бурелов”, — сказав він. — Коли я бачив його востаннє, корабель уже знову слухався стерна, і він скерував його в саме серце Великої бурі.

— Добрий старий другяка, капітан Захмарний Вовк, — розчулився Тем Човновод. — Найвідважніший небесний

пірат, якого я будь-коли зустрічав, і це не гучні слова. Не за великий час він нас віднайде, ось побачите.

Живчик кивнув головою, але промовчав. Не на часі було згадувати, що він бачив кульову блискавку з небесним кораблем усередині, а тоді її вибух. Який сенс позбавляти надії небесних піратів? З другого боку, чекати десь тут, поки вернеться Захмарний Вовк, могло виявитися фатальним. І тут на допомогу прийшов Професор Світлознавства.

— Нам усім треба чимхутчій звідси вибиратися, — заявив він.

Небесні пірати повернулися до нього.

— Без капітана? — вжахнувся Тем.

— Нам зовсім ніяк дізнатися, де він, — відповів Професор. — І на час його відсутності я пропоную обрати нового капітана. Когось, кому ми всі присягнемо на вірність і хто виведе нас із Присмеркового лісу.

Тем незgrabно зачовгав ногою.

— І хто ж це такий? — хрипко запитав він.

— Живчик, — відповів Професор. — Хто ж як не він? Син колишнього капітана і його наступник...

Небесні пірати порозявляли роти з подиву. Тем Човновод недовірливо похитав головою.

— Син і наступник? — вигукнув він. — Хто? Юний Живчик? Бридня якась, далебі!

— Ви берете під сумнів мої слова? — настовбурчився Професор Світлознавства.

— Ні... Так... Я маю на увазі... — забелькотів Тем.

— Квінтиніус... тобто Захмарний Вовк розповідав мені про це сам, — сказав Професор. — Ось чому він замірявся зоставити парубійка у Нижньому місті. Задля його безпеки.

Тем присвіснув.

— Пам'ятаю, капітан розповідав про дитину, яку йому привела пані Mapic, — похвалився він. — Вони не мали іншої ради, як полішити немовля напризволяще у Темнолісі...

Він повернувся до Живчика.

— Цією дитиною був я, — кивнув головою той.

Якусь мить у Темових очах малювалася розгубленість. Потім він рвучко вихопив меча, скинув його високо вгору і впав на коліно.

— Тобі, о капітане Живчику, синові Захмарного Вовка, я присягаю своїм життям.

Дивлячись на нього, Дозорець, Стоуп Рипуча Щелепа та Камінний Штурман, повклякали і собі. Щоки Живчикові палали. Усе сталося так навально. Бути капітаном небесних піратів — і навіть не мати небесного корабля! А проте, вірний звичаєві, він видобув меча і почережно схрестив його з піднесеними мечами небесних піратів.

— А я тобі, — примовляв він. —
А я тобі.

Небесні пірати позастромлювали мечі назад у піхви, попідводили голови і зикнули:

— Чекаємо на ваші накази, капітане Живчику!

— Авжеж, звичайно, я... — Живчик затнувся.

Його обличчя спаленіло ще дужче.

— Є тут одна цікава зірка, — встрав Професор Світлознавства. — Східна зоря. Вона не

тільки світить, ніби прицвяхована посеред рухомих сузір'їв, а й така яскрава, що її видно уже в сутінках. — Він зігнув коліна і натужно закотивши очі під лоба, глянув на небо. — Онде, — показав він. — Ондечки вона.

Небесні пірати дружно повернулися і простежили за його рукою. Кожен відшукав очима Східну зорю, що лагідно мерехтіла в золотавому сяйві. Живчик кивнув головою. Настав час брати на себе провід, довірений йому.

— Якщо ми йтимемо на зорю, — звернувся він до піратів, — то ніколи не збочимо. Рано чи пізно ми дістанемося узлісся. Чи підете ви зі мною?

— Слухаємося, капітане, — відказали вони, — Ми з вами!

— Тоді гайда, — скомандував Живчик. — Професоре, ви йдете поруч зі мною. Вевоко, ти будеш останній у хвості. Пильний, щоб ніхто не відбився і не збочив зі шляху.

— Ве-ве, — відказав блукай-бурмило.

Вони помандрували далі, і ще ніколи з часу прибуття до Присмеркового лісу Живчик не чув себе таким певним. Тепер він мав мету: добутися місця призначення. Навіть більше, він уже відповідав не тільки за себе.

Хлопець озорнувся на екіпаж, що йшов за ним, торуючи шлях крізь хвилі густого, немовби плинного повітря. Після свого вимушеної стрибка з корабля всі зазнали ушкод.

Дозорцеві руки та обличчя були суціль у синцях, Тем Човновод чи не зламав собі носа, Камінний штурман незграбно накульгував, а Стоуп Рипуча Щелепа втратив штучну спідню щелепу, і тепер його обличчя не переставало ідіотично щиритися розверстою пусткою. Та найбільше дісталося Вевеці.

У перші хвилини зустрічі Живчик був надто щасливий, аби щось помічати. Але тепер, приглянувшись до альбіноса, побачив, у якому той жалісному стані. Біла шерсть на грудях і нижче була вся у кривавих плямах та ковтунах, а кожен його крок супроводжувався гучним свисточком хріпом. Живчикові лишалося тільки молитися, щоб рани його давнього друга виявилися не такі небезпечні, як здавалися.

Живчик озирнувся і перевірив, чи ніхто не збився зі шляху на зорю.

— Як це здорово, що ви погодилися нас супроводити, — звернувся він до Професора.

— Ет, пусте, — відказав той. — Мої наміри не такі вже й некорисливі: мені теж залежить на тому, щоб знайти узлісся.

Живчик не міг вийти з дива.

— А я гадав, ви намірилися лишатися тут, — зауважив він.

— І я таки залишусь, — відповів Професор. — Але щоб вирахувати число Великих бур, треба спершу з'ясувати загальну площину Присмеркового лісу. А як це зробиш, лишаючись посеред нього?

— Авжеж, — неуважно погодився Живчик. — Гадаю, нічого не вийде.

Раптом мозок йому прошила тривожна гадка. Припустімо, вони свого таки доскочать — доберуться до краю Присмеркового лісу, а що далі? Багнище тішилося славою небезпечного навіть для перельоту через нього; наскільки ж небезпечніше було б перетинати його піхтурою! Тим часом як капітан він відповідальний за життя членів свого екіпажу. Каючись лихими передчуттями, Живчик повернувся до Професора: може, той щось порадить?

— Що за мана?! — вихопилося у нього.

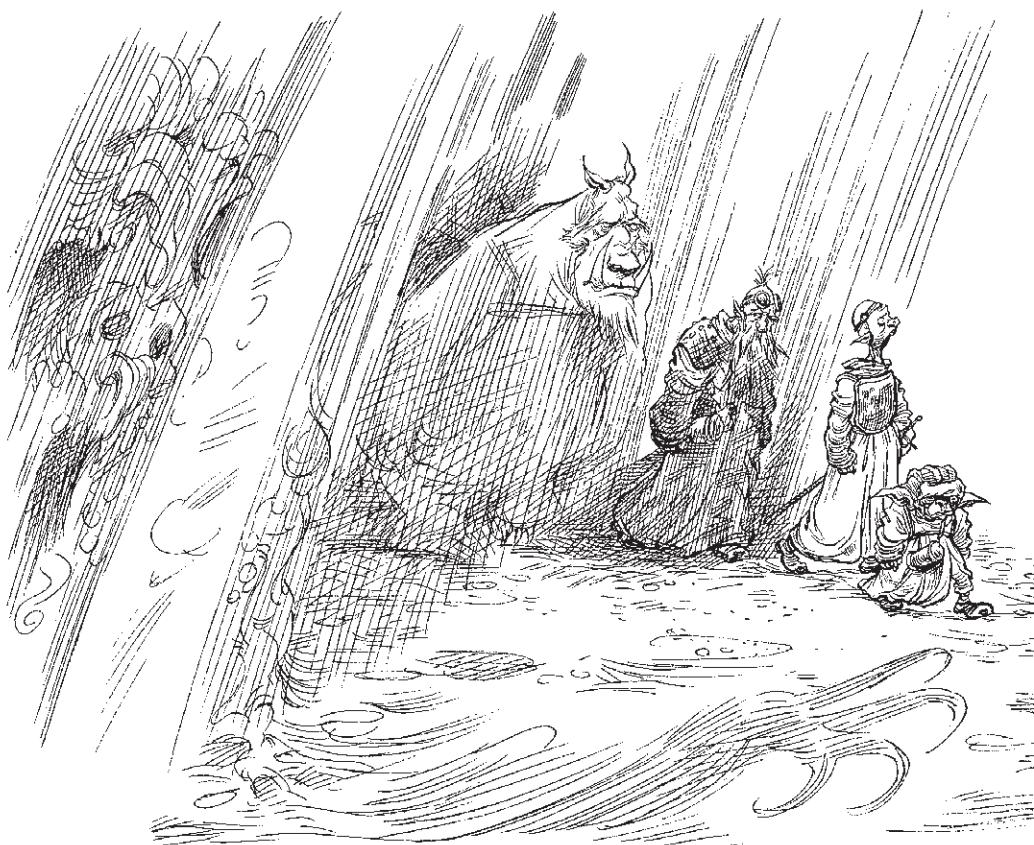
Професора не було. Живчик у паніці крутнувся на підборах і побачив його на косогорі за кілька кроків від себе, коли той тяжко присідав, розглядаючи щось під деревом.

— Побачити світ ув окрушині бурефраксу! — бубонів він. — Тримати в долоні нескінченість...

— Професоре! — загорлав Живчик і добряче труснув його за плече.

Професор Світлознавства повернувся і пильно глянув Живчикові в очі. Помалу, страх як помалу, хлопця все ж упізнано.

— Живчику, — озвався вчений муж. — Мені... Мені так прикро, — провадив він. — Рушаймо далі.

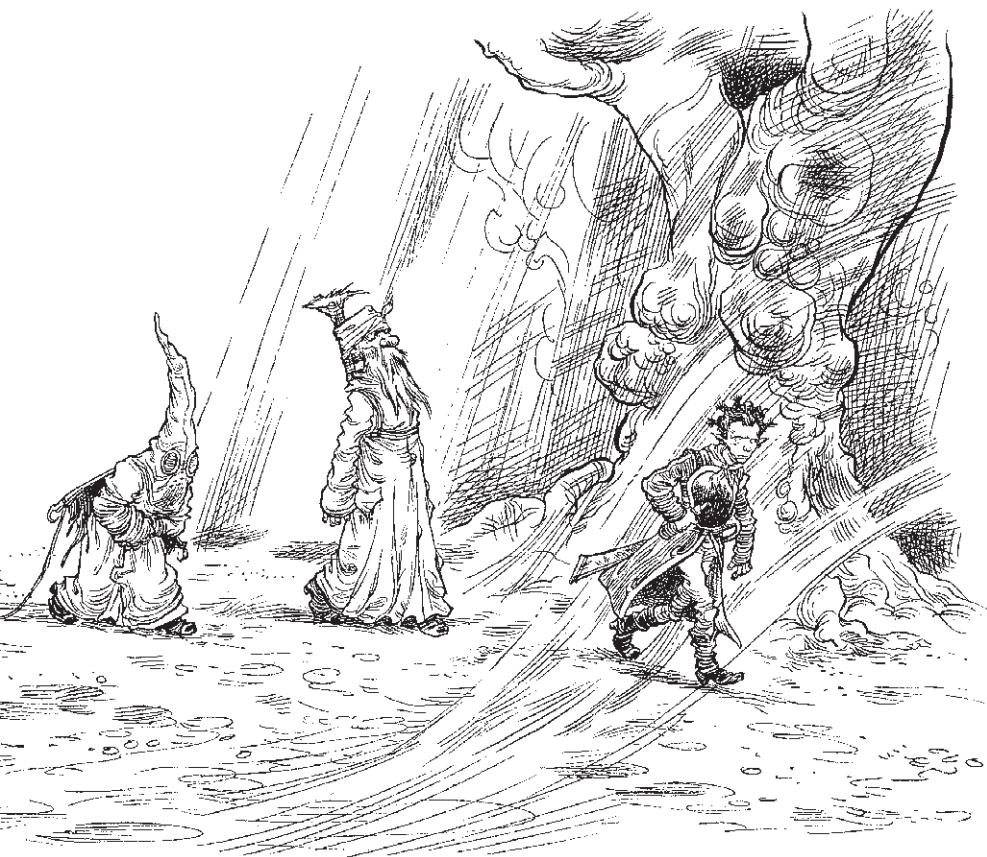

— Дякую, професоре, — сказав Живчик. — Я... — він помовчав, відтак повернувся до решти. — Тут надто небезпечно, — застеріг він. — Треба щось робити. Ми повинні бути певні, що ніхто з нас не відіб'ється, навіть якщо наш разум уводитиме нас в оману.

— Зв'язатися! — запропонував Дозорець.

— Ну, звісно ж! — палко підхопив Тем Човновод, скидаючи із плеча звій линви. — Доведеться зв'язатися всім в один гуж.

Живчик кивнув головою і наглядав за роботою. Вевеку він залишив у самому кінці, не знайшовши нічого кращого, як обв'язати линвою його неосяжний поперек. Далі, через рівні проміжки, він повив'язував вузли-повзуни, звелів

кожному піратові встремити лівицю в петлю і затягти зашморг навколо зап'ястка. Тем Човновод, Дозорець, Стоуп Рипуча Щелепа, Професор Світлознавства... Нарешті вільним кінцем линви він обв'язав плесно своєї власної руки.

— Чудово! — оголосив він. — Уперед!

Зв'язаний докупи, добряче охлялий екіпаж помандрував Присмерковим лісом далі — назустріч зорі, що блимала ген-ген попереду. Живчик стрепенувся.

— Сподіваюся, до кінця вже не так далеко, — прошепотів він.

— ... так далеко... — шепітливою луною озвалося повітря.

І тут у нього за спиною прокотилася хвиля раптового сум'яття. Живчик обкрутився на підборах і ковзнув поглядом по вервечці піратів. Одного бракувало.

— А де Стоуп Рипуча Щелепа? — запитав він, гнівно, сягнистою ходою підходячи до порожнього зашморгу.

— Пропав, — відповів Дозорець.

— Пропав? — перепитав Живчик.

— Він не переставав бурчати, що не може, не повинен подарувати лісові свою дорогоцінну щелепу. А ще я знаю, що він дременув у підлісок. — Дозорець показав рукою. — Отією стежкою.

Живчик похитав головою і роз'яріло повернувся до решти.

— Як ви могли допустити?

— Ве-ве-ве, — пояснив блукай-бурмило.

Тільки тут до Живчика дійшло, що Вевека не лише стоїть біля Тема Човновода, а ще й цупко тримає того за барки. Тем, як і Стоуп Рипуча Щелепа, також звільнився від линви.

— Як це розуміти? Що скоїлося? — запитав хлопець. — Теме? У чим річ?

Але Тем уперто уникав його погляду.

— Не чіпайте мене! — гарчав він. — Пустіть мене! — нараз його погляд прикипів до чогось ліворуч від нього. — Еле! — скрикнув він. — Не йди без мене!

Живчик повернувся в той бік, але там нікого не було, принаймні нікого видного для нього.

— Еле! — заволав Тем. — Зачекай на мене. О мій безтактний, мій золотенький брате — наша розлука тривала цілу вічність! — він несамовито запручався у Вевечиних руках. — Пусти мене! — заревів він. — Зараз же!

Живчик панtrував, як здоровенний червонопикий небесний пірат борюкається у Вевечиних лабетах, наче дитя, що тільки спинається на ноги, в нападі раптового роздратування, і тривожно хитав головою.

Присмерковий ліс стягував своє мито, змушуючи розплачуватися здоровим глуздом, стягував набагато справніше, ніж можна було припустити.

— Мій брат, — пишномовно провадив Тем, — скільки я його попошукав...

— Це омана, Теме, та й годі, — урвав Живчик. — Фігель. Там нікого нема.

— Еле! — скрикнув той. — Еле, озовися, — і він заборса-вся ще скаженіше. — ПУСТИ МЕНЕ! — зарепетував він.

Живчик закусив спідню губу. Відколи він уперше здибався з небесними піратами, Тем Човновод завжди був до нього такий добрий — як же його віддавати на поталу Присмерковому лісові? Одначе в теперішньому своєму стані Тем становив загрозу для них усіх. І звісно ж, пораненому Вевеці його довго не утримати. Живчик сумно повернувся до блукай-бурмила.

— Пусти його, Вевеко, — промовив він.

Ту ж мить Вевека розчепив лабети, і Тем утихомирився. Якусь часину він сліпо розсирався довкола себе — відтак засміявся.

— Еле! — галаснув він і непевною ходою потяг туди, звідки вони прийшли. — Еле, зачекай на мене.

Живчик зорив, як він даленіє, ледь волочачи ноги, і на очах його бриніли слози. Велетень-дідуган, вірний старий Тем Човновод, покинув їх.

— Прощавай, мій друже, — гукнув він. — Може, ти й знайдеш того, за ким шукаєш.

На своєму плечі він відчув чиюсь лагідну й воднораз важку лапу. То був Вевека.

— Ве-ве, — стиха озвався гіантський звір.

— Я знаю, — відповів Живчик. — Нам усім його бракуватимем.

Поріділий і підувалий духом загін продовжував свою путь на сяйво Східної зорі — Дозорець, Камінний Штурман і Вевека на чолі з Професором Світлознавства та Живчиком. Вони йшли мовчки, йшли, мов сироти. Покинута линва лежала долі далеко позад них, уже обростаючи пилом. Живчик стис меча і зціпив зуби.

І як таке страхолюдне місце могло з'явитися на світ? розпачливо запитував себе Живчик. Він повернувся до решти.

— Ворушіться! — почав підганяти він. — Тримайтесь купи. Уже, мабуть, недалеко.

— Ви попереду, ми за вами, капітане, — відповів Дозорець, пускаючись бігти клусом.

— Ве-ве, — додав Вевека і, важко сапаючи, незграбно посунув за ним.

Натомість до Камінного Штурмана, мабуть, не дійшли Живчикові слова. Він зупинився і почав махати руками та тупотіти ногами, наскільки це дозволяла важка керя і ще важкі черевики. Хмари рудої пилюки знялися вгору. Сліпуче сяйнули золотом скельця в очних отворах на каптурі.

— О, ні, — зітхнув Живчик. — Ще бракувало, щоб і ти!

Камінний Штурман — найтямкіший і найвідданіший з усіх небесних піратів, також кінчив тим, що уліг вічному безумові Присмеркового лісу.

— Ве-ве? — запитав блукай-бурмило.

— Не знаю, — відказав Живчик. Він обережно наблизився до пірата. Голова Камінного Штурмана була надійно скована під важким каптуром — спробуй-но вгадати, що там у ній діється!

— Тобі мене чути? — загорлав він. — Із тобою все гаразд?

Хрипке і притлумлене рохкання долинуло із каптура, після чого Камінний Штурман різко відіпхнув Живчика і показав кудись убік.

— Я знаю, — сказав Живчик. — Я бачив також...

— Хр-р-р-р-р! — нетерпляче рохнув Камінний штурман. Він крутнув Живчика кругом і схопив за голову.

— Ти що?! — Живчик задихнувся з обурення. — Розумом стеряєшся або що? Вевеко! Допоможи!

Камінний Штурман зарохкав знову і крутнув Живчиковою голову, скеровуючи її туди, куди він показував. Вевека переваги-ваги чимдуж біг до них.

— Ве! — ревів він.

— Хр-ру! Хр-р-р! — не вгавав глухий голос Камінного Штурмана.

— О! — Живчик оставпів, коли до нього дійшло, що привернуло каптурникову увагу. Вевека незgrabно ринув на Камінного Штурмана.

— Усе гаразд! — гукнув йому Живчик. — Дивіться!

Усі повернулися і зорили вперед. А там у прогалині між деревами просто під Східною зорею світилася латка ярої білі.

— Багнище, — прошепотів Живчик. Він збуджено повернувся до решти. — Завдання виконано! Ми вийшли на узлісся Присмеркового лісу і... — Він умовк. Знову обман зору чи там справді хтось є? Він приглянувся пильніше. Так, жодних сумнівів. Сухорлява, кутаста постать, — руки в боки, ноги окаряч, — стовбичила вдалині, вимальовуючись на яскравому тлі.

Вевека нюхнув повітря і тривожно загарчав, підозріливо прядучи тонкими вухами. І гадки не маючи про блукай-бурмилові лихі передчутия, Живчик у парі з Професором Світлознавства сягнистою ходою подався вперед.

— Я йду геть! — гукнув він танцівному колу калейдоскопічно мінливих світлотіней. — Іду, щоб уже ніколи не вернутися!

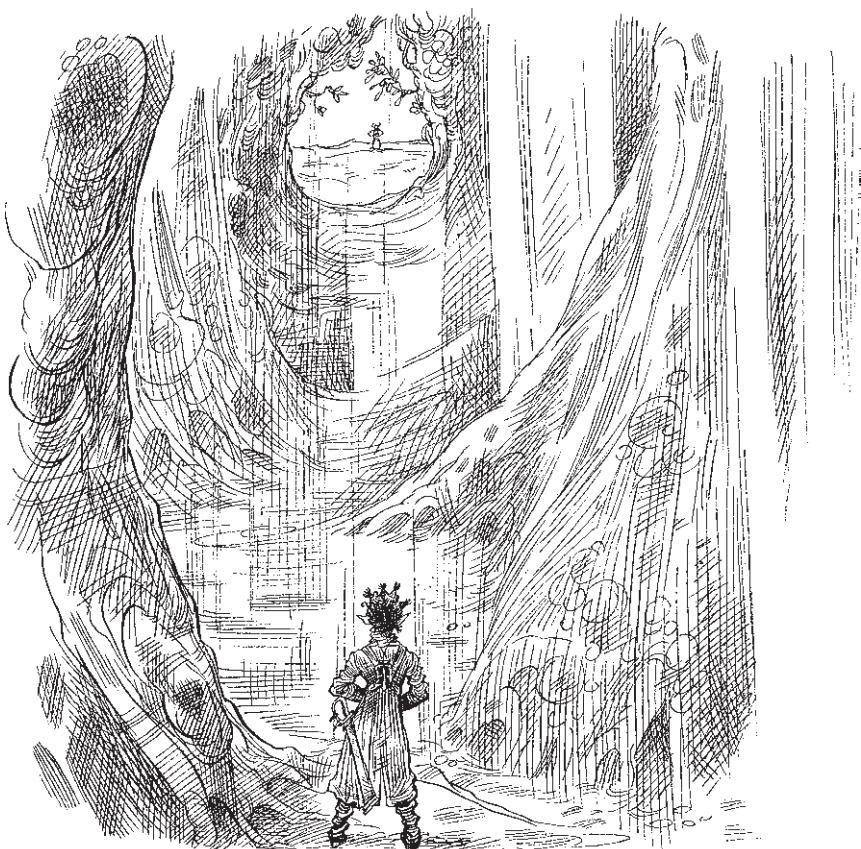
—... не вернутися... не вернутися... — улесливо та догідливо озвався ліс.

Живчик безжурно пас очима згорблену постать попереду. Повітря шепотіло і мерехтіло, а довколишня мряка, зіткана із примарних істот, звиваючись і вируючи, відчайдушно силкувалася утримати його і поглинуть раз на все.

— ... не вернутися... не вернутися... — вторували вони йому.

— Ніколи, — закричав Живчик, намацуєчи меча. — Ніколи!

— ... ніколи... ніколи... ніколи... — озвався ліс.

· РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ ·

БАГНИШЕ ЗБИРАЄ ДАНИНУ ПАЛЬЦІВ

риплющивши очі, Скрид Пальцекрад пантрував за наближенням загону. Веселоші, змішані з по-гордою грали на його тонких білих губах.

— Так-так-так, — прорипів він. — І що ж до нас приплівло цим разом?

Зазвичай подорожані, чий шлях перетинався з його, мандрували групами одноплеменців. Компанія темних гоблінів, зграя ельфів-дубовиків, родина лісових тролів або, на згадку про них він самовдоволено посміхнувся, дрібного гоблінів.

Але це збіговисько!

Скрид подався вперед і примружив очі. Там був юнак. І якийсь старий дундук — чи не його дід — вельми химерний на вигляд: здавалося, ззаду в його білій мантії закоренилося дерево чи щось таке. А ще — якийсь недомірок, з усього видно, ельф-дубовик. І хтось чи щось у важкій керей з відлогою. І... Скрид застогнав.

— Блукай-бурмило, — хрипляво буркнув він.

Скрид Пальцекрад остерігався блукай-бурмил і небезпідставно. Одне те, що ці тварюки страхітливо дужі, а друге — вони відзначаються подивугідною інтуїцією. Досі він тільки раз пробував запопасті пальці блукай-бурмила, і це замалим не коштувало йому життя.

Скрид вишкірився.

— Замалим! — прошепотів він, бо, як завше, чинник несподіваності Пальцекрадового нічного нападу виявився тоді згубним для його жертви. — Ale не забувай, — провадив він. — Той був куди менший і лагідніший на вигляд, ніж це одоробло. Треба брати очі в руки.

Останні кілька кроків виявилися для Живчика найважчими. Поки він спотикаючись, дивав уперед, марища, духи та упірі, немилосердно над ним збиткувалися.

— Твій батько — Захмарний Вовк, — шепотіли вони. — Невже ти залишиш його тут? Самого? Без единого свого сина?

— Я не маю іншої ради, — промимрив Живчик крізь слізози.

— Ходімо! — почув він Професорів голос. — Напни залізну рукавицю і скинь угору свого меча. Тобі це до снаги, Живчику. Тобі до снаги — вирватись із Присмеркового лісу.

— Так... — непевно погодився Живчик. Він уволив Професорову волю. — Так, до снаги, і я таки вирвуся. — Він помовчав. — Чи решта надійшли?

— Ми всі тут, — доповів Дозорець.

Живчик звів очі й глянув уперед. Кінець довгого тунелю, що відкривався його поглядові, тунелю, де клубочилася і вирувала мла, висіла зоря. Під нею стовбичила бліда кутаста постать. Нога за ногою, заточуючись, Живчик невпинно прошкував до них обох.

— Уже недалеко, — підбадьорював Професор. — Ще трохи — і ми там.

Живчик крутнувся на підборах, повертаючись до нього лицем, відтак схопив його за руку.

— Тоді вам доведеться зупинитися, — промовив він. — Якщо ви зайдете надто далеко, то померете.

Стоячи на межі Багнища та Присмеркового лісу, Скрид Пальцекрад виказував дедалі більшу нетерплячку.

— О сили небесні, а це що за чортівня? — визвірився він. — Тільки втихомириться один, починає зачіпатися інший.

Потім, примітивши, як нашорошилися вуха у блукай-бурмила, він змінив тактику.

— Мерщій сюди! — загорлав він. — Єдине мое бажання — допомогти вам, поки не пізно.

Коли луна від цих слів, слів із-поза меж Присмеркового лісу, залящала у Живчикових вухах, голоси марюк та їхні силуети нарешті втратили над ним владу, дзвін у вухах ущух. З очей спала полура. Він побачив ліс, яким той був: понура попри весь свій сухозлотий блиск місцина, застигла у мертвотному заціпенінні, сповнена дурманного сопуху розкладу.

Професор Світлознавства звів очі на Живчика.

— Зі мною все гаразд — і я проведу вас іще трохи, — заяви він.

— Ви певні? — нижучи його очима, запитав Живчик.

Професор кивнув головою.

— На всі сто, — одказав він і хапливо відвернувся. — Ходімо.

Пам'ятаючи про свій капітанський ранг, Живчик випростався і згадав, як поводився у таких випадках Захмарний Вовк.

— Вітання-шанування! — озвався він. — Я Живчик, капітан небесних піратів. Назвіть своє ім'я та своє ремесло.

Скрид гиденько захихотів.

— Щеня, а пнеться закидати по-вовчому, — буркнув він собі під ніс. Відтак звів голову. — Моє ім'я Скрид, — відка-
зав він. — Ремесло — переправляти мандрівців через під-
ступне Багнище.

Блукай-бурмило погрозливо загарчав.

— Хоча, можливо, ви зовсім не зацікавлені у моїх послу-
гах, — вів далі Скрид, микуляючи очима під напівспущени-
ми повіками. — Можливо, ви все знаєте про Багнище з його
трясовинами та отруйними ямами, його мордобрілами,
рибами-болотницями та білими воронами.

— Hi, ні, — заперечив Живчик. — Я вельми зацікавле-
ний.

Він пройшов кілька останніх ярдів Присмеркового лісу
і зупинився на самім краю узлісся. Скрид — за крок від
нього — стояв на Багнищі. Між ними пролягла невидима
лінія, розмежовуючи ці дві зони. Якусь мить вони мовчки
проймали очима один одного. Звідкись іздалеку, з-понад
блаклої пустки, долетіло пронизливе крякання.

— Білі ворони, — пояснив Скрид. — Скубуться над яки-
мосьстервом — запах крові доводить їх до шалу.

Живчик відчув спиною, як стривожились його супутники.

Скрид хитро посміхнувся.

— Часом вони нападають, не ждучи, поки з вас вилетить
дух, — прорипів він.

Живчик жахнувся. Добре знаючи, яке Багнище жорстоке
і небезпечне місце, він, проте, не вірив і цьому Скридові —
смертельно блідому типові з налитими кров'ю очима.

“О Небо, нікудишній із мене капітан небесних піратів!” —
роптачливо подумав він. І враз спіймав себе на гадці, що
бажає знов, аби поруч був батько. Той знов би, що робити.

На виручку йому — уже втретє, одколи Живчика обрано
капітаном — прийшов той-таки Професор Світлознавства.
Виступивши наперед, він став поруч із Живчиком.

— Скільки ви берете з душі? — поцікавився Професор.

Скільки берете! розгублено подумав Живчик. Хоча гадка
про оплату провідникових послуг йому б і в голову ніколи

не прийшла, цілком очевидно, що дивацька знебарвлена істота зажадає винагороди. А в Живчикових кишенах вітер гуде. Як і в кишенах решти членів екіпажу.

— Ось моя ціна, — відповів Скрид, задумливо потираючи підборіддя. — Завбачена спеціально для небесних піратів. Він обкинув їх недовірливим поглядом. — По дві сотки з душі.

Живчик затремтів. Через Багнище переправляється четверо, отже, виходить вісім соток — вісім соток, яких він не мав.

Але Професор видавався незворушним.

— Тобто тисяча за всіх, — сказав він. — Що ж, я плачу.

Цього разу Живчик збентежився не на жарт.

— Але... — почав він. — Я гадав...

Професор Світловідомства повернувся до нього.

— Добре все зваживши, я вирішив іти з вами, — пояснив він. — Себто, якщо ви, звісно, мене візьмете.

— Так, так, звичайно, — непевно промурмотів Живчик. — Але ж ви казали...

— Спробую щастя, — урвав Професор. — Хто знає, може мій карк зростеться... — Він помовчав. — У кожному разі, я не маю охоти тут залишатися.

— Але ж ви були такі певні, — не вгавав Живчик. — Ви казали...

— Знаю, що казав, — знов перепинив Професор. — Я уявив собі, що, зоставшись, матиму змогу досліджувати бурефракс. Але то була помилка. Звісно, Присмерковий ліс справді дає мені час для студій, але воднораз він їх і унеможливлює.

— Тыху! — лайнувся Скрид Пальцекрад.

Не вважаючи на нього, Професор вів далі:

— Я академік, Живчику, — вирік він. — Відомий у Санктафраксі гостротою свого розуму. Я міг процитувати з голови стародавній Ділніксів “Трактат про властивості Світла”, я знов напам’ять Архімаксову “Тисячу близкучих афоризмів”... А тут, у цьому жахливому місці, де глузд за розум завертає, я заледве можу пригадати, хто я такий.

— Отже, ви хочете сказати...

— Хочу сказати, що радше помру гідною смертю, аніж укрию себе ганьбою вічного невігластва. — Він добув із бганок мантії шкіряного капшука і вручив його Живчикові.

— Тут п'ять соток, — сказав він. — Решту він одержить по прибутті на місце.

Живчик повернувся до Скрида і жахнувся, застукавши цього вузловатого цибаня на тому, що він, облизуючись, пожирає очима ступні Професорових ніг.

— Якщо ви пристаєте на ці умови, — сказав Живчик, простягуючи шкіряного капшука, — тоді домовились.

Скрид звів очі й вищирив зуби.

— Дуже радий це чути, — сказав він.

Він узяв капшука, запхав його до нагрудної кишені куцої шкуратянки і потис Живчикові руку.

Живчик здригнувся від доторку сухих кощавих пальців.

— А тепер — гайда! — сказав Скрид і м'яко, але рішуче перетяг його за невидиму рису — із Присмеркового лісу на Багнище.

Ледь опинившись там, Живчик озирнувся. Професор Світлознавства стояв стовпом. Попри свій рішенець йому коштувало великих зусиль ступити крок — зрештою, він, цей крок, міг виявитися останнім.

— Мерщій! — роздратувався Скрид. — Уже нерано, а вночі ми не йтимемо.

— Не парте парка, Професоре, — спокійно мовив Живчик.

Скрид пирхнув і досадливо відвернувся. Живчик простяг Професорові руку, щоб той міг сперстися.

— Красненько дякую, Живчику, — розчулився Професор. — Хоч би що на мене чекало, хлопче мій, я радий, що мав честь запізнатися з тобою. Колись ти станеш славетним капітаном небесних піратів. І літатимеш на власному кораблі. Згадаєш мое слово.

По цій мові Професор ступив такий важливий для себе крок уперед. Боючися, як би немічний Професор тут-таки не повалився додолу, Живчик шарпнувся, щоб підтримати

його. Але Професор не повалився. Ступаючи на Багнище, він тільки скривив болісну гримасу і зойкнув. І ледь поточився. Але на ногах устояв.

За спиною у Професора Дозорець, Вевека та Камінний Штурман у захваті заплескали в долоні.

— Браво, Професоре! — закричали вони.

— Атож, браво! — засяяв Живчик. — На Санктафракс ви повернетесь стрункий, як дощова цівка.

Професор кволо усміхнувся. Його обличчя набуло мертвотного сірого відтінку. Живчикове чоло затьмарила тривога.

— Як... як ви насправді себе почуваєте? — схвильовано запитав він.

— Живим, — простогнав Професор. — Як той казав, плюю ще на долівку — не на бороду. Але, боюся, мені за вами не вгнатися. Мабуть, краще було б, якби...

— Hi, — рішуче урвав Живчик. — Ви помандруєте з нами. Ми всі по черзі вам допомагатимемо. — Він повернувся до решти. — Отже, всі сюди! Будемо рушати!

— Після того, як змарнували стільки часу, — шпигнув Скрид.

Коли решта членів команди, вибралися, ледве ноги волочачи, з лісу, Скрид повернувся і сягнистою хodoю потяг

у глибину Багнища. Живчик подався за ним, обхопивши рукою Професора за поперек.

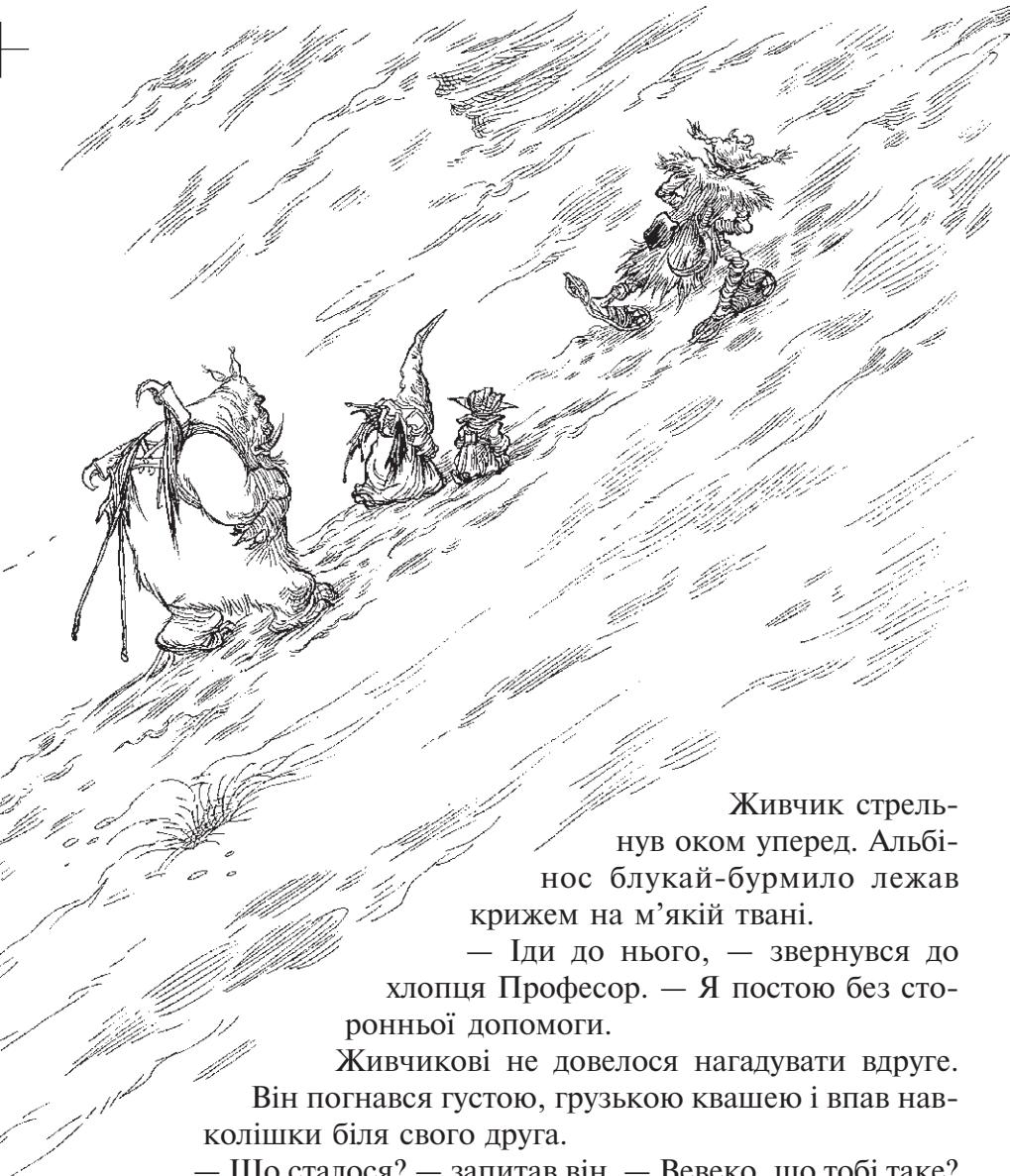
— Ж wavіше! — озвався Скрид. — І пам'ятайте: триматися купи, яти моїми слідами — і не озиратися.

Серце Живчикові впало, коли він глянув уперед і перевідчився навіч, як далеко їм іти. Багнищу, здавалося, не буде кінця-краю. Навіть, якби він ішов сам, мандрівка була б жахливою. А з Професором, що важко хилився на нього...

— Нас ніхто в потилицю не жене, — прохрипів Професор, немов прочитавши його думки. Живчик кивнув головою і спустив очі додолу: стопи грузли у білій грязюці. Професор мав рацію. Вони вирвалися із Присмеркового лісу, і це найголовніше, бо хоч Багнище було таке саме небезпечне, як і неосяжне, воно все ж мало свої межі. А завдяки їхній щасливій зустрічі з провідником...

— Капітане! Капітане! — почув він тривожний Дозорців лемент. Якусь мить до Живчика не доходило, що ельф-дубовик звертається до нього. Він машинально розширнувся, шукаючи очима Захмарного Вовка. — Капітане Живчуку! — репетував Дозорець. — Мерщій сюди. Вевека!

Живчик стрель-
нув оком уперед. Альбі-
нос блукай-бурмило лежав
крижем на м'якій твані.

— Іди до нього, — звернувся до
хлопця Професор. — Я постою без сто-
ронньої допомоги.

Живчикові не довелося нагадувати вдруге.

Він погнався густою, грузъкою квашею і впав нав-
колішки біля свого друга.

— Що сталося? — запитав він. — Вевеко, що тобі таке?

— Ве... ве-ве, — простогнав блукай-бурмило. — Він схо-
пився за груди і відкинув назад величезну голову.

— Вевеко! — зойкнув Живчик, і на очі йому набігли сло-
зи. — Вевеко, озовися. Скажи, що можна зробити.

— Ве-е-е, — стиха простогнав блукай-бурмило і раптом
зайшовся жахним клекітливим кашлем, аж усе його тіло
затіпалось у болісних корчах.

Живчик відчайдушно боровся зі слізьми. Покинувши “Бурелова”, Вевека зазнав під час спуску внутрішніх, далеко серйозніших, ніж гадав хлопець, ушкод. Дихав він тепер часто, тяжко і з присвистом. Живчик гладив звіра по шиї, не перестаючи шепотіти, що все буде гаразд, усе буде чудово. Блукай-бурмило кволо усміхнувся і заплющив очі.

— Жи-ве-чик. Ве-ве, Дру-е-з...

Знагла струминка крові — сліпучо червона проти густого білого хутра — бурхнула з куточка його рота і збігла по щоці. Вевека знов закашлявся, затремтів, щось пролопотів і... запала тиша.

— Hi! — заволав Живчик і кинувся Вевеці на шию, — Не ти. Не тепер. Ти не можеш померти! — голосив він. — Ти здавався таким... таким справним...

— Це не минає і найкращих із них, — почувся ззаду глузливий голос. Живчика обсипало морозом. — Щойно були такі, що куди твоє діло, — провадив він, — а за мить, дивись, уже холодні, як...

— Скриде! — загорлав Живчик, зриваючись на ноги і вихоплюючи меча. — Ще одне слово і, хай допоможе мені Небо, я тебе розчахну на дві половини!

Скрид глумливо посміхнувся.

— I приречеш свій екіпаж на видиму смерть? Щось мені не віриться.

Він одвернувся, покинувши тремтячого в безсилій люті Живчика.

— Ходімо, Живчику, — звернувся до нього Професор Світлознавства. — Твоєму другові уже нічим не допомогти.

— Знаю, — шморгнув він носом. — А все ж...

— Ходімо, — повторив Професор. — Поки цей сучий син не надто від нас відірвався.

• РОЗДІЛ ВІСІМНАДЦЯТИЙ •

ПАЛЬЦЕКРАДІЖ

крыд Пальцекрад не вірив своєму щастю. Коли блукай-бурмило гримнув додолу, він ледве стримався, щоб не застрибати з радощів. Найнебезпечнішого члена групи, зваленого відразу по виході з безсмертного Присмеркового лісу, можна більше не боятися.

— А решта будуть легкою здобиччю, — прошепотів він собі під ніс і зайшовся хрипким злосливим сміхом. — Тим паче, що дідуган усіх баритиме. — Він помовчав і задумливо потер щелепу. — А тим часом, — додав він, чи не гріх, чи не сором дати дурно пропасти таким золотим пальцям? Таким великим і волохатим...

Скрид озирнувся — чи не загубив він решти подорожан? — і затер з утіхи руки: попри його наказ усі вже встигли розтягтися в одну довгу вервежку. Далеко позаду плентався ельф-дубовик. Судячи з усього, йому непереливки.

— Тепер уже недовго, крихітко, — лиховісно прошепотів Скрид. — А тобі зосталося хіба лиш трохи довше, — промовив він, запримітивши постать у важкій кереї, що кульгала посередині вервежки. — А вас двох, — він скуччив увагу

на парубійку та старому дідові, повислому на його руці, — сяйнопалі мої друзі, я притримаю на десерт!

Він підніс руки і прикладав кощаві пергамінові долоні дудочкою до рота.

— Гей! — Його надтріснутий голос залящав над вибіленим ландшафтом, наче крякання білого вороння. Ніхто з піратів і вухом не повів. — Гей, ви! — загорлав Скрид. — Капітане Живчику!

Цим разом юнак звів очі.

— Що там таке? — долинув його голос, шарпаний на вітрі, немов шматка.

— Ми вже майже напівдорозі, — прокричав Скрид. І тицьнув палюхом собі за спину. — Бачиш отої зазублений сторчак на обрії? Це щогла розбитого корабля. Ось куди лежить наш шлях. Коли прибудемо туди, ви зможете трохи перепочити.

— Нам треба відпочити зараз! — гукнув Живчик у відповідь.

Скрид посміхнувся в кулак.

— Правду кажучи, я боюсь. Оця вся місцевина кищить найкровожернішою породою риб-болотниць. Щойно трапите їм на очі, так і струблять вас живцем!

Запала пауза.

— Гаразд, а бодай сповільнити ходу ти можеш? — зажадав Живчик.

— Певно, що можу, капітане, — приязно відгукнувся Скрид. — Але не діждеш! — буркнув він собі під ніс. Він знову прикладав долоні до рота: — А тепер уперед! Тільки не збочуйте й далі, аж поки добудетесь корабельних уламків, — нагадав він. — З вами нічого не станеться, якщо йтимете на впрошки. Але стережіться. Обабіч повно ядучих ям, трапляється і зрадливе драговиння. Тож-бо не звертайте зі стежки!

— Гаразд, — долетіло до нього Живчикове.

— Ох, мало не забув, — прокричав Скрид. — Багнище на око пласке, а насправді все у бакаях. Не панікуйте, якщо на хвилину-другу стратите з очей чи то мене, чи корабель. Тримайтесь курсу, та й квит!

— Добре! — гукнув Живчик.

Скрид захихотів у кулак. Яким гречним парубійком виявився цей капітан Живчик. Весь сяючи з утіхи, він одвернувся і далі верстав дорогу смердючою пусткою. Бліде сонце осягало відлеглий корабельний кістяк. Скрид знов: корабель був ближче, ніж здавалося, а все ж досить далеко, щоб ні для кого із загону простодушних небесних піратів не лишилося жодного шансу туди добрatisя.

— Мордобрили, риби-болотниці та білі ворони, — пирхнув провідник. — Проти мене вони ніщо. Бо я, Скрид Пальцекрад, найнебезпечніша твар у цій неокраїй білій пустелі — і ви це дознаєте на власній шкурі, Капітане Живчику, — глумливо посміхнувся він.

Скридові слова все лящали й лящали Живчикові у вухах. *Не збочуй зі стежки.* Хіба не те саме завжди йому правили Спелда і Тунтум — лісові тролі, що виховували його, як рідного сина? А все ж якби він був не збочив отоді зі стежки, то й дотепер жив би у Темнолісі. Цим разом, проте, Живчик усвідомлював слушність поради, бо якби Професор послизнувся чи оступився, це могло б кепсько окошитися.

З головою, прикріпленою до цівки на спині, калічний Професор не міг дивитися собі під ноги, отож пильнувати, куди вони ступають, доводилося Живчикові, а це означало від часу до часу спускати з ока найперший орієнтир. Щоразу, як він знову зводив погляд, з'ясовувалося, що їх занесло у той чи той бік.

— Чого це я маю пильнувати за всім? — збунтувався Живчик. — Чого ви мені не кажете, коли ми збиваємося з курсу?

— Як мені казати, — відповів Професор, — коли очі мої заплющені.

— То розплющуйте їх! — вибухнув Живчик, якому урвався терпець.

— Я не годен, — торочив старий кволим голосом. — Мою голову закріплено під таким кутом, що сонце б'є просто в очі. Якщо я все дивитимусь на нього, то осліпну. — Він сумно

зітхнув. — А яке пуття із темного на очі Професора Світло-
знавства? Я закінчу старцюванням на вулицях Нижнього міста.

Живчик із провинним виглядом відвернувся.

— Перепрошую, — сказав він. — Я...

— О мій любий хлопче, — урвав Професор, — ти остання
людина під небом, яка повинна просити в мене вибачення.
Ти лишився мені вірний у Присмерковому лісі, не відкинувся
від мене і тепер. Я зберігаю нині і зберігатиму до гробу
вічну тобі вдячність. — Він помовчав. — А кого мені справ-
ді кортить виляти, то це отого песиголовця Скрида. Хто
обіцяв іти повільніше?!

Живчик кивнув головою, але промовчав. Можливо, їхній
проводник ходу таки притишив. Але вони із Професором плен-
талися так болісно-повільно, що цього не заважили.

Мандрівка оберталася на один нескінченний кошмар.
Кожний вершок видавався милюю, кожна секунда розтягу-
валася в годину.

— О Небо! — застогнав Професор. — Скільки ще нам
іти? Боюсь, я більше не витримаю!

— Скоро ви будете, як нова копійка, — запевнив його
Живчик, озираючись через плече, щоб перевірити, чи не
загубилися, бува, Дозорець і Камінний Штурман. — Уже
мабуть, недалеко. — Відтак він скерував погляд уперед —
і аж отерп із жаху.

— Що там таке? — запитав Професор, широко розплю-
щуючи очі.

— Скрид, — пролепетав Живчик, відчепивши вільною
рукою далекогляд і несамовито водячи ним по обрію. —
Його катма!

Професор Світлознавства, примруживши очі, вдивлявся
у далеч.

— Він же попереджуав: тут таке не дивина, — нагадав
він.

— Я знаю, але...

— Ходімо вже, — урвав Професор. — Я старий і караюся
лютим болем. Мені не гріх хнюпити носа. Але тобі, Живчи-
ку зась! Усе твоє майбутнє попереду.

Живчик похмуро зирнув уперед.

— Грязь, — пробуркотів він. — Ось що я бачу в себе попереду. Ах, професоре. Якби я послухався свого батька, цього всього не було б. Так ні ж бо! Я не зволився вчинити, як мені сказано. Лихий попутав мене, упертюха і бовдура, прокрастися назад на борт “Буревіда”. У всьому винен я і тільки я!

— Живчику, хлопче мій, — лагідно промовив Професор. — Що з воза впало, те пропало. Я не збираюся судити, хто винен, а хто ні. Зараз важить інше: як ти виправляєш свою помилку. Якщо ти... О-О-О-Х! — пронизливо зойкнув він, коли неждано-негадано, акурат поміж ними двома, лопнула шпарка болотяна банька.

— Професоре! — закричав Живчик, відкинутий убік.

Він із жахом глупів на стовп густої клекітливої грязі, здибленої над болотом, наче стовбур великого білого дерева. Той стовбур дедалі вищав, сповнюючи повітря гучним риком, перш ніж, закучерявившись верхівкою, упасті назад на землю зливою масних липучих кім'яхів.

— Професоре! — знову крикнув Живчик. — Де ви?

— Тут, — озвався третячий голос по той бік грязового фонтану. — Я загруз.

— Тримайтесь! — гукнув Живчик у відповідь. — Зараз я вас витягну.

Грязь не переставала вивергатися з ями, і довкола Живчика здіймалися хмари ядучого паровиння. Кащляючи і плюючись, сліпаючи слезавими очима, він пошканчивав,

заточуючись, уперед. Мерехтіло розпечено повітря. Фонта-нувала грязь. Живчик піdnіс руку до обличчя, затискаючи носа, та ба! Від задушливого сопуху не було спасу.

— Я не можу... вас... знайти... — пробелькотів він, зади-хаючись.

— Я тут, — знову відгукнувся кволий Професорів голос. Він пролунав десь поблизу. Живчик зупинився, утер слози і вп'явся очима в густе мряковиння. І враз зустрівся погля-дом із Професором — той був від нього за яких три кроки...

— Стій! — закричав Професор. — Ані руш!

На мить Живчик сторопів: що за несуєтнє видовище! Поза всяким сумнівом, Професор не grimнув навзнак, бо хоч голова його була вочевидячки долі, вона зирила вперед, а не в небо. Аж це йому прояснилося: Професор Світло-звінства шубовснув у драговину. Рідота вже сягала йому попід пахви.

Живчик зірвав із шиї хустину і обв'язав нею рота і носа — вона мала заступити маску. Відтак скинув довгий піратський

каптан, вкляк на краю драговини і, щосили уп'явши рука-ми в комір та плечі, кинув другий його кінець Професор-ові.

— Хапайтеся за нього і держіться, — прохрипів він. — А я тягтиму.

Професор учепився за каптан. Живчик напружив ноги, відхилився назад — і цупив, як ще ніколи не цупив у своєму житті.

— Ух! Ух! Ух! — відчайдушно кректав він.

Збіса повільно Професор почав виринати із трясовини. Ось уже з'явилися груди, живіт...

— Ох, мої в'язи! — запхинькав Професор. — Мої бідола-шні, безталанні в'язи!

— Ще трохи, — вичавив із себе Живчик. — Тільки...

Плю-у-сь... Чпок!

Грузьке багно випустило зі своїх лещат професорові ноги. Він лежав на землі долілиць.

— Професоре! — тривожно гукнув Живчик, перевернувши його на спину і витираючи з його виду налиплу грязь. — Професоре, вам мене чути?

Професорові тонкі потріскані губи розхилилися.

— Так, — ледь чутно прохрипів він. — Мені тебе чути... ти врятував мені життя.

— Ще ні, — відповів Живчик. — Але конче врятую. Залазьте мені на спину.

— Ой, Живчику, — запротестував Професор. — Я не по-дужаю... Ти не подужаєш...

— Догнав не догнав, а погнатись можна, — відповів Живчик. Він знову нап'яв на себе каптан, повернувся спиною до Професора і сів навпочіпки. Обнімайте мене за шию, — напучував він. — Отак. Добренько.

Далі, крекнувши з натуги, він випростався, підхопив Професора ззаду під кістляві коліна і пустився в дорогу. Ледве волочачи з утоми ноги, чимдалі від драговини... Чимдалі від ями з її отруйними випарами та фонтаном шпаркої грязі... Він усе плентав і плентав уперед бляклою болотистою пусткою. Жара спала. Повітря випрозорилося.

— А Скрида й досі ані сліду, — пробуркотав нарешті Професор. — Брехло, якого світ не бачив. Бере гроші, а тоді залишає всіх напризволяще. Певно, сидить зараз в отому своєму румовищі, задерши ноги на стіл.

Живчик звів голову і втопив очі в далину. Корабель начебто поближчав.

— Відкрите небо б його вхопило, цього підлого пса, — лайнувся Живчик і сплюнув. — Зі Скридовою допомогою чи без неї, а Дозорець, Камінний Штурман і ми з вами маємо надію пережити цю лиху годину. І так воно й буде, даю вам слово, слово капітана!

Hi, Скрида не було на розбитому кораблі, де він жив. Спершу пересвідчившись, що його ніхто не бачить, він одразу ж пірнув за скелю, ховаючись чимдалі від чужого ока, та й давай там качатися по болоту, аж поки з голови до п'ят укрився білою багнюкою.

— Розіграю власну пропажу, — хріпко захихотів він.

Далі Скрид, задоволений тим, що маскування вийшло на славу, зіп'явся на ноги і по власних слідах почухрав назад через Багнище — рівнобіжно до стежки, кудою рухалися небесні пірати. Він добре міг їх бачити, сам лишаючись невидимим.

— Тримайтесь стежки, ви, цвілі голови, — просичав він, минаючи Живчика і старого. — Ви ж не хотите, щоб вас поглинуло Багнище, правда ж? Цебто поглинуло ще до того, як у цьому виникне потреба!

Скрид біг вистрибом, не зупиняючись, — повз химерну постать у важкій керей, повз ельфа-дубовика — той уже рачкував — і далі до тіла блукай-бурмила. Підійшовши ближче, провідник побачив, що на місце події він прибув не перший. Білі ворони вже шарпали тушу дзьобами та пазурами.

— Згиньте, білі гемони! — заревів Скрид і шарагнув до них, несамовито вимахуючи руками.

Білі ворони повідскакували назад на своїх пружистих лапах, роз'ущено крякаючи — але не розлетілись. Скрид присів. Хоча чималу частину туші ці ласі до стерва птахи уже спожили, ноги — здоровенні, волохаті, з гострими, як рапіри, пазурами були ще не торкнуті. Він нахилив голову набік, аби побачити, як ряхтять на сонці незліченні крихітні кристалики, застяглі в хутрі між пальцями.

— Золоте-е-се-е-нькі мої крупоночки-кровиночки, — криво посміхнувся Скрид.

Він зняв із ременя ножа і з незворушною вправністю повідтинав пальці та повкидав їх у шкіряну торбу.

Білі ворони ліховісно крякали і пронизливо лементували, зневіснілі від лютого розчарування.

— Та й по всьому! — звернувся

він до них. — А решта ваше. — І з цими словами він завдав торбину на плече і знову гайнув вистрибом по болоту.

— Одному каюк, — захихотів він. — Четверо ще дишуть.

Дозорець був перший, кого він перестрів. Ельф-дубовик ще стояв навкарачки, хоч рухатися далі вже не мав сили. Дихав він надсадно і з присвистом. Скрид стояв, узявши руки в боки, і дивився згори вниз на цю жалюгідну істоту. За мить він обійняв ельфа-дубовика за плечі, шарпнув назад. Сяйнуло лезо ножа. Почулося булькання, ельф-дубовик схопився за горлянку — і звалився на землю.

— Я зробив їому ласку, далебі що так, — промимрив собі під ніс Скрид і заходився коло пальців. — Звільнинив його від такої лютої муки.

Провідник підвівся і глянув уперед на постать у каптурі, що вперто, хоч і на превелику силу, верстала свою дорогу серед пустки.

— Ждеш ти мене, чи ні, — миркнув він, — а я вже тут.

Виснажливий перехід важким тягарем ліг на Живчикові плечі. Хоча професорська мантія огортала майже саму шкіру та кістки, вага вченого мужа, здавалося, невпинно зрос стала, поки хлопець без перепочинку волочив його по хлюпітливому застояному багні.

— Уже недовго, — підбадьорив його Професор. — Усього кілька кроків.

І раптом Живчик похопився, що поринає у тінь. Повітря вмить похолоднішало. Він звів очі догори. Над ним громадилася снасть великого розбитого судна. Серце Живчикові тъохнуло.

— Дяка Небові! — вигукнув він.

— Дяка Живчикові, — поправив Професор.

Живчик пустив Професорові коліна і обережно поставив його на ноги.

— У-у-х! — зітхнув він, і його руки немовби самохіть звелисся вгору. — У мене таке відчуття, ніби я зараз полечу!

Професор співчутливо похитав головою.

— Невже я справді такий важкий?

— Був час, коли я думав, що нам уже довіку сюди не добрatisя, — зізнався Живчик. — І ось ми нарешті тут. — Він роззирнувся. — Скриде! — гукнув він.

— Скриде... Скриде... Скриде... — далекою луною озвалося ім'я, на яке так ніхто й не відповів.

Живчик похитав головою.

— Де він запропастився? Що це за фіглі-міглі?

Професор приснув.

— Я не поставлю зламаного шеляга на минуле цього лайдака.

Живчик стрепенувся, охоплений раптовою тривогою. Дозорець і Камінний Штурман! Він так широко заповзявся урятувати Професора, що геть забув про решту.

Хлопець притьмом зліз на чардак перекособоченого корабля, прискочив до щогли і подерся вгору. Дарма що судно залягло на білій твані, нахилене під вельми небезпечним кутом, його щогла була найвищим пунктом на Багнищі. Живчик озирнувся на стежину, кудою вони прибули.

Ген-ген далеко він щось запримітив, щось брунатне на білому. Щось нерухоме. Тремтячи з жахливого передчуття, Живчик зняв із грудей далекогляда і підніс до очей.

— Дозорець, — зойкнув він, коли його зорові відкрилася моторошна картина.

— У чім річ? — долинув ізнизу Професорів крик.

— Там... там Дозорець, — обізвався він. — Неживий. Його замордовано.

— А Камінний Штурман? — запитав Професор.

Живчик обводив далекоглядом видноколо, шукаючи на близкучій білій поверхні бодай якогось сліду.

— Я саме пробую знайти його, — прокричав він. Нараз темна невиразна примара заповнила собою фокус об'єктива, виりнувши із-за бляклі скелі. Спітнілі Живчикові руки, нестримно трусячись, ковзали, поки він наводив різкість. — Атож! — скрикнув хлопець. — Це він. І не так далеко.

— Живий?

Живчик кивнув головою.

— На щастя, — відповів він. — Але жахливо волочить праву ногу. Ледве здужає йти. Я... — Йому аж забило дух. — А це що?

За спиною Камінного Штурмана, трохи віддалік, він помітив якийсь рух. Біле на білому і через те заледве видне, аж здавалося, ніби то саме Багнище відростило собі тулу та голову. Хтось підкрадався чи щось підкрадалося до Камінного Штурмана. Що воно за проява? затремтів Живчик. Грязьовий гемон? Болотяна почвара? Страховинний мордобріл?

Він навів різкість. Істоту тепер видно було як на долоні: довгі руки та ноги, згорблена постать, тugo обіпнутий шкірою череп з обскубаними баками та бровами. Живчика затрясло з люті. То був не гемон драговини і не болотяне страшило.

— Скрид, — просичав він. — Можна б і здогадатися!

Камінний Штурман пристав. Відтак обернувся. І тут до Живчика долинув його приглушений болісний зойк: Камінний штурман закричав, сахаючись назад. Очі хлопцеві різонув сліпучий спалах світла.

— Цей покидьок вихопив ножа!

Живчик клацнув накривкою далекогляда, зліз із щогли і, спустившись по корпусу, погнався на багнище.

— Ти куди? — крикнув йому навздогін Професор.

— Виручати Камінного Штурмана, — відгукнувся той.

Обливаючись потом і відчуваючи біль у всьому тілі, Живчик, спотикаючись і кривуляючи, чимдуж налягав на ноги. Скрид і Камінний Штурман качалися клубком по багну. Живчик наблизався до них. Спалахувало лезо ножа. Швидше! Швидше! Тільки-но перевагу здобував Камінний Штурман, як гору вже брав Скрид. Лише б устигнути... Зненацька голова Камінного Штурмана відкинулась назад, оглушенна скаженим ударом. Знову зблиснув ніж.

— СКРИДЕ! — заволав Живчик.

Кошава біла постать як стій одскочила від своєї жертви і, мов загнана у кут звірина, повернулася до хлопця. Сяйнув жовтий вищир зубів.

— Так-так, — процідив Скрид, витягуючи із-за пояса дового серпа, від самого вигляду якого дрижаки хапали. — Звільнив мене від клопоту розшукувати тебе, га? Дуже гречно із твого боку! — Стискаючи держак серпа кошавою рукою, він замахав ним урізnobіч. Лиховісно заяскріло жало.

Кров відлинула Живчикові від щік. Раніше йому не випадало братися за меча, і він ще не навчився ним орудувати.

— Ану лиш, *Капітане* Живчику, — глузливо мовив Скрид і покивав йому пальцем. — Подивимось, із якого тіста ти зліплений. — Дрібочучи ногами — чисто тобі грязьовий краб — він приступив ближче. — Чи, може, ти волієш повернутися кругом і накивати п'ятами, то я дам тобі фору, — додав він і лихо загиготів.

Живчик вихопив меча і виклично зорив у Скридові налиті кров'ю баньки.

— Ба ні, я зостанусь і битимуся з тобою, Скриде, — відповів він, молячи Бога, щоб ця пекельна проява не постепрегла, як дрижить його голос і трусяться руки. — Що більшого, — сміливо провадив він, — я тебе поб'ю!

Провідник відповів йому не менш гострим поглядом, але не озвався і словом. Він пригнувся і почав розгойдуватися з боку на бік. Висявав, мигочучи, серп, коли він перекидав його з руки в руку. Воднораз некліпний Пальцекрадів погляд не відривався від Живчикових очей. А тоді він плигнув.

— А-а-а! — закричав Живчик і відсахнувся назад.

Криве лезо — хиже, смертодайне — роз чахнуло повітря. Якби він не відскочив, серп вивернув би з нього тельбухи. А лезо напосідало знов.

“Він бавиться зі мною, — сказав собі Живчик. — Заганяє у драговину. Відбиваїся! Відбиваїся... або тобі смерть”.

Він набрався духу. Раптом серп ринув згори йому на голову — з усього маху, сяйнувши зловорожим, хижим блиском.

Живчик затамував подих, осатаніло стис меча і скинув його назустріч навальному лезу.

— Ух! — хекнув він, одчуваючи, як від нищівного удару йому затрудило в руці й усьому тілі.

— Веселіше, капітане, — кровожерно глипнув на нього Скрид, розгойдуючись і вистрибуючи перед самим його носом. — Чи це все, на що ти вдатний?

Знагла повітря зави鲁вало страхітливим танком кривого серпа. Серп кружляв, пірнав донизу, метався туди-сюди, входив у піке. Холонучи з жаху, Живчик послав меча уперед. Той наскочив на серпа. Потім ще раз і ще...

“Я поб’ю тебе! — волала вся Живчикова істота. — За Дозорця. За Камінного Штурмана... За себе!”

Скрид рвійно метнувся ліворуч і ринув уперед. Та Живчик виявився для нього замоторний. Він одступив набік, ухиляючись від небезпеки, щасливо відбив удар серпа і скруував свого меча просто в худющу Скридову шию.

— Ану ж! — загорлав він, наскакуючи. — Ти...

Його нога ковзнула у непомітну для ока баюру.

— А-а-а! — пронизливо закричав він, викрутivши стопу.

вимальовувався проти неба, схожий на чорний місяць. Сяйнуло жало.

— СКРИДУСЕ ТОЛЛІНІКСЕ! — розчахнув повітря тонкий і пронизливий Професорів зойк. — Що з тобою зробила ця почвара?

Скрид закляк і повернув голову.

— А бодай тобі... — промирив він.

Не вагаючись ні хвилини, Живчик вивільнив руку з пастки, перевернувся, схопив меча і завдав Скридові скаженого насکрізного удара в саме осереддя кістлявої груднини. Густа юшка зачервонила меча. Вона сягнула Жив-

Коли Живчик важко бухнув на тванистий ґрунт, меч вислизнув із лещат його пальців і впав у м'яке болото — вочевидячки задалеко, щоб до нього дотягтися. Скрид миттю опинився над Живчиком. Він наступив йому на руку в залізній рукавиці і полоскотав під бородою вістрям немилосердного леза.

— Ну що, *Капітане* Живчику? Усі сподівання подужати Скрида Пальцекрада пішли прахом? — кинув він, і його обличчя скривилось у зневажливій гримасі. Він здійняв над головою серпа. Той виразно

чикової залізної рукавиці і вмент обернулася на чисту блискотливу воду, змочивши незахищенну частину зап'ястка.

Серп тихо плюхнув у твань. Скрид спустив очі додолу. На меча, що стримів у його грудях, він, здавалося, дивився заледве не з подивом. Його непорозумілій погляд зустрівся з Живчиковим.

Живчик стояв, мов громом уражений. Скридів вираз мінявся просто на очах. І сліду не залишилося від зловорожого, навісного погляду, від глумливого вищиру. З дикуна, кровожерного маніяка, ладного ще хвилину тому розшарпати його на кавалки, Скрид на Живчикових очах обертається в когось зовсім іншого, когось утихомиреного, задуманого, ба навіть шляхетного. Погляд його ясних очей здавався непритомнім, а на вустах грала усмішка. Аж ось губи розтулилися — і з них зірвалося одним-одне слово:

— Санктафракс!

Ще мить — і він без духу гrimнув додолу.

Живчик зіп'явся на непевні ноги. Його очі прикипіли до непорушного тіла.

— Я пролив кров, — промурмотів він і тремтячими пучками прикрив Скридові повіки.

Тепер провідник виглядав супокійно і, як і в оті останні хвилини свого життя, навдивовижу велично. До горла Живчикові підкотився клубок. Яка на нього падь напала, що він переродився на таке чудовисько? Увагу привернула торбина за плечима у небіжчика. Може, його особисті речі дадуть ключа до відгадки? Живчик нагнувся, розв'язав поворозку на гузирці та й зазирнув досередини.

— Ве-е-е-е-е! — ледь не блонув він. Сльози набігли йому на очі, але він і далі не відводив погляду від купки відтятих пальців. Урешті торбину відкинуто — Живчик знову нахилився над неживим тілом і кілька разів глибоко, протяжисто зітхнув.

— Чому? — витиснув він нарешті з себе, із жахом дивлячись на Скрида. — Що ти за чудовисько таке?

Але відповіді не діждався. Живчик рвучко випростався. Досить йому було відвернутися, як почало злітатися біле вороння. І тільки тоді він глянув на залізну рукавицю.

• РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ •

СКРИДОВІ КРУПИНОЧКИ-КРОВИНОЧКИ

оруючи мечем шлях крізь зграю птахів-санітарів, Живчик заквапився до тіла Камінного Штурмана. Скельця в очних отворах на каптурі запітніли зсередини. Може, Камінний штурман ще дихає? Невже він вижив після скаженого удару, що завдав йому Скрид?

— Аби тільки якось стягти з нього цю шкуру! — промурмітів Живчик, марно торгаючи мудровані застібки каптура та рукавиць. Він укляк і припав вухом до важкої керей: ану ж серце ще б'ється? Широка усмішка розповзлася по його обличчю: воно таки билося, ледь чутно, але рівно.

— Можеш тепер не журитися, — озвався Живчик, схопившись на ноги. — Я тебе хутенько дотягну до розбитого корабля, а там холодок. — Він узяв Камінного Штурмана попід пахви, міцно зчепивши руки на його грудях. — Ти ще будеш... у-у-у-а-а!.. — застогнав він, відриваючи від землі плечі зомлілого, — ... сто років жити!

За кожним новим виснажливим кроком Живчикове тіло волало про відпочинок — але він ані на мить не давав собі

попуску. Якщо Камінний Штурман помре, Живчик утратить усю свою команду, а такого допустити він не міг.

— Ще трішечки, — пихав він. — Уже рукою кинути.

Камінний Штурман не зронив ані звука і ні разу не ворухнувся, але Живчик знов: його серце ще б'ється, бо білі ворони дали їм спокій. Якби воно зупинилося, драпіжники негайно напали б.

Він і незчувся, як знову поринув у затінок корабельних останків. Живчик скинув очима вгору на безжалінне біле небо і подумки помолився.

— Професоре, — гукнув він, розглядаючись довкола, — Професоре!

— Я тут, — озвався з корабельного нутра кволий голос. Живчик повернувся. Лівобіч від нього зяяв великий вилам у корпусі. — Я тут, — повторив професор майже пошепки.

Тільки-но Живчик утяг Камінного Штурмана крізь вилам, у носа йому шибнув задушливий сморід розкладу. Він поклав Камінного Штурмана і побачив, що Професор сидить біля протилежного борту, прихилившись до зламаного бімса.

Гілка на спині як поставила його карк правцем, так і досі не давала йому зігнутися. Він був живий — хоч і в мороці було видно, що справи його кепські.

— Він його забив, — застогнав Професор. — Він його замордував.

— Ні, — заспокоїв Професора Живчик. — Він поранений, можливо, тяжко, але живий.

Професор кволо зітхнув.

— Камінний Штурман не повинен загинути, — прохріпів він і повів рукою довкола. — Цей корабель... Я знайшов дощечку з назвою — це “Вітроплав”. Його капітаном був Скридіус Толлінікс. Скридіус Толлінікс! — заголосив він. — Славний, відважний лицар! — Нараз його очі спалахнули гнівом. — Тобто був, поки цей плюгавий провідник його не вколошкав! — додав він і зайшовся нестримним кашлем.

Живчик пильно глянув на Професора. Ну, звісно ж! Коли Професор скрикнув, Скрид почув своє власне ім'я! Ось чому він задлявся... І Живчик його порішив. Йому, проте, не стало духу пояснити Професорові, що Скридіус Толлінікс і їхній провідник одна й та сама особа.

Він присів обік нього.

— Спробуйте трохи подрімати, — порадив він.

— Ні, ні, — схвильовано запротестував Професор. — Невдовзі я матиму вдосталь часу для сну. Нам треба дещо витлумачити, з'ясувати, треба дещо обговорити... — На мить його очі стали безтямні, а як ожили знову, виглядали збентеженими і лячними. — Живчику, хлопче мій! — провадив він товстим і глухим голосом. — Ти маеш мене вислухати, і вислухати уважно. Я маю розповісти тобі про бурефракс.

— Але... — почав Живчик.

— Зрештою він і привів мене сюди, — зазначив Професор. — Саме через нього твій батько наполіг, щоб я подорожував із вами всіма. Бо я знаю все, що належить знати про святі кристали: їхню вартність, їхні властивості, їхню силу. — Він помовчав. — Оскільки бурефракс у темряві стає занадто важкий для перевезення, а на сонячному свіtlі — занадто леткий, нам слід... тобі слід подбати про те, щоб він усю

дорогу був освітлений рівним тъмняним світлом, аж поки спочине у серці летуючої скелі Санктафракса. І коли це станеться...

— Але який у цьому всьому сенс? — загарячкував Живчик. — Жодного бурефраксу в нас нема. Ми не спромоглися розжитись у Присмерковому лісі бодай на кристал. Чи ви забули, Професоре? Ми вхопили шилом патоки.

— Спокійно Живчику! — зажадав Професор.

Він звів руку і показав на далекий кінець корпусу.

— Там, — прохрипів він.

Живчик обернувся. Його очі встигли призвичайтися до темряви і, напруживши зір, він доглядів у сутіні велику скриню, наполовину вгрузлу в багно.

— Що... що це? — запитав він.

— Піди поглянь, — відказав Професор.

Коли Живчик простував липучою долівкою до скрині, дух гнилого м'яса посилився.

— Ве-е-е-е! — Живчик мало не задихнувся і затулив собі рота, уздрівши тисячі крихітних трофеїв, почеплених на дерев'яних бортах. — Бво-в-о-о-оа! — знову векнув він, виявивши величезну стіжкувату купу відтятіх пальців, яких у ній налічувалося міряди.

— О Небо, що це? — пролопотів він і озирнувся на Професора — може, той дастъ якісь пояснення?

Але Професор нетерпляче махнув рукою: іди, мовляв, далі.

Живчик зупинився біля скрині, виготовленої із залізного дерева зі шкляними віконцями, і глянув униз. Скриня була зачинена, але не замкнена. Він завагався. Ану ж вона напакована більшими частинами тіла? Ану ж Скрид запасся сховком для очних яблук чи язиків?

— Відчиняй! — почув він наполегливий Професорів голос.

Живчик нагнувся і, глибоко вдихнувши повітря, відкинув віко. Знутра сяйнуло сріблястим світлом. Живчик зазирнув досередини і затремтів зі святобливого ляку: там полу-м'яніла і ряхтіла тьма-тьмуща кристалів.

— Бурефракс! — роззвив рота хлопець.

— І його більш ніж досить для всіх наших потреб, — зуважив Професор Світлознавства.

— Але як? — пробелькотів Живчик. — Я не... — І враз ляснув себе по лобі. — Пальці! — скрикнув він.

— Достеменно так, — погодився Професор. — Коли нещасні гобліни, тролі, печерники чи будь-хто інший вирушають із Темнолісу до Нижнього міста, їхній шлях пролягає через Присмерковий ліс. Там під нігті та пазурі лап набиваються часточки бурефраксу — розумієш? І ось, коли вони виходять на Багнище, їх перестріває Скрид — цей найбрудніший із мерзотників — чистить їхні гаманці, перевізає їм горлянки і кидає собі в торбу їхні відтяті пальці. — Професор утомлено зітхнув. — Але для чого? — простогнав він. — Ось заковика! Яку користь такий виродок міг мати з такої чудесної речовини?

Слова рудого лицаря озвалися громом у Живчиковій голові. “Пошуки триватимуть вічно!” І він здригнувся з жаху, збегнувши, як могли розвиватися подій.

Навіть попри те, що корабель Скридіуса Толлінікса за-знав аварії, тамтому не випадало припиняти своїх пошуків. Зрештою, він напевняка, як і Гарлініус Гернікс та Петроні-ус Метракс перед ним чи Квінтиніус Вергінікс після нього, урочисто зобов'язався присвятити своє життя пошукам бурефраксу і присягнув не повернатися до Санктафракса, поки не доведе до скутку цих святих пошуків.

Не припускаючи думки про повернення до Санктафракса з порожніми руками, Скридіус Толлінікса неухильно домагався своєї мети, не гребуючи ніякими засобами. Шляхетний Лицар-Академік, якого Живчик побачив мигцем у момент смерті, запевне керувався божевільною жадобою дотримати обіцянки, даної на Інаугураційній церемонії: і хоч би скільки він збирав кристалів, йому все було замало.

— І я не хочу навіть думати, скільки ще загинуло б мандрівців, щоб задовольнити мерзенну пристрасть цієї злой личини, — промовив Професор.

Живчик прикипів очима до блискучих кристалів. Кожен з них, він тепера знов, був оплачений кров'ю. Тремтячи, як у пропасниці, він нахилився, схопив віко і рвучко його прибив.

— Це нечесно! — був він. — Я мріяв про повернення — успішне і звитяжне — з вантажем бурефраксу, достатнім, щоб забезпечити стійкість плавучого міста Санктафракс на тисячі років!

— Але ти ще можеш його привезти, — прохрипів Професор.

Живчик розлючено повернувся до нього.

— Ні, не такий, як оцей! — закричав він. За його спиною щось сонно промимрив Камінний Штурман. — Я мріяв знайти новий бурефракс, чистий бурефракс, — провадив він. — Бурефракс просто з Великої бурі. У Присмерковому лісі. А не цей... не цей лиховісний скарб, вишкрябаній із-під нігтів у мерців.

— Ах, Живчику, — простогнав Професор. — Живчику, хлопче мій... — Він знову закашлявся товстим і надсадним, аж деренчливим горловим кашлем. — Мета і засоби, — прохрипів він. — Мета і... — Болісний кашель поновився з іще жахливішою силою.

— Професоре! — кинувся до нього Живчик.

Обличчя в тамтого зробилося блідо-землисте, очі позападали, вилиці повипиналися. Кожен подих давався з натугою. Живчик узяв його за руку.

— Професоре, чи з вами все гаразд?

Професор глянув на “залізну” Живчикову руку — і кволо провів пучкою по металевих кісточках пальців. Пучка взялася рудим пилом.

— Ну звичайно ж, — прошепотів він самими губами. — Фракспил. — Професор змовк.

— Так, — сказав Живчик, — Скридова кров, тільки-но його торкнулась, умить обернулася на чисту воду. — Він нахилився до Професора, мало не притискаючись вухом до його тремких губів. Теплий подих овіяв його обличчя духом тліну.

— Секрет... — прошепотів Професор. — Я знаю, як виготовляти фракспил... виготовляти безпечно. — Він підніс руки до горла, задихаючись. — Присмерковий ліс повсякчас нам це підказував.

— Докажете, — промовив Живчик, ковтаючи слізози, — у слушний для вас час, Професоре.

На губах у Професора заграла усмішка.

— Слушний час! — муркнув він. — Слушнішого, ніж тепер, уже не буде. — Його очі закотилися під лоба. — Буре-фракс розпадається у лісових сутінках. У сутінках, Живчику! Не темрява, не світло — а сутінки. Віками він поволенъки кришиться, поволенъки дрібниться під тиском сутінків. Дрібниться, Живчику, упродовж віків, на пил — фракспил! Той самий, що вкриває обладунки отих сіромашних заблуканих лицарів... що вкриває рукавицю на твоїй рукі.

Живчик зиркнув на залізну рукавицю, вкриту тонким шаром рудого пилу.

— Але в чому секрет? — прошепотів він. — Я не розумію.

Професор зітхнув і зібрав останні сили.

— Хіба ти не бачиш, Живчику? Те, чого Присмерковий ліс досягає протягом віків у природний спосіб, ми можемо

досягти одним руйнівним ударом. Але цей удар може, мусить упасти лише в у додідний момент.

— Сутінки! — роззвив рота Живчик.

Професор протяжисто, жалісно зітхнув.

— Сповісти Професора Темрявознавства, — прошепотів він. — Можеш... на нього... звіритися...

Він умовк. Теплий подих згас. Живчик випростався і поглянув на старе мудре обличчя.

Професор Світлознавства був мертвий. Надворі вже гласувало крикливе біле вороння. Живчик чув, як воно шкрябачеться над головою, дряпаючи дерево, бачив, як найнахабніші птахи пропихають крізь діромахи в корабельному корпусі свої голови і водять довкола жадібними очима-намистинками.

— Згиньте, окаянні! — grimнув Живчик.

Птахи відступили, але тільки на мент і не надто далеко. Живчик знов: із похованням не можна зволікати ні хвилини. Коли він витягував Професорове тіло надвір, біле вороння хмарами кружляло довкола нього, оскаженіло лементуючи.

— Ви його не матимете! — прокричав їм у відповідь Живчик. — Дзуськи!

Сонце вже сідало, коли він рушив навздогін за своєю шораз довшою тінню до круглої драговинної вікнини. Там, на її краю, він і поклав Професора. Лопочучи крильми, біле вороння, охоплене ярим збудженням, перепурхувало з місця на місце. Живчик відчайдушно силкувався добрати слів, годящих для такої сумної хвилини.

— Професоре Світлознавства, — прошепотів він. — Шановний санктафракський Академіку. Мудра і шляхетна людинко. Це місце не зовсім підходяще для вашого останнього спочину... — Він затнувся і глибоко втяг у себе повітря. — Спочивайте в сумирі.

I, промовивши так, хлопець штовхнув тіло вперед. Спершу поринули у грузьку твань ступні, далі ноги і тулууб. Білі ворони, не тямлячись зі скazu, шугали вниз, ішли в піке, але так і не зуміли дістати трупа. Болото підкрадалося до

Професорової груднини. Ось уже зникли руки. Пучки. Живчик облився слізьми.

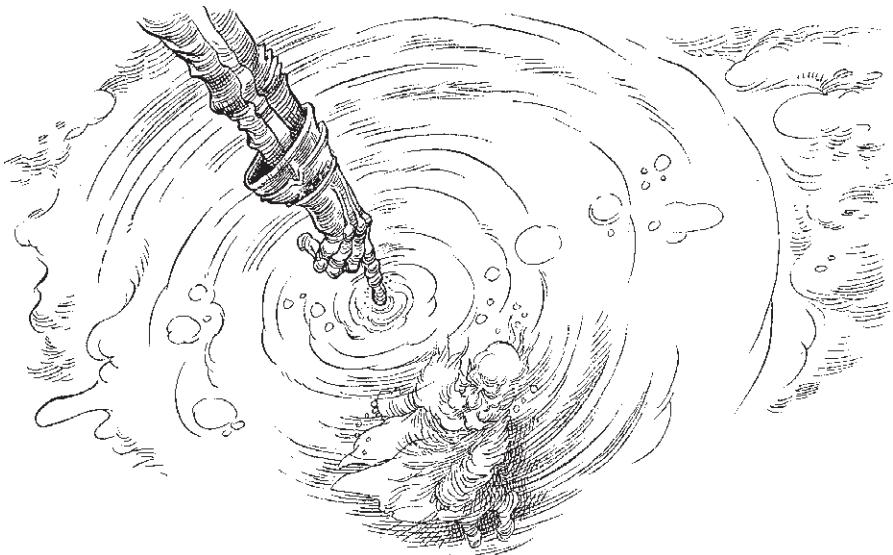
— Прощавайте! — прошепотів він, коли з очей зникла голова.

Якусь мить єдиним зримим слідом по Професорові лишалося горішнє галуззя гілки, яку Живчик припасував йому до карку. Далі пішло вниз і воно, і більш не видно було нічого. Булькнула, зринувши на поверхню, повітряна банька. А тоді —тиша. Спокій. Сумир.

Живчик укляк на одне коліно, сягнув перед рукою в залізний рукавиці й на знак пошани занурив її в теплу груську рідоту. Та тільки-но це сталося, як зайшла дивовижна зміна. Живчик не вірив своїм очам. Густа біла твань, мов за помахом чарівної палички, обернулася на кришталево чисту воду, не менш чисту, як гомінкий струмок, що в'юниться Темнолісом! Ген у глибині видніло Професорове тіло: кружляючи, воно невпинно спускалося вниз у свою водяну домовину.

Живчик знову сів навпочіпки і задивився на важку залізну рукавицю. Рудий пил — мікроскопічні його часточки струміли, наче рідина, — і досі ховзав по гладенькому сріблу.

— Фракспил, — прошепотів він святобливо, зриваючись на ноги і роззираючись довкола.

Ген-ген далеко він зміг розрізнати в повітрі мерехтливі санктафракські вогні. Нижче, під ковдрою брунатного диму, припало до землі, ціпеніючи в цій незgrabній, злиденній позі, Нижнє місто. Як “небожителі”, так і “земляни” залижали від умісту скрині з залізного дерева та скла. Бурефракс відновить рівновагу плавучої скелі, а фракспил очистить гнилу Крайріку.

Мета і засоби — так висловився Професор. Живчик не був певний, чи життя, врятовані у Санктафраксі та Нижньому місті за допомогою кристалів зможуть виправдати криваву різницю, яку Скрид улаштував для стількох мандрівців. Але одне не викликало сумнівів: якщо йому не пощастиТЬ повернутися зі скринею, повною бурефраксу, усі вони пропадуть ні за цапову душу.

“Я повинен спробувати, — сказав він про себе. — Заради живих. І заради мертвих”.

Ту ж мить із корабельного нутра до його вух долинули неспокійні стогони. Камінний Штурман! Нарешті він прийшов до тями.

• РОЗДІЛ ДВАДЦЯТИЙ •

Камінний Штурман

Знов опинившись на “Вітроплаві”, Живчик найперше засвітив Скридову ліхтарню, почеплену на цяюху біля виламу. Тепле медвяної барви сяйво виповнило похмуре корабельне нутро, і Живчик побачив, що Камінний Штурман сидить.

— Дяка Небові, ти живий, — зрадів хлопець.

Камінний Штурман кивнув головою.

— Оце тільки опритомнів, — долинув із відлоги важкої керей несміливий притлумлений голос. Запала пауза. — Я геть не чую правої ноги. — Живчик мовчав, не зводячи зачудованого погляду зі свого супутника. — На мене напав так званий провідник, — провадив Камінний Штурман. — Напевне, оглушив мене. Розуму не приберу, яким світом я міг опинитися тут.

— Я... тебе переніс, — пояснив Живчик.

Камінний Штурман знову кивнув.

— А Скрид?

— Скрид загинув, — відповів Живчик. — Від моого меча. Він... я... — Хлопець зніяковіло присів перед Камінним Штурманом. — То ти вмієш говорити? — запитав він.

— Умію.

— А я й не знат... себто... даруй мені, я завжди гадав, ніби ти німий.

— Я не пустомолот, — пояснив Камінний Штурман. — Світ широкий і підступний. Оця вдяганка та мовчання — мій щит. — Він зробив паузу. — Твій батько це знат.

— Мій батько? — вразився Живчик. — Він знат, що ти говориш?

— Він знат усе, — відповів Камінний Штурман та й давай звиватися і вигинатися, аж поки вивільнив із рукава правицю. Живчик постеріг крізь скельця очних отворів, як навдивовижу делікатні пальці крутьуть внутрішні застібки, якими каптур прикріплювався до плечей. Застібки одна по одній, клацали, розщібаючись.

Живчик був ошелешений. Спочатку Камінний штурман показує, що вміє говорити, а тоді — уперше за весь час — виявляє готовність відкрити своє обличчя. Живчик затамував подих. Яким жахливим тілесним ганджем чи горем мав каратися цей безталанник, коли зважився нап'ясти на себе личину? Яка жахлива таємниця криється всередині цього неоковирного чоловічого костюма?

Коли піднялась відлога, поглядові відкрилася бліда і струнка шия. Живчик закусив спідню губу. Ще мить — і грива густого помаранчевого волосся ринула каскадом на вид. Камінний штурман підвів руку і відгорнув його.

— Ти... ти...

— Дівчина, — відповіла Камінний Штурман. — Тебе дивує?

— Ще б пак! — вигукнув Живчик. — Я і в гадці собі не клав. Гадав, ти можеш виявитися якимось... чудиськом...

Камінний Штурман нахмурила брови і відвернулася.

— Може, це було б і краще, — спокійно мовила вона. — Найпотворніші чи найжахливіші пошрамовані істоти Темнолісу не можуть бути загубленішими і самотнішими, ніж я нині після втрати Захмарного Вовка та “Бурелова”. Корабель був єдиним місцем, де я почувалася в безпеці, хоча й там усе ж не могла обйтися без оцього всього. — Вона поплескала по скинутому каптурові.

— Не журись! — якомога бадьоріше озвався Живчик. — Ми викрутимося з цієї халепи.

— Ніколи в світі! — заплакала Камінний Штурман. — Нас чекає смерть у цій неосяжній, безмежній пустці. Я цього певна.

— Не смій так казати, — твердо промовив Живчик. І додав, намагаючись якось розвіяти сердешну дівчину. — Як розказував колись мені батько, ти була свідком моого народження, — провадив він. — Це сталося на борту небесного корабля, де за капітана був сумнозвісний...

— Мультиніус Гобтракс, — підхопила Камінний Штурман. — Я це добре пам'ятаю, — провадила вона глухо, зі слізьми в голосі. — Ми пролітали над Темнолісом в осередді жахливої бурі, коли у Maric, твоєї матері, почалися перейми. — Вона похитала головою. — Я ще зроду не попадала в такий повітряний потік. Корабель засмоктало в ураган над лісом, перш ніж хтось устиг кинути якір чи бодай дрек.

— І все ж ти примудрилася врятувати небесний корабель, — зауважив Живчик. — Пригадую, Захмарний Вовк розказував мені, як ти швидко загасила пальники для летючого дерева, спустила гирі-балансири і навіть перелізла через борт, щоб відколоти край летючої скелі.

Камінний Штурман устромила очі в долівку.

— Я зробила все, що належить, — спокійно відказала вона.

— З чого я страшенно радий, — запевнив Живчик. — Зрештою, якби ти цього не зробила, я не стояв би зараз перед тобою.

Камінний Штурман блідо всміхнулася.

— І не було б кому врятувати мене від Скрида, — додала вона, — ми квити, чи не так?

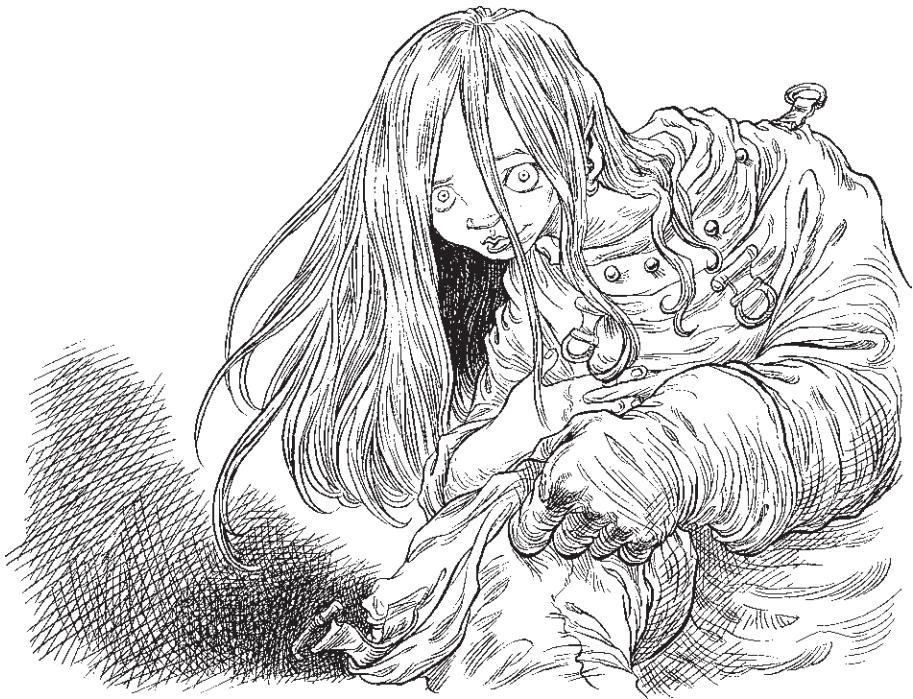
— Так, — непевно підтверджив Живчик.

— Але? — запитала Камінний Штурман.

— Пусте, — відповів Живчик. — Просто... Бач, це сталося шістнадцять років тому. Як тобі пощастило...

— Зберегти такий юний вигляд? — докінчила вона запитання замість нього.

Живчик кивнув головою.

Камінний Штурман відвернула погляд; бліда тендітна рука стисла відлогу. Живчик задумливо пас очима цю немовби непідвладну часові дівчину з блідою, майже прозорою шкірою та кучмою помаранчевого волосся. Вона здавалася такою знайомою... І враз він здумав.

— Маг! — вигукнув він.

— Даруй, — зробила великі очі Камінний Штурман.

— Ти мені її нагадала, — пояснив він. — Багато води втекло, одколи я її стрів. Така собі печерна дівчинка-мегера. Вона...

— Що ти знаєш про печерних мегер? — нерішуче запитала Камінний Штурман.

Живчик знизав плечима. Що ж він, власне, знов про мегер? Він знов, що Маг — така сама блідошкіра руда дівчинка — злапала його і утримувала як улюблене хатнє звірятко в підземній печері. Знов, що дійшовши літ, Маг випила сік зі святого кореня дуба-кривавника і перекинулася незграб-

ним одороблом, жінкою-бестією на кшталт Мамусі, своєї неньки. А ще він знав: якби він, виступаючи в такій своїй ролі, не зумів утекти, його б там розшарпали на кавалки.

— У ролі улюбленого звірятка? — запитала Камінний Штурман.

Живчик кивнув головою.

— Вона тримала мене на довгій припоні, пестила і все поплескувала по спині. — Він здригнувся. — А також використовувала, аби бавити час: цілими годинами приодзоблювала намистинками і заплітала мого чуба.

— Аж поки перекинулася мегерою?

— Достеменно так.

Дівчина мовчки, з камінним обличчям дивилася в підлогу. Коли ж підвела очі, Живчик побачив, що в них знову крутиться сльоза.

— Каптур мав єдину перевагу, — промовила вона, горнучи відлогу до грудей. — Ніхто не бачив моїх сліз. — Вона схлипнула. — А я, як бачиш, так і не перекинулася мегерою.

Живчик кивнув головою, відчуваючи велику полегкість, що її минула ця чаша. Мег була з ним ласкова, любила його, і її перетворення на його очах на страхітливу, кровожерну істоту, було одним із найболючіших епізодів його життя.

— Коли наспів мій час і Матінка Дуба-кривавника кривавила особисто для мене, я до неї не з'явилася, — сумно пояснила вона. — А тим, хто не скористався з призначеної для нього хвилини, уже ніколи не перевтілиться — вони довіку заставатимуться такими, як ти бачиш мене тепер.

— Але... але чому ти не скористалася з неї? — запитав Живчик.

Дівчина-печерниця зітхнула.

— Це сталося напередодні дати, коли я конче мала перетворитися на мегеру, — почала вона. — Опустивши печеру, я саме гуляла надворі зі своїм пестунчиком, щеням зубощира-скрадайла, коли мене оточила зграя вишколених білогривих лісових вовків. Вони порвали мого пестунчика на шматки, а мене залишили своєму господареві, работогрівцеві з Нижнього міста, — уривчасто провадила вона. —

Він закував мене у кайдани вкупі з лісовими ельфами, тролями та гоблінами і погнав у глибину Темнолісу на невільничий ринок. Отам-то і знайшов мене твій батько — замурзану, обдерту, напівбожевільну.

— Він вас купив? — Живчик дивився на неї широко розплющеними очима.

— Він побачив, яка я, — відповіла вона, — вихопив у работоргівця отого невольничого карбача і мало живцем не спустив із нього шкури. А тоді взяв мене за руку, та й каже: “Ходімо, ясочко, Маріс доведе тебе до ладу”. І я пішла.

Живчик знову присів навпочіпки біля неї.

— Це... це, напевно, було для вас жахливо, — співчутливо промовив він.

Камінний Штурман кивнула головою.

— Я так і не знайшла своєї пічерної домівки, — похвалилася вона. — Небо знає, я шукала цілими роками. Але при першій же нагоді Захмарний Вовк прихистив мене.

— “Бурелов”, — усміхнувся Живчик.

— Атож, — відповіла Камінний Штурман. — Йому я зауважую і ремесло. Я найліпший Камінний Штурман у всьому небесному просторі. Чи то пак була. Нині я втратила все.

— Ти маєш мене, — запевнив Живчик, простягуючи руку.

Камінний Штурман звела на нього очі й нерішуче взяла його долоню у свою.

— Якщо ми залишаємося тут, то нам слід знайти якийсь поживок, — весело сказав Живчик.

— Залишаємося тут? — перепитала Камінний Штурман.

— Певна річ, — відказав він. — А як же ще ми сподіваємося знов підняти корабель у небо? Без нього нам із Багнища не вибратись.

Живчик озирнувся на вирву в корабельному корпусі. Підняти небесний корабель у повітря — завдання майже нездійсненне: тут роботи непочатий край і ніхто її, крім Камінного Штурмана, не зробить, а в неї ушкоджена нога! Але, з другого боку, хіба йому лишається щось інше?

— Нема потреби лагодити все, — зауважила Камінний Штурман, простеживши за Живчиковим поглядом. — Досить

тобі знайти летячу скелю, і я підніму “Вітроплава” в небо. Відбути вишкіл у Захмарного Вовка — це тобі не абишо!

Живчик усміхнувся.

— Я навіть не знаю твого імені.

Камінний Штурман мигцем зирнула на нього і задумливо примружила очі, стискаючи обіруч свого захисного каптура. Нарешті вона озвалася.

— Мене звати Моджін, — відрекомендувалася вона.

...Назавтра вранці Живчик пробудився з першим промінням сонця. Покинувши сонну Моджін — хай собі спочиває! — він прискіпливим оком оглянув корабель знутра. Незабаром було ясно: сонце ще не раз зійде над смердючим Багнищем, поки “Вітроплав” стане годящим для небесних мандрів. Корпус не тільки був пробитий тут і там, а й прогнів із правого борту, загрузлого в болоті, щогла надломалася і, хоч кілька висячих гир були на місці, багатьох із них бракувало. Летюча скеля розкололася навпіл. Одна половина зав'язла у теплій твані під корабельним корпусом. Другої ніде не було видно.

— Найперше, — промовив він, — киньмо оком, чи не знайдеться на борту якого завалюшого струменту. Якщо я не розстараюся на молоток і кілька цвяхів, то дідька лисого щось направлю! — Він повагався. — З другого боку, який сенс це робити, поки не знайдено другої половини летуючої скелі? — Він обернувся. — Але знову ж таки, якщо на борту провіанту катма, то на нас так чи так чекає голодна смерть.

І з цими словами він повернувся назад на корабель.

Та куди б Живчик не зазирнув, на нього чекало розчарування. Комора у твіндеці, склад і вантажний відсік виявилися порожнісінськими. Каюти і кают-компанія світили голими стінами. І він уже зізнав, що нічого не було і в трюмі, де вони з Камінним Штурманом перебули ніч.

— Нам кінець, — зітхнув він. — Краще я зразу скажу про це Моджін. — І він подався сходнями назад у трюм.

Сягнувши днища, Живчик тривожно зсунув брови. Де запропастилася Камінний Штурман? Де поділася скриня з бурефраксом та бридка виставка пальців? Коли його очі принатурилися до мороку, він забагнув, що опинився у зовсім іншій частині трюму — в носовому відсіку, а не в головному. Він розглянувся довкола і спершу роззявив рота, а тоді вишкірився і скрикнув із захвату.

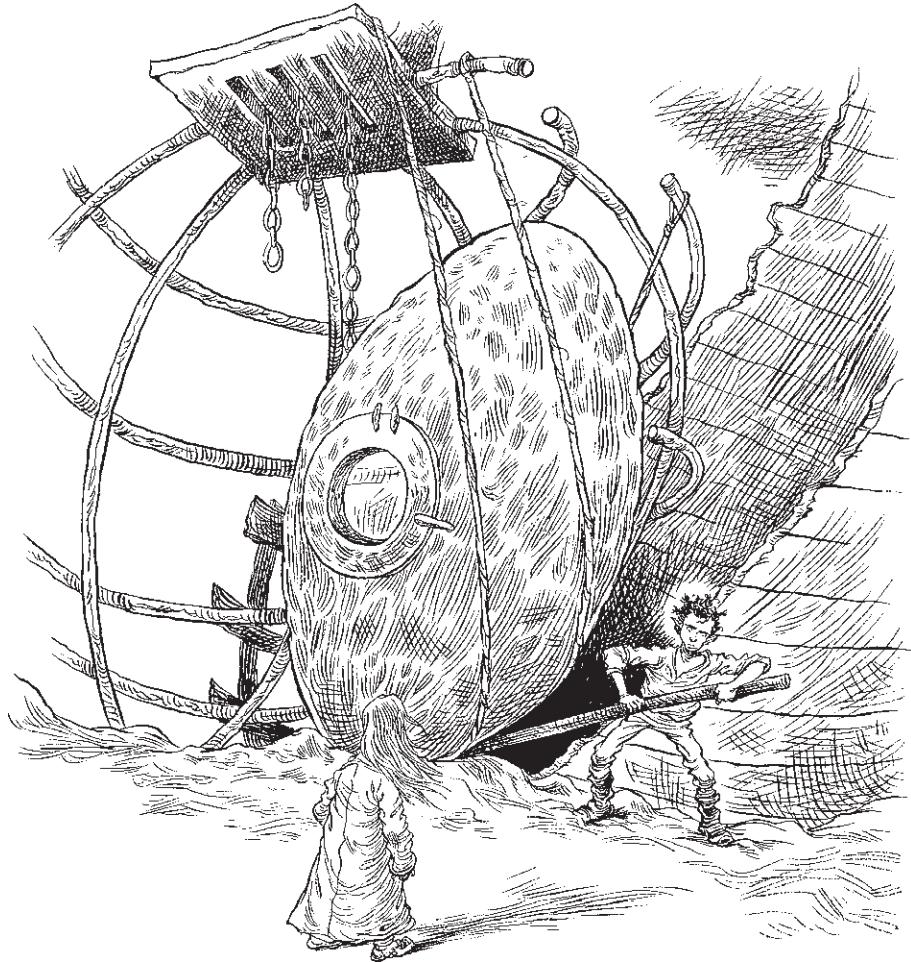
— Живчик? — озвався голос із-за дерев'яної переділки. — Що тобі таке?

— Нарешті! — гукнув Живчик. — Знайшов! Я знайшов Скридові пакгауз та спальню. І... і тут є для нас усе, — провадив він, — тарілки, келихи, ножі та ложки. О, а ось його вудлице, гачки та волосінь. Свічки і гас для ламп. І великий ящик морських галет. І барило деревного грому. І... О Моджін! Він спав на вітрилах!

— А такелаж? — крикнула Моджін. — Без линв їх не підняти.

Живчик понишпорив під матрацами зі згорнутих вітрил.

— Е! — вигукнув він. — Вони поскручувані кільцями і правлять за нижні підпори — усі линви, яких тільки можна бажати. І... ось! Повна скриня робочого струменту. Хоч зараз берися до діла! — Він помовчав. — Як твоя нога?

— Більш-менш, — відгукнулася Моджін, але Живчик учув біль у її ніжному голосі.

Живчик щиро взявся до роботи. Година за годиною трудився він у поті чола, виконуючи настанови своєї напарниці, якій — хоч вона й не признавалася — дошкуляв невідступний біль від глибокої запаленої рани на нозі. Але “Вітроплав” був таки руїна. Кожен рангоут видавався гнилим, кожна дошка обшивки — ладною розпастися. Хоч як він старався, латаючи тут, обтинаючи там, справа здавалася безнадійною. Коли сонце закотилося за обрій, він розглянувся довкола, знічений мізерністю своїх здобутків.

— Цьому не буде кінця-краю, — поскаржився він.

— Не журися, — заспокійливо мовила Моджін своїм лагідним, сором'язливим голосом. — Знайдеш другу половину летючої скелі, і він у нас полетить.

Живчик похитав головою.

— Ale ж летючій скелі притаманна плавучість, — зауважив він. — Może, вона просто знялася і полетіла?

— Навряд, — відповіла Камінний Штурман. — Сам знаєш, холодну скелю пориває вгору, а гарячу вниз. Якщо пропустити, що вона десь плюхнула у теплу твань Багнища, то вона ще й досі там лежить.

Хоч Камінний Штурман і зазнала тяжкого ушкодження при спуску з “Бурелова”, на щастя, кістка її ноги залишилася ціла. Завдяки регулярним промиванням водою, стерильною після фракспилу, набряк спав, почевоніння зникло, і запалена рана помалу гойлася. На десятий день їхнього побуту на кораблі Моджін уперше зіп'ялася на непевні ноги.

— Це дивовижно, Моджін! — вигукнув Живчик і взяв її за руку. — Ану, чи ти зможеш перенести на неї вагу всього тіла?

Камінний Штурман обережно ступнула вперед правою ногою. І відразу ж заточилася. Губи її скривилися, але вона вперто шкандибала далі.

— Браво! — заплескав у долоні Живчик. — Скоро нога буде як новенька.

— Йі уже ніколи такою не бути, — хороboro всміхнулася Моджін. — Ale, гадаю, кілька років ще служитиме справно! Ну, а як там наша вечера?

Вона звела очі на Живчика і понюхала повітря.

— A, вечера! — стрепенувся Живчик. — Зовсім вилетіло з голови! — I він майнув надвір, щоб зняти з вогню сково-рідку. — Якраз те, що мені до смаку! — озвався він.

— Себто підгоріле, — з усміхом зауважила Моджін, визираючи з виламу в корпусі.

Живчик звів очі й вишкірив зуби. Сором'язливість Камінного Штурмана повільно зникала.

— То ти так нічого й не з'їси?

— Я цього не сказала, — почулося у відповідь. — Ну, та менше з тим. Що в нас на сьогодні? Тільки цур! Не розказувати байок. Риба-болотниця!

— На сьогодні битеники з волорожини, — сказав Живчик. — А також свіжий хліб із хрусткою скоринкою та добренна м'ясна салата з бочка.

У Моджін одвистла щелепа.

— Звичайнісінький жарт, — засміявся Живчик, вручаючи їй дерев'яну тарілку з її добовою порцією трьох рибин-болотниць та плитки морського сухаря, приоздобленої згори жменею сушні із заболоні. — Крашої дієти годі вигадати, — зауважив він.

— Ну, якщо ти так кажеш... — усміхнулася Моджін. Вона зручно вмостилася на скелі внизу і по-геройській куснула краєчок твердої як камінь галети.

Ген-ген далеко здорове сонце сідало за обрій, розгортуючи на небі зелено-рожеве віяло. Живчик і Моджін спостерігали, як один по одному спалахують санктафракські вогні. Над їхніми головами вже блимали зірки і — поки вони сиділи і підживлялися в німотній тиші — ніч заволокла все небо, гейби напинаючи над ними своє чорне шатро.

— Люблю вечірні заграви, — похвалився Живчик, підводячись, аби засвітити ліхтарню. — Кругом такий сумир, в околі багатьох миль ніде ані лялечки, а над головою саме голе небо.

Моджін стенулася.

— А в мене від цього аж мурашки поза спиною, — поскаржилася вона.

Живчик промовчав. Він знов, що попри цілі роки піратського життя Моджін, сама з поріддя пітерних мегер, і досі тужить за своїм життям під землею. Це в неї у крові, як у Живчика — пасія до небесної плавби.

— Між іншим, — стрепенувся він. — У мене добре новини.

— Які?

— Я напав на другу половину летючої скелі.

— Та невже? — спалахнули очі Моджін. — Де?

Живчик судомно ковтнув повітря. Він знайшов її в очищенні вікнині, де поховано Професора Світлознавства. На передодні увечері він, охоплений розпухою, подався туди погомоніти зі старим Професором. І уздрів її там, вона погойдувалася у чистому літеплі біля самої поверхні.

— О, недалеко звідси, — відказав Живчик. — Гадаєш, ти стулила б їх докупи?

— Я лагодила й не таке, — відповіла Моджін.

Живчик зиркнув на неї через плече і всміхнувся.

— Досі нам щастило, чи не так?

— Понад мої найсміливіші сподівання, — погодилася Моджін.

Ту ж мить високо вгорі, у мерехтливих глибинах ночі, з тихим сичанням сяйнула падуча зірка. Живчик простягся долілиць і милувався на неї.

— Яка краса! — зітхнув він.

— Тс-с-с! — приклала пальця до губів Моджін. — Загадай бажання.

Живчик повернув голову і скинув на неї очима.

— Я вже загадав.

· РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШИЙ ·

Політ до Нижнього міста

аступні два дні виявилися для Живчика та Моджін найтяжчими. Прибравши Скридову колекцію гнилих пальців — завдання, від якого нудило! — Живчик ретельно очистив корабельне днище від твані. Далі він перев'язав тріснуту щоглу, завершив направу такелажу і дошками з розкішного каютного опорядження заходився латати найбільші вирви у корпусі. Моджін зв'язала докупи дві половини летуючої скелі, обплутавши їх мудрованим плетивом линв, змочених у вологій болотяній твані, а тоді заков'язлих на сонці. Потім вони як не порвали собі жил, тарганячи вітрила та линви з носового трюму на чардаки.

Дарма що виготовлені з шовкових ниток деревного павука, вітрила були затяжкі, щоб ними успішно орудувати, і напізвотлі від часу. Від одного подмуху вітру вони маяли та хляпали, і в них з'являлися дрібні дірки, які малося латати.

— Держи міцніше! — застережно гукнув униз Живчик, коли лісель, якого він тримав у руках, почав надиматися.

Він уже встиг долізти до середини щогли і відчайдушно сил-кувався припасувати його до реї. — Ти направду гадаєш, ніби під цими вітрилами ми дійдемо до Нижнього міста?

— Запасися вірою, — обізвалася знизу Моджін, — а біля штурвала обачніше орудуй вітрильними важелями. Летюча скеля доконає решти.

Живчик усміхнувся. У спокійному поводженні Моджін було щось таке, що додавало певності. Він починав дедалі більше звірятися на цю тиху і поважну дівчину.

— Кінець діло хвалити! — гукнув він. — Залишається поставити стаксель і клівер, та й квіт!

Коли сонце, сідаючи, звістило про кінець іще одного дня, Живчик востаннє перевірив усі вузли, перейшов, балансуючи руками, тріскотливий бушприт, і сплигнув на чардак.

— Ну, ось! — оголосив він. — Готово. — Він занепокоєно озорнув свою роботу. — Проводимо пробний пуск?

— Уже поночі, — заперечила Камінний Штурман. — Відкладемо на ранок.

— Тобі знати краще, — відповів Живчик, відчуваючи полегкість. — А тепер ходімо святкувати: чарчина-друга деревного грому тут знайдеться. Ми заслужили на це.

Другого дня Живчика розбуркано до схід сонця.

— Уставай! — гомоніла Моджін, трясучи його за плечі.

Живчик розплющив очі і п'яно заозирався. У голові йому гуло. Забагато деревного грому, тоскно подумав він.

— Доведеться вилітати зараз, поки не змінився вітер, — заявила Моджін. — Я спускаюся вниз — припильную за летуючою скелею. А ти ставай до штурвала. Я тобі гукну, щойно буду готова, — сказала вона.

Живчик умився, прибрався, напився очищеної фракспилом води, щоб угамувати спрагу та прояснити голову, і прошов до штурвала. Там, уже за стерновим колесом — свіжо відрегульованим і змащеним — Живчик навів оком на дві довгі шереги важелів із кістяними держаками.

— Кормова гиря, носова гиря, гиря правого борту, маленька, середня і велика, — мурмотів він, карбуючи кожен

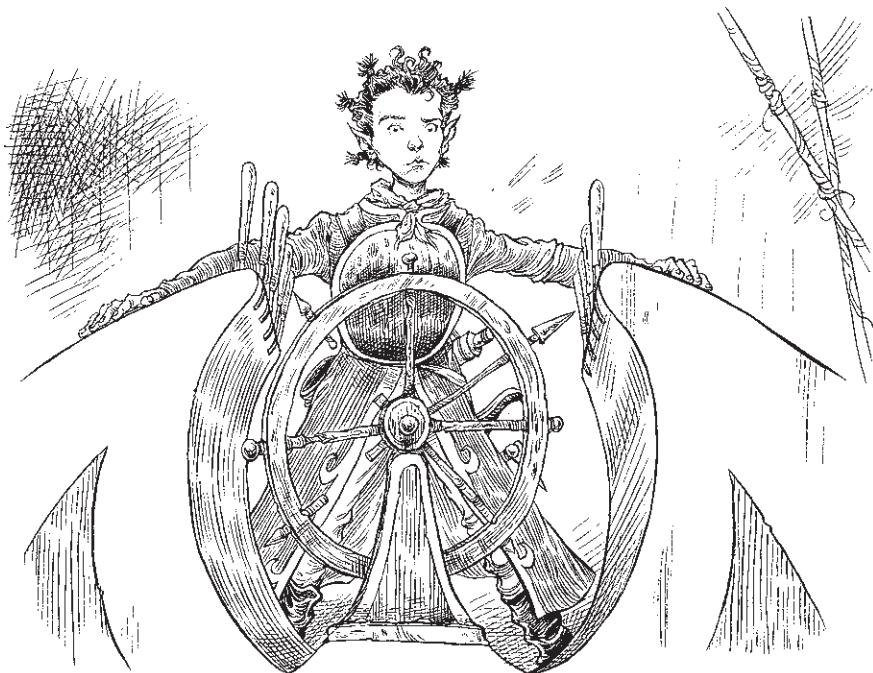
важіль у пам'яті. — Далі вітрила бізань-щогли, фок, марсель, — провадив він, переносячи увагу на другий шерег важелів. — Скайセル... Ні, лісель. Чи це стаксель?.. Прокляття!

— Готовий до відплиття! — почувся з корабельних надр спокійний голос Моджін, будячи відляски угорі на сходнях. — Розпустити вітрило на бізаньщоглі!

— Слухаюсь! — відгукнувся Живчик, але різкішим і нервовішим голосом, ніж йому хотілося б.

Затамувавши подих, він подався вперед, спіймав важіль бізань-вітрила і смикнув. Вітрило поповзло вгору, наповнившись вітром. Спершу ніщо не змінилося. Відтак “Вітроплав” заходив ходором, затріщав, трішечки піднявся і ледь помітно взяв праворуч. Гнилі шпангоути моторошно застогнали.

— Спустити гирі лівого борту, — промимрив Живчик. — Ледь-ледь підняти великі гирі правого борту і ... Тпру! — скрикнув він, коли корабель круто нахилився ліворуч. Вуха виповнилися тріском: десь там дерлася парусина.

— Обережно! — остеріг незворушний голос Камінного Штурмана.

Живчик намагався не втрачати самовлади. Він ледь підняв гирі лівого борту і врівноважив їх, спустивши кормову гирю. Небесний корабель вирівнявся і з протяжистим скретом-хлюпотом, крекчучи, мов подагрик, знявся в повітря з липучої твані.

— Вийшло! — заволав Живчик. Бажання, загадане у мент, коли в небі промайнула падуча зоря, справдилося. “Вітроплав” підтверджив своє небесне походження. Вони тримали курс назад до Нижнього міста.

— Який легкий хід! — гукнула Камінний Штурман.

Живчик кивнув головою, сповільна повертуючи штурвал ліворуч.

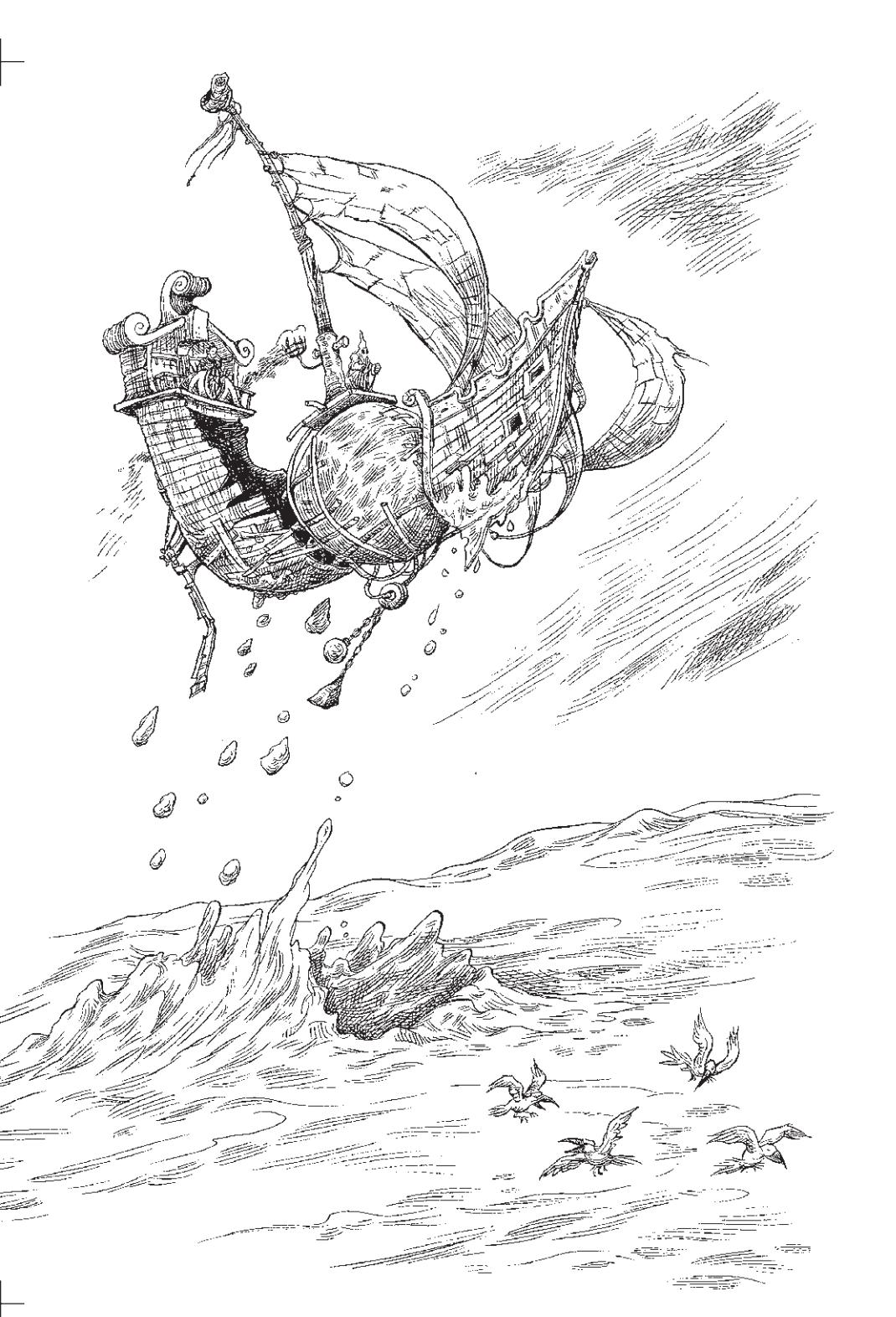
— Спокійно, — сказав він сам собі. — Твердо тримайся курсу і не послаблюй уваги.

Небесний корабель перехнябився на лівий борт. Живчикові запаморочилася голова: треба було пам'ятати про стільки речей! Оскільки вітер віяв із півдня, гирі правого борту малося підняти вище, ніж лівого, а все ж не надто високо, аби корабель, бува, не ввійшов у штопор. Його завдання ускладнювалося ще й браком половини задніх гир та невгавним тріскотом старого гнилого корпусу, що страшенно діяло на нерви.

— У тебе непогано виходить! — підбадьорила його знизу Камінний Штурман.

У мене? серце у Живчика закалатало. Він так на це сподівався! Останнього разу, коли він спробував стернувати небесним кораблем, це обернулося нещастям — а там же був батько, готовий заступити його у скрутну хвилину.

А хто підставить йому плече нині? Живчик був полишений на самого себе.

— Ти впораєшся, — переконував він себе. — Мусиш упратися!

Аж це, звівши очі догори, хлопець спостеріг, що їм назустріч женеться якась чорна хмара. І — лиxo та й годі! — що вище здіймався “Вітроплав”, то нижче спускалася хмара. Зіткнення здавалося неминучим.

— Що воно за дивовижа? — роззявив рота Живчик. Ловлячи дрижаки з ляку, він крутнув колесо ліворуч. Хмара і собі змінила керунок.

— Ану ж вона в нас уженеться? — жахнувся він.

Хмара дедалі ближчала. Живчик відзначив про себе дивацький гамір — лемент, писк, пронизуватий репет — і той гамір усе гучнішав і гучнішав. Зненацька він осягнув справжню природу цієї хмари. То була пташина зграя; миготіли крила, хвиськали хвости. Шуроптаство поверталося з вигнання.

Уся зграя, як один, заточила навколо небесного корабля коло, друге, третє, виписуючи між вітрилами вісімку, перш ніж шугнути за борт і щезнути з очей. Вони залітали всередину крізь численні шкалубини й осідали в головному трюмі. Знайомі звуки — щебіт і шкряботіння — пробивалися угору на чардак.

— Щуроптаство! — прошепотів Живчик, сяючи з захвату. — Щасливий знак! Хай навіть звичка щуроптахів покидати приречений корабель — лише сон рябої кобили, Живчика так само тішила дивовижа їхнього прибуття, як Тема Човновода лякала картина їхньої втечі. І коли хлопець напнув решту вітрил, а небесний корабель весело задер угору носа, в нього ніби виросли крила. Подібно до свого батька, діда і прадіда, Живчик — *Капітан Живчик* — мав свій власний піратський корабель!

Далеко внизу, з кожною хвилиною маліючи, по близкучій білій твані Багнища бігла тінь небесного корабля. Колине-коли Живчик нахилявся вперед і поправляв одну-две висячі гири. Орудувати ними ставало чимраз легше. У нього

починав вироблятися, як висловлювався Захмарний Вовк, нюх.

Усе далі й далі плинули вони, випереджаючи вітер. Обрій ген попереду розстав у пасмі розвирваної мряки, і далеке плавуче місто Санктафракс згинуло з очей. Зненацька зникла й тінь на долині, коли хмари — цим разом достеменні — заслали сонце. Повітря круг нього повнилося тріскотом швів та свистом борвію, який осатаніло шарпав і жмакав небесний корабель. Час від часу якась дошка обшивки починала тріщати і відпадала. “Повітроплав” сповільна кришився, але не припиняв лету.

— Спокійно, без паніки, — прошепотів Живчик, марно силкуючись угамувати розшаліле серце. Він гарячково перебирає клавіатуру важелів. — Ледь спустити вітрило. Підняти висячі гірі. Легше. Легше.

— Ми повинні прибути, перш ніж западе морок, — почувся голос біля його плеча.

Живчик обернувся. То була Моджін.

— Хіба твоє місце не біля летючої скелі? — занепокоївся він.

— Наразі там нічого робити, — запевнила Моджін. — Поки не досягнемо суходолу. Я обстежила корабель. Мабуть, доведеться помалу стишувати хід.

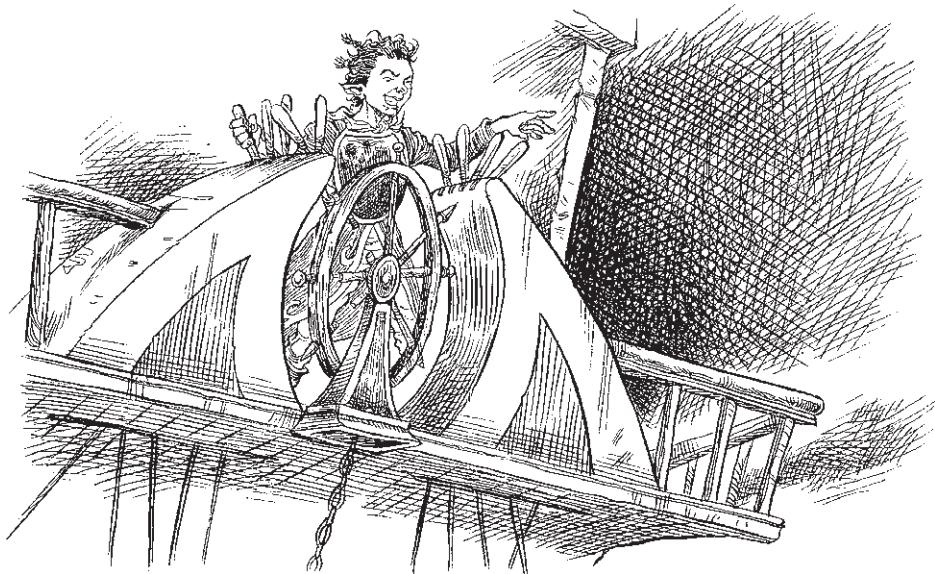
— А бурефракс? — запитав Живчик. — Ліхтар має забезпечувати сутінкове освітлення, — нагадав він.

— Із бурефраксом усе гаразд, — відповіла вона. — Як і взагалі — з усім. — Вона помовчала. — От хіба що...

— Ну?

— Я не певна, — промовила вона. — Але в мене жахливе відчуття, ніби запобіжний бандаж на щоглі надірвався. Скидається на те, що певний час ми зможемо ще йти під вітрилами, але щоб увійти в Нижнє місто, нам доведеться повернути на інший галс — прямо проти вітру. І тоді щогла зламається. А це означає, що нас винесе за межі Світокраю. Треба матися на осторозі до останньої хвилини.

Живчик заціпенів, долоні йому змокріли, в роті пересохло. Сама думка про плавбу за межі Світокраю в незвідані далі за ним, куди навіть відчайдухам-піратам і то не ставало духу потикатися, пройняла його жахом. А все ж, якщо

Камінний Штурман мала рацію стосовно щогли, вони не мали вибору. Їм доведеться пливти за вітром, аж поки вони опиняться над Нижнім містом, а тоді розвернутися для на-вальної посадки... і молитися.

— Багнище під нами й досі? — запитав він.

Моджін пішла поглянути.

— Так, — відповіла вона, приступивши до поручнів. — Але Свіtokрай наближається. Не губи з очей вогнів Санк-тафракса!

— Сам знаю! — гарикнув Живчик, підіймаючи гирі право-го борту. Судно гойднулося і нахилилося; щогла загроз-ливо затріщала.

— Йди за вітром, — нагадала Моджін. — Полиш кора-бель на самого себе.

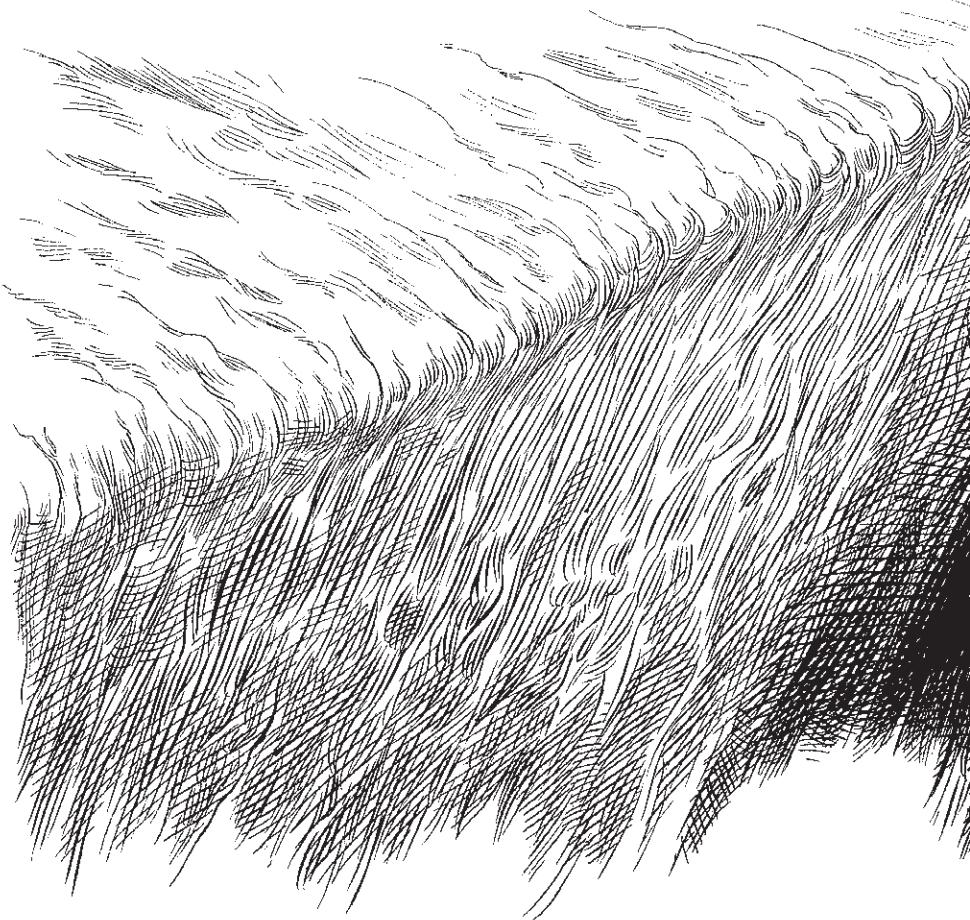
Живчик похмуро кивнув головою. Він уп'явся руками у штурвал, аж побіліли кісточки пальців, і до крові закусив спідню губу. Небесний корабель перехнябився ще гірше. Якщо він не дивитиметься обома, “Вітроплав” перекинеть-ся додори дном.

— Обережніш! — гукнула Моджін, коли корабель хижо пірнув униз.

Живчик спустив кормові та носові гирі. Корабель умить вирівнявся. Живчик полегшено зітхнув, але тішився він недовго.

— Живчику, — знов озвалася дівчина, як завжди, спо-кійним і рівним голосом. — Ми перелетіли Свіtokрай.

Кров похолола йому в жилах. Вітром їх знесло до загад-кових обширів по той бік Свіtokраю, де за чутками огина-ються дракони та почвари, куди закидало небагатьох і звідки ніхто з них не повернувся. Вони попали до місця, знаного лише завдяки негоді, з якою воно сполучалося в нашій уяві: Велика буря, навісні завивущі смерчі, що нівечать глузд і повнить сонні голови видивами; густі задушливі тумани, що витравлюють чуття, бучні дощі, сліпучі сніговиці, палю-чі пилові бурі, що окутують усе довкола тонким шаром пі-щинок — коли зелених, коли сірих, а коли червоних...

— Не спускай очей із санктафракських вогнів, — бубонів він. — Дожидай, поки вони опиняться упорівень з нами. Погамуй свої нерви, Живчику. Погамуй свої нерви!

Насилу відірвавшись від заворожливого видива мряки, що звивалася і клубочилася під нею, Моджін надбігла знову до штурвала.

— Я стаю до стерна, — заявила вона. — А ти скупчуєш увагу на важелях.

Вітер набирає на силі. Драні вітрила ячали, коли він рвався крізь свіжі дірки у парусині. А стогін корпусних шпангоутів

переріс у пронизуватий лемент по тому, як їх порозщеплювало.

Живчикові руки затанцювали над важелями. Десь підняли, десь опустили, десь вирівняли, як-от клівер на щоглі. А вогні Санктафракса усе близчали й близчали, манливо зоріючи з-понад суходільної тверді.

Під викришеним корпусом “Вітроплава” зяяла атраментова чорність пустки. Горло Живчикові здавив панічний жах. Йому кортіло попхнути корабель, вирвати його з цупких лабетів бурі, погнати до сірої, обсіяної стрімчаками поверхні Свіtokраю. Якщо вони зазнають аварії над суходолом, то принаймні матимуть шанс вижити. А тут, за межами Свіtokраю, вони можуть падати вічно.

Його рука метнулася до важеля гирі правого борту. І раз же він одчув, як її стисло, мов обценьками. Тенденцітна рука Моджін тримала його за плесно.

— Ще рано, — прошепотіла вона йому на вухо. — Не занепадай духом! Жди, поки вогні будуть просто під нами. Жди, Живчику. Жди.

Живчикові одлягло від серця. Але він змокрів од поту і лихоманково цокотів зубами — з холоду, з напруженого очікування. Зненацька ззаду розітнувся моторошний тріск, і в морок унизу шугнув кормовий рангоут, волочачи за собою вітрило.

— Усе гаразд! — гукнув Живчик, вирівнюючи стернове колесо і беручи під свій контроль крихкий небесний корабель. — Я тримаю його в руках.

Моджін обстежила обрій.

— Пора! — крикнула вона.

Живчикова рука негайно — уже вдруге — сягнула до важеля гирі правого борту. Цього разу Моджін його не зупинила. Він щосили шарпнув важиль. Коли важкий гік повернувся кругом, “Вітроплав” заходив ходором, немов під ударом гіантської довбешки, і, повернувшись на протилежний галс,увігнався в потік крижаного вітру.

Щогла застогнала він напруги, її вітрила подерлися на шмаття і майнули повз нього, мов привиди. Тоді з оглушливим тріском її могутній стовп почав гнутися.

— Не ламайся, — заблагав Живчик. — Не тепер!

Болісно зойкнувши, щогла вигнулася дугою. Ікла бурі глибоко вгородилися у гнилу серцевину і... ба-бах! Щогла переламалася навпіл, і верхівка grimнула просто на місток.

Живчик устиг відскочити до Камінного Штурмана, і ви-соченна колона прогула над їхніми головами, наче навісний Скридів серп.

— Нам кінець! — пронизливо закричав він, коли вітрила м'яко опали долу, і “Вітроглав” шугнув униз. Нараз вогні Санктафракса згинули. — Ми пропали!

— Hi! — прокричала у відповідь Моджін. — Летюча скеля. Летюча скеля вибавить нас. Остудимо її — і попливемо! Попливемо, Живчику!

До люльки з каменем вони пробралися манівцями під оглушливий свист вітру: корабель саме входив у прямовисний штопор.

— Тягни за оце залізне кільце, Живчику! — галаснула Камінний Штурман. — Тягнімо вдвох. Один. Два. Три. Гоп!

Спільними зусиллями вони висмикнули здорове залізне кільце з люльки, де спочивав камінь, і її гратки голосно за- сичали, коли студена зем- ля впала на обпле- тений ними камінь.

Рев у Живчикових вухах прищух. “Вітроплав” утрачав швидкість! “Вітроплав” вирівнювався! Живчик розплющив очі. Калічний корабель відновлював рівновагу мірою того, як летючий камінь зі зростанням своєї плавучості чимраз дужче тис на гратки люльки і підіймав їх догори.

— А тепер слухай мене уважно, Живчику, — голос Моджін бринів напруженого і вимогливо. — Коли ми полинемо над Світокраєм, у нас має бути вітрило — бодай якесь. Хай жене нас уперед — уже над суходолом.

— Я знайду тобі вітрило, — пообіцяв Живчик.

Він був напрочуд спокійний. Щоб оце пройти отакий тернистий шлях, а тепер сісти маком?!

... Скриня з бурефраксом осявала примарним світлом звалиний жужмом такелаж та драні вітрила. Живчик уважно озирнув рештки снастей, зацілілих після першої аварії. Так, щогла нагорі обламалася, але і куцого сторчака стане для оцього, скажімо, вітрила... За мить він уже з гарячковим поспіхом ставив тимчасове вітрило: час наглив!

... Вони здіймалися вгору, усе швидше й швидше, аж гульк!.. так, помилки бути не могло, далеко попереду сяли вогні Санктафракса та Нижнього міста! Живчик з усієї сили шарпнув за вітрильну линву — грубе лико вп’ялося в долоні, і з них бризнула кров.

Потім налетів вітер. Потужний удар струснув усім Живчиковим тілом. Із болю йому сперло дух, але дране вітрило напнулося. Старий “Вітроплав”, якому слідом за Живчиком теж “сперло дух”, потеліпався назад до Світокраю.

— Підняти гирі правого борту! — віддавав собі команди Живчик, мерцій повернувшись до штурвала. — Спустити гирі лівого борту. І вирівняти кормові та носові. Отак. А тепер тріньки підняти лісель — легесенько, ніжнесенько — і... — Важкий гік рвійно повернувся кругом. Живчик схвилювано звів очі догори. Щогловий недоломок ніс на собі тимчасові вітрила.

Вони були готові прийти на виручку. Вистріпані, пошарпані, діряві, попороті й збатожені вітрами. Але готові до подвигу...

· РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ДРУГИЙ ·

До серця Санктафракса

ивчик подався вперед на стільці.

— У вас немає вибору! — вигукнув він. —

Я маю щось потрібне для вас, а ви маєте щось потрібне для мене.

Матінка Товстобрюхперо силувано всміхнувся. О, із хлопця неабиякий зухвалець!

— Ти гідний син свого батька, — зауважила вона і клацнула дзьобом. — Прибути сюди на отому скрипучому руйновищі та ще й ставити ультиматуми... — Її жовті очі-намистинки спалахнули. — Але я дещо тобі нагадаю: по-перше, якби не моя підтримка, “Бурелов” ніколи б не розпустив парусів.

— Я це знаю, — кинув Живчик, — але...

— А тепер я довідуся від тебе, що “Бурелов” пропав, та ще й із Захмарним Вовком на борту. І що ж? Ти роззвяляєш тут пащеку і ставиш свої вимоги. Ні, це я повинна ставити тобі вимоги, *Kapitanе* Живчику! — заявила вона.

— Але я... — розгубився Живчик.

— Корабель коштує п’ятнадцять тисяч плюс відсотки. Як ти знаєш, я грошей на вітер не кидаю. Я вимагаю повернути позичку...

Досі Камінний Штурман, уже вбрана у свою личину, байдуже стояла за Живчиковою спиною, а тепер, мов ужалена, ступнула крок уперед і грюкнула по столу своїм залізним кулаком.

— Стули свого дзьоба, жінкоптице! — загорлала вона. — З тобою трактує капітан!

Матінка Товстобрюхперо нервово клацнула дзьобом і пригладила настовбурчені на шиї пера. Вона несміливо глянула на Живчика.

— Ваш батько, — шморгнула вона носом, — був джентльмен.

Живчик кивнув головою і гучно проковтнув клубок у горлі.

— Ось чого я хочу, — сказав він. — Перше: всі батькові борги мають бути списані. Друге: ти даєш мені новий небесний корабель, напакований провіантом і готовий до відплиття. Я назву його “Позасвітній гарцівник”.

— “Позасвітній гарцівник”, — глумливо усміхнулася Матінка Товстобрюхперо.

— І третє, — без передиху провадив Живчик, — ти заплаши завербованій для виправи команді. Капшук золота даєш зараз же на знак своєї доброї волі.

Матінка Товстобрюхперо спохмурніла.

— Ти правиш немалу частку, Капітане Живчику, — зуважила вона, тицяючи на нього дзьобом. — А що ти пропонуєш навзамін за те, що ускачує в таку копіечку?

Живчик відкинувся на спинку стільця і бавився пасмом чуба.

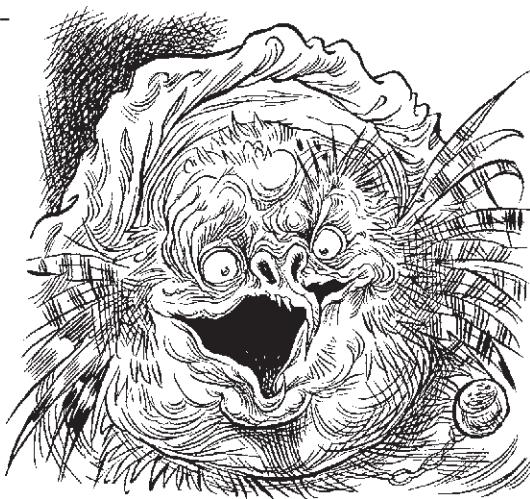
— А я вже гадав, ти забудеш спитати, — приснув він. — Я подарую тобі секрет виробництва фракспилу.

У Матінки Товстобрюхперо відвисла щелепа. Звідкись із глибини горлянки вихопився дивацький щебетливий клекіт.

— Таж... таж... таж... — пробелькотала вона. — Цебто... таж я приберу до рук увесь водяний ринок! — вереснула вона.

Живчик кивнув головою і бридливо пас очима обличчя жінкоптиці, спотворене нищими радощами і голою захланністю.

— Я орудуватиму всім! — сокоріла вона. — Я стану могутніша, ніж цей слизняк Сименон Ксинтакс, могутніша, ніж цей вискочень Вілнікс Помполніус!

Я стану могутніша, ніж усі вони взяті разом! — Тут вона повернулась і підозріло ушнипилася в Живчика. — А ти певний, що знаєш секрет? — запитала вона.

— Авеж, — відповів Живчик. — І коли ти задовольниш мої вимоги, я тобі це доведу. Ти станеш можновладницею і такою багатиркою, що тобі й не снилося!

Матінка Товстобрюхперо скуювдила пера і вп'ялася у Живчикові очі холодним некліпним поглядом.

— Ось ваша частка, сину Захмарного Вовка, — вирекла вона, добуваючи з кишені фартуха шкіряного капшука з золотими монетами і кидаючи його на стіл. — Але закарбуйте собі на лобі, Капітане Живчику. Тільки підтурите мене — я особисто подбаю про те, щоб спілка дізналася про ваше зухвальство. — Вона приплющила свої очі-намистинки. — Спілці катів буде особливо цікаво довідатися, що на них чекає новий предмет студій — і то студій щонайдокладніших.

Сонце вже було на спаді, коли Живчик залишив таверну “Дуб-кривавник”. Укупі з Камінним Штурманом вони повернулися в док, витягли важку скриню із трюму “Вітроплава” і вирядилися через Нижнє місто.

На тісних загиджених вулицях панували спека і задуха, тож чимало власників рундуків та крамниць зачиняли свої заклади і лягали трохи здрімнути, як і годилося в пообідню пору. Перерва закінчиться на заході сонця. Один із них, проте, не зачинився, і коли Живчик та Камінний Штурман тарганили мимо скриню з бурефраксом, його гладкий, лисячий від сала власник уродився на порозі.

— Ага! Ось ти де! — загорлав М’яло-Ряннопіт і ринув на Живчика.

Не довго думаючи, Живчик вихопив меча.

— Вступися, — спокійно промовив він, — а то пошкодуєш. М’яло-Ряннопіт відступив, і в його очах промайнув ляк.

— Я... я і гадки не мав тебе кривдити... — заскиглив він.

Живчик зніяковіло блимав на переляканого крамаря. От тобі й пошуки пригод! На що він оце перетворився? Юнак

мерцій скинув залізну рукавицю і, похнюопивши очі, простиг її салогубові.

— Ось, — сказав він. — Бери.

М'яло-Ряснопіт уявив.

— Що... що це? — прохарамаркав він.

— Здобич із Присмеркового лісу, — пояснив Живчик. —

Рукавиця взялася фракспилом, якого стане для виробництва питної води тобі, твоїй родині та всім твоїм тваринам до смерті-віку.

М'яло-Ряснопіт провів пальцем по струменистому, наче рідина, порохові.

— Фракспил! — роззявив він рота. — Оце так так! Дякую тобі. Красненько дякую!

— Гадаю, відтепер справу з помагай-бідою можна вважати закритою?

— О, певно що закритою, абсолютно, цілком і повністю закритою! — запапляв М'яло-Ряснопіт. Живчик повернувся йти. — Może, я зробив би щось для тебе? — провадив крамар. — Якщо тобі потрібен якийсь екзотичний вид — я з-під землі дістану. Це буде мій подарунок. Кивни тільки пальцем.

Перш ніж рушати, Живчик озирнувся на нього.

— Może, я колись і вдамся до твоїх послуг, — промовив він.

Живчик і Камінний Штурман подалися далі і що більше наближалися до Санктафракса, то дужче калатало у хлопця серце. Зі страху чи з радощів — він і сам не знав. Аж ось вони опинилися під самим громаддям плавучої скелі, і Живчик уперше за весь час звів очі догори. Високо над головою висів великий кошик.

— Гей, там угорі! — нагукав він. — Я хочу відвідати Санктафракс.

Маленьке кутасте обличчя дрібногобліна визирнуло із-за краю кошика і видивилося вниз.

— На чиє запрошення? — поцікавився він.

— Нам до Професора Темрявознавства, — відповів Живчик.

Дрібногоблін прищулів свої сліпаки.

— Кажете, Професора Темрявознавства? — перепитав він. Кошик почав спускатися.

Живчик повернувся до Камінного Штурмана і всміхнувся.

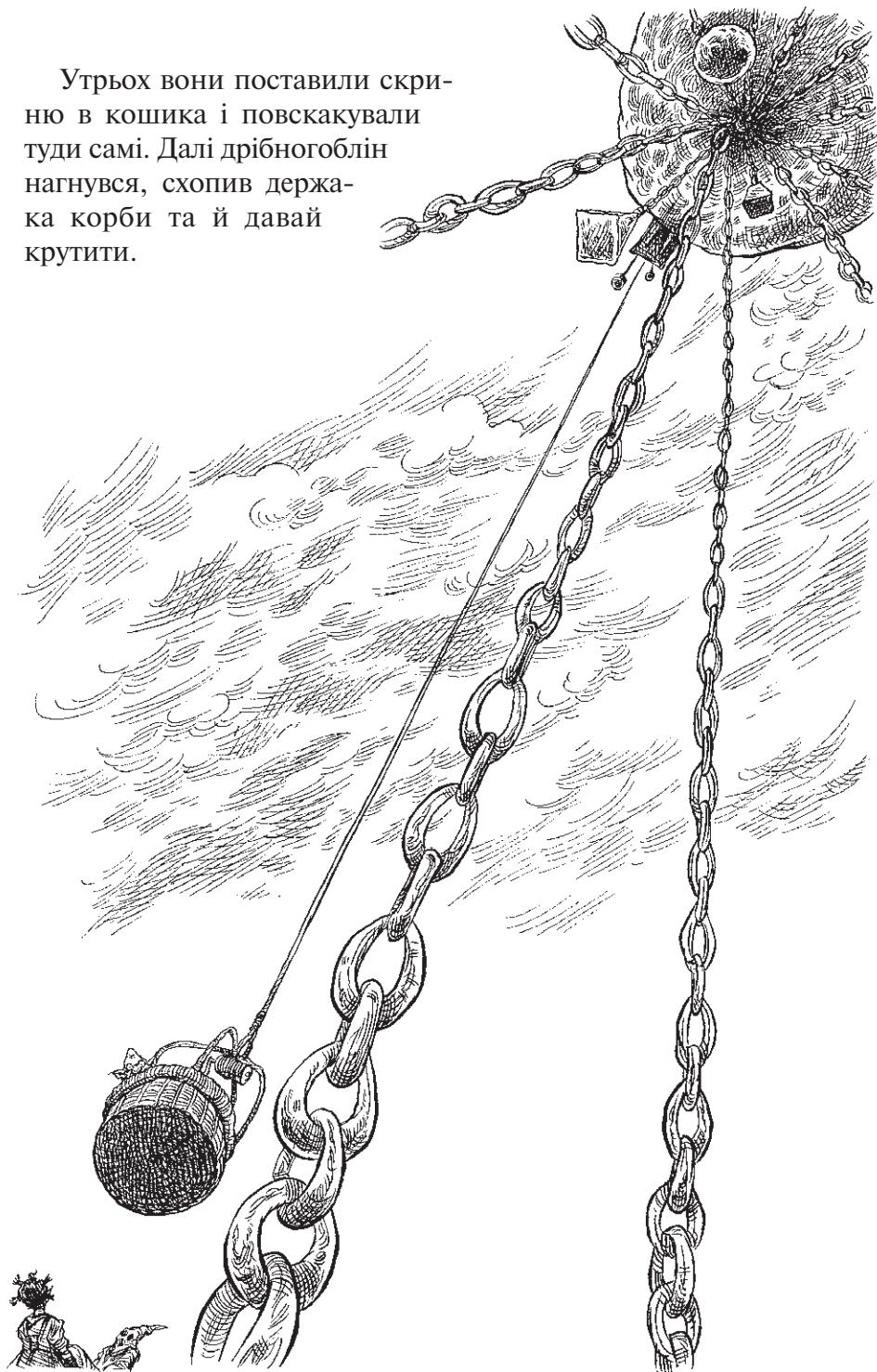
— Поки що все йде добре, — прошепотів він.

Кошик спустився просто перед ними, і дрібногоблін зміряв їх поглядом із голови до п'ят.

— Сподіваюся, скриня не занадто важка?

— Куди легша, ніж буде незабаром, — зронив Живчик. — Ми повантажимося, якщо ти нам підсобиш.

Утрох вони поставили скри-
ню в кошика і повскакували
туди самі. Далі дрібногоблін
нагнувся, схопив держа-
ка корби та й давай
крутити.

Кошик загойдався з боку на бік, перехнябився і сповіль-на відірвався від землі.

— Цікавий чолов'яга цей Професор Темрявознавства, — озвався дрібногоблін скігливим гугнявим голосом. — Без кінця ворогує із Найвищим Академіком. — Він скрива поглянув на Живчика в надії з'ясувати його думку, перш ніж провадити далі.

Живчик пирхнув.

— Узурпатор є узурпатор, — вирік він.

Камінний Штурман неспокійно засovalася. Санктафракс кишів нишпорками.

— А ким же ще йому бути? — відрубав, повертаючись до неї, юний капітан.

— Багато хто так гадає у вікодавньому плавучому місті, — глибокодумно закивав головою дрібногоблін. Він звів очі й зустрів Живчиків запитальний погляд. — Далебі, я не з тих, хто дослухається до пліток, — не вгавав перевізник, — але подейкоють, ніби дні Вілнікса Помполніуса лічені.

Живчик мовчки слухав.

— Ясно, у всьому винен він сам. Він що, гадав, спілчани його цілуватимуть, коли він перестане постачати їх фракс-пилом? Га?

— А може, просто вже нічим постачати? — висловив здогад Живчик.

— Цілком з вами згоден. Якщо ні для спілчан, ні для академіків з нього жодного пуття, то скільки, по-вашому, він ще зможе чіплятися за владу? Га? — Дрібногоблін глибоко втяг у себе повітря. — Якщо вам цікава моя думка, саме спілчани й доберуться до нього перші. Ох, і не люблять же вони, коли їх водять за носа! — вигукнув він і з усього маху чикнув собі пальцем по горлянці. — Чи ясно я висловлююсь?

Живчик кивнув головою, але від коментарів утримався. Йому сяйнула думка: якщо Вілнікс Помполніус коли-небудь приbere до рук скриню з бурефраксом, то не тільки здихається всіх своїх клопотів, а й увічнить свою продажну владу.

Вони мовчки піднялися нагору, де дрібногоблін скочив на причал, щоб допомогти Живчикові та Камінному Штурману витягти їхній нелегкий вантаж.

— Пройдете оцією стежкою аж до кінця, а тоді візьмете ліворуч, — сказав він. — І вийдете просто на стародавню Вежу Дощознавців. Вона одразу впаде вам в око.

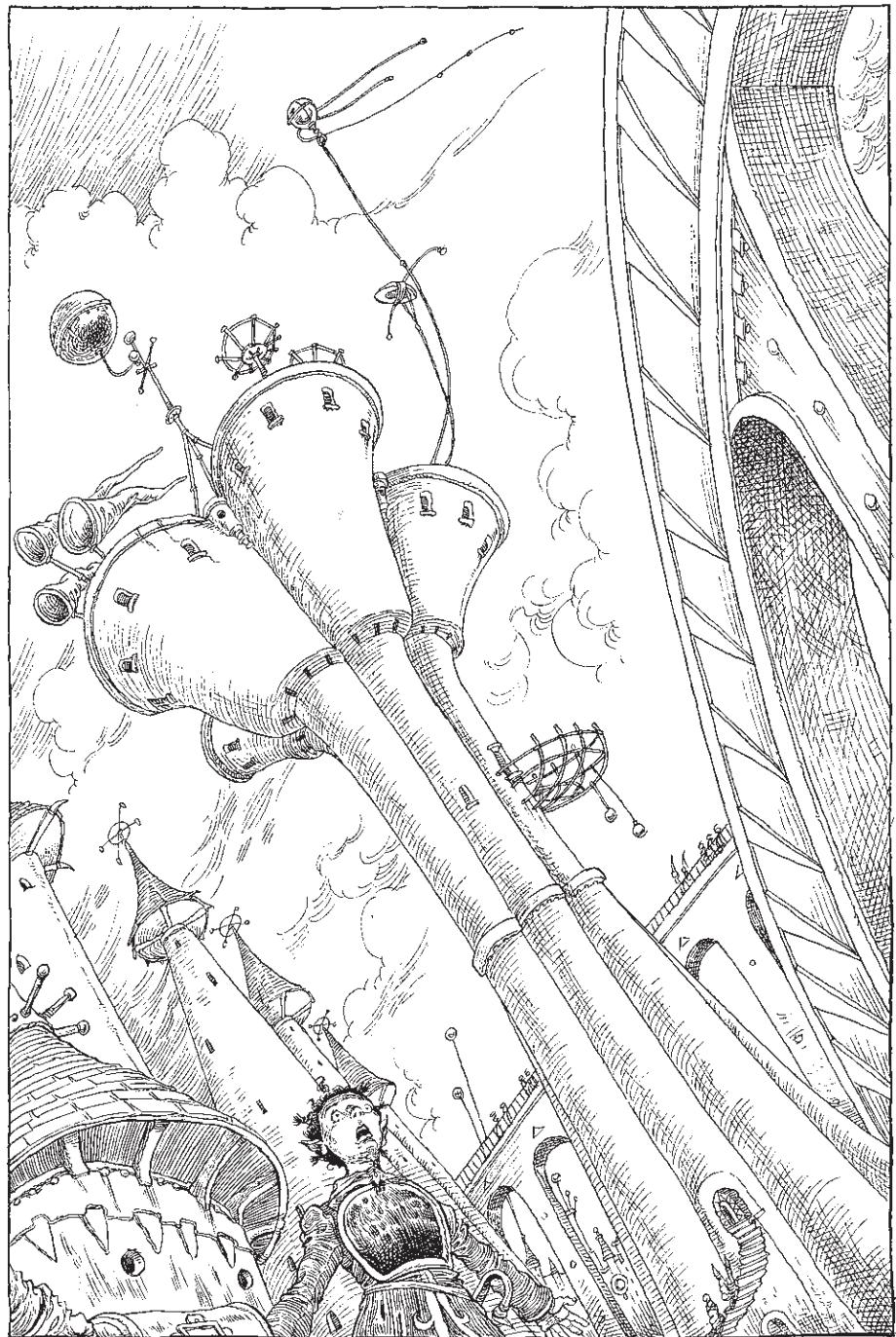
— Спа... спасибі, — подякував Живчик і вражено закліпав очима. Краса міста, розпростертого перед ним, приголомшила хлопця.

По-перше, те, що дрібногоблін називав стежкою, насправді виявилося широким проспектом, вимощеним у вигляді мудрованого орнаменту червоними, чорними та білими кахлями і лямованим обаполи вежами, злотосяйними у світлі призахідного сонця. О, що то були за вежі!

Одна не була схожа на іншу, проте не поступалася гожістю своїм сусідкам. Декотрі пишалися мінаретами, декотрі шпилями, траплялися й вежі, увінчані банями з мозаїкою із дзеркал та самоцвітів. Деякі мали башти із дзигарями, ще деякі — дзвіниці. Одні могли похвалитися широкими вікнами із кришталевими шибами, інші — цілими гронами ромбоїдальних пройм. Одні були такі тендітні, що гойдалися на вітрі, інші — приземкуваті й дебелі.

Конструкція кожної вежі, звісно ж, залежала від того, якому факультетові чи школі вона належала. Про це свідчили й усілякі прилади та інша атрибутика, приладнані до стін. На одних вежах красувалися млинки, вітрові конуси та висячі ваги, на інших — сонячні годинники, флюгери, виски та латунні вимірювальні прилади. Ще на інших — хитромудра система підвісних пляшок різних відтінків блакитного кольору, які дзеленчали на вітрі.

Живчик глупів на довколишню пишноту з розявленим ротом. Куди не кинь — скрізь блиск, вишуканість, досконалі пропорції. Що й казати, було на що подивитися! Шерега багато оздоблених колон. Закрутисті візерунки на портиках. Статуй, водограї — хіба ж це не дивно, що вода може прискати отаким фантастичним робом?! Широкі сходи. В'юнкі пасажі. Граційно вигнуті мости...

— Просто неймовірно, — зітхнув він.

Довкола сновигали туди-сюди академіки в мантіях. Переходили мости, бралися вгору і спускалися донизу сходами, рипали дверима веж: поодинці, парами, безладними шептливими юрбами — усі з похнюпленими головами, заполонені кожен своїм клопотом і однаково байдужі як до навколошньої краси, так і до присутності юнака та якоїсь манії у каптурі, які повільно минали їх, угинаючись під вагою скрині.

Санктафракс уявлявся Живчикові місцем, де все підпорядковане науці, місцем відрубним і сповненим святості, але професори, науковці, лектори своїм поводженням доводили протилежне. Скрізь панувала атмосфера змовництва, таємного страху; шоразу, як Живчик порівнювався із вченими мужами, до нього долинали уривки тривожних розмов: "... однією ногою в могилі...", "... ланцюги довго не витримають...", "... ось до чого нас довів Вілнікс Помполніус...", "... можливо, я ознайомлю з вашими пропозиціями Професора Мрякощупізму...", "... у відкрите небо навіквіки...", "... щось треба робити..."

— Щось уже робиться, — пробуркотав Живчик, коли вони з Камінним Штурманом урешті дотеліпалися до кінця довгого звивистого проспекту. Вони звернули ліворуч і опинилися перед напівзруйнованою вежею.

Не ремонтований від того пам'ятного надвечір'я, коли Вілнікс, тоді ще учень-дощознавець, провів свій фатальний експеримент, осідок Професора Темрявознавства стояв майже весь у руїнах. Праве крило вежі знестроєні геть чисто, оголовивши сходові кліті та приміщення. Зацілілій шпиль скидався на палець, яким руїна сварила небо.

Живчик і Камінний Штурман пошкандибали обсіяною вибоїнами бруківкою, що вела до дверей. Вони переступили поріг і поволокли скриню вгору сходами. По сходовому помістку другого поверху слалося світляне віяло. Живчик почапав на нього. Скромна табличка, прицвяхована до дверей, засвідчила, що вони прийшли, куди слід.

Живчик тихенько постукав.

— Ну, що там ще? — озвався стомлений голос. — Я вже виклав вам усе, що знаю.

— Професоре! — рішуче покликав Живчик.

— Я старий та немічний, — забідкався голос. — І дуже дуже стомився. Дайте мені спокій.

— Професоре, нам треба побалакати, — напосідав Живчик і поторгав двері. Вони виявилися незамкнені, тож, не зважаючи на подальші Професорові протести, гості зайшли. Ледве переступивши поріг, Моджін мерщій пустила свій кінець скрині і зі знеможеним “хух!” сіла на віко. Живчик опустив свій, звів очі на господаря, що сидів за бюрком — і з несподіванки роззявив рота. Професор Темрявознавства видавався двійником Професора Світлознавства, тільки й того, що був не в білих, а в чорних шатах.

— Ради Неба, хто ви такі? — вигукнув Професор, зриваючись на рівні. — Я вже гадав, що вернулася варта.

Живчик усміхнувся.

— Не такий то ви вже, бачу, ѹ старий та немічний, професоре.

— М-м-м... м-м-м... м-м-м... — гарчав Професор, якому геть відібрало язика.

Живчик виступив наперед.

— Я Живчик, — відрекомендувався він. — А це Камінний Штурман. Ми удвох завершили пошуки, на які недавно було послано моого батька Квінтінуса Вергінікса.

У Професора одвисла щелепа.

— Я, цебто ви... — Він заблімав очима. — Ви хочете сказати, що...

— Ми повернулися з бурефраксом, — оголосив Живчик.

Професор зірвався на ноги і кинувся до них через усю кімнату.

— Бурефракс! — вигукнув він. — Ти певний?

— На всі сто, — відказав Живчик. — Ваш колега, Професор Світознавства, підтверджив це.

— Ото ще старий блазень! — пирхнув Професор, але Живчик завважив вологий блиск у його очах. — Що там ще стрельнуло в голову цьому пришелепуватому невігласові? — запитав він.

Живчик спустив очі додолу.

— Боюся, Професор Світознавства мертвий, — стиха промовив він.

— Мертвий! — оставпів Професор.

— Перед смертю він доручив мені розповісти вам про бурефракс, — провадив Живчик. — Мовляв, я можу... на вас покластися.

— Мій давній друг... мертвий, — сумно зронив Професор. Він кволо усміхнувся. — Ну, що ж. Погляньмо, що там у вас.

Камінний Штурман підвelasя і прокволом відійшла вбік. Живчик ступив уперед і піdnіс віко. Професор Темрявознавства зазирнув досередини.

— Ах ти ж старий лісовий цапе! — заволав він у захваті. — Це таки бурефракс! Чудово! Пречудово. Але, бий його нечиста сила, як вам пощастило стільки його знайти? І чого всі кристали такі крихітні?

— Це довга історія, — відповів Живчик.

— І все ж я залюбки її послухаю, — вигукнув Професор. — Але спершу нам треба перенести бурефракс до скарбівні...

— Ні, професоре, — твердо сказав Живчик. — Попереду я маю вам дещо сказати. Час покласти край цьому фракспило-вому безумові — раз і назавжди. — Він кинув оком у вікно на сонце, вже яскраво помаранчеве, зависле низько над обрієм. — Ба нам слід поквапитися. Мені потрібні ступка і товкач.

— Але...

— Ну-бо, Професоре, — наполягав Живчик. — Будь ласка!

Професор показав на мармуровий робочий стіл у далекому кутку світлиці.

— Ти знайдеш там усе, що треба, — сказав він. — Але...

— Дякую, — урвав Живчик.

Він схопив металевий шкалий і заквапився назад до скрині. Минаючи професора, зирнув на вікно.

— Скільки ще лишається до смерку? Смерку достотного?

— Ах, достотний смерк... — мрійливо протяг Професор. — Цей таємничий мент між світлом і темрявою. Він такий скороминущий. Такий невловний... Тільки на цій єдиній ділянці наших студій ми із Професором Світлознавства не-змінно доходили згоди...

— Професоре! — різко урвав Живчик, поминаючи його дорогою назад. — Скільки до нього лишається?

Професор прочалапав до вікна і миттю прикинув у голові.

— Півтори хвилини, — ображено промовив він.

— Менше, ніж я гадав, — пробурмотів Живчик. Хлопець гайнув до столу і вибрав ступку. — Обережно, обережно, прошепотів він сам до себе, висипаючи кристалики у гніздо. Потім ухопив із полиці найважчого товкача і скинув його над головою. — Професоре! — закричав він. — Негайно сповістите мене, коли настане ця мить достотного присмерку. Ясно?

Професор озирнувся. Живчик стояв над ступкою із буре-фраксом, звівши над головою товкача.

— Ні, — мало не задихнувся він. — Зцапів абощо? Ти ж висадиш нас усіх у відкрите небо!

— Вірте, Професоре! — відповів Живчик. — І не спускайте очей із неба. Затямте: ні на мить раніше, ні на мить пізніше.

У світлиці залягла дзвенюча тиша,
кожна мить видавалася вічністю.

У Живчика занизла рука, душу
опосіли сумніви. Ану ж Про-
фесор Світлознавства усе таки
помилився? Стяжка золотово-
го світла, що лилося у вікно,
набула нового відтінку.

— Давай! — закричав про-
фесор Темрявознавста,
нагло порушуючи мото-
рошну тишу.

Живчик затамував по-
дих і що було сили опус-
тив товкача у ступку. По-
чувся глухий удар і хрус-
кіт. Сяйнуло ярим блиском.

Та й уже. А коли золотаве світло

у вікні обернулося на бурштинове, Живчик глянув униз і по-
бачив гніздо, повне струменистого, мов рідина, пороху.

— Вийшло, — прошепотів він. І зразу ж крутнувся, повертаючись до Професора. — Вийшло!

Професор Темрявознавства подрібтів до нього, сяючи з рadoщів. Він зазирнув у ступку.

— Спершу бурефракс! Тепер фракспил! Бігме, я мушу себе ущипнути: ану ж це сон!

— Ба ні, не сон! — запевнив Живчик. — Бурефракс відновить рівновагу Санктафракса, а фракспил очистить питну воду! — Він повернувся і сміливо глянув Професорові в очі. — А тепер, коли рецепт успішно випробувано, залишається зробити ще одне, професоре, — Живчик притишив голос і споважнів. — Я маю план, як зробити, щоб таємниця безпечно-го виготовлення фракспилу ніколи не попала в нечисті руки. Але мені його не здійснити без вашої допомоги.

— Кажи, що робити, Живчику, хлопче мій, — відказав Професор Темрявознавства. — Кажи — і затримки за мною не буде.

Коли споночіло, Живчик і Камінний Штурман слідом за Професором покинули його робітню. Вони спустилися тими самими крученими сходами, буркочучи та охаючи, коли важка скриня товклася об стіни. На першому поверсі, замість вийти дверима, професор повів їх униз іще одним маршем сходів, а потім через вузький склепінчастий прохід вони потрапили в тунель. Там було темно й вільготно, і тільки тьмяне ліхтарне сяйво зі скрині освітлювало їм шлях.

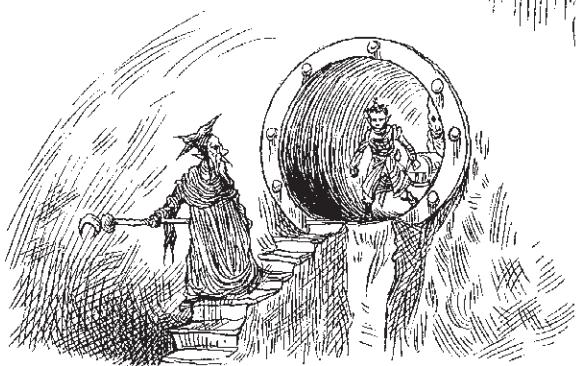
— Крий Боже, запалювати смолоскип: це виведе буре-фракс зі стану стійкої рівноваги, — остеріг Професор.

Вони все йшли і йшли: петляли туди-сюди, спускалися східцями та похилими переходами, помалу верстаючи свою дорогу до серця летуючої скелі. Живчик відчував, як у нього за спиною дедалі пристає Камінний штурман. Він знав: її сила ось-ось вичерпається.

— Ще далеко? — запитав Живчик.

— Вважай, ми вже там, — відповів Професор. — Ще один закрут — і...

— Стій! Хто йде?

Професор зупинився як уритий. Живчик, — устежити в темних тунелях за чорною мантією було понад його спромогу, — з усього розгону наскочив на нього. Моджін триვожно рохнула і впустила скриню — просто собі на ноги, — після чого рохнула знов, тепер уже з болю. Серед цього всього шарварку вирізнився хворобливий Професорів голос.

— Це ти, Смілоголове? — запитав він. — Це я, Професор Темрявознавства. Мені треба пройти у скарбівню.

— Не можна, — пролунала похмуря вартівника відповідь.

— Я... Я... Даруйте, будь ласка, — зашкабарчав Професор. — Як ти смієш не пускати мене?

— Наказ Найвищого Академіка.

— Що? — вигукнув Професор. — Але ж ми обидва знаємо: провідник Вілнікс Помполніус ніколи навіть не *снiv* поширювати на мене такий наказ. Тож-бо пропусти мене. Мершт!

— Ні кому не вільно переступати поріг скарбівні, — раптом оскаженів Смілоголов. — Ані спілчанинові, ані академікові. — Він піdnіс лампу до Професорового обличчя. — А вам і поготів. Такий наказ самого Вілнікса Помполніуса. Ба більше, ви повинні здати свій ключ.

— Здати ключ? Тільки через мій труп! — спалахнув Професор.

— Якщо вам кортить — що ж, так тому й бути, — почулася відповідь, од якої кров холола в жилах.

Лампа із брязком опустилася на землю, і Живчик почув *шваркіт* меча та дзвін кинджала, вихоплюваних із піхов. Через Професорове плече він приглянувся до вартівника, що зводив нанівець їхній намір.

— Плескатоголовець, — пробуркотав він сам до себе. — Як це я не здогадався?

Поки Живчик видивлявся на чванькуватого гобліна, — той увесь сяяв сережками, золотими зубами та лезами, — у грудях хлопцеві закипала шалена лють і зненависть. Як сміє цей дикун, цей плескатоголовий гоблін ставати їм по-перек дороги, коли вони прибули з такої далечі і з такими трофеями і коли жар-птиця уже майже у жмені?

— Любий мій Смілоголове, — умовляв Професор. — Тут, либоń, якесь непорозуміння. Невже вам так важко впустити нас на хвилину до скарбниці? Жодна душа ніколи про це не знатиме і...

Ураз перед очима у Живчика поплив червоний туман. Він і собі вихопив меча з піхов і скочив наперед.

— Упускай нас, вовчої сучки сину! — заревів він.

На мить плескатоголовець отетерів, але тільки на мить. На губах його заграв лихий усміх, він прибрав бойової постави і навально порвався вперед, мірячи мечем Живчикові в горло. Той відсахнувся і відбив удар. Два мечі яро схрестилися, і — оглушенний жахливої сили ударом — Живчик поточився назад. Смілоголов духом опинився біля нього, скажено гатячи мечем і порючи повітря кінджалом.

Живчик не витривав перед шквалом несамовитих, хвильних ударів. Надсадно дихаючи і похитуючись, він позадкував, якомога боронячись і хлянучи з кожною секундою. Нараз плескатоголовець цибнув праворуч і замахнувся своїм важким мечем зліва. Живчик був захоплений зненацька. Зашпортившись, він поточився вбік і стукнувся ліктем об стіну.

— А-а-а-а-а! — закричав він не своїм голосом, коли пекельний біль прошив його руку і шутнув униз по хребту. Меч брязнув об камінну долівку.

Смілоголов ступнув уперед, очі його палали. Він замахнувся мечем.

— Безклепкий дурнику, — просичав він. — Невже ти й справді сподівався побити мене — особистого драбанта самого Вілнікса Помполніуса, найлютішого і найстрашнішого вартівника у Санктафраксі? — Він стис держака меча, аж побіліли кісточки пальців. Лискучий шарлатовий язик пурхав по його тонких губах; очі яскріли... — Ох же ж і потішусь я зараз.

— Стій! — скрикнув Живчик. — Опусти меча!

Плескатоголовець вишкірився.

— Полохлива крихітка лісова миша у шкурі прехоробро-го ведмедиська, га? — бридко загигиковав він.

— Вислушай мене, — вів далі Живчик, сягаючи до кишені свого каптана.

— Чи ти ба, яка підступність! — заревів плескатоголовець. — Зараз же вийми руку, а то я пришиплю тобі її до серця.

Живчик поволенъки витяг руку, являючи на світ Божий капшука — дарунок Матінки Товстобрюхперо. Відтак лєгенько забряжчав ним, виважуючи в долоні.

— Золото, Смілоголове, — оголосив він. — Десять золотих могли б стати твоїми.

— Поза всяким сумнівом, — погодився той. — Так само, як я міг би перерізати твою чарівну горлянку і загребти їх усі.

— Авжеж міг би, — не давав збити себе з плигу Живчик. — Але це не пішло б тобі на користь.

Плескатоголовець хвильку повагався.

— Що ти маєш на увазі? — роздратовано запитав він.

— Той, кому ти присягнув на вірність, не сьогодні-завтра розпрошається з булавою, — пояснив Живчик.

— Що? Вілнікс Помполніус. Ой, не смішіть мене! — вигукнув плескатоголовець. — Найвищий Академік?

— Підлій узурпатор! — буркнув собі під ніс Професор Темрявознавства.

— Спілчани проти нього, — провадив Живчик. — Професура проти нього.

— Але... але чому? — допитувався плескатоголовець.

— Чому? — встрав Професор Темрявознавства. — Бо він зостався як без фракспилу, запоруки добрих стосунків зі спілчанами, так і без бурефраксу, спроможного утримувати плавучий Санктафракс на місці.

Смілоголов мав збентежений вигляд.

— Але ж бурефракс є у скарбниці, — заперечив він. — Хіба не його Вілнікс наказав мені стерегти?

— А хто тобі боронить подивитися? — запропонував Професор і вручив йому важкого ключа.

Сліпаки плескатоголового гобліна звузились.

— А якщо це якийсь підступ?

— Тільки кинь оком! — нетерпляче нагримав на нього Професор.

Не опускаючи меча, Смілоголов підійняв лампу і потяг до входу в скарбівню. Він крутнув ключа у замку, натис на клямку і штовхнув двері. Потім просунув голову всередину і пильно розглядався на всі боки, не вірячи своїм очам. Нараз його почала душити лють.

— Порожньо! — прогарчав він. — Брехав, водив за носа, нікчема... Порожньо, хоч покотись!!!

— Вілнікс тебе дурив, — просто сказав Професор. — Так само, як і всіх.

— Ви тягли руку за неправою стороною, Смілоголове, — мовив Живчик із притиском і пояснив, чим це може на ньому окошитися. — І найпевніше тобі тепер не буде місця у Санктафраксі. А проте...

— Але ж я сном-духом не відав! — випалив Смілоголов. — Я робив своє діло, та й годі. Я...

— *A protе*, — повторив Живчик, — є спосіб викрутитися з цієї халепи, спосіб єдино можливий! — Він помовчав. — Із тебе хвацький січовик, Смілоголове.

— Не маю собі рівних, — погодився гоблін.

— І відданий тілом і душою, — вів далі Живчик.

— Так-так, — палко погодився плескатоголовець.

Живчик кивнув головою.

— Тоді ось моя пропозиція, — сказав він. — Ти пристаєш до команди моого піратського корабля. Але не як невільник. На борту “Позасвітнього гарцівника” не буде жодного раба чи там галерника. — Він стрельнув оком на шкіряний капшук. — Що ти на це скажеш?

Якусь мить плескатоголовий гоблін зберігав мовчанку. Потім по його широкому виду розповзлася усмішка. Його погляд зустрівся з Живчиковим.

— Скажу “так”, — відповів він.

Живчик неквапом відрахував собі в долоню десять золотих.

— Але якщо ти спробуєш перейти мені дорогу, Смілоголове, тоді начувайся, — пригрозив він. — Як у Нижньому місті, так і в Санктафраксі не бракуватиме таких, кому кортітиме запопасті до своїх рук колишнього тілоохоронця Вілнікса Помполніуса.

— Можете на мене покластися, капітане Живчику! — запевнив Смілоголов.

— Сподіваюся, що можу, — сказав Живчик і, вдаривши з гобліном по руках, вручив йому монети. — Ласкаво просимо на борт, Смілоголове!

Професор, що спостерігав за цим торгом із певним збентеженням, виступив наперед.

— Ходімо, — озвався він. — Ми ще не довели свого діла до краю.

Живчик кивнув головою.

— Смілоголове, — звернувся він до гобліна, — беріться за другий кінець скрині. — Плескатоголовець не зрушився з місця. — Смілоголове! — grimнув Живчик. — Сподіваюся, ми не свідки першого об'яву бунтівної вдачі?

— Ні-ні! — сказав Смілоголов, підходячи до скрині. — Аж ніяк, пане, але... — Він стрепенувся. — Чому ця скриня так дивно світиться?

— Це бурефракс, — пояснив Живчик. — Ми принесли бурефракс. Спustoшений санктафракській скарбниці порожнювати вже недовго.

І справді, за хвилину скарбниця знову була повна. Посередині кола, викарбуваного в самому центрі зали, стояла скриня з бурефраксом.

— Але чому нічого не діється? — запитав Смілоголов.

— Лише в непроглядній, кромішній пітьмі бурефракс досягає своєї найбільшої ваги, — розтлумачив Професор. Він піdnis віко скрині і прибрав ліхтаря присмеркового світла. — Ходімо, — сказав він. — Час не жде.

Ланцюжком — із Професором на чолі та Живчиком у самому хвості — вся четвірка рушила до дверей. Під час їхнього ходу ліхтар та лампа гойдалися, кидаючи кругом по залі, а також і на скриню, меткі темні тіні. Щойно бурефракс, опинившись у темряві, додавав у вазі, як світло з'являлося знов, потім, уже з новою тінню, він додавав у вазі ще більше. І за кожним її коливанням підлога скарбниці гойдалася і двигтіла.

— Хутчій! — крикнув Професор і пустився бігти.

Решта пішли за його прикладом, заточуючись і шкопиртаючи, оскільки підлога і далі ходила ходором. Діставши дверей, Живчик наостанці озирнувся. Скриня видавалася сміховинно крихітною серед величезної зали. Невже її стane, аби уловкати цю могутню плавучу скелю?

— Живчику! — різко нагукав його Професор.

Живчик переступив поріг, ухопився за важку залізну клямку і прибив за собою двері, множачи відлуння у глибині темних тунелів. Ту ж мить долівка вислизнула з-під його

ніг. Живчик відчув, як йому звело шлунок. У п'ятах похоло. З грудей вихопився зойк жаху.

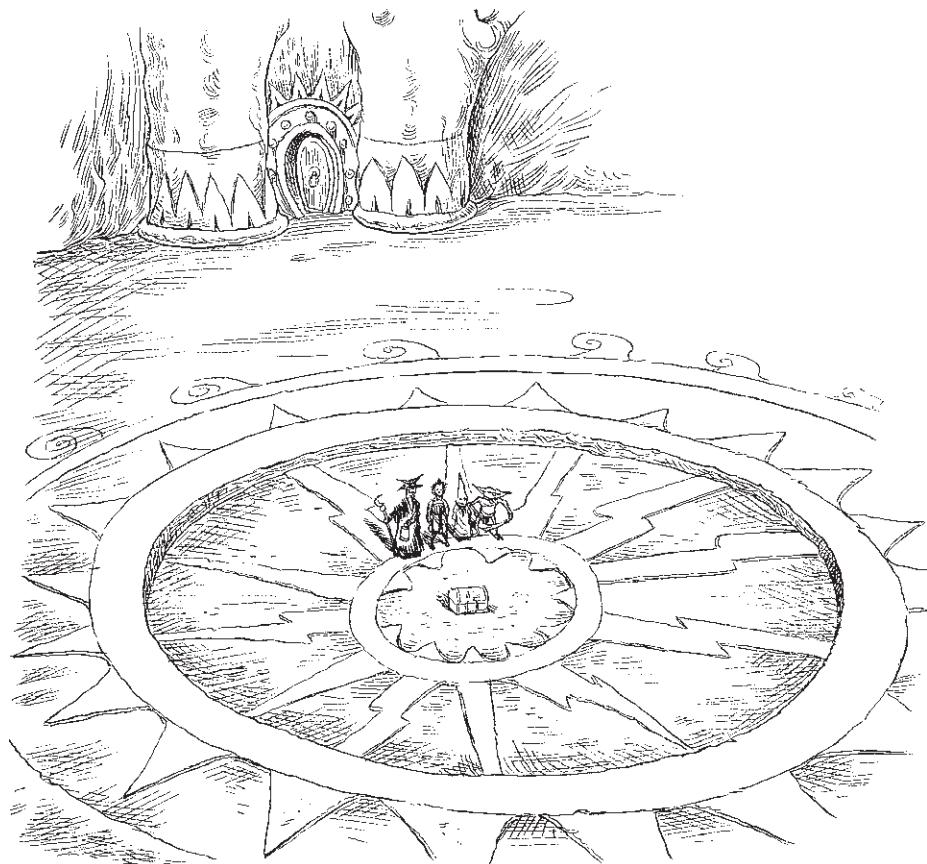
Ще мить — і падіння рвучко урвалося. Запала тиша. Запанував супокій. Живчик повернувся до Професора Темрявознавства.

— То оце *вон* і є? — запитав він.

— А що ж ішче? — весело відповів Професор. — Вистачило саме враз.

Живчик недовірливо похитав головою.

— Повір мені, — сказав Професор. — Отут, глибоко внизу, в самім осереді скелі ефект щонайменший. Але вгорі, на поверхні, у самому місті наслідки запевне виявляться катастрофічними. Запам'ятай мої слова: Санктафраксові уже ніколи не бути таким, як він був. Присягаю на чім світ!

• РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ТРЕТИЙ •

Розв'язка

оли летюча скеля задвигтіла вперше, Вілнікс Помполніус саме пробуджувався із глибокого сну без сновидінь. Він розплюшив очі, обвів поглядом розкішне Святе святих і самовдоволено усміхнувся.

— Яка краса! — промимрив він. — І який витончений розум треба мати, аби прибрати це все до рук.

Він відкинув ковдру, підвівся з ліжка і підійшов до вікна. Сонце — величезне, червоне і колихке, наче здорована миска киселю із ягід-лісниць, ще тільки сходило над овидом. Пера рожевого світла віялом розгорталися по небу. Вілнікс позіхнув і потер рукою щетинисту макітру.

— Зірница ще одного пречудового дня, — зронив він і широко розчахнув вікно.

У лиці вдарив струмінь свіжкого вільготного повітря, забиваючи дух. Позад нього задзеленчали, мов дзвін курантів, шкляні дармовиси кришталевої люстри. Вілнікс випростався і, вхопивши стулки вікна, прибив їх: було б прикро, якби дармовиси потовклися на друзки! Але канделябр і далі настирливо виводив свою дзенькітливу мелодію.

Вілнікс насупився і непорозуміло розглянувся довкола.

— О Небо, що це? — промимрив він.

Зненацька скеля перехнябилася, свічадо, нове свічадо, поставлене під стіною, різко ковзнуло по грубому білому килиму і брязнуло об підлогу. Вілнікс зітхнув. Принаймні не розбилося на гамуз! Але, по-перше, що його повалило? Установники гир та кріпильники ланцюгів вийдуть на роботу тільки за дві години та й двигіт і шарпанина, що їх оце дізвавала летюча скеля, зрештою, були далеко грізніші, ніж ті, до яких могли б спричинитися їхні дрилі.

Аж ось Святе святих затряслось несамовитіше, ніж зауважай, і нажаханий Вілнікс Помполніус судомно вчепився у віконну лутку. Безцінні предмети grimали на долівку по всій палаті — порцелянові вази і статуетки зі слонівки, вишукані скульптури, мудровані хронометри та книжки у шкіряній оправі.

Може, це буря? запитував себе Вілнікс. Чи землетрус? Чи може, підймальна сила плавучої скелі, зрештою, так зросла, що вже зриває її з Мертвого якоря.

Тут розітнувся оглушливий тріск, і люстра, знагла зірвавшись із виліпної скелі, шугнула додолу. Вона гепнула з моторошним grimотом просто на свічадо. Черепки та скалки кришталю і шкла розлетілися по всій палаті, вганяючись у обшиті панеллю стіни.

— Що тут діється? — заверещав Вілнікс. — Мінулісе! Мінулісе!

Та цим разом особистий служник Найвищого Академіка не з'явився.

— Мінулісе, де ти? — розбушувався Вілнікс і в нестяжній люті сягнистими кроками подався до дверей по-спартанському опорядженого передпокою — звичайного місця пробування свого служника. Зараз він покаже цьому безголовому ледашові, як змушувати чекати на себе!

Та не встиг Вілнікс подолати й половини обсянного шклянками килима, як уся світлиця ні сіло, ні впало заходила ходором. Він зашпортився і grimнув на підлогу. Якраз над ним угорі відкрилася розколина через усю скелю, і добрячий

кусман тисненого золотом тиньку хръопнув трохи йому не на голову.

Коли курява осіла, Вілнікс підвів голову, зіп'явся на ноги і обтрусив порох зі своєї хламиди. Санктафракс, здогадався він, знову набув стійкості. Скеля, а з нею і він.

— А все ж якусь мить ми *падали*, — прошепотів він. — А це може означати лишень одне. — Його хворобливे обличчя побуряковіло з люті. — Мабуть, чи не повернувся отой мерзенний небесний пірат — непомітно для всіх і з бурефраксом.

Снуючи постанови та накази, від яких ішла обертом голова, Вілнікс нап'яв поверх волосяниці службову мантію, закріпив на голові сталеву ярмулку зі шпичаками всередині та й дременув зі світлиці, потонулої у безладних на-громадженнях уламків.

— Ну, начувайся, — люто бубонів він. — Начувайтесь усі. Я вам покажу, що чекає на зрадника, який стромляє свого носа у справи Найвищого Академіка.

Потерпіло не тільки Святе святих. У кожному куті кожної світлиці кожної санктафракської вежі — та сама історія. Прилади зривалися зі столів, книжки гепали з полиць. Мірою посилення шаленого двиготу кололися стіни, билися вікна, летіли на землю уламки камінного мурування та тиньк.

Крики жаху та лемент болю здіймалися над громохким, тріскоточим дуднінням, і санктафракські громадянини — старе і мале, панського і простого коліна — вихлюпувалися з веж і гнали на майдани та вулиці. На мить вони приставали, не мавши уявлення, що вони робитимуть, як почнуть гупати додолу навколоїшні мінарети і зубчасті мури.

— Що це? Що воно за напасть така? — кричали вони одне одному. — Це кінець Санктафракса!

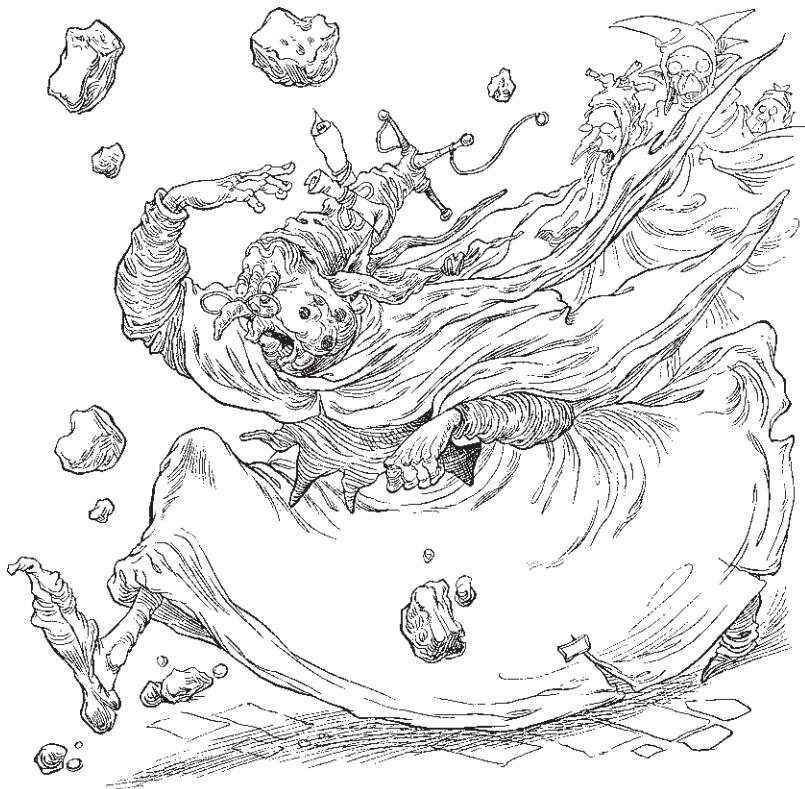
Потім хтось галаснув:

— Мерщій до Ратуші! — і городяни, всі як один, гунули центральним проспектом до найдавнішої і найміцнішої будівлі у всьому Санктафраксі, місця, куди їх завжди гнала нагальна потреба.

Роз'ярілий галасливий натовп прибував до Ратуші. Влившись усередину, міщухи нетямилися з обурення: навіть ця вікодавня свяตиня не уникла наслідків жахної трусанини, що охопила їхнє плавуче місто. Обвалені камінні брили захаращували поколену мармурову підлогу, одна колона валається долі, а друга, здавалося, ось-ось повалиться. І поки санктафраксці споглядали те все, задня стіна дала довгу змісту тріщину, що перетнула її всю — від підмурка до покрівлі.

— Ні, тільки не це! — залементували вони. — Тільки не Ратуша!

На той час, коли всередину почали нарешті пропихатися ті, хто юрмився позаду, скеля остаточно втихомирилася, але лютъ ні в кого не вгамовувалась. Ані на крихту. Від професури, з'юрмленої в чільній частині зали, до челяді та охорони, що тіснилися попід стінами, всі кричали одне й те саме.

— Де Вілнікс? — допитувались вони. — Корінь усього зла в ньому! Гаспідський святоха! Триклятий узурпатор! Підступний облудник, який не бачить далі своєї кишені! Де він?

Потім, коли на сцену рішуче зійшли дві постаті, характер запитань різко змінився.

— А що тут робить Професор Темрявознавства? І хто то з ним? Професор підніс руку, прохаючи тиші.

— Браття! — зикнув він. — Братове! — Залягla мовчанка. — Я співчуваю вашому горю. Я поділяю ваш біль від того, що наш укоханий Санктафракс так понижено і сплюндано. А все ж, — провадив він, — уникнути цього було абсолютно неможливо.

Залою прокотилася хвиля голосного ремства. Не це городяни хотіли почути. Живчик зорив на море роз'ющених облич перед собою, і його проймав циганський піт. Якщо Професор не буде обачний, юрма, перш ніж перейти до подальших розпитів, спершу розшарпає їх на кавалки.

— А як же тепер моя лабораторія? — поцікавився Професор Вітроловства.

— І хто повставляє шибки у моїй обсерваторії? — докинув Професор Хмароглядства.

— Будівлі можна відремонтувати, — безбоязно провадив Професор. — А що потреба в ланцюгах тепер цілком відпадає, то не бракуватиме й ремонтників.

У залі знявся тривожний гук.

— Без ланцюгів? — прокотилося натовпом. — Що за боївілля? Таж без них як без рук!

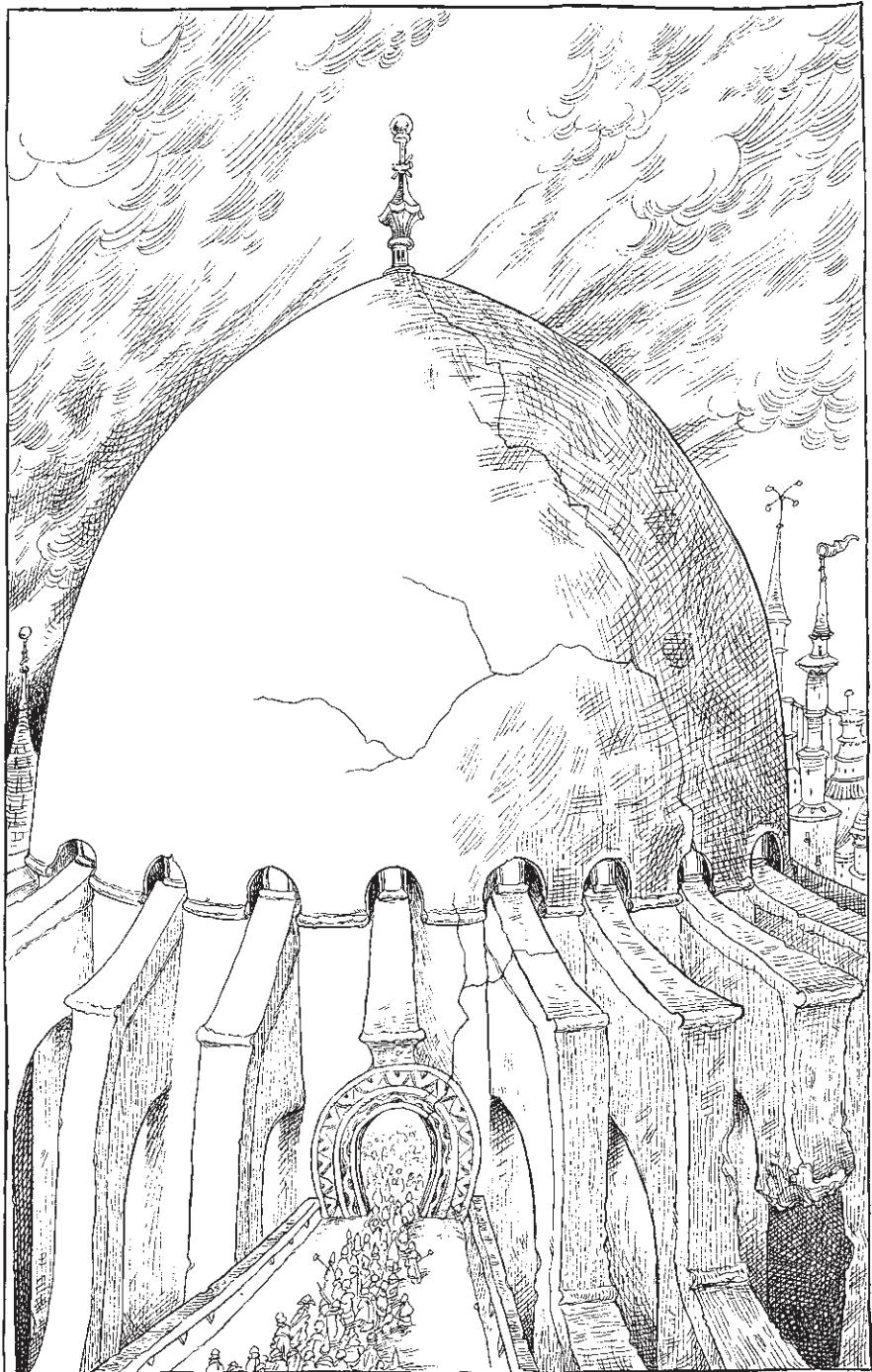
— Жодних ланцюгів, за винятком вікодавнього Мертвого якоря, який утримує нас на місці, — пояснював Професор.

— Ясніше не можна? — вигукнув Професор Хмароглядства.

— Розтлумачте! — зажадав Професор Вітроловства.

— Що ви маєте на оці? — загув від порогу чийсь хрипкий голос.

— Зараз почуєте, — відказав Професор. — Дуже довго, страх як довго над нашими головами висіла грізна небезпека — і ось нарешті, їй покладено край. Санктафракс знову віднайшов рівновагу.

Його слова було зустрінуто гробовою тишею. Невже це правда? запитував себе кожен, невже це справді так?

— А звідки ж оця вся шарпанина та трусанина, — поцікавився Професор Хмароглядства.

— І оцей весьс двигіт і дригіт, — додав Професор Вітроловства.

— То все скеля, — сказав Професор, повертаючись до них, — вона осіла вниз, обтяжена вантажем бурефраксу. — Він звів очі. — Більше цього не повториться, поки нашого віку. Даю вам слово, так воно і буде.

Залою прокотився гомін; шум і гам дедалі зростали, аж поки перетворилися на загальний гармидер. Відтак біля входу зірвались поодинокі оплески. Їх підхопили решта присутніх. За мить уся зала розлягалася від радісних вигуків та криків безмежного захвату.

— Хай живе Професор Темрявознавства! — заволав хтось.

— Хай живе новий Найвищий санктафракський Академік! — крикнув Професор Хмароловства, вимахуючи руками.

— Себто ви хочете сказати — *старий* Найвищий Академік? — запитав Професор Вітроловства.

— У обох випадках я мав би за честь повернутися до своїх обов'язків Найвищого Академіка, — оголосив Професор Темрявознавства під бурхливі оплески присутніх. — А проте, — провадив він, — за все, свідками чого ми були, ви повинні дякувати не мені. То не я відважився податися до Присмеркового лісу і не я важив головою, щоб вернутися до Санктафракса із вантажем безцінного бурефраксу.

— А хто ж? Хто? — загаласував натовп. Не отой же хортуватий парубійко, що стойть субіч Професора.

Професор ступнув крок до Живчика, вхопив хлопця за зап'ясток і піdnіс його руку в повітря.

— Шановні професори, академіки, шановна громадо, — звернувся він до зали. — Рекомендую вам Капітана Живчика. Йому належить ваша дяка.

Тут юрмище вибухнуло віватами, свистом та оваціями, аж Живчик, приголомшений цією хвилею загальної вдячності, що накрила його з головою, став увесь червоний, як сік Матінки-кривавниці.

— Завдяки цьому відважному і геройському юнакові ви більше не лягатимете спати, тремтячи зі страху, що плавуча скеля порве ланцюги і злине у відкрите небо, — сказав Професор і ще вище підніс Живчикову руку.

— Слава! — grimнула юрба у нестяжному захваті.

— Завдяки йому ми вже не залежатимемо від неситих спілчан і заживемо у теплі та добрі!

— Слава! — розлягся ще несамовитіший рев.

— Присягаю всією мудрістю світу, він служив нам вірою і правдою, зберігаючи віданість лишень Санктафраксові, — оголосив Професор.

При цих словах Живчик здригнувся. Де він чув їх давніше? запитав він себе. Чому вони такі знайомі?

— Він присвятив своє життя пошукам бурефраксу. Він ганявся за Великою бурею і не повертається, поки не завершив своїх святих, так, Живчику, *святих* пошуків.— Професор усміхнувся. — Уклякни, хлопче мій, — додав він.

Ага, он воно що! Живчик пригадав. Цих слів ужито на Церемонії висвячення в Лицарі-Академіки його батька.

— Ale ж я... ви..., — пролопотів він, ковтаючи давкий клубок у горлі. Відтак, спустивши очі додолу, упав навколішки.

Натовп стих, коли Професор Темрявознавства зняв із тріснутогої стіни ритуального меча. Живчик тремтів, власне, хлопцем тіпало, і йому здавалося, ніби всім чути, як дзвонять його зуби. За мить Професор повернувся з мечем і став перед ним. Живчик звів очі й побачив, як велике золоте лезо, розтинаючи повітря, повагом спускається вниз і лягає спершу на праве його плече, а відтак на ліве, висвячуючи його в лицарі.

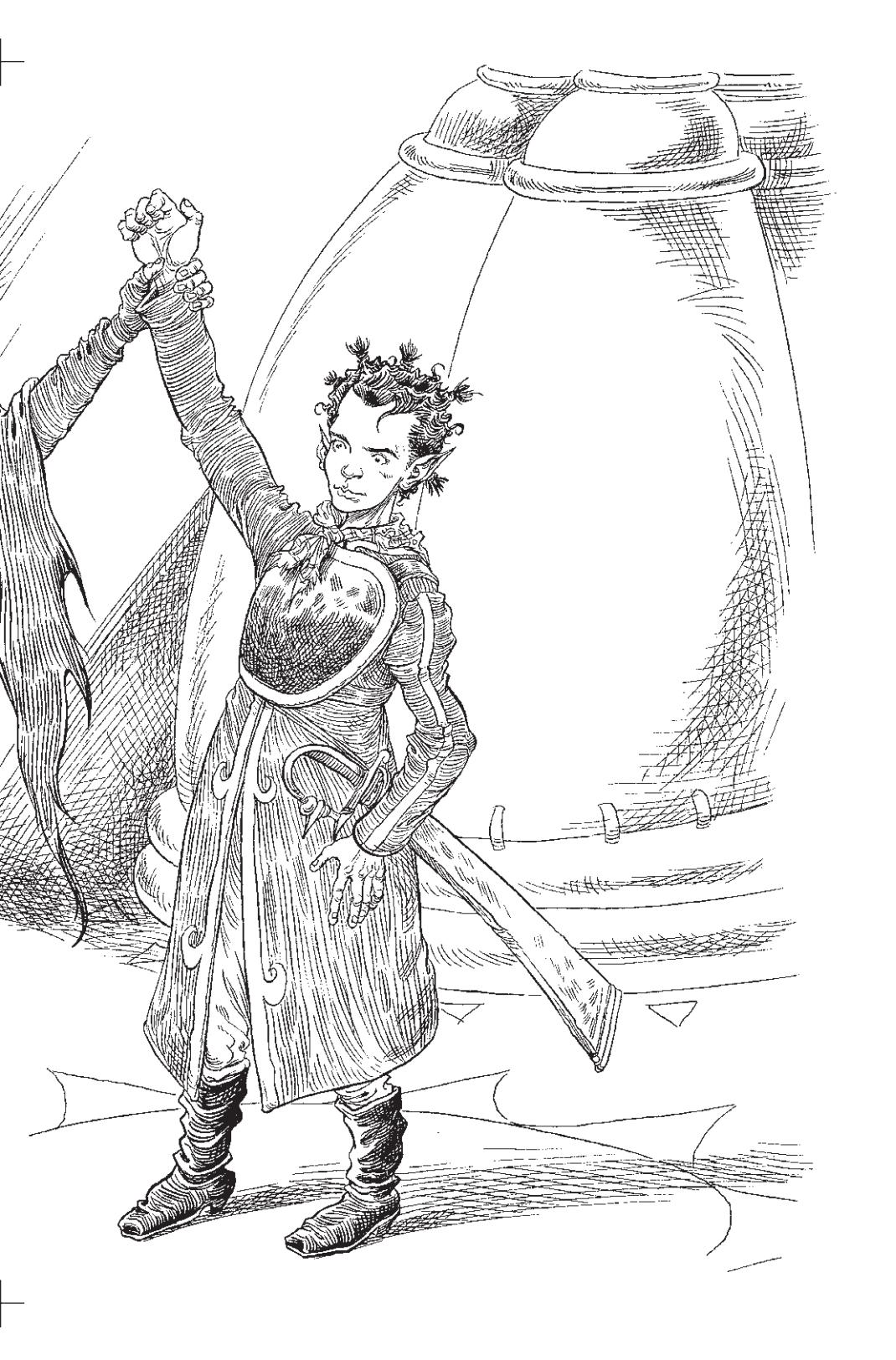
— Оголошуєш тебе Лицарем-Академіком, — сказав Професор. — I нарікаю Арборинусом Вергініксом. Підведись!

Якусь мить Живчик не рушав з місця. Не годен був — і край. Його ноги стали ніби ганчір'яні. Лише коли Професор нагнувся і простяг руку, Живчик якимсь дивом, заточуючись, підвівся з колін. Неймовірний гвалт, відбитий стінами Ратуші, залящав так оглушливо, аж у нього запаморочилася голова.

— Сла-а-ава! Сла-а-ава! Сла-а-ава! — репетувало ратушне збіговисько і плигало, скакало, гопцювало на радощах — вчені мужі зі слугами, професори із професорами, відкинувши всі заздроші та образи — принаймні на цю одну прекрасну мить.

— Ми знову можемо провадити цінні наукові дослідження! — вигукнув Професор Хмароглядства і поплескав свого давнього суперника по спині.

— Ми знову зможемо керуватися у всьому розумом! — підхопив Професор Вітроловства. — Фіксувати безмежне размайття тонких відмінностей між вітрами...

— та хмарами, — вставив Професор Хмароглядства.

— ... від шепоту тиховію та ревіння урагану...

— ... хмари пір'ясті, шаруваті, пір'ясто-шаруваті, дощові...

Професор Вітроловства закусив вудила:

— Коли б не вітер, хмари ніколи б і з місця не зрушилися!

— Коли б не хмари, — збунтувався Професор Хмарознавства, — ми зроду-віку не побачили б, як віє вітер!

Але Професор Вітроловства уже не слухав свого колеги та суперника.

— Погляньте-но! — насилу видушив він із себе, тицючи на чільну частину приміщення.

Уся Ратушна зала вчинила достоту так само, як він, після чого залягла тиша і кожен прикипів очима до гінкої зловорожої постаті, яка гордовито перетяла сцену і зійшла сходинками на місце за різьбленою катедрою.

Він стояв за нею, згорблений і незgrabний, уп'явшись руками в її дерев'яні краї. Круг нього розташувалася осо-

биста охорона — дванадцятеро бардадимів-плескатоголовців — ноги окаряч, руки схрещені на грудях. Вілнікс підсмикав рукави, поправив ярмулку і, дивлячись із-під навислого над очима лоба, сповільна обвів поглядом принишклу академію. Його губи скривила зневажлива посмішка.

— Як це розуміти? — запитав він тихим, але погрозливим голосом. — Мені вже й на хвильку не можна відвернутися?

Юрба неспокійно переступала з ноги на ногу.

Вілнікс глумливо посміхнувся і подався вперед, тяжко нависаючи над катедрою. Відтак, зігнутий у дугу, сяючи своєю ярмулкою, звинувальним жестом показав на Професора Темрявознавства.

— І ви слухаєте брехні цього фальшивого пророка? — заревів він. — Цього дохлого старого цимбала, який одного разу вже поставив Санктафракс на межу загибелі, а тепер, бачиться, завзявся остаточно його доконати?

Живчик тріпнув головою. Ні, ні, все якраз навпаки. А втім, він міг не турбуватися: з кожним Вілніксовим словом натовп ставав дедалі свавільніший.

— Він злигався з відступниками — небесними піратами, — процідив Вілнікс крізь зуби.

Буркіт у Ратушній залі погучнішав, переходячи у ремство: у повітрі запахло грозою.

Вілнікс звернув погляд до натовпу: його очі сяяли тріумфом.

— Він, а також ті, кого він оступачив, змусивши в себе повірити, — зрадники, полигачі, махлярі. Варто! — заверещав він. — Схопіть його — схопіть їх обидвох. Ці бридкі блощиці мають бути розчавлені...

Двоє плескатоголовців сягнистою ходою почимчикували до них.

— Кому й вивести когось на чисту воду, як не свідку! — тукнув іззаду чийсь різкий голос. У відповідь на нього залою, мов жмури по воді, перебіг нервовий смішок.

Вілнікс крутнувся на підборах і люто вп'явся очима в сутінки зали. Його серце закалатало.

— Хто це сказав? — запитав він. — Ну! Я чекаю: хто?

Служник, одягнений у все біле, виступив наперед.

— Мінуліс! — вичавив із себе Вілнікс. — Ти?!

— Професор Темрявознавства каже правду, — виклично крикнув Мінуліс. Попід стінами прокотився буркіт і обійшов усю Ратушну залу. — На відміну від тебе!

— Та як ти смієш! — заверещав Вілнікс. — Варто, хапайте і цього теж!

Зі сцени сплигнули ще двоє плескатоголовців і почали пробиратися крізь скучення тіл до Мінуліса. Але далеко так і не протислися. Усупереч своїм звичаям, викладацька братія діяла одностайно: змикала руки, турляла назад, даючи Мінулісові змогу висловитися до кінця.

— Ненароком я підслухав багато твоїх таємних розмов. І став свідком злочинних оборудок зі спілчанами... Твого хабарництва... Твого запроданства... Насправді зрадник ти! — сміливо вигукнув він. — За одним я тільки шкодую: коли я голив твою падлючу макітру, мені забракло мужності перевізати твою кістляву горлянку.

Блідий від лютощів й тіпаючись усім тілом, Вілнікс заволав, щоб той стулив писок.

— І ви дасте отак ганьбити добре ім'я вашого Найвищого Академіка? — звернувся він до юрми.

— Ви не є наш Найвищий Академік, — озвався чийсь голос. То був Професор Вітроловства.

— Тепер уже ні, — додав Професор Хмароглядства.

У Вілнікса одвисла щелепа. Як міг він, хто пишався своїм умінням завжди лишатися паном становища, виявити отаку сліпоту в оцінці настрою юрби?!

— Варто, варто!.. — заволав він. Двоє плескатоголовців ступили крок уперед і враз зупинилися. Ратушне збіговисько кпило, тюкало і свистіло. — Ну, чого рота роззвявили? — зарепетував Вілнікс. Але плескатоголовці геть очамріли. Навіть гірше: тепер, коли викладацька братія позбулася природної стриманості, вона не шкодувала солоних слів і отруйних стріл. Його звинувачували у всіх смертних гріхах: мовляв, надуживаючи владою, він накладав із зарізяками, загидив річку, вчинив блюзнірську крадіжку святого бурефраксу, поставив під загрозу саме існування Санктафракса.

— Він хоче, щоб його повісили! — вереснув хтось.

— Зашморг для нього завелика розкіш! — загорлав хтось інший.

Вілнікс не став слухати далі. Коли натовп гунув до нього, він як стій крутнувся на підборах, підібрав полі своєї мантії і дав драла.

Роз'юшений крик струснув повітрям.

— Держи його!

Збігши східцями, Вілнікс помчав до краю сцени, але не сам: на п'ятиййому наступав Живчик.

— Біжу навпереди! — загорлав хтось.

— Е, дзуськи! — миркнув Вілнікс, ухиляючись від хижо простягнених рук і женучи щодуху до бічної стіни. За гобеленом крилися потайні двері. Вілнікс вислизнув ними, перш ніж хтось доглупався, що вони там є.

— Утече! — рявкнув лютий голос.

Живчик перший проскочив за втікачем крізь двері. Глипнув ліворуч. Глипнув праворуч — і враз постеріг Вілнікса: ще й досі не випускаючи з рук підібраної мало не до пупа мантії, той чухрав мов оглашенній центральним проспектом.

— Стій! — заволав Живчик. — Стій!

Хлопець дедалі пришвидшував біг; майже впритул за ним тупотів оскаженілий натовп.

Сягнувши кінця проспекту, вони перехопилися через арковий міст, після чого погнали крізь тунель і далі.

Вілнікс Помполніус знову Санктафракс як свої п'ять пальців, і час від часу Живчик утрачав дорогоцінні секунди, коли на розпутті звертав не туди чи проскакував закрут. І все ж хлопець брав гору. Повільно, але певно, він наздоганяв утікача.

— Брешеш, не втечеш! — зіпонув він, коли Вілнікс зневіваєська скочив униз із горішньої пішохідної доріжки і щодуху гайнув до краю скелі.

— Шукай вітра в полі! — галаснув він і зайшовся нестримним гиготінням.

Живчик звів очі й побачив дрібногобліна, що вже стояв біля кошика і кивав Вілніксові, щоб той ішов до нього.

— Сюди, вашмосць, — сказав він. — Спуститесь в одну мить, акурат, як вам хочеться.

Живчик застогнав із безсилою люті, коли Вілнікс ступив до краю причалу. Виходить, негідник таки втік!

— Дозвольте, я подам вам руку, — послужливо запропонував дрібногоблін.

— Обійдуся й так! — брутально кинув Вілнікс, відтручуючи дрібногобліна вбік. Він сперся рукою об плетений край кошика і вскочив досередини.

Ту ж мить почувся тріск від розриву волокна. Живчик побачив раптовий вираз жаху на обличчі у Вілнікса. Потім Найвищий Академік разом із кошиком зник з очей, шугнувши вниз.

— А-а-а-а-а-а! — заверещав Вілнікс, змушуючи зупинятися на місці кожного пішохода. Розпачливий, скажений крик, від якого кров холола в жилах, дедалі заумирає, а тоді раптово урвався.

Ген-ген унизу, на землі, лежало, звисаючи з колісного верстата гостривника ножів, тіло Вілнікса Помполніуса. Його руки були розкинуті, ноги підібгані, ярмулка так цупко вп'ялася у потрощений на гамуз череп, що зняти її було абсолютно ніяк. Дерикруп, гостривник ножів, кинув оком на безживну твар колишнього Найвищого Академіка.

— Так-так, — муркнув він. — Коли б це не соколик Віллі! Гострив би ножі, як я, і горя б не знав!

Перш ніж вернутися назад до міста, Живчик оглянув висячий обривок линви. Хоч кілька пасом і перетерлося, решту, поза всяким сумнівом, було перетято ножем. Хлопець обернувся, і його погляд упав на кінджал за поясом у дрібногобліна.

— Ти?! — вигукнув він.

Дрібногоблін стенув плечима.

— Я вам уже казав, що спілчани подбають про нього. — Він побряжчав капшуком із монетами, виважуючи його на долоні, і відразу ж запхав його назад у внутрішню кишеню своєї куцої шкуратянки. — Шо й казати, на грошу вони не скупляться, — потішено вишкірився він.

Живчик — він сидів навпочіпки біля линви — підвівся і покинув дрібногобліна.

— Вілнікс Помполніус мертвий, — оголосив він юрмі.

Радісний лемент і глумливі вигуки виповнили повітря.

— Гигнув! Дав дуба! — кричали всі в один голос. — З богом, Парасю!

Живчик знічено відвернув очі. Він, як і всі, відчував полегкість, що Вілнікс Помполніус, вирядився на той світ, але те, як він загинув, ятрило йому душу. То була таємна страта, а що може бути ганебнішого за неї!

— А, ось ви де, капітане, — почувся чийсь голос. То був Смілоголов. Поруч нього стояв Камінний Штурман. Живчик кивнув їм головою.

— Гайда! — сказав він. — Забираїмося звідси.

• РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ •

“ПОЗАСВІТНІЙ ГАРЦІВНИК”

еред самим відбуттям їх затримав Професор Темрівозвідування. Заставши їх біля одного з запасних кошиків, він палко переконував Живчика залишитись.

— Куди ви подаєтесь? — запитав він. — Що ви робите? А тут перед тобою, хлопче мій, простелеться таке близькуче, таке славне майбутнє — досить тобі кивнути пальцем.

Але Живчик похитав головою.

— Я не можу, — сказав він. — Я... я капітан небесних піратів. Як мій батько, як мій дід. У нас це в крові.

Професор скрушно кивнув головою.

— Але якщо коли-небудь передумаєш, — зауважив він, — звання Професора Світловідання відразу матиме честь прикрасити твої геройські плечі.

Живчик усміхнувся.

— Що ж, — зітхнув Професор. — Хтось же та мусив тобі це сказати. А тепер про те, що ми обговорювали у мене в кабінеті. — Він відступив, щоб не затуляти двох напхом напханих мішків, що лежали долі позад нього. — Гадаю, ви знайдете тут усе потрібне: конверти, інструкції, кристали.

Достоту, як ми домовлялися. А я подбаю, аби щовечора грали у дзвони. Започаткувати новий звичай ніколи не гріх, — він усміхнувся. — Офіційне пояснення? На честь твого повернення із Присмеркового лісу.

Живчик щиро потис Професорові руку.

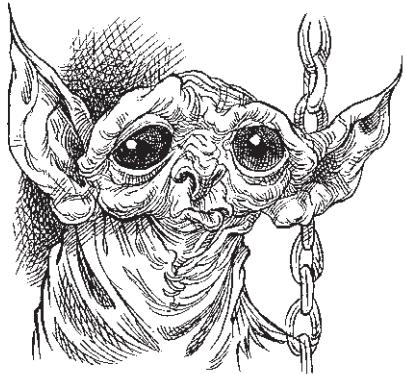
— До нової зустрічі, Професоре! — попрощався він.

Заледве торкнувшись бруківки Нижнього міста, Живчик виявив, що вони ледь не спустилися на таверну “Дуб-крикавник”. Та поріг закладу Матінки Товстобрюхперо вони переступили тільки за два дні. Цей весь час пішов на те, щоб набрати команду.

Уранці першого дня вони склали візиту М’ялу-Ряснопотові. На лихо для гладкого лиснючого господаря, нова партія живого товару щойно прибула із Темнолісу. Якби Живчик був сам, цей салогуб, може, зрікся б своєї обіцянки, але присутність лютого плескатоголовця та зловісної личини в каптурі переконала його шануватися і дотримати свого слова.

Достоту як Захмарний Вовк скількись там років тому взяв на борт свого корабля Камінного Штурмана, аби повернути їй волю, так само Живчик відійшов із трьома істотами, яким найменше підходила роль товару зоокрамниці.

Перший, хто потрапив до команди, був Шпуляр, ельф-дубовик із широко розплющеними очима, та мишкою на повіках. Миршавий на вигляд, цей тип мав за племчима цінний досвід повітроплавця. Другий був Гук, юний блукай-бурмило з досі не загоєними ранами від гострих сторчаків на дні вовківні, куди його були заманили. Поки Живчик розглядав його,

полоненець нагнувся до хлопця і торкнув зуба у того на шій.

— Ве? — запитав Гук.

— Ве-ве, — пояснив Живчик.

— Жи-ве-чик? — знову запитав звір.

Живчик кивнув головою. Дарма що Гук був ще зелений, він знову усе про хлопця з Темнолісу, який одного разу врятував блукай-бурмила від зубного болю.

А третій член залоги... Живчик був би й не примітив лускатої тварі з язиком плазуна та лапатими вухами, якби та не озвалася сама.

— Ви шукаєте нових членів екіпажу, — просичала вона. — Далебі, капітане Живчику, не завадило б мати на борту когось такого, хто чув би думки незгірше за слова. — Вона всміхнулася і хляпнула вухами. — Я Гайориб.

Живчик кивнув головою.

— Ласкаво просимо на борт, Гайорибе, — сказав він, вручаючи йому десять золотих дукачів.

Тепер їх шестero, а це вже сила. Ще кілька козарлюг — і екіпаж буде укомплектовано.

Проте в товаристві свіжозавербованого Гайориба дібрati двох членів команди виявилося нелегко.

Щоразу, як десь у зайді чи на торговиці Живчик наблизився до когось підхожого на вигляд і заводив з ним балачку, Гайориб дослухався до найпотаємніших думок тамтого, після чого відразу ж пхекав і тріпав головою. Один був страхопуд. Другий — гонивітер. Третій — природжений бунтівник.

Тільки аж надвечір другого дня в одному задрипаному зайді вони випадково натрапили на нового члена команди. На перший погляд він нічим не нагадував їх самих — кремезний червонолицій живолуп, що пиячив у барі, ронячи слізози в кухоль із деревним пивом. Але Гайориб був непохитний:

— Голову його обсіли сумні гадки, проте серце у нього добре. Що більшого, він знайомий із початками повітровільства. Ідіть і побалакайте з ним, капітане.

У подальшій розмові Живчик з'ясував, що Живолупа звуть Тарп Волопас — і що він прибився до Нижнього міста

у пошуках свого брата Тужня, дрібного крамаря амулетами. Цього вечора, яких дві години тому, він довідався про смерть Тужня, жертви безглазого нещасливого випадку внаслідок вибуху бурефраксу, експериментувати з яким його змусила нестерпна спрага.

— За що, за що йому така кара? — побивався він.

Гайориб мав слуханість. Серце у Тарпа Волопаса було таки добре, і коли він заспокоївся, Живчик запропонував йому десять золотих monet і місце на “Позасвітньому гарцівникові”. Тарп прийняв запрошення.

— Даруйте, — озвався рипучий голос у них за спиною. — Коли не помиляюся, ви набираєте команду. Якщо так, далі можна не шукати.

Живчик обернувся. Перед ним стояв сухорлявий, проте жилавий чолов’яга з вузьким гострим обличчям, закандзубленим носом і маленькими відстовбурченими вухами.

— Хто ви? — запитав Живчик.

— Сім’якрил Сльота, — відрекомендувався він. — Най-перший старшина-стерничий у цих небесних широтах.

Живчик стрельнув оком на Гайориба, але лускатий шпиг тільки знизав плечима.

— Я маю голову до обрахунків висоти, кебету до цифрових операцій, а очі до пошуків вигідних обладунків, — проголосив Сльота, світячи з-поза скелець окулярів у сталевій оправі неспокійними блакитними очима.

— Я... я... Зачекайте хвилинку, — сказав Живчик і відвів Гайориба вбік. Ну, як? — прошепотів він.

— Я не певний, капітане. Звісно, все, що він сказав — щира правда. А все ж... Не знаю... щось тут криється. Щось зачаєне, особисте. Воно може прохопитися першої-ліпшої хвилини, а може, взагалі ніколи не прохопитися.

Живчик досадливо зітхнув.

— Так можна шукати без кінця, — забурчав він. — А цей Сльота начебто підходить. Якщо ми його візьмемо, вербунок буде завершено. — Він глянув у вікно. — І ми хутенько подамося до Матінки Товстобрюхперо. — Він витрусив останні десять дукачів із капшука і повернувся до Гайориба. — Ех, або пан, або пропав!

Гайориб кивнув головою.

— Останнє слово за вами, капітане, — промовив він. — За вами і ні за ким більше.

— “Позасвітній гарцівник” готовий і чекає на вас у безпечному місці, — сповістила Матінка Товстобрюхперо. — Але спершу — секрет.

— Ага, — стрепенувся Живчик. — Секрет.

Матінка Товстобрюхперо присунулася ближче, коли Живчик добув із кишені кристал бурефраксу і поклав його на стіл перед собою.

— Ступку і товкача, будьте ласкаві, — попрохав він.

— Але ж... але ж... — неспокійно закудкудахала Матінка Товстобрюхперо. — Якраз так усі й чинять — і сам знаєш, чим воно закінчується.

Живчик нетерпляче затарабанив пальцями по столу. Матінка Товстобрюхперо принесла ступку і товкача.

— Дякую, — зронив він. — А тепер бери очі в руки. Я кладу кристал у гніздо, отак. Замахуюся товкачем і жду.

Наставбурчиваши пера, Матінка Товстобрюхперо пантрувала, як хлопець шепоче собі під ніс якісь дивацькі слова.

— Що ви там шкабарчите? — запитала вона. — Кладу голову до пня, якісь заклинання.

Високо над ними гучно вдарив дзвін на ратушній вежі. Живчик різко послав товкача вниз. Сик, спалах, та й уже: бурефракс обернувся на фракспил.

— Вийшло! Вийшло! — згукнула Матінка Товстобрюхперо, палко огортаючи своїми широченними пухкими крильми Живчика. — Блискуче! Блискуче! Але що то були за слова? Я мушу їх знати.

Живчик зареготовав.

— Я лічив секунди, — пояснив він. — Секрет такий: безпечно обернути бурефракс на фракспил можна лише акурат у мить, коли настає достотний присмерк. Ні на мить раніше. Ні на мить пізніше.

— Присмерк не каже, коли він присмерк, а коли ні, — зауважила Матінка Товстобрюхперо. — Моє око бачить його довше, ніж мить.

— Твоє та моє, — сказав він. — Але не Професора Темрявознавства. Для нього та дрібка часу, що відокремлює світло від темряви, не менш примітна, ніж... ніж дзьоб на твоєму виду.

Матінка Товстобрюхперо дратливо клацнула дзьобом.

— Як же я визначу цю дрібку часу?

— Професор Темрявознавства битиме у дзвін акурат у цю мить, — пояснив він. — На той час має бути підготоване все потрібне.

Очі в жінкоптиці звузилися.

— Професор Темрявознавства? — підозріливо перепитала вона.

— Це зовсім не те, що ти думаєш, — поквапливо запевнив Живчик. — У такий спосіб він відзначає свято моого повернення із Присмеркового лісу. Він...

— Якщо ти прохопишся йому бодай словом, тобі не бачити своєї частки, як своїх вух, — урвала Матінка Товстобрюхперо. Її очі палахкотіли. — Еге ж, — провадила вона, — ти мені вже стільки розповів, що...

Живчик рвучко підвівся із-за столу.

— Подумай, яке б то було жахіття, коли б одного дня дзвін удариив або на мить раніше, або на мить пізніше, — холодно промовив він. — Свої зобов'язання, Матінко Товстобрюхперо, я виконав. Моя команда чекає надворі. І тепер я хочу одержати своє золото і свій небесний корабель.

Матінка Товстобрюхперо вийняла із фартуха ключа і брязнула ним об стіл.

— Доки, — сказала вона. — Причал номер три. Золото на борту.

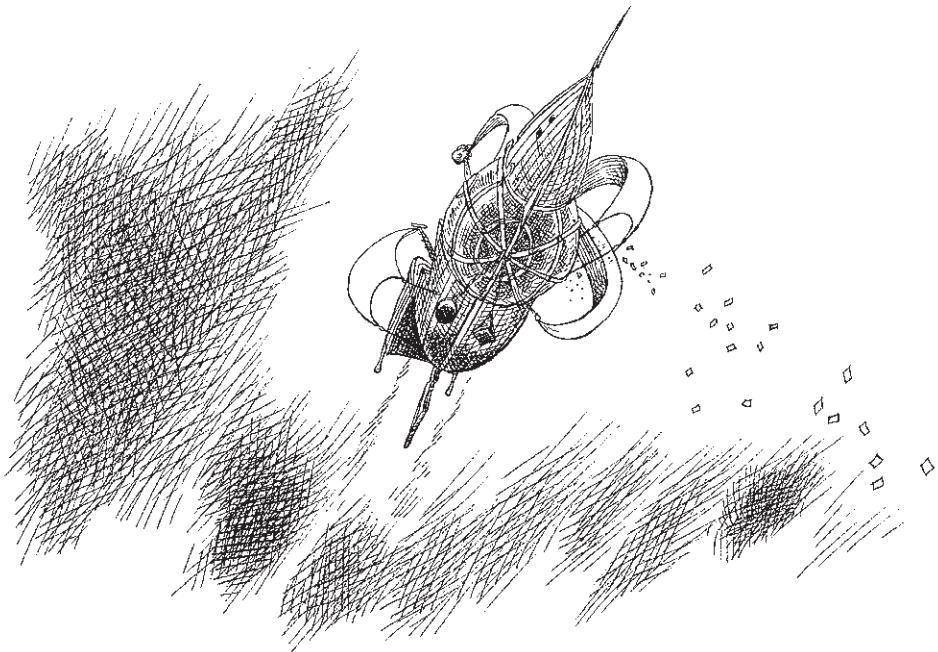
— Ти певна? — запитав Живчик. — Не забувай про дзвін.

Матінка Товстобрюхперо жалісно прокудкудала:

— Коли ти туди доберешся, корабель чекатиме на тебе.

Новий екіпаж закохався у “Позасвітнього гарцівника” з первого погляду.

— Чи ж не красень! — роззвявив рота Тарп Волопас. — Жодного тобі ганджу!

— Перлина неба, — буркнув Сльота.

Живчик весь аж променів гордошами, милуючись на широкі білі вітрила та новісінький, без жодної пляминки такелаж. Усім гуртом вони спустили небесний корабель похилими сходнями просто в ніч. Висявали під місяцем уповні поліровані щогли та корпус, срібні ліхтарні, виглянсувані струменти і важелі з кістяними держаками.

— Усі на борт! — закричав Живчик, подаючи команду, стільки разів чуту від батька давніше. — На місця!

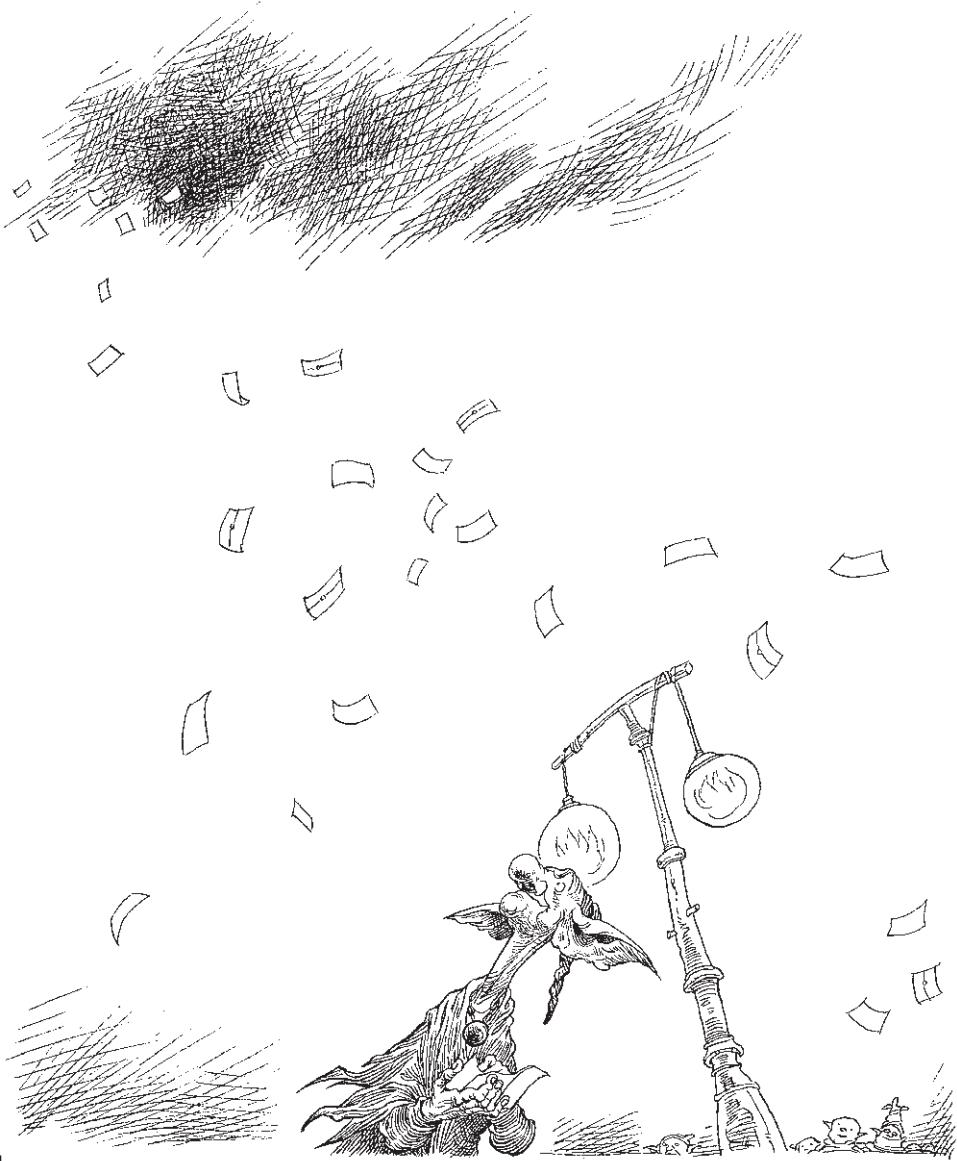
Небесні пірати кинулися виконувати команду. Живчик подався на місток, схопив штурвал і чекав на сигнал від Камінного Штурмана, що летюча скеля готова.

Сигнал надійшов.

— Віддати швартови! — загорлав Живчик. — Підняти грот! Курс на зліт!

“Позасвітній гарцівник” почав здійматися вгору. Живчик обережно перегрупував кормові та носові гирі. Прова задерлася, і небесний корабель злинув у вишину.

Живчик щасливо засміявся. Про такий небесний корабель можна було тільки мріяти: він слухався найменшого поруху штурвала. На відміну од “Вітроплава”. Хлопець спустив корпусні гири з лівого борту і ледь поправив грот. А все ж, подумалось йому, коли небесний корабель, розвертаючись, слухняно ковзнув ліворуч, якби не отої карколомний переліт через Багнище та мандри за межами Свіtokраю

на небесному кораблі, що кришився на очах, він ніколи не опанував би мистецтва стернування. Тепер, коли у нього за плечима досвід, набутий на “Вітроплаві”, плавба на “Позасвітньому гарцівникові” дарувала райську розкіш.

Коли вони порвалися на долину, ковзаючи низом над таверною “Дуб-кривавник”, Живчик уздрів у дверях Матінку Товстобрюхперо — задерши голову догори, жінкоптиця стежила за ними.

— Тарпе! — покликав він. — Шпуляре! Пора спорожняти мішки!

— Слухаємось, капітане! — обізвалися тамті, перехилилися через поручні кормового чардака та й давай жменя по жмені кидати за облавок конверти, де вони пурхали, гойдалися і плавали в повітрі, спускаючись до Нижнього міста внизу. Небесні пірати спостерігали, як городяни металися туди-сюди в олійстому, жовтому ліхтарному свіtlі, ловлячи дивні листівки, які вродилися, мов якими чарами.

— Даруйте мені ласково, капітане, — озвався Тарп, коли вони заточували над містом уже друге коло. — А що ми, власне, оце робимо?

Живчик вишкірився, коли таверна “Дуб-кривавник” знову з’явилася в полі зору.

— Кладемо край монополії.

— Даруйте?

— У кожному конверті — кристал бурефраксу та настанови, як безпечно виробляти фракспил. Тільки так я можу знову відкрити для кожного гарантований доступ до чистої, без жодних домішок води.

— О, мені це до душі, капітане! — вигукнув Тарп. — Дуже, дуже до душі. Як на мене, це чесно. Мій брат Тужень проголосував би за таке обома руками.

— Чого аж ніяк не скажеш про Матінку Товстобрюхперо, — зауважив Сльота. — У неї такий вигляд, ніби вона ось-ось лусне зі зlostі.

Живчик засміявся і помахав Матінці у відповідь на її зціплені кулаки.

— Давно пора провчити цю захланну жінкоптицю, — промовив він. — Надто довго вона попихала Нижнім містом. — Він озирнувся. — Як там мішки?

— Майже закінчили, капітане, — пролунала відповідь.

Живчик усміхнувся. Він теж майже закінчив. Тепер, коли запаси бурефраксу поновлено, виробництво ланцюгів припиниться, занечищенню буде покладено край, і в Крайріці знову тектиме чиста вода, придатна для пиття. Хибне коло, з якого не могли вирватися Санктафракс та Нижнє місто, фактично розбито.

Коли з мішків витрущено останні конверти, Живчик крутнув штурвал ліворуч. Пора летіти геть від Санктафракса та Нижнього міста. Він напнув вітрила і опустив кормову гирю. “Позасвітній гарцівник” стрибнув перед. Дослухаючись, як вітер, свіжіючи, співає у снастях, Живчик заплющився і відкинув назад голову, охоплений п’янкою радістю. Отже, йому це вдалося! Він домігся того, задля чого багато років тому мав вирушати в політ його батько. Можливо, саме так усе й мало статися... Хто знає?

Хоч би що там було, у пошуках бурефраксу Живчик гнався за Великою бурею аж до Присмеркового лісу і, хоч знайшов святий бурефракс не там, де сподівався, а проте знайшов. Вибравшись у подорож “зайцем”, він повернувся капітаном — звитяжцем і тріумфатором. Повернувся героєм.

Вітер голубив його обличчя і куйовдив чуба. Чи може бути щось захватніше, ніж політ голубим безмежжям? Широка усмішка осяяла його обличчя. Та звичайно ж, ні! Зрештою він народжений для цього!

Живчик відчув себе найщасливішою людиною, яка будь-коли жила у світі.

— I лечу я на власному небесному кораблі, — пробуркотів він, гордовито випинаючи груди. — На “Позасвітньому гарцівникові”.

Зненацька повітря вибухнуло гучним свисточим сапанням і лопотінням крил. Почувся лячний і тривожний лемент піратів. Живчик розплющив очі.

— Ти?! — вразився він.

— А то хто ж! — відповів помагай-біда, сідаючи на борт і випинаючи вперед дзьобату голову.

— З тобою все гаразд, капітане? — озвався голос Тарпа Волопаса. — А то я можу проткнути стрілою худющу шию цієї тварюки!

Живчик обкрутився на місці і побачив, що Тарп тримає напоготові арбалет.

— Стій! — заволав він. — Опусти зброю.

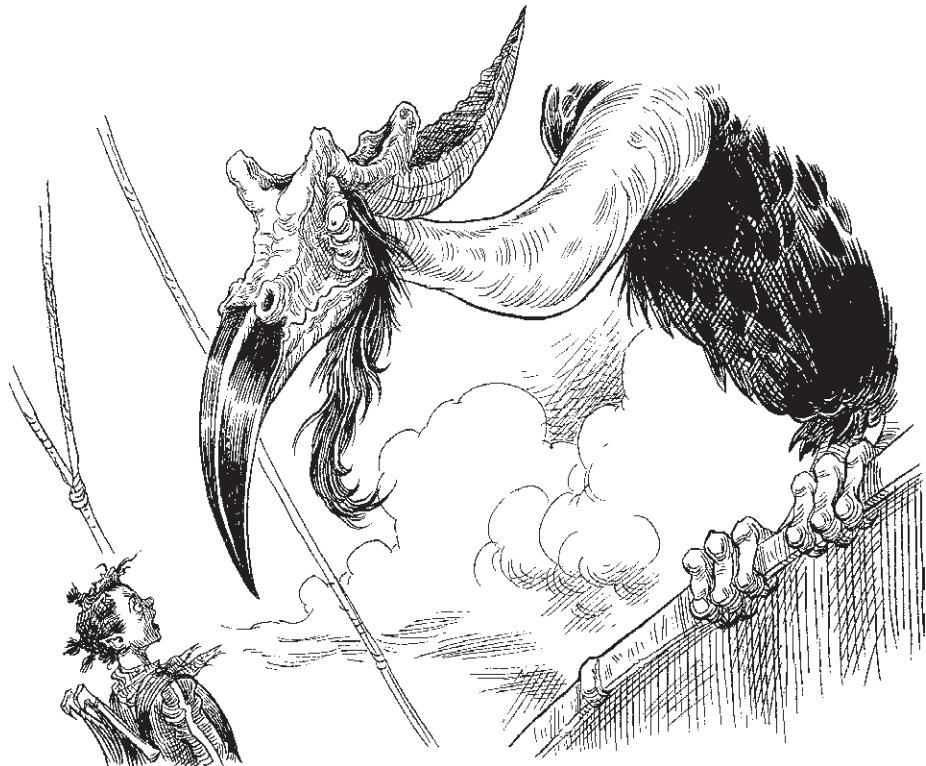
Помагай-біда скосив очі в бік арбалетника.

— Гостинно у вас, паничу Живчику, вітають гостей, що й казати, — пирхнув він. — Хоч може, так і треба, бо я приніс кепські новини.

— Новини? Що за новини? — Серце Живчикові тенькнуло.

— Про Захмарного Вовка. Твій батько у смертельній небезпеці.

— Небезпеці? — схвильовано перепитав Живчик.

— Велика буря так і не випустила його зі своїх жахливих лабетів, — пояснив помагай-біда. — Коли я бачив його востаннє, корабель дедалі більше відносило. Я супроводив його, поки ставало духу...

— Відносило? Куди? — запитав Живчик.

— Ген-ген далеко. Аж занадто далеко.

— Ні...

Помагай-біда кивнув головою.

— Поза межі Свіtokраю, Живчику. Так далеко ще ніхто ніколи не заганявся. У такі небесні безодні, не позначені на жодній мапі.

Живчик дивився кудись у простір перед себе, і серце його шалено калатало. Батько не тут, він десь загубився у похмурій мрячній пустці за межами Свіtokраю — про це на віть подумати і то було страшно.

— Я повинен спробувати його врятувати, — рішуче мовив Живчик.

— Справа украї небезпечна, паничу Живчику... — почав був крилатий гість.

— *Капітане* Живчику, — осадив його Живчик. — І жодна небезпека у світі мене не зупинить. “Позасвітній гарцівник” готовий. Команда готова. І я готовий теж.

— Тоді не барімося! — сказав помагай-біда.

— Не барімося? — перепитав він. — Ти збираєшся мандрувати з нами?!

— Ти був свідком, коли я вилуплювався, — нагадав птах, — і я зобов’язаний бути довіку тобі за охоронця. — Він зітхнув. — Часами мені аж кривдно... Ну, та годі про це. Не можна гаятися ні хвилини. Знайди якусь линву. Один кінець прив’яжи до бушприта, а другим опережи мені груди. Я полечу слідом за батьком через відкрите небо. — Він примовк, здригаючись усім тілом. — Ще ніколи мені не випадало такого далекого польоту, але я доправлю тебе до нього. Небо милостиве — сподіваюся, ми не опізнимося.

— Небо милостиве, — тихо повторив Живчик. І не кажучи більше ані слова, спустив гирі правого борту і повернув штурвал.

— Я готовий! — прокричав помагай-біда. Він скочив з облавка і полетів, лопочучи крильми. Що дужче напиналася линва, то міцніше Живчик стискав штурвал. “Позасвітній гарцівник” рвонувся вперед.

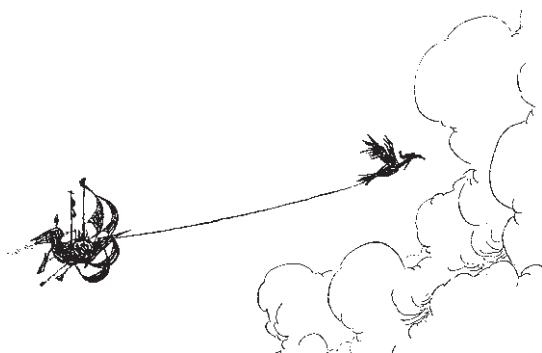
Припнутий до птаха, небесний корабель усе ближче й ближче підлітав до Межі. Внизу води Крайріки спадали каскадом із кручі в безмір чорної хлані. Віяв вітер, надималися вітрила, і “Позасвітній гарцівник” “гарцовав” у вишні над Світокраєм, рвучися чимшивидше його покинути.

— Борони нас Небо! — прошепотів Живчик. — Борони нас усіх!

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ перший. Зустріч друзів	11
Розділ другий. Розповідає помагай-біда	23
Розділ третій. Гуки та шепоти	47
Розділ четвертий. Вантаж залізного дерева	63
Розділ п'ятий. Таверна “Дуб-кривавник”	79
Розділ шостий. Скрид Пальцекрад	92
Розділ сьомий. Згода і зрада	100
Розділ восьмий. Відліт	111
Розділ дев'ятий. На ловах бурі	125
Розділ десятий. Зізнання	137
Розділ одинадцятий. У серці бурі	148
Розділ дванадцятий. До Присмеркового лісу	171
Розділ тринадцятий. Рудий лицар	185
Розділ чотирнадцятий. Голосні крики, тихі шепоти	191
Розділ п'ятнадцятий. Живий труп	201
Розділ шістнадцятий. Капітан Живчик	212
Розділ сімнадцятий. Багнище збирає данину пальців	229
Розділ вісімнадцятий. Пальцекрадіж	239
Розділ дев'ятнадцятий. Скридові крупиночки-кровиночки	257
Розділ двадцятий. Камінний Штурман	267
Розділ двадцять перший. Політ до Нижнього міста	279
Розділ двадцять другий. До серця Санктфракса	293
Розділ двадцять третій. Розв’язка	317
Розділ двадцять четвертий. “Позасвітній гарцівник”	336

Ця книга надрукована на папері NOVEL,
виготовленому компанією Stora Enso у Фінляндії.
Папір має властивість зменшувати контрастність сприйняття тексту
і спеціально призначений для друкування дитячих видань.

Літературно-художнє видання

Серія “Легенди Світокраю”

**Стюарт Пол
Рідел Кріс**

БУРЕЛОВ

З англійської переклав *В. Корніенко*

Головний редактор *Б. Будний*
Літературний редактор *Б. Щавурський*

Дизайн *О. Кіналя*
Верстка *I. Демків*

Підписано до друку 21.04.2004.

Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Умовн. друк. арк. 22,0. Умовн. фарбо-відб. 22,0. Наклад 5000 прим.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

БАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас”
79005, м. Львів, вул. Зелена, 20